INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO ROZWOJU REGIONALNEGO

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPÓJNOŚCI
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Program Operacyjny
INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013

Szczegółowy opis priorytetów

Dokument opracowany zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 z późn. zm.) dla programu operacyjnego zatwierdzonego przez Komisję Europejską decyzją z dnia 7 grudnia 2007 r. oraz uchwałą Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 2008 r., zmienionego decyzją Komisji Europejskiej z 3 sierpnia 2011 r. oraz 21 grudnia 2011 r.

Wersja 3.10
Warszawa, 27 września 2012 r.

Spis treści:

I. INFORMACJE NA TEMAT PROGRAMU OPERACYJNEGO 3

1. STATUS DOKUMENTU ____ 3

2. OPIS PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO ____ 5

3. KWALIFIKOWALNOŚĆ WYDATKÓW W RAMACH PROGRAMU ____ 12

4. SYSTEM REALIZACYJNY ____ 13

5. INFORMACJE NA TEMAT FINANSOWANIA PROGRAMU ____ 16

6. WYKAZ DOKUMENTÓW SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO ____ 18

II. INFORMACJE NA TEMAT PRIORYTETÓW I DZIAŁAŃ 20

Priorytet I: Gospodarka wodno-ściekowa ____ 20

Priorytet II: Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi ____ 29

Priorytet III: Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska ____ 39

Priorytet IV: Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska ____ 53

Priorytet V: Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych ____ 83

Priorytet VI: Drogowa i lotnicza sieć TEN-T ____ 102

Priorytet VII: Transport przyjazny środowisku ____ 113

Priorytet VIII: Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe ____ 136

Priorytet IX: Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna ____ 151

Priorytet X: Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii ____ 175

Priorytet XI: Kultura i dziedzictwo kulturowe ____ 187

Priorytet XII: Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia ____ 200

Priorytet XIII. Infrastruktura szkolnictwa wyższego ____ 209

Priorytet XIV: Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ____ 218

Priorytet XV: Pomoc techniczna – Fundusz Spójności ____ 227

III. WYJAŚNIENIE ZASTOSOWANYCH SKRÓTÓW 245

IV. ZAŁĄCZNIKI 246

I. INFORMACJE NA TEMAT PROGRAMU OPERACYJNEGO

W rozdziale tym przedstawione zostały szczegółowe informacje na temat wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, które nie znalazły się w opisie Programu, a które mają zastosowanie do wszystkich działań w ramach priorytetów.

1. STATUS DOKUMENTU

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) został przygotowany na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999[1], zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1083/2006", rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1783/1999[2], zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1080/2006" oraz rozporządzenia Rady (WE) nr 1084/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego Fundusz Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1164/94[3], zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1084/2006", a także na podstawie ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju[4]. Zgodnie z art. 37 rozporządzenia nr 1083/2006 program operacyjny składa się z następujących elementów:

1. diagnozy społeczno-gospodarczej opracowanej z uwzględnieniem podziału na poszczególne sektory gospodarki wspierane w ramach Programu, tj. środowisko, transport, energetyka, kultura, ochrona zdrowia, szkolnictwo wyższe;
2. analizy SWOT;
3. informacji na temat dotychczasowej pomocy zagranicznej dla poszczególnych sektorów;
4. analizy spójności programu ze strategicznymi dokumentami krajowymi i wspólnotowymi;
5. opisu poszczególnych priorytetów wraz z ich uzasadnieniem, opisem celów i wskaźników ich realizacji;
6. opisu sytemu realizacji;
7. informacji o zakresie komplementarności z innymi programami operacyjnymi;
8. planu finansowego.

Programy operacyjne ustanawia się w celu realizacji strategii rozwoju, w tym Strategii Rozwoju Kraju oraz strategii sektorowych.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 został zatwierdzony przez Komisję Europejską decyzją z dnia 7 grudnia 2007 r., a także przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 3 stycznia 2008 r. Decyzjami Komisji Europejskiej z 3 sierpnia 2011 r. oraz 21 grudnia 2011 r. Program został odpowiednio zmieniony. Zgodnie z zasadami rozliczania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, wydatki ponoszone na projekty nie podlegające zasadom dotyczącym pomocy publicznej są kwalifikowalne w ramach programu,

[1] Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006, s. 25, z późn. zm.
[2] Dz. Urz. UE L 219 z 31.07.2006, s. 1, z późn. zm.
[3] Dz. Urz. UE L 219 z 31.07.2006, s. 79.
[4] Dz. U. Nr 227, poz. 1658, z późn. zm.

jeżeli zostały faktycznie poniesione pomiędzy datą 1 stycznia 2007 r. a dniem 31 grudnia 2015 r. W przypadku działań objętych zasadami pomocy publicznej, zasady kwalifikowalności, w tym data, od której beneficjenci mogą ponosić wydatki, aby projekt był kwalifikowalny do wsparcia, są określone we właściwym programie pomocy publicznej. Refundacja poniesionych wydatków jest uzależniona od zawarcia umowy o dofinansowanie oraz weryfikacji przez instytucje odpowiedzialne za realizację poszczególnych priorytetów spełnienia warunków dotyczących kwalifikowalności określonych w szczególności w „Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ".

Zmiany w treści POIiŚ mogą następować zarówno z inicjatywy Polski, jak również Komisji Europejskiej, po poddaniu zawartości programu powtórnej analizie w co najmniej jednym z następujących przypadków:

- po zajściu znaczących zmian społeczno-gospodarczych;
- w celu pełniejszego uwzględnienia lub zmiany podejścia do istotnych zmian w priorytetach wspólnotowych, krajowych lub regionalnych;
- w świetle oceny wynikającej z monitorowania programu;
- w wyniku trudności w realizacji.

Programy operacyjne mogą być w razie potrzeby również zmieniane po dokonaniu alokacji krajowej rezerwy wykonania (nie później niż dnia 31 grudnia 2011 r.).

Z uwagi na ogólny charakter programów operacyjnych kierowanych do Komisji Europejskiej, każda instytucja zarządzająca programem operacyjnym przygotowuje dodatkowy dokument uszczegóławiający jego zapisy. W przypadku POIiŚ jest to „Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko", zwany dalej „Uszczegółowieniem". Obowiązek przygotowania tego dokumentu spoczywa na instytucji zarządzającej programem operacyjnym, zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009, Nr 84 poz. 217 z późn. zm.). Dokument ten został przygotowany na podstawie „Wytycznych nr 2 w zakresie szczegółowego opisu priorytetów programu operacyjnego", które w dniu 13 marca 2007 r. wydał Minister Rozwoju Regionalnego. Ze względu na wysoki stopień szczegółowości informacji zawartych w Uszczegółowieniu, stanowi ono kompendium wiedzy dla potencjalnych beneficjentów programu operacyjnego na temat możliwości i sposobu realizacji projektów współfinansowanych z Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Zawarte w nim informacje dotyczące typów projektów, listy potencjalnych beneficjentów oraz systemu wdrażania, ułatwią przygotowanie projektu i prawidłowe przygotowanie wniosku o jego dofinansowanie.

Uszczegółowienie zawiera informacje odnoszące się do ogólnych zasad i reguł realizacji programu, priorytetów oraz poszczególnych działań. Jednocześnie dokument ten stanowi podstawę do przygotowania i przedstawienia Komitetowi Monitorującemu POIiŚ przez instytucję zarządzającą do analizy i zatwierdzenia kryteriów wyboru finansowanych operacji, o których mowa w art. 65 lit. a) rozporządzenia Rady nr 1083/2006. Załącznik nr 1 do uszczegółowienia zawiera kryteria wyboru, które muszą ściśle wynikać z opisywanych działań i być z nimi powiązane.

Dokument składa się z dwóch części: ogólnej, opisującej zasady horyzontalne obowiązujące we wszystkich działaniach oraz inżynierię finansową dla programu operacyjnego, oraz szczegółowego opisu poszczególnych priorytetów i działań. Format i zakres dokumentu wynika z dokumentu z dn. 13 marca 2007 r. pn. „Wytyczne nr 2 w zakresie szczegółowego opisu priorytetów programu operacyjnego".

Uszczegółowienie jest przyjmowane przez instytucję zarządzającą, po zasięgnięciu opinii Instytucji Koordynującej NSRO oraz właściwych instytucji zaangażowanych w realizację programu. Zmiany i uzupełnienia mogą być wprowadzone z inicjatywy Ministra Rozwoju Regionalnego - instytucji zarządzającej programem lub na wniosek instytucji pośredniczącej.

2. OPIS PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) na lata 2007-2013 wspierającymi wzrost gospodarczy i zatrudnienie, zaakceptowanymi w dniu 7 maja 2007 r. przez Komisję Europejską, stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w niej celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Biorąc pod uwagę założenia Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia oraz wyniki analizy SWOT, głównym celem programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej.

Wzrost atrakcyjności Polski i regionów będzie osiągnięty dzięki inwestycjom w sześciu obszarach – transportu, środowiska, energetyki, kultury, ochrony zdrowia i szkolnictwa wyższego – poprzez realizację następujących celów szczegółowych programu:

1. Budowa infrastruktury zapewniającej, że rozwój gospodarczy Polski będzie dokonywał się przy równoczesnym zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego.
2. Zwiększenie dostępności głównych ośrodków gospodarczych w Polsce poprzez powiązanie ich siecią autostrad i dróg ekspresowych oraz alternatywnych wobec transportu drogowego środków transportu.
3. Zapewnienie długookresowego bezpieczeństwa energetycznego Polski poprzez dywersyfikację dostaw, zmniejszenie energochłonności gospodarki i rozwój odnawialnych źródeł energii.
4. Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim dla zwiększenia atrakcyjności Polski.
5. Wspieranie utrzymania dobrego poziomu zdrowia zasobów pracy.
6. Rozwój nowoczesnych ośrodków akademickich, w tym kształcących specjalistów w zakresie nowoczesnych technologii.

Cechą charakterystyczną PO Infrastruktura i Środowisko jest integralne ujęcie problematyki podstawowej infrastruktury, która obejmuje infrastrukturę techniczną i zasadnicze elementy infrastruktury społecznej. Punktem wyjścia dla tak zakreślonego zakresu programu jest zasada maksymalizacji efektów rozwojowych, uwarunkowana komplementarnym potraktowaniem sfery technicznej i społecznej w jednym nurcie programowym i realizacyjnym. Dla zwiększenia inwestycji, spójności terytorialnej i atrakcyjności regionów nie wystarczy zapewnienie tylko dobrej i sprawnej infrastruktury transportowej, ponieważ nie zachęci ona potencjalnych inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy. Żeby stworzyć warunki dla zatrudnienia w danym regionie wysoko kwalifikowanych specjalistów, inwestycjom transportowym muszą towarzyszyć inwestycje w infrastrukturę ochrony środowiska, energetyki, kultury, szkolnictwa wyższego, czy zdrowia.

Zgodnie z celem głównym programu wybór priorytetów[5] oraz działań odpowiada obszarom, które mają podstawowe znaczenie dla wzrostu atrakcyjności Polski i jej regionów.

Są to:

Priorytet I: Gospodarka wodno-ściekowa

Działanie 1.1 Gospodarka wodno – ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM

Priorytet II: Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi

Działanie 2.1 Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych

Działanie 2.2 Przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych i ochrona brzegów morskich

Priorytet III: Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska

Działanie 3.1 Retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego

Działanie 3.2 Zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom

Działanie 3.3 Monitoring środowiska

Priorytet IV: Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska

Działanie 4.1 Wsparcie systemów zarządzania środowiskowego i ekoznaków

Działanie 4.2 Racjonalizacja gospodarki zasobami i odpadami w przedsiębiorstwach

Działanie 4.3 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik (BAT)

Działanie 4.4 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie gospodarki wodno – ściekowej

Działanie 4.5 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie ochrony powietrza

Działanie 4.6 Wsparcie dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów innych niż komunalne

Priorytet V: Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych

Działanie 5.1 Wspieranie kompleksowych projektów z zakresu ochrony siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) na obszarach chronionych oraz zachowanie różnorodności gatunkowej

Działanie 5.2 Zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych

Działanie 5.3 Opracowanie planów ochrony

Działanie 5.4 Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających ochronie środowiska, w tym różnorodności biologicznej.

[5] W PO Infrastruktura i Środowisko używa się sformułowania oś priorytetowa zgodnie z rozporządzeniem nr 1083/2006. Natomiast zgodnie z wydanymi przez MRR „Wytycznymi nr 2 w zakresie szczegółowego opisu priorytetów programu operacyjnego" oraz ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.) w dokumencie stosuje się nazwę priorytet. Oba pojęcia są tożsame.

Priorytet VI: Drogowa i lotnicza sieć TEN-T

Działanie 6.1 Rozwój sieci drogowej TEN-T

Działanie 6.2 Zapewnienie sprawnego dostępu drogowego do największych ośrodków miejskich na terenie wschodniej Polski

Działanie 6.3 Rozwój sieci lotniczej TEN-T

Priorytet VII: Transport przyjazny środowisku

Działanie 7.1 Rozwój transportu kolejowego

Działanie 7.2 Rozwój transportu morskiego

Działanie 7.3 Transport miejski w obszarach metropolitalnych

Działanie 7.4 Rozwój transportu intermodalnego

Działanie 7.5 Poprawa stanu śródlądowych dróg wodnych

Priorytet VIII: Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe

Działanie 8.1 Bezpieczeństwo ruchu drogowego

Działanie 8.2 Drogi krajowe poza siecią TEN-T

Działanie 8.3 Rozwój Inteligentnych Systemów Transportowych

Działanie 8.4 Bezpieczeństwo i ochrona transportu lotniczego

Priorytet IX: Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna

Działanie 9.1 Wysokosprawne wytwarzanie energii

Działanie 9.2 Efektywna dystrybucja energii

Działanie 9.3 Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej

Działanie 9.4 Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych

Działanie 9.5 Wytwarzanie biopaliw ze źródeł odnawialnych

Działanie 9.6 Sieci ułatwiające odbiór energii ze źródeł odnawialnych

Priorytet X: Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii

Działanie 10.1 Rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej oraz budowa i przebudowa magazynów gazu ziemnego

Działanie 10.2 Budowa systemów dystrybucji gazu ziemnego na terenach niezgazyfikowanych i modernizacja istniejących sieci dystrybucji.

Działanie 10.3 Rozwój przemysłu dla OZE

Priorytet XI: Kultura i dziedzictwo kulturowe

Działanie 11.1 Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym

Działanie 11.2 Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym

Działanie 11.3 Infrastruktura szkolnictwa artystycznego

Priorytet XII: Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia

Działanie 12.1 Rozwój systemu ratownictwa medycznego

Działanie 12.2 Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym.

Priorytet XIII: Infrastruktura szkolnictwa wyższego

Działanie 13.1 Infrastruktura szkolnictwa wyższego

Priorytet XIV: Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Działanie 14.1 Sprawne zarządzanie programem

Działanie 14.2 Informacja i promocja

Działanie 14.3 Ewaluacja programu

Priorytet XV: Pomoc techniczna – Fundusz Spójności

Działanie 15.1 Sprawne zarządzanie programem

Działanie 15.2 Informacja i promocja

Działanie 15.3 Ewaluacja programu

Działanie 15.4 Wsparcie największych beneficjentów programu.

Zawartość priorytetów wynika między innymi z postulatów i rekomendacji, jakie uzyskano poddając projekt programu konsultacjom społecznym, prognozie oddziaływania na środowisko oraz ewaluacji ex-ante. Działania w ramach PO Infrastruktura i Środowisko są komplementarne do działań realizowanych w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych, a także innych programów operacyjnych przygotowanych na lata 2007-2013, tj. Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, PO Kapitał Ludzki, PO Rozwój Polski Wschodniej oraz programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

PO Infrastruktura i Środowisko jest ważnym instrumentem realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej, a wydatki na cele priorytetowe UE spełniające kryteria określone w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 1083/2006 stanowią w ramach programu **68,01%** całości wydatków.

Zgodnie z ustaleniami Rady Europejskiej w Göteborgu ważnym elementem programu będą też działania wpływające w korzystny sposób na środowisko. Są to m.in. działania wspierające ograniczenie zmian klimatycznych i wzrost znaczenia „zielonej" energii, usprawnienie i zwiększenie efektywności oraz bezpieczeństwa systemu transportowego (m.in. poprzez wsparcie systemów transportu publicznego i kolejowego).

Realizacja Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko jest ściśle związana z Krajowym Programem Reform (KPR) na lata 2005-2008 wnosząc kluczowy wkład do realizacji priorytetu IV KPR - Rozwoju i modernizacji infrastruktury oraz zapewnienie warunków konkurencji w sektorach sieciowych oraz przyczyniając się do realizacji priorytetu III KPR - Wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw.

Należy zwrócić uwagę, iż pomimo znaczącej alokacji funduszy UE w ramach programu środki te nie są wystarczające do wypełnienia zobowiązań akcesyjnych Polski w takich obszarach jak ochrona środowiska, czy energetyka. Realizacja zobowiązań nie stanowi głównego celu programu, jakim jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej kraju. Wypełnienie zobowiązań akcesyjnych realizowane będzie również poprzez środki krajowe (publiczne jak i prywatne), które zgodnie z unijną zasadą dodatkowości mogą być

uzupełniane przez środki UE w ramach programów regionalnych, czy sektorowych. W związku z tym środki w ramach programu będą uzupełniać, a nie zastępować fundusze krajowe w tych dziedzinach. Dzięki temu program stanowić będzie jedno z wielu (a nie jedyne) narzędzie wspomagające wypełnienie tych zobowiązań.

Uwzględnienie środków z Funduszu Spójności w ramach priorytetów związanych z inwestycjami w sektorze transportu i energetyki, które są korzystne dla środowiska wskazuje na to, że inwestycje o charakterze środowiskowym nie tylko nie utrudniają, ale przyczyniają się do realizacji jednego z celów horyzontalnych NSRO – "Wzrostu konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałania ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej". Świadczy też o tym poziom wysokości wsparcia inwestycji mających pozytywny wpływ na środowisko. Inwestycje przyczyniające się pośrednio oraz bezpośrednio do ochrony środowiska stanowią bowiem **39%** całego wsparcia tego funduszu. Podział środków zaproponowany w programie jest korzystny dla sektora środowiska, ponieważ zapisy prezentują również horyzontalne ujęcie ochrony środowiska rozumiane nie tylko jako inwestycje *sensu stricto* w tym sektorze (np. oczyszczalnie ścieków, etc.), ale również w innych (np. związanych z odnawialną energią, czy rozwojem ekologicznych gałęzi transportu).

Cel główny programu w **sektorze środowiska** będzie realizowany poprzez ukierunkowane wsparcie inwestycji w następujących obszarach:

- w zakresie gospodarki wodno-ściekowej wspierane będą inwestycje prowadzące do zredukowania ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi oraz realizowane kompleksowo wraz z nimi inwestycje mające na celu zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej w aglomeracjach zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych i Strategią Gospodarki Wodnej,
- w zakresie gospodarki odpadami wspierane będą działania w zakresie zapobiegania oraz ograniczania wytwarzania odpadów komunalnych, wdrażania technologii odzysku, w tym recyklingu, wdrażania technologii unieszkodliwiania odpadów komunalnych, a także likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów zgodnie z krajowym i wojewódzkimi planami gospodarki odpadami, a także działania w zakresie rekultywacji gruntów poprzemysłowych i powojskowych oraz umacniania i ochrony brzegów morskich,
- dla ograniczenia ryzyka zagrożeń ekologicznych wszędzie, gdzie ma to uzasadnienie, kierowane będą środki na odtwarzanie, modernizowanie zabudowy hydrotechnicznej, zwłaszcza w przypadku jej wielofunkcyjności. Jednocześnie priorytetowo preferowane będą projekty dotyczące renaturyzacji, przywracające funkcjonalność przyrodniczą, hamujące odpływ wody, zwiększające naturalną retencję i bezpieczeństwo przeciwpowodziowe, zwłaszcza tam, gdzie nie ma to wpływu na pogorszenie żeglowności rzek. Dodatkowo wspierane będą projekty prowadzące do wzrostu dyspozycyjnych zasobów wody, a także w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom i monitorowania stanu środowiska,
- komplementarnie w stosunku do działań w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych skierowanych do MŚP w celu ograniczenia negatywnego wpływu istniejącej działalności przemysłowej na środowisko i dostosowania przedsiębiorstw do wymogów prawa wspólnotowego wspierane będą projekty prowadzące do redukcji ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, odprowadzanych ze ściekami, ilości zużywanych zasobów naturalnych oraz powstających odpadów i zwiększające udział odpadów poddawanych procesom odzysku, w szczególności inwestycje wskazane w Traktacie Akcesyjnym; wspierane będą również inwestycje skutkujące

dostosowaniem istniejących instalacji do wymogów Najlepszych Dostępnych Technik (BAT),

- wspierane będą również działania na rzecz ochrony przyrody na obszarach chronionych w Polsce prowadzące do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej zgodnie z Krajową strategią ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Programem działań na lata 2007-2013 oraz Polityką Leśną Państwa, w tym Krajowym Programem Zwiększania Lesistości do roku 2020 z perspektywą do roku 2025. Realizowane będą także elementy działań przewidzianych w Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej „Przez edukację do zrównoważonego rozwoju".

W **sektorze transportu** realizowane będą inwestycje wynikające z celów Strategii Rozwoju Transportu 2007-2013 oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 realizujące następujące cele:

- poprawę dostępności komunikacyjnej Polski i połączeń międzyregionalnych w ramach sieci TEN-T poprzez rozwój drogowej i lotniczej sieci TEN-T, w tym inwestycji priorytetowych wskazanych w decyzji Parlamentu i Rady z dnia 23 lipca 1996 r. w sprawie wspólnotowych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej (1692/96/WE[6]) i powiązanie głównych ośrodków gospodarczych w Polsce siecią autostrad i dróg ekspresowych,
- połączenie ze stolicą kraju największych ośrodków miejskich Polski Wschodniej oraz wykorzystania ich potencjału rozwojowego wynikającego z położenia na wschodniej granicy całej UE,
- rozwój gałęzi transportu stanowiących alternatywę dla transportu drogowego poprzez rozbudowę kolejowej sieci TEN-T, w tym projektów priorytetowych wskazanych w decyzji Parlamentu i Rady 1692/96/WE[7], a także infrastruktury portów morskich, inwestycji w transport intermodalny oraz zwiększenie udziału transportu publicznego w obsłudze mieszkańców obszarów metropolitalnych poprzez wsparcie przyjaznych środowisku systemów transportu publicznego,
- poprawę stanu bezpieczeństwa w transporcie oraz poprawę stanu połączeń międzyregionalnych poprzez inwestycje zwiększające bezpieczeństwo i płynność ruchu (w szczególności inteligentne systemy transportowe), a także rozwój sieci drogowych oraz korytarzy morsko-rzecznych stanowiących uzupełnienie inwestycji realizowanych w ramach sieci TEN-T.

Inwestycje w **sektorze energetycznym** wspierać będą Politykę Energetyczną Polski do 2030 roku[8], a ich celem będzie zapewnienie długookresowego bezpieczeństwa energetycznego Polski poprzez dywersyfikację dostaw nośników energii, zmniejszenie energochłonności i strat energii, poprawę efektywności energetycznej i rozwój odnawialnych źródeł energii.

W tym celu ze środków Funduszu Spójności uzyskają wsparcie inwestycje dotyczące odnawialnych źródeł energii zgodnie z Krajowym Planem Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych[9] sprzyjające osiągnięciu krajowych celów ogólnych w zakresie udziału OZE w wykorzystaniu energii finalnej i wypełnieniu stosownych zobowiązań wynikających z

[6] Dz. Urz. WE L 228 z 9.09.1996 str. 1 z późn. zm.
[7] Dz. Urz. WE L 228 z 9.09.1996 str. 1 z późn. zm.
[8] Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 10 listopada 2009 r.
[9] Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 7 grudnia 2010 r .

dyrektywy 2009/28/WE[10]..W zakresie, w którym nie mogą zapewnić tego celu mechanizmy rynkowe, wspierane będą także działania na rzecz zmniejszenia strat sieciowych poprzez modernizację sieci przesyłowych i dystrybucyjnych, inwestycje przyczyniające się do poprawy sprawności wytwarzania energii, w szczególności w układach produkcji skojarzonej, a także wsparcie efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej (termomodernizacja). Środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego zostaną przede wszystkim wykorzystane dla wsparcia rozbudowy systemu transportu gazu ziemnego i ropy naftowej, infrastruktury zapewniającej dywersyfikację dostaw nośników energii oraz zwiększenie pojemności magazynowania gazu ziemnego, a także rozwój systemów przesyłowych i połączeń transgranicznych energii elektrycznej w zakresie, w którym nie mogą zapewnić tego celu mechanizmy rynkowe. Dodatkowo wspierane będą projekty dotyczące budowy systemów dystrybucji gazu ziemnego na terenach niezgazyfikowanych i modernizacji istniejących sieci dystrybucji oraz rozwoju przemysłu produkującego urządzenia służące do produkcji paliw i energii ze źródeł odnawialnych.

Wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju nastąpi również poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię pierwotną i finalną (projekty z zakresu efektywności energetycznej) oraz dywersyfikację źródeł energii w kierunku energii odnawialnej. Dlatego też, w przypadku dostępności alokacji w ramach osi X, przewiduje się wsparcie inwestycji z zakresu efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii, głównie realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego, jednostki administracji rządowej i inne instytucje publiczne.

W **sektorze kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego** realizowane będą inwestycje wspierające osiągnięcie celów Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020. W ramach PO Infrastruktura i Środowisko przewiduje się realizację komplementarnych do 16 regionalnych programów operacyjnych projektów dotyczących wsparcia rozbudowy i modernizacji infrastruktury kultury i ochronę dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim i światowym, w tym szczególnie zabytków wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO oraz Listę Pomników Historii Prezydenta RP. Inwestycje te będą mieć charakter uzupełniający w stosunku do pozostałych sektorów. Dzięki nim zostanie urozmaicona oferta kulturalna Polski, co przyczyni się do wzrostu liczby turystów zagranicznych oraz uatrakcyjnienia oferty inwestycyjnej kraju.

Wsparcie dla inwestycji w **sektorze ochrony zdrowia** ma charakter komplementarny w stosunku do interwencji Programu w innych sektorach, a także działań wspieranych w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych oraz PO Kapitał Ludzki i PO Innowacyjna Gospodarka. Inwestycje w ramach PO Infrastruktura i Środowisko dotyczyć będą głównie tych elementów Strategii Rozwoju Ochrony Zdrowia w Polsce na lata 2007-2015, które dotyczą stworzenia kompleksowego systemu ratownictwa medycznego, co jest odpowiedzią m.in. na podniesienia dostępności i jakości infrastruktury ochrony zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym zapewniającej świadczenie wysokospecjalistycznych usług medycznych. Takie wsparcie będzie miało bezpośrednie przełożenie na wzrost aktywnego udziału zdrowych osób na rynku pracy i podniesienie konkurencyjności polskiej gospodarki.

Wsparcie inwestycji w sektorze **infrastruktury szkolnictwa wyższego** realizować będzie cele Strategii kierunkowej rozwoju informatyzacji Polski do roku 2013 oraz perspektywicznej prognozy transformacji społeczeństwa informacyjnego do roku 2020. Poza tym wsparcie będzie miało komplementarny charakter wobec działań na rzecz rozwoju gospodarki opartej

[10] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającej i w następstwie uchylającej dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dz. Urz. UE L 140 z 5.06.2009, s. 16).

na wiedzy w ramach PO Innowacyjna Gospodarka, 16 regionalnych programów operacyjnych oraz PO Rozwój Polski Wschodniej, a także przedsięwzięć o charakterze edukacyjno-szkoleniowym podejmowanych w ramach PO Kapitał Ludzki.

Realizowane działania będą miały na celu rozbudowę bazy dydaktycznej uczelni oferujących kształcenie w strategicznych z punktu widzenia rozwoju kraju kierunkach, zwłaszcza kierunków ścisłych, przyrodniczych i technicznych. Dla wsparcia procesu dydaktycznego realizowane będą projekty z zakresu zwiększenia wykorzystania potencjału technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT) w nauczaniu/kształceniu. Zgodnie z programem „Edukacja i Szkolenia 2010", który wskazuje główne cele do osiągnięcia w realizacji strategii lizbońskiej, inwestycje te służyć będą w szczególności rozwojowi dydaktyki w dziedzinach związanych z najnowocześniejszymi technologami oraz głównymi obszarami wsparcia PO Infrastruktura i Środowisko.

Rozbudowa bazy szkolnictwa wyższego stworzy należyte warunki dla realizacji modelu szkolnictwa zgodnego z założeniami Deklaracji Bolońskiej i Strategii Lizbońskiej. Będzie miało to bezpośrednie przełożenie na wzrost zainteresowania zagranicznych inwestorów w lokowaniu swoich inwestycji w Polsce oraz podniesienie konkurencyjności polskiej gospodarki.

We wszystkich priorytetach, tam gdzie to będzie miało zastosowanie, zostanie uwzględniona problematyka równości szans, w szczególności równego traktowania kobiet i mężczyzn oraz zasada niedyskryminacji osób niepełnosprawnych. Konieczność zapewnienia właściwych warunków dla osób niepełnosprawnych będzie miała znaczenie we wszystkich priorytetach, w ramach których powstaną obiekty infrastrukturalne, jednak szczególnie ważna będzie w ramach priorytetów dotyczących sektora transportu, w tym zwłaszcza transportu publicznego, oraz priorytetach dotyczących infrastruktury społecznej w zakresie ochrony zdrowia, kultury i szkolnictwa wyższego, głównie na etapie oceny i wyboru projektów.

Na realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 zostanie przeznaczonych ze środków Unii Europejskiej 28 338 mln euro (w tym ze środków Funduszu Spójności – 22 387,2 mln euro (79%) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – 5 950,8 mln euro (21%)).

Instytucją zarządzającą Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko jest minister właściwy ds. rozwoju regionalnego, który wykonuje swoje funkcje przy pomocy Departamentu Koordynacji Programów Infrastrukturalnych oraz Departamentu Wsparcia Programów Infrastrukturalnych w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Instytucja zarządzająca przekaże realizację części swoich zadań instytucjom pośredniczącym.

3. KWALIFIKOWALNOŚĆ WYDATKÓW W RAMACH PROGRAMU

Zasady kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko są określone w „Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ", wydanych przez instytucję zarządzającą POIiŚ (MRR), które są dostępne na stronie internetowej pod adresem www.mrr.gov.pl oraz www.pois.gov.pl. Wytyczne te są spójne z dokumentem określającym ogólne zasady dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności pn. „Krajowe wytyczne dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności", który został wydany przez instytucję koordynującą NSRO (MRR).

W przypadku projektów, dla których dofinansowanie stanowi pomoc publiczną, program pomocowy może zawierać bardziej restrykcyjne zasady dotyczące kwalifikowania wydatków niż określone w wyżej wymienionych wytycznych MRR.

4. SYSTEM REALIZACYJNY

4.1. Instytucje uczestniczące w realizacji programu

INSTYTUCJA	ROLA	DEPARTAMENT	ADRES	OSOBA ODPOWIEDZIALNA
Minister Rozwoju Regionalnego	Instytucja zarządzająca (IZ) Instytucja odpowiedzialna za bezpośrednie zarządzanie XIV i XV priorytetem (dot. pomocy technicznej)	Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych	ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa	Pan **Adam Zdziebło**, sekretarz stanu Pani **Monika Pałasz**, dyrektor Departamentu Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Pan **Marek Michalski** dyrektor Departamentu Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
Minister Rozwoju Regionalnego	Instytucja certyfikująca (IC)	Departament Instytucji Certyfikującej	ul. Mysia 2 00-496 Warszawa	Pan Konrad Niklewicz podsekretarz stanu, Pan **Sylwester Zając**, dyrektor departamentu
Minister Środowiska	Instytucja pośrednicząca (IP) dla priorytetów I – V	Departament Funduszy Europejskich	ul. Wawelska 52/54 00-922 Warszawa	Pani **Aneta Wilmańska** podsekretarz stanu Pani **Aleksandra Malarz**, dyrektor departamentu
Minister Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej	Instytucja pośrednicząca dla priorytetów VI – VIII	Departament Funduszy UE	ul. Chałubińskiego 4/6, 00-928 Warszawa	Pani, **Patrycja Wolińska - Bartkiewicz** podsekretarz stanu, Pan **Jarosław Pasek**, dyrektor departamentu
Minister Gospodarki	Instytucja pośrednicząca dla priorytetów IX-X	Departament Funduszy Europejskich	ul. Plac Trzech Krzyży 3/5, 00-507 Warszawa	Pani **Ilona Antoniszyn-Klik**, podsekretarz stanu Pani **Dariusz Wojtasik**, dyrektor departamentu
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Instytucja pośrednicząca dla priorytetu XI	Departament Funduszy Europejskich	ul. Krakowskie Przedmieście 15/17, 00-071 Warszawa	Pani **Monika Smoleń** podsekretarz stanu Pani **Karolina Tylus-Sowa**, dyrektor departamentu
Minister Zdrowia	Instytucja pośrednicząca dla priorytetu XII	Departament Funduszy Europejskich	ul. Miodowa 15, 00-952 Warszawa	Pan **Jakub Szulc** sekretarz stanu Pan **Michał Kępowicz**, dyrektor departamentu
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju	Instytucja pośrednicząca dla priorytetu XIII	Dział Wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko	ul. Nowogrodzka 47a, 00-695 Warszawa	Pan **Leszek Grabarczyk** Zastępca Dyrektora Centrum Pan **Daniel Maksym**, Kierownik Działu Wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko

4.2. Podstawy systemu wyboru projektów

Procedury wyboru projektów zostały dostosowane do specyfiki poszczególnych działań i priorytetów, z uwzględnieniem odnoszących się do danego obszaru interwencji przepisów polskich i unijnych oraz specyfiki danego komponentu PO. Szczegółowe informacje o systemie wyboru projektów znajdują się w załączniku nr 2 pt. „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach PO Infrastruktura i Środowisko" dołączonym do niniejszego dokumentu. Poniżej zaprezentowano wybrane elementy opisu systemu.

W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko mogą być dofinansowane projekty:

- indywidualne, zgodnie z indywidualnym trybem wyboru;
- systemowe, zgodnie z systemowym trybem wyboru;
- konkursowe, zgodnie z konkursowym trybem wyboru.

a) Projekty indywidualne dla PO Infrastruktura i Środowisko

Zgodnie z zapisami art. 28 ust. 1a ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009, Nr 84, poz. 712 z późn. zm.) Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko sporządza *Listę projektów indywidualnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013*.

Lista projektów indywidualnych jest dokumentem służącym wdrażaniu programu operacyjnego, który ułatwi osiągnięcie zakładanych celów rozwojowych oraz pozwoli na określenie i skoordynowanie najważniejszych inwestycji realizowanych przy wykorzystaniu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności.

Sposób wyboru i funkcjonowania indywidualnych projektów, zasady opracowania i zatwierdzania list projektów indywidualnych oraz system zarządzania i monitorowania przygotowania indywidualnych projektów ujętych na liście projektów określają *Wytyczne w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych*[11].

Lista projektów indywidualnych przygotowywana jest przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, pełniącego rolę Instytucji Zarządzającej Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko, we współpracy z odpowiednimi ministrami właściwymi ds. działów administracji rządowej, pełniącymi rolę instytucji pośredniczących, przy udziale partnerów społeczno-gospodarczych, ekspertów. Instytucje pośredniczące są zobowiązane do zebrania od potencjalnych beneficjentów propozycji indywidualnych projektów kluczowych dla poszczególnych priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko i przedłożenia propozycji instytucji zarządzającej. Po przeprowadzeniu weryfikacji następuje zatwierdzenie listy projektów indywidualnych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego pełniącego funkcję instytucji zarządzającej Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko.

Z beneficjentami projektów indywidualnych podpisana jest umowa wstępna (zwana dalej *pre-umową*), która stanowi zobowiązanie beneficjenta do prawidłowego i terminowego przygotowania do realizacji danego indywidualnego projektu. W załączniku do *pre-umowy* zawarte są m.in. podstawowe informacje dotyczące projektu, harmonogram opracowania kluczowych elementów projektu, stanowiący wyszczególnienie działań koniecznych do pełnego przygotowania dokumentacji projektowej i przedstawienia wniosku o dofinansowanie wraz z wymaganymi załącznikami do oceny. *Pre-umowa* jest kluczowym dokumentem z punktu widzenia monitorowania postępu prac nad przygotowaniem projektu do realizacji i stanowi punkt odniesienia dla oceny postępów w przygotowaniu projektu. Przyjęcie takiego podejścia ma pozwolić na przygotowanie wystarczającej liczby projektów gotowych do realizacji w celu zapewnienia absorpcji na poziomie wypełniającym założenia finansowe programu.

[11] *Wytyczne w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych* dostępne są na stronie internetowej pod adresem www.mrr.gov.pl.

Dodatkowo należy mieć na uwadze, iż zatwierdzenie tak przygotowywanych projektów jest uzależnione od spełnienia kryteriów, zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący oraz od zatwierdzenia projektu do dofinansowania przez instytucję zarządzającą. Te formalne i merytoryczne kryteria są jednakowe dla wszystkich potencjalnych beneficjentów wszystkich projektów dotyczących danej kategorii operacji programu operacyjnego.

Lista projektów indywidualnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 publikowana jest zgodnie z art. 28 ust. 1a ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009, Nr 84, poz. 712 z późn. zm.) oraz znajduje się na stronach internetowych pod adresami www.mrr.gov.pl, www.funduszeeuropejskie.gov.pl oraz www.pois.gov.pl.

Należy zauważyć, iż lista projektów indywidualnych stanowi propozycję inwestycji zidentyfikowanych na obecnym etapie prac nad programem operacyjnym, co oznacza, iż nie można jednoznacznie zagwarantować, iż wszystkie przedsięwzięcia umieszczone w tym dokumencie uzyskają wsparcie ze środków unijnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

b) Projekty konkursowe

Konkursy są przeprowadzone w oparciu o przygotowane przez instytucje pośredniczące zasady uwzględniające specyfikę danego działania określające precyzyjnie w szczególności:

- szczegółową procedurę naboru i oceny wniosków,
- formę składania wniosków,
- szczegółowe kryteria oceny projektów, mierzalne i dostosowane do specyfiki danego priorytetu i typu projektów,
- wymagane załączniki do wniosku dostosowane do specyfiki danego priorytetu i typu projektów,
- procedurę uzupełniania dokumentacji,
- procedurę odwoławczą,
- szczegółową procedurę podpisywania umowy o dofinansowanie,
- wzory odpowiednich dokumentów (wniosek, umowa).

Wybór projektów może być przeprowadzany w dwóch etapach:

- pierwszy etap: wstępny wybór projektów na podstawie ograniczonej dokumentacji oraz stworzenie rankingu projektów,
- drugi etap: polegający na weryfikacji projektu po otrzymaniu pełnej dokumentacji i podjęciu ostatecznej decyzji o dofinansowaniu, jeśli projekt będzie spełniał wszystkie niezbędne wymogi (w przypadku „dużych projektów" drugi etap będzie prowadził do podjęcia decyzji dotyczącej przekazania wniosku o potwierdzenie dofinansowania Komisji Europejskiej).

W niektórych działaniach, w ramach których wiele już przygotowanych w znacznym stopniu projektów może złożyć od razu wnioski wraz z pełną dokumentacją, nie dokonuje się preselekcji, wymagając pełnej dokumentacji. W takim przypadku drugi etap oceny następuje niezwłocznie po zakończeniu pierwszego lub równolegle z nim. Nieco odmienny system wyboru projektów przewidziany jest w priorytecie IV:

- w działaniu 4.1 wnioski będą poddane jedynie ocenie formalnej;
- w działaniach 4.2-4.6. przewiduje się natomiast dodatkową wstępną ocenę wniosku, na podstawie której wnioskodawca uzyska potwierdzenie, czy projekt kwalifikuje się do pomocy.

c) Projekty systemowe

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy tryb systemowy ma zastosowanie do wyboru projektów, które polegają na dofinansowaniu realizacji zadań publicznych określonych w odrębnych przepisach. Tryb projektów systemowych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko ma zastosowanie do projektów pomocy technicznej.

W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko projekty pomocy technicznej wybierane w trybie systemowym oceniane są pod względem poprawności formalnej i merytorycznej zgodnie z kryteriami formalnymi oraz kryteriami merytorycznymi przyjętymi przez komitet monitorujący dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Zasady zatwierdzania projektów pomocy technicznej w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia określają *Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie korzystania z pomocy technicznej.*

5. INFORMACJE NA TEMAT FINANSOWANIA PROGRAMU

5.1. Ogólne informacje

Wielkość środków wspólnotowych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w latach 2007–2013 wyniesie ok. 41,9% (28,3 mld euro) całości środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności przeznaczonych na realizację programów operacyjnych Celu „Konwergencja”[12].

Łączna wielkość środków finansowych z Unii Europejskiej zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 wyniesie 28 337 972 519 euro. Wysokość wkładu krajowego szacuje się na ok. 9,4 mld euro i zależeć będzie od poziomu dofinansowania poszczególnych projektów.

Wkład wspólnotowy zaangażowany w realizację programu pochodzić będzie ze środków:

- Funduszu Spójności – 22 387 151 159 euro,
- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – 5 950 821 360 euro.

Środki na współfinansowanie krajowe pochodzić będą z budżetu państwa, budżetu jednostek samorządu terytorialnego, innych środków publicznych i środków prywatnych. Szczegółowe dane na temat szacunkowego podziału w ramach poszczególnych działań znajdują się w załączonej do Uszczegółowienia tabeli.

Powyższe kwoty oraz kwoty w tabelach finansowych dotyczą wyłącznie wydatków kwalifikowanych. Kwoty odnoszące się do wydatków niekwalifikowanych, w tym w szczególności w przypadku projektów generujących dochód[13] (np. dotyczących oczyszczalni ścieków, gospodarki odpadami, kolei i innych obiektów infrastruktury, której użytkownicy ponoszą opłaty) odnoszące się do kwot wykraczających poza lukę finansową, nie zostały umieszczone w tabelach finansowych w ramach programu i poszczególnych działań.

W Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko wyodrębniono także środki stanowiące pożyczki Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) w wysokości 2/3 środków

[12] Na podstawie informacji zawartych w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia na lata 2007-2013 wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Dokument zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej w dniu 7 maja 2007 roku.

[13] W rozumieniu art. 55 rozporządzenia nr 1083/2006.

EBI określonych w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia 2007-2013, tj. 2 000 000 000 euro. Wysokość ta ma charakter indykatywny. W szczególnych przypadkach wkład ten może zostać zwiększony, jeżeli projekty generujące dochód wymagają zwiększonego udziału współfinansowania z pożyczek, albo jeśli odpowiednie formy współfinansowania programu mogą być dalej rozwijane. EBI może także wesprzeć władze polskie oraz jednostki sektora prywatnego, które mogą być potencjalnymi beneficjentami pomocy w ramach funduszy wspólnotowych w zakresie przygotowania, wdrażania oraz monitorowania programu i projektów. Bank może udzielić pożyczek zarówno projektodawcom z sektora publicznego i prywatnego, jak również na wspólne przedsięwzięcia administracji publicznej i sektora prywatnego, podejmowane w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

Zgodnie z art. 34 ust. 2 rozporządzenia nr 1083/2006 pozwalającym finansować z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego działania kwalifikowane w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (tzw. zasada cross-financingu), finansowane będą projekty o charakterze szkoleniowym w wysokości do 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych w ramach priorytetu V. Wkład wspólnotowy przeznaczony na te projekty nie przekroczy 8 980 tys. euro. W pozostałych priorytetach finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (IV, VIII, X, XI, XII, XIII, XIV) nie przewiduje się na obecnym etapie stosowania zasady cross-financingu.

Komisja Europejska przekazuje środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Funduszu Spójności na finansowanie programu w formie płatności zaliczkowych, płatności okresowych i płatności salda końcowego. Powyższe środki wpływają na wyodrębniony rachunek bankowy, prowadzony w euro i zarządzany przez Ministra Finansów. Z tego rachunku środki, po przewalutowaniu na złote, przekazywane są na centralny rachunek dochodów budżetu państwa na podstawie dyspozycji Ministra Finansów i stanowią dochód budżetu państwa. Następnie środki przekazywane są z budżetu państwa na finansowanie programu.

Na potrzeby finansowania programu w ramach budżetu państwa wyodrębniono budżet środków europejskich, z którego przekazywane są środki odpowiadające wkładowi UE. Ewentualne współfinansowanie krajowe z budżetu państwa przekazywane jest przez właściwego dysponenta części budżetowej w formie dotacji celowej.[14]

Bank Gospodarstwa Krajowego (Płatnik) na podstawie zleceń wypłaty środków wystawionych przez instytucję zawierającą z beneficjentem umowę o dofinansowanie przekazuje beneficjentowi:

- środki odpowiadające wkładowi UE;
- współfinansowanie krajowe z budżetu państwa w przypadku, gdy dany dysponent części budżetowej zawarł z Bankiem Gospodarstwa Krajowego umowę dotyczącą obsługi przez ten bank wypłat środków budżetu państwa na współfinansowanie.

Płatności dokonywane na rzecz beneficjenta mogą przyjmować formę płatności zaliczkowych bądź zwrotu poniesionych przez beneficjenta wydatków.

Środki na rzecz beneficjentów są przekazywane na podstawie umowy o dofinansowanie w terminach, wysokości i na warunkach w niej określonych.

Wydatki beneficjenta ujmowane w składanym przez niego wniosku o płatność, są ujmowane przez instytucję pośredniczącą lub instytucję zarządzającą w deklaracjach wydatków

[14] Nie dotyczy projektów pomocy technicznej. Projekty pomocy technicznej finansowane są ze środków właściwego dysponenta części budżetowej lub w przypadku instytucji niebędących dysponentem ze środków dotacji celowej.

składanych do instytucji certyfikującej, a następnie certyfikowane przez instytucję certyfikującą do KE.

W perspektywie finansowej na lata 2007-2013 maksymalna stopa dofinansowania ze środków wspólnotowych może wynieść nawet 85% kosztów kwalifikowanych, co znacząco zmniejsza skalę niezbędnego montażu finansowego ze strony beneficjenta w porównaniu z latami 2004-2006, kiedy w przypadku funduszy strukturalnych maksymalna stopa dofinansowania wynosiła 75%. Niemniej jednak wysokość krajowego współfinansowania publicznego może kształtować się na wyższym poziomie niż 15% całkowitych środków publicznych, co będzie miało miejsce zwłaszcza w przypadku projektów generujących dochody, czy też projektów objętych zasadami pomocy publicznej (wówczas poziom dofinansowania wspólnotowego wynikać będzie z dopuszczalnego pułapu pomocy określonego w programach pomocowych).

Ostatecznie o wysokości wkładu beneficjenta decyduje umowa regulująca realizację projektu zawierana pomiędzy instytucją udzielającą wsparcia a beneficjentem tych środków określająca wysokość dofinansowania ze środków Unii Europejskiej i, jeśli wkład taki został przewidziany, ze środków budżetu państwa.

Mając na uwadze przepisy rozporządzenia nr 1083/2006 oraz zgodnie z zapisami Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia, w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko możliwe jest uwzględnienie środków prywatnych jako całości lub części krajowego wkładu finansowego.

6. WYKAZ DOKUMENTÓW SŁUŻĄCYCH REALIZACJI PO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

Programowanie interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Funduszu Spójności w Polsce jest procesem złożonym, wymagającym zmian o charakterze legislacyjnym, finansowym i organizacyjnym. Niezbędne w tym celu było przygotowanie dokumentów programowych, skierowanych do podmiotów uczestniczących we wdrażaniu EFRR oraz Funduszu Spójności, zawierających informacje o różnym stopniu szczegółowości i dotyczących różnorodnych zagadnień tematycznych. Z perspektywy potencjalnych projektodawców POIiŚ niezbędna jest znajomość przede wszystkim następujących dokumentów:

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
- Szczegółowy opis priorytetów PO Infrastruktura i Środowisko,
- Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ,
- Wytyczne w zakresie kontroli realizacji POIiŚ,
- Podręcznik Wdrażania POIiŚ,
- wzór wniosku o dofinansowanie projektu,
- instrukcja wypełniania wniosku,
- Vademecum Beneficjenta dużego projektu w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko
- zakres studium wykonalności projektu dla poszczególnych obszarów,
- wzór umowy o dofinansowanie projektu,
- wzór wniosku o płatność.

Ze wszystkimi dokumentami można się zapoznać na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego www.mrr.gov.pl oraz instytucji zarządzającej POIiŚ www.pois.gov.pl oraz stronach odpowiednich instytucji pośredniczących i wdrażających. Dotyczy to w

szczególności dokumentacji konkursowej, stanowiącej materiał dla beneficjentów ubiegających się o przyznanie dofinansowania projektów.

II. INFORMACJE NA TEMAT PRIORYTETÓW I DZIAŁAŃ

Priorytet I: Gospodarka wodno-ściekowa

SZCZEGÓŁOWY OPIS

Jednym z podstawowych warunków rozwoju gospodarczego jest zapewnienie szeroko pojętej podstawowej infrastruktury technicznej, w tym także ochrony środowiska, która może przyczynić się do długookresowej stabilności wzrostu gospodarczego, zmniejszenia zewnętrznych kosztów środowiskowych dla gospodarki jak również stymulować tworzenie miejsc pracy. Rozbudowa infrastruktury wodno-ściekowej bezpośrednio i pośrednio przyczyni się do osiągnięcia wymagań następujących dyrektyw środowiskowych UE:

a) dyrektywa Rady 91/271/EWG[15] z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych – poprzez realizację Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych /KPOŚK/,

b) dyrektywa Rady 98/83/WE[16] dnia 3 listopada 1998 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,

c) dyrektywa Rady 2006/11/WE[17] z dnia 15 lutego 2006 r. w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre substancje niebezpieczne odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty, zmieniająca dyrektywę 76/464/EWG – poprzez realizację zadań związanych z ograniczeniem odprowadzania do wód substancji niebezpiecznych w tym programu redukcji substancji niebezpiecznych z listy II do dyrektywy,

d) dyrektywa Rady 2000/60/WE[18] z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.

Priorytet I – *Gospodarka wodno-ściekowa* w ramach Programu Operacyjnego „*Infrastruktura i Środowisko*" jest jednym z narzędzi współfinansowania realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). KPOŚK jest dokumentem rządowym mającym na celu wypełnienie zobowiązań przyjętych przez Polskę w Traktacie Akcesyjnym w zakresie wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG. Program ten stanowi plan działań inwestycyjnych w celu osiągnięcia pełnej zgodności z wymogami dyrektywy do końca 2015 r.

Zgodnie aktualizacją Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2009 (AKPOŚK2009) Polska powinna wybudować, rozbudować lub zmodernizować 260 oczyszczalni ścieków w 459 aglomeracjach powyżej 15 000 RLM. Wymagana jest również rozbudowa lub modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w 459 aglomeracjach powyżej 15 000 RLM o łącznej długości ok. 18,1 tys. km. Poza tym zgodnie z założeniami Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych Polska powinna wybudować, rozbudować lub zmodernizować oczyszczalnie ścieków w aglomeracjach powyżej 2 000 RLM. Tego typu działanie osiągnięte zostanie poprzez realizację projektów indywidualnych ze środków EFRR realizowanych w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych.

W związku z powyższym w ramach priorytetu w zakresie gospodarki wodno-ściekowej wspierane będą głównie przedsięwzięcia zmierzające do zapewnienia skutecznych i efektywnych systemów zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM. Projekty te dotyczyć będą także wyeliminowania ze ścieków niektórych substancji

[15] Dz. Urz. WE L 135 z 30.05 1991 r. str. 40 z późn. zm.
[16] Dz. Urz. WE L 33 z 05.12. 1998 r. str. 32.
[17] Dz. Urz. UE L 64 z 04.03. 2006 r. str. 52.
[18] Dz. Urz. WE L 327 z 02.12. 2000 r., str. 1.

niebezpiecznych bezpośrednio zagrażających życiu i zdrowiu ludzi, dotrzymywania bezpiecznych wskaźników emisyjnych w odniesieniu do pozostałych substancji zagrażających ekosystemom wodnym. W przypadku projektów, w których występuje tylko jeden beneficjent środków oraz projekt dotyczy kompleksowego rozwiązania problemów gospodarki wodno-ściekowej na danym obszarze, dopuszcza się włączenie do zakresu przedsięwzięcia zadań realizowanych w aglomeracjach o RLM od 2 tys. do 15 tys.

W celu zapewnienia odpowiedniej demarkacji i komplementarności działań realizowanych w ramach polityki spójności oraz wspólnej polityki rolnej, zapewniony zostanie system weryfikacji zakresu rzeczowego projektów ubiegających się o wsparcie w ramach POIiŚ, których zadania kwalifikują się również do wsparcia w ramach PROW na lata 2007-2013. Podstawą weryfikacji będzie oświadczenie Wnioskodawcy składane razem z wnioskiem o dofinansowanie w ramach POIiŚ do instytucji wdrażającej POIiŚ oraz zaświadczenie instytucji wdrażającej właściwej dla PROW przed podpisaniem umowy o dofinansowanie. Dodatkowym kryterium przyznawania wsparcia będzie stopień przyczyniania się do realizacji dyrektyw UE.

W przypadku realizacji kompleksowych projektów, istnieje możliwość włączenia w projekt zadań dotyczących zaopatrzenia w wodę oraz budowy kanalizacji deszczowej, pod warunkiem przyczyniania się do realizacji dyrektywy 91/271/EWG oraz spełnienia warunków, ze 50% kosztów całkowitych projektu dotyczy kanalizacji sanitarnej i oczyszczania ścieków. W ramach priorytetu nie przewiduje się wspierania indywidualnych projektów dotyczących systemów zaopatrzenia w wodę (projekt nie kompleksowy)[19] lub budowy kanalizacji deszczowej. W przypadku gdy beneficjent będzie się starał o uzyskanie dofinansowania na budowę sieci wodociągowej, konieczne jest, aby jej zakres stanowił jedynie element uzupełniający dla całości projektu zorientowanego głównie na poprawie sytuacji ściekowej na danym terenie. Niedopuszczalna jest jednak sytuacja, w której beneficjent będzie się starał o uzyskanie dofinansowania tylko i wyłącznie na budowę sieci wodociągowej w ramach projektu, lub by stanowiła ona większość, czyli ponad 50% zakresu rzeczowego projektu.

W ramach priorytetu współfinansowane będą, zgodnie i na zasadach określonych w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1084/2006, również zarejestrowane przez Komisję Europejską projekty zgłoszone w ramach Funduszu Spójności w sektorze środowiska na podstawie Strategii wykorzystania Funduszu Spójności na lata 2004-2006[20], które z uwagi na wyczerpanie środków nie mogły otrzymać decyzji w okresie programowania 2004-2006.

W ramach działania 1.1, za wydatki kwalifikowalne mogą być uznane wydatki poniesione w opisanym poniżej zakresie:

1) budowa kanalizacji sanitarnej:

- w przypadku braku studzienki w granicach nieruchomości przyłączanej, za kwalifikowalne mogą być uznane wydatki poniesione na budowę przewodów kanalizacyjnych zlokalizowanych poza granicami tej nieruchomości, natomiast w granicach nieruchomości przyłączanej tylko te odcinki, które służą do przyłączenia więcej niż jednego podmiotu,
- w przypadku, gdy w granicach nieruchomości przyłączanej do sieci zlokalizowana jest studzienka (lub przewidziano jej wybudowanie), za kwalifikowalne mogą być uznane wydatki poniesione na budowę przewodów zlokalizowanych zarówno poza granicami tej

[19] Podstawowym kryterium pozwalającym na potwierdzenie „*kompleksowości projektu*" jest zakres rzeczowy projektu pozwalający na dostosowanie danej aglomeracji do wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG z uwzględnieniem opłacalności ekonomicznej.

[20] Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy w dnia 30 lipca 2004 r. w sprawie przyjęcia strategii wykorzystania Funduszu Spójności na lata 2004–2006 (Dz. U. Nr 176, poz. 1827).

nieruchomości, jak również w jej granicach, jednak nie dalej, niż do pierwszej studzienki (wraz ze studzienką) od strony granicy tej nieruchomości.

2) budowa sieci wodociągowej:

- w tym przypadku za wydatki kwalifikowalne mogą być uznane wydatki poniesione na budowę przewodów zlokalizowanych poza granicami nieruchomości przyłączanej, a w granicach nieruchomości przyłączanej tylko te odcinki, które służą do przyłączenia więcej niż jednego podmiotu.

Szczegółowy zakres budowy przewodów kanalizacyjnych i wodociągowych, który może być sfinansowany w ramach wydatków kwalifikowalnych, został przedstawiony na poniższych rysunkach.

Rysunek 1. Kanalizacja grawitacyjna i wodociągi
Pogrubione odcinki sieci stanowią element kwalifikowalny.

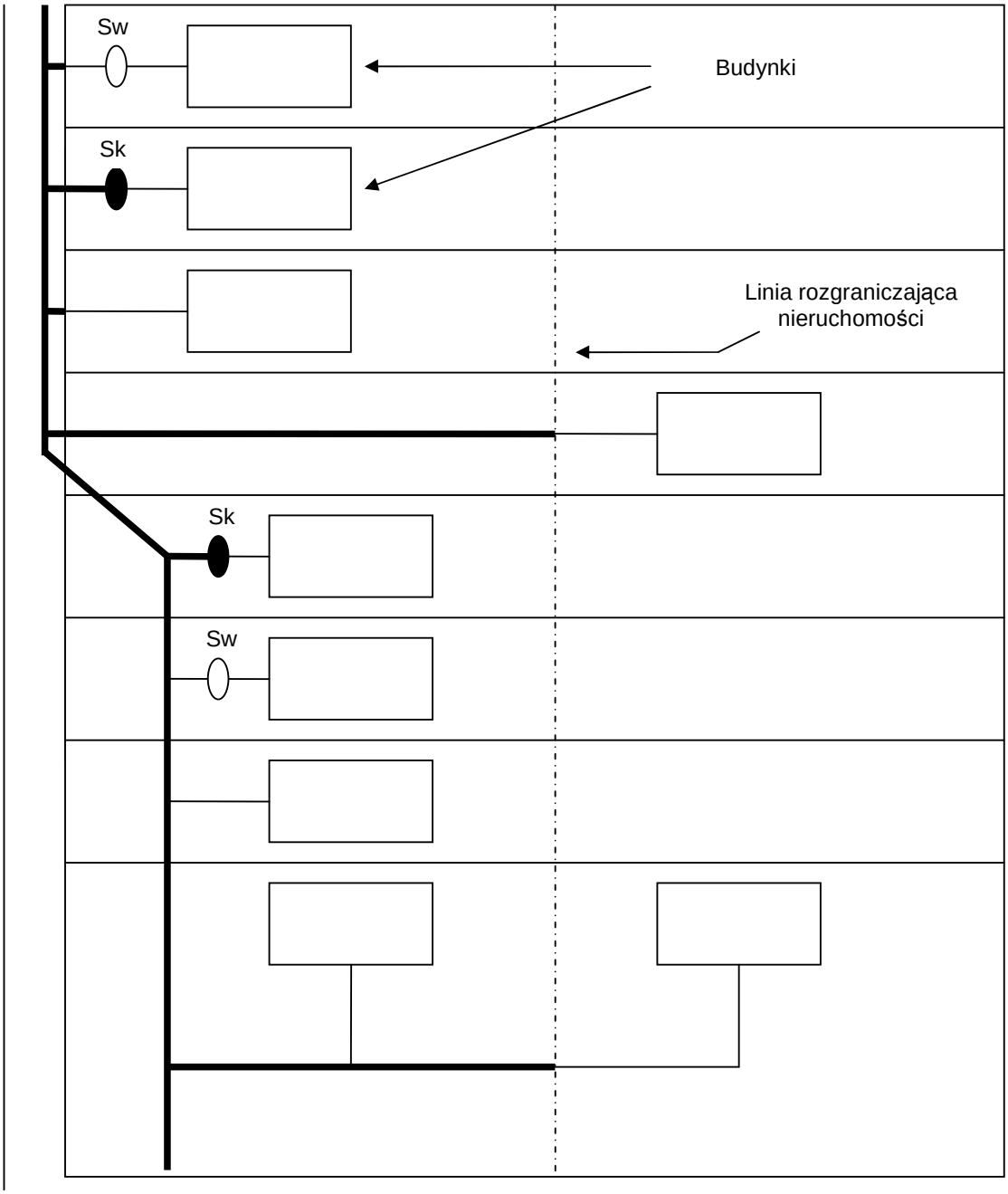

Sk - studzienka kanalizacyjna
Sw - studnia wodomierzowa

Rysunek 2. Kanalizacja ciśnieniowa
Pogrubione odcinki sieci stanowią element kwalifikowalny

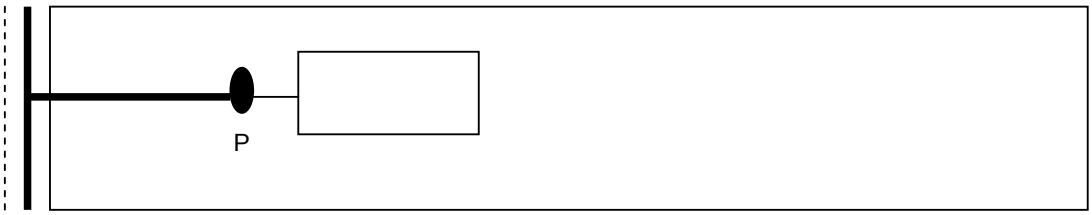

P - przepompownia

3) Wydatki poniesione na budowę przewodów (w tym studzienek) kanalizacyjnych i wodociągowych mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli ich własność należy do beneficjenta lub podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych wskazanego we wniosku oraz umowie o dofinansowanie. W przypadku, gdy własność ww. przewodów nie należy do beneficjenta, możliwość ich finansowania w ramach wydatków kwalifikowalnych będzie każdorazowo weryfikowana przez odpowiednią instytucję wdrażającą lub pośredniczącą. We wniosku o dofinansowanie należy opisać strukturę własnościową przewodów kanalizacyjnych i wodociągowych wybudowanych w ramach projektu.
4) Na potrzeby POIiŚ przy obliczaniu wskaźnika koncentracji, o którym mowa w załączniku nr 1 Kryteria wyboru projektów[21], należy uwzględnić w każdym przypadku zakres przewodów kanalizacyjnych, który został wskazany powyżej jako możliwy do kwalifikowania, niezależnie od tego, co faktycznie stanowi wydatek kwalifikowalny w ramach projektu.

OPIS DZIAŁAŃ

DZIAŁANIE 1.1: GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA W AGLOMERACJACH[22] POWYŻEJ 15 TYS. RLM

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**I - Gospodarka wodno - ściekowa**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Środowiska Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

[21] Wskaźnik koncentracji należy rozumieć zgodnie z obecnie obowiązującym kryterium formalnym nr 12 dla działania 1.1 POIiŚ.
[22] Aglomeracja według ustawy Prawo wodne oznacza teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych.

7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub odpowiedni wojewódzki fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej
11.	**Numer i nazwa działania**	**1.1. Gospodarka wodno – ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Przyczynienie się do wyposażenia (do końca 2015 r.) aglomeracji powyżej 15 tys. RLM w systemy kanalizacji oraz oczyszczalnie ścieków zgodnie z wymogami dyrektywy Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych.* Działanie dotyczy budowy, rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych oraz budowy i modernizacji systemów kanalizacji zbiorczej w aglomeracjach powyżej 15 000 równoważnej liczby mieszkańców (RLM) ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych. W przypadku projektów, w których występuje jeden beneficjent środków oraz projekt dotyczy kompleksowego rozwiązania problemów gospodarki wodno-ściekowej na danym obszarze, dopuszcza się włączenie do zakresu przedsięwzięcia zadań realizowanych w aglomeracjach o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) od 2 tysięcy do 15 tysięcy ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych pod warunkiem, iż jedna z aglomeracji objętych zakresem projektu ma powyżej 15 tys. RLM. W celu zapewnienia odpowiedniej demarkacji i komplementarności działań realizowanych w ramach polityki spójności oraz wspólnej polityki rolnej, zapewniony zostanie system weryfikacji zakresu rzeczowego projektów ubiegających się o wsparcie w ramach POIiŚ, których zadania kwalifikują się również do wsparcia w ramach PROW na lata 2007-2013. Podstawą weryfikacji będzie oświadczenie Wnioskodawcy składane razem z wnioskiem o dofinansowanie w ramach POIiŚ do instytucji wdrażającej POIiŚ oraz zaświadczenie instytucji wdrażającej właściwej dla PROW przed podpisaniem umowy o dofinansowanie. Dodatkowym kryterium przyznania wsparcia będzie stopień przyczyniania się do realizacji dyrektywy UE. W przypadku budowy sieci kanalizacji realizowane będą projekty osiągające wskaźnik koncentracji - min. 120 os/km nowo budowanej sieci z wyjątkiem obszarów, o których mowa w §3 ust. 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji (Dz. U. 2004 nr 283 poz. 2841 ze zm.). W przypadku aglomeracji, które utworzono w oparciu o rozporządzenie z dnia 1 lipca 2010 r. (Dz.U. nr 137, poz. 922) na obszarach, o

			których mowa w §3 ust. 5, obowiązuje wskaźnik 90 os/km. Dodatkowo, istnieje możliwość włączenia w projekt zadań dotyczących zaopatrzenia w wodę oraz budowy kanalizacji deszczowej, pod warunkiem, że przyczyni się do realizacji dyrektywy 91/271/EWG. W ramach priorytetu nie przewiduje się wspierania indywidualnych projektów dotyczących systemów zaopatrzenia w wodę lub budowy kanalizacji deszczowej. W przypadku gdy beneficjent będzie się starał o uzyskanie dofinansowania na budowę sieci wodociągowej oraz budowę kanalizacji deszczowej, konieczne jest, aby jej zakres stanowił jedynie element uzupełniający dla całości projektu zorientowanego na poprawę sytuacji ściekowej na danym terenie. W ramach działania do wsparcia kwalifikują się projekty, które spełniają warunek, w którym ponad 50% kosztów całkowitych dotyczy kanalizacji sanitarnej i oczyszczalniami ścieków.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**		Indywidualne projekty dla aglomeracji od 2 do 15 tys. RLM będą realizowane w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych. W oparciu o środki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, w ramach działania osi 3 „*Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej*" będą realizowane projekty dotyczące gospodarki wodno-ściekowej w szczególności: zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków, w tym systemów kanalizacji sieciowej lub kanalizacji zagrodowej dotyczące: gminy wiejskiej lub gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców lub gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców. Maksymalna wartość pomocy na realizację projektów w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w jednej gminie w okresie realizacji PROW nie może przekroczyć 4 mln zł.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. budowa, rozbudowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych 2. budowa systemów kanalizacji zbiorczej, lub/i 3. modernizacja systemów kanalizacji zbiorczej Dodatkowo, w uzasadnionych przypadkach, w zakres projektu może zostać włączona budowa i modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę oraz budowa kanalizacji deszczowej (z zastrzeżeniem, że budowa kanalizacji deszczowej, która jest przedmiotem dofinansowania ze środków FS może mieć miejsce jedynie w przypadku rozdziału kanalizacji ogólnospławnej na kanalizację sanitarną i deszczową). W przypadku procedury konkursowej IP może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego typu projektów.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	44 - gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi 45 - gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną 46 - oczyszczanie ścieków
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna

	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	09 - pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody 21 - działania związane ze środowiskiem
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, 2. podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów” oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Wybór projektów zgodnie z trybem indywidualnym i konkursowym.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest odpowiednia instytucja wdrażająca: - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – co do zasady w przypadku projektów o wartości powyżej 25 mln euro; - odpowiedni wojewódzki fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej – co do zasady w przypadku projektów o wartości poniżej i 25 mln euro. Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują 1. a) protest od oceny formalnej i merytorycznej I stopnia - instytucja pośrednicząca II stopnia/ instytucja wdrażająca b) protest od oceny merytorycznej II stopnia – instytucja pośrednicząca 2. odwołanie - instytucja zarządzająca
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		3 697,43 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		3 142,82 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		554,61 mln euro

22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**	0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[23]**	85%[24]
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[25] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r. lub zgodnie z zasadami indywidualnej pomocy publicznej notyfikowanej do KE
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	Minimalna wartość projektów – bez ograniczeń
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki

[23] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[24] **Uwaga!** Rzeczywisty poziom dofinansowania, odnoszący się do całkowitego kosztu inwestycji, będzie zazwyczaj kształtować się na zdecydowanie niższym poziomie. Wynika to z przepisów art. 55 rozporządzenia nr 1083/2006, zgodnie z którymi w przypadku projektów generujących dochód, które nie są objęte zasadami pomocy publicznej, wysokość wydatków kwalifikowanych odpowiada luce finansowej (tj. wartości inwestycji pomniejszonej o wysokość dochodów generowanych w trakcie funkcjonowania projektu). Szczegółowe zasady wyliczania poziomu dofinansowania dla takich projektów określone są w *Wytycznych do przygotowania inwestycji w zakresie środowiska współfinansowanych przez Fundusz Spójności i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w latach 2007-2013*.

[25] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm.). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

		oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

Priorytet II: Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi

SZCZEGÓŁOWY OPIS

W zakresie gospodarki odpadami wspierane będą projekty dotyczące zapobiegania oraz ograniczania wytwarzania odpadów komunalnych, wdrażania technologii odzysku, w tym recyklingu oraz wdrażania technologii ostatecznego unieszkodliwiania odpadów komunalnych i likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów. Ponadto, w zakresie ochrony powierzchni ziemi wspierane będą projekty dotyczące rekultywacji terenów zdegradowanych na cele przyrodnicze, stabilizacji osuwisk oraz ochrony brzegów morskich.

W ramach priorytetu wdrażane będą następujące regulacje wspólnotowe:

- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 94/62/WE[26] z dnia 20 grudnia 1994 r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych,
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/66/WE[27] z dnia 6 września 2006 r. w sprawie baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i akumulatorów oraz uchylająca dyrektywę 91/157/EWG;
- dyrektywa Rady 96/59/WE[28] z dnia 16 września 1996 roku w sprawie unieszkodliwiania polichlorowanych bifenyli i polichlorowanych trifenyli (PCB/PCT);
- dyrektywa Rady 1999/31/WE[29] z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów,
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/76/WE[30] z dnia 4 grudnia 2000 r. w sprawie spalania odpadów,
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2008/98/WE[31] z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy

Zgodnie z założeniami, priorytet ma przyczynić się do wdrożenia nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, w tym termicznego przekształcania odpadów oraz intensyfikacji odzysku, recyklingu odpadów oraz ich unieszkodliwiania w procesach innych niż składowanie, w także likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów zgodnie z krajowym i wojewódzkimi planami gospodarki odpadami. Tym samym przyczyni się do realizacji zobowiązań akcesyjnych w zakresie gospodarki odpadami.

Działania związane z rekultywacją dotyczyć będą przywrócenia naturalnego ukształtowania terenu i/lub osiągnięcia przez glebę lub ziemię zawartości substancji zgodnych z wymaganymi standardami. W ramach priorytetu mogą być realizowane wyłącznie projekty wielkoobszarowe na terenach niezurbanizowanych i jedynie w sytuacji, gdy obecny właściciel gruntu nie jest

[26] Dz. Urz. WE L 365 z 31.12.1994, str. 10, z późn. zm.
[27] Dz. Urz. WE L 266 z 26.09.2006, str. 1, z późn. zm.
[28] Dz. Urz. WE L 243 z 24.09.1996r. str. 31, z późn. zm.;
[29] Dz. Urz. WE L 183 z 16.07.1999 r. str. 1, z późn. zm.
[30] Dz. Urz. WE L 332 z 28.12.2000 r. str. 91;
[31] Dz. Urz. WE L 312 z 22.11.2008, str. 3

odpowiedzialny za powstanie zanieczyszczenia lub degradację środowiska Podejmowane działania powinny zapewnić wzmocnienie pełnienia funkcji społecznych, m.in. udostępniania zrekultywowanych terenów w sposób nieograniczony i:

- utrzymanie (lub poprawę) ekologicznych funkcji terenu lub
- utrzymanie (lub przywrócenie) bioróżnorodności lub tradycyjnego krajobrazu.

W ramach tych działań wsparcie będą mogły otrzymać działania związane z zabezpieczeniem osuwisk. W ramach kompleksowej rekultywacji przewiduje się również rozminowanie obszarów popoligonowych i usuwanie zanieczyszczeń gruntowych. Dodatkowo wspierane będą projekty dotyczące stabilizacji morskiej linii brzegowej, związane z ochroną i zabezpieczeniem brzegów morskich przed zanikiem plaż morskich.

W ramach priorytetu planuje się również wsparcie projektów dotyczących prac przygotowawczych dla projektów umieszczonych na indykatywnej liście projektów indywidualnych, które mogą być realizowane bez ograniczeń kwotowych.

W ramach priorytetu realizowane będą duże inwestycje według listy indykatywnej, takie jak: inwestycje z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi dotyczące instalacji i systemów obsługujących min. 150 tys. mieszkańców, inwestycje z zakresu rekultywacji terenów oraz ochrony brzegów morskich, a także polegające na zabezpieczeniu osuwisk o wartości co najmniej 20 mln PLN. W ramach priorytetu współfinansowane będą, zgodnie i na zasadach określonych w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 1084/2006, również zarejestrowane przez Komisję Europejską projekty zgłoszone w ramach Funduszu Spójności w sektorze środowiska na podstawie Strategii wykorzystania Funduszu Spójności na lata 2004-2006, które z uwagi na wyczerpanie środków nie mogły otrzymać decyzji w okresie programowania 2004-2006.

OPIS DZIAŁAŃ

DZIAŁANIE 2.1.: KOMPLEKSOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA Z ZAKRESU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**II. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Środowiska Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów

10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub odpowiedni wojewódzki fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej
11.	**Numer i nazwa działania**	**2.1. Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Przeciwdziałanie powstawaniu odpadów, redukcja ilości składowanych odpadów komunalnych i zwiększenie udziału odpadów komunalnych poddawanych odzyskowi i unieszkodliwianiu innymi metodami niż składowanie oraz likwidacja zagrożeń wynikających ze składowania odpadów zgodnie z krajowym i wojewódzkimi planami gospodarki odpadami.* Działanie realizowane będzie poprzez rozwój nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, w tym termicznego przekształcania odpadów oraz intensyfikację odzysku, w tym recyklingu odpadów oraz ich unieszkodliwiania w procesach innych niż składowanie, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych. W ramach działania budowane będą kompleksowe obiekty, obejmujące instalacje umożliwiające przygotowanie odpadów do procesów odzysku, w tym recyklingu lub unieszkodliwiania poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych w procesach innych niż składowanie. Ponadto, będzie realizowane tworzenie kompleksowych systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w szczególności odpadów niebezpiecznych, a także odpadów wielkogabarytowych i budowlanych oraz odpadów opakowaniowych i zielonych (z ogrodów i parków). Będą podejmowane również działania na rzecz likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów, w tym rekultywacja składowisk, zgodnie z krajowym i wojewódzkimi planami gospodarki odpadami. Instalacje przeznaczone będą do obsługi regionów zamieszkałych przez minimum 150 tys. mieszkańców.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	W ramach 16 regionalnych programów operacyjnych będą realizowane przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi obsługujące maksymalnie do 150 tys. mieszkańców. W oparciu o środki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, w ramach działania osi 3 „*Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej*" będą realizowane projekty zlokalizowane w miejscowościach należących do gmin wiejskich albo gmin miejsko-wiejskich, z wyłączeniem miast powyżej 5 tys. mieszkańców oraz miasta do 5 tys. mieszkańców gmin miejskich. Projekty mogą obejmować jedną lub więcej miejscowości. Maksymalna wysokość wsparcia dla tych projektów w jednej gminie nie może przekroczyć 200 tys. PLN
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	W ramach działania wspierane będą przede wszystkim zakłady zagospodarowania odpadów (ZZO). Zakłady zagospodarowania odpadów (ZZO) powinny mieć przepustowość wystarczającą do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego minimum przez 150 tys. mieszkańców i powinny spełniać

		w zakresie technicznym kryteria najlepszych dostępnych technik. ZZO winny zapewniać co najmniej następujący zakres usług: - instalacje do końcowej utylizacji odpadów np. mechaniczno-biologiczne lub termiczne przekształcanie zmieszanych odpadów komunalnych i pozostałości z sortowni lub składowanie przetworzonych zmieszanych odpadów komunalnych (jako opcja najmniej preferowana); - kompostowanie odpadów zielonych, - sortowanie poszczególnych frakcji odpadów komunalnych zbieranych selektywnie (opcjonalnie), - zakład demontażu odpadów wielkogabarytowych (opcjonalnie), - zakład przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (opcjonalny). Wsparcie uzyskają projekty obejmujące: 1. kompleksowe systemy gospodarowania odpadami komunalnymi uwzględniające co najmniej: działania prewencyjne, selektywne zbieranie, przygotowanie odpadów do odzysku lub unieszkodliwiania oraz, o ile wynika to z planów gospodarki odpadami, instalacje do odzysku, w tym recyklingu oraz unieszkodliwiania, a także działania na rzecz likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów zgodnie z krajowym i wojewódzkimi planami gospodarki odpadami; 2. budowę: - punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w szczególności odpadów niebezpiecznych[32]. - składowisk (wyłącznie jako element regionalnego zakładu zagospodarowania odpadów), - instalacji umożliwiających przygotowanie odpadów do procesów odzysku, w tym recyklingu, w szczególności demontażu zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz przetwarzania odpadów z niego powstałych, demontażu mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, sortowania odpadów selektywnie zbieranych, mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i odpadów pozostałych po selektywnym zbieraniu odpadów zawierających odpady ulegające biodegradacji, - instalacji do odzysku, w tym recyklingu poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych

[32] Jako punkt rozumie się miejsce o powierzchni co najmniej 1500 m^2 (czyli o powierzchni zapewniającej wjazd samochodów, odbiór kontenerów, magazyn, itd.) wyposażone w pojemniki dostosowane do gromadzenia odpadów zielonych z ogrodów i parków, papieru i tektury, odpadów opakowaniowych ze szkła z podziałem na szkło bezbarwne i kolorowe, tworzyw sztucznych i metali, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych oraz odpadów budowlano-remontowych, wraz z budynkami gospodarczymi lub co najmniej wiatami lub miejscami zadaszonymi przystosowanymi do gromadzenia zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych baterii i akumulatorów, przeterminowanych leków, chemikaliów (farb, lakierów, olejów odpadowych itd.); ogrodzone; zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych; w miejscach, gdzie może nastąpić wyciek substancji niebezpiecznych – odpowiednie zabezpieczenie środowiska gruntowo-wodnego.

			lub odpadów powstałych w wyniku ich przetwarzania, - instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych z odzyskiem energii, - instalacji do unieszkodliwiania odpadów komunalnych w procesach innych niż składowanie 3. prace przygotowawcze dla projektów w ramach działania 2.1, umieszczonych na indykatywnej liście projektów indywidualnych. 4. kompleksowe projekty związane z rekultywacją składowisk odpadów komunalnych lub ich wydzielonych części na cele przyrodnicze Projekty wskazane w punkcie 1, 2 i 4 powyżej powinny zawierać społeczne kampanie edukacyjne związane z gospodarowaniem odpadami. W przypadku projektów wskazanych w punkcie 4 obowiązkowym elementem jest stworzenie ścieżek edukacyjnych w obrębie terenu zrekultywowanego składowiska.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	44 - Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi
	b	**Forma finansowania**	01- Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	21 - Działania związane ze środowiskiem
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, 2. Podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego 3. Marszałkowie Województw – w przypadku kompleksowych projektów dotyczących rekultywacji składowisk odpadów komunalnych lub ich wydzielonych części na cele przyrodnicze.
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów” oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Wybór projektów zgodnie z trybem indywidualnym lub konkursowym.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest odpowiednia instytucja wdrażająca: - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – co do zasady w przypadku projektów o wartości powyżej 25 mln euro;

			- odpowiedni wojewódzki fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej– co do zasady w przypadku projektów o wartości poniżej i 25 mln euro. Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują 1. a) protest od oceny formalnej i merytorycznej I stopnia - instytucja pośrednicząca II stopnia/ instytucja wdrażająca b) protest od oceny merytorycznej II stopnia – instytucja pośrednicząca 2. odwołanie - instytucja zarządzająca
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		972,78 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		826,86 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		145,92 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[33]**		85%[34]
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[35] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Wsparcie będzie udzielane jako rekompensata za świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym, o których mowa w art. 106 ust. 2 TFUE, zgodnie z […] i na podstawie „Wytycznych w zakresie reguł dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w ramach zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w gospodarce odpadami".

[33] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[34] **Uwaga!** Rzeczywisty poziom dofinansowania, odnoszący się do całkowitego kosztu inwestycji, będzie zazwyczaj kształtować się na zdecydowanie niższym poziomie. Wynika to z przepisów art. 55 rozporządzenia nr 1083/2006, zgodnie z którymi w przypadku projektów generujących dochód, które nie są objęte zasadami pomocy publicznej, wysokość wydatków kwalifikowanych odpowiada luce finansowej (tj. wartości inwestycji pomniejszonej o wysokość dochodów generowanych w trakcie funkcjonowania projektu). Szczegółowe zasady wyliczania poziomu dofinansowania dla takich projektów określone są w *Wytycznych do przygotowania inwestycji w zakresie środowiska współfinansowanych przez Fundusz Spójności i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w latach 2007-2013*. Analogiczne zasady wprowadza się w przypadku określania poziomu dofinansowania zgodnie z *Wytycznymi w zakresie zasad dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w ramach zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w gospodarce odpadami*.

[35] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r. lub zgodnie z zasadami indywidualnej pomocy publicznej notyfikowanej do KE
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	Minimalna wartość projektów – bez ograniczeń
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

DZIAŁANIE 2.2.: PRZYWRACANIE TERENOM ZDEGRADOWANYM WARTOŚCI PRZYRODNICZYCH I OCHRONA BRZEGÓW MORSKICH

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**II. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Środowiska Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności**	Ministerstwo Finansów

	dokonywanych przez KE		
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**		Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub odpowiedni wojewódzki fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej
11.	**Numer i nazwa działania**		**2.2. Przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych i ochrona brzegów morskich**
12.	**Opis działania**		Cel działania: *Zwiększenie ilości terenów przywróconych do właściwego stanu przez rekultywację terenów zdegradowanych, zabezpieczenie osuwisk oraz zabezpieczenie brzegów morskich przed zjawiskiem erozji.* Zanieczyszczone przez wojsko, przemysł i górnictwo tereny wymagają podjęcia szeregu działań naprawczych. W związku z tym w ramach działania wspierane będą projekty polegające na kompleksowej rekultywacji zmierzającej do przywrócenia naturalnego ukształtowania terenu i/lub osiągnięcia przez glebę lub ziemię zawartości substancji zgodnych z wymaganymi standardami. W ramach działania będą mogły być realizowane wyłącznie projekty wielkoobszarowe na terenach niezurbanizowanych i jedynie w sytuacji, gdy obecny właściciel gruntu nie jest odpowiedzialny za powstanie zanieczyszczenia lub degradację środowiska (nie dotyczy projektów, których beneficjentem jest wojsko). Dodatkowo, realizowane będą projekty polegające na ratowaniu brzegów morskich poprzez zapobieganie zanikowi plaż morskich i stabilizację morskiej linii brzegowej oraz projekty związane z zabezpieczeniem osuwisk.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**		Projekty o wartości poniżej 20 mln PLN dotyczące rekultywacji będą realizowane w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. rekultywacja terenów powojskowych oraz zdegradowanych przez przemysł i górnictwo (włącznie z działaniami udostępniającymi tereny do rekultywacji – usuwanie min, zanieczyszczeń ropopochodnych i chemicznych), 2. projekty związane z zabezpieczeniem/stabilizacją osuwisk, 3. modernizacja i budowa umocnień brzegowych 4. prace przygotowawcze dla projektów w ramach działania 2.2, umieszczonych na indykatywnej liście projektów indywidualnych.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	50 - Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów 53 - Zapobieganie zagrożeniom *(w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym)*
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	21 - działania związane ze środowiskiem
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		

	a	**Typ beneficjentów**	1. jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, 2. podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego, 3. wojewodowie, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, 4. urzędy morskie, 5. wojsko – jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej oraz dla których jest on organem założycielskim lub organem nadzorczym 6. podmioty odpowiedzialne za realizację zadań wymienionych na liście indykatywnej
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Wybór projektów zgodnie z trybem indywidualnym lub konkursowym.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest odpowiednia instytucja wdrażająca: - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – w przypadku projektów o wartości powyżej 25 mln euro, - odpowiedni wojewódzki fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej – w przypadku projektów o wartości poniżej i 25 mln euro. Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują 1. a) protest od oceny formalnej i merytorycznej I stopnia - instytucja pośrednicząca II stopnia/ instytucja wdrażająca b) protest od oceny merytorycznej II stopnia – instytucja pośrednicząca 2. Odwołanie - instytucja zarządzająca
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		235,29 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		200,00 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		35,29 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków**		0

	prywatnych na działanie	
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[36]**	1. jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, podmioty świadczące usługi z zakresu zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne - 85%, 2. wojewodowie, urzędy morskie, wojsko – jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej oraz dla których jest on organem założycielskim lub organem nadzorczym – 100%, 3. podmioty odpowiedzialne za realizację zadań wymienionych na liście indykatywnej: a) w przypadku jednostek budżetowych i innych jednostek sektora finansów publicznych, zapewniających wkład własny ze środków budżetu państwa - 100%**,** b) w przypadku jednostek sektora finansów publicznych, zapewniających wkład własny ze środków innych niż budżet państwa (np. prywatne, inne środki publiczne) - 85%.
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[37] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r. lub zgodnie z zasadami indywidualnej publicznej notyfikowanej do KE
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[38]**	Minimalna wartość projektów – 20 mln PLN Projekty dotyczące prac przygotowawczych – bez ograniczeń kwotowych.
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w

[36] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[37] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm.).). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

[38] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

		części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

Priorytet III: Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska

SZCZEGÓŁOWY OPIS

Diagnoza sektora środowiska wskazuje na zbyt małą retencję wody w stosunku do potencjału oraz wysokie zagrożenie związane z bardzo złym stanem obiektów technicznych związanych z retencjonowaniem wody i zabezpieczeniem przeciwpowodziowym. Potrzeby retencjonowania wód w zlewni stanowią bardzo istotny element w całokształcie prac planistycznych uwzględniających potrzeby całego kraju. Zabiegi renaturyzacyjne zachowują bądź odtwarzają naturalne wartości dolin rzecznych, zwiększają areał ich zalesienia, wykorzystują w swoim wykonawstwie materiał naturalny. Podejmowane są działania mające na celu zahamowanie melioracji odwadniających oraz uaktywnienie rozwoju małej retencji w Polsce. Realizowane są zadania wynikające z tzw. programów małej retencji, przygotowanych przez wszystkie województwa. Cel osiągany jest poprzez realizację małych zadań, w których znaczącą rolę odgrywają zabiegi proekologiczne. Zadania te finansowane są ze źródeł krajowych - funduszy własnych samorządów gminnych oraz środków pochodzących z wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Przeprowadzone analizy wskazują również na pogarszanie się jakości wód przybrzeżnych. Jest to wynikiem zrzutu do akwenów morskich nieoczyszczonych wód opadowych i roztopowych, z terenów zurbanizowanych, niosących duży ładunek zanieczyszczeń. Zjawisko to stanowi zagrożenie dla wypełnienia dyrektywy 2006/7/WE[39] oraz ma negatywne oddziaływanie transgraniczne. Istotnym problemem jest również zagrożenie poważnymi awariami. Przez zagrożenie poważną awarią rozumie się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej substancji niebezpiecznych (odpowiadającej definicji podanej w ust. 3 pkt 37 ustawy Prawo ochrony środowiska lub innym przepisom dotyczącym substancji niebezpiecznych), prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Źródłami poważnych awarii mogą być procesy przemysłowe i magazynowanie substancji niebezpiecznych (w tym zakłady o dużym i zwiększonym ryzyku

[39] Dz. Urz. UE L 64 z 04.03.2006 r., str. 37

wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz inne zakłady, których działalność może być przyczyną wystąpienia poważnej awarii) a także transport materiałów niebezpiecznych (w tym kolejowy, drogowy, rurociągowy i wodny).

Jak wynika z diagnozy konieczne jest również usprawnienie monitoringu środowiska. Programy monitoringu środowiska realizowane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska uwzględniają co prawda wymagania UE oraz konwencji i umów międzynarodowych, a w wyniku ich realizacji uzyskiwane są dane i informacje, które stanowią niezależną i obiektywną podstawę do podejmowania decyzji w procesie zarządzania środowiskiem i przestrzenią oraz są źródłem dla oceny skuteczności działań środowiskowych podejmowanych na różnych szczeblach. Niemniej jednak ze względu na wzrost oczekiwań zarówno decydentów jak i ogółu społeczeństwa nasila się presja by dostęp do wyników badań był szybszy i łatwiejszy, a poziom ich wiarygodności i dokładności – coraz wyższy.

W związku z powyższym, w ramach priorytetu III realizowane będą przedsięwzięcia oparte na interdyscyplinarnym planowaniu w obszarze zlewni rzecznej. Projekty infrastrukturalne będą miały na celu ochronę zdrowia i bezpieczeństwa ludzi, w tym ochronę dóbr materialnych na obszarach zabudowanych oraz zapewnienie właściwego poziomu zasobów dyspozycyjnych zgodnie z Wytycznymi Komisji dotyczącymi współfinansowania zapór wodnych z Funduszu Spójności[40]. Istotnymi będą projekty dotyczące modernizacji (rehabilitacji) istniejącej infrastruktury lub budowy nowych obiektów w celu zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa zarówno budowli hydrotechnicznych, jak również bezpieczeństwa powodziowego. Szczególnie promowane będą projekty, w ramach których realizowane będą działania dodatkowe mające na celu zwiększenie naturalnej retencji na obszarze zlewni rzecznej. Realizacja nowych projektów infrastruktury przeciwpowodziowej będzie możliwa w sytuacji występowania zagrożenia powodziowego, które nie będzie mogło być zminimalizowane poprzez zabiegi w ramach małej retencji wodnej oraz pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z Prawa wodnego, ramowej dyrektywy wodnej.

W ramach działania 3.1 planuje się również wsparcie projektów dotyczących prac przygotowawczych dla projektów umieszczonych na indykatywnej liście projektów indywidualnych, które mogą być realizowane bez ograniczeń kwotowych.

Przyjęcie i wypełnienie postanowień zarówno ramowej dyrektywy wodnej jak i nowo uchwalonej dyrektywy ws. oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, jest sprawą kluczową, warunkującą racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi kraju. Wysokie prawdopodobieństwo występowania powodzi oraz zmiany klimatyczne powodujące zwielokrotnienie zjawisk ekstremalnych, wskazują na niezbędność wzrostu znaczenia szeroko rozumianego planowania. Zgodnie z dyrektywą w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, dla obszarów gdzie występuje lub może wystąpić istotne ryzyko powodzi ustalone zostaną odpowiednie cele zarządzania ryzykiem powodziowym, kładące nacisk na ograniczenie potencjalnych negatywnych konsekwencji powodzi dla zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Wsparcie uzyska przygotowanie i realizacja przedsięwzięć przeciwpowodziowych, projekty w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom, projekty prowadzące do wzrostu dyspozycyjnych zasobów wodnych, projekty uwzględniające zwiększenie małej retencji na obszarze zlewni oraz monitorowanie stanu środowiska. Realizowane będą również projekty związane z poprawą stanu bezpieczeństwa sanitarnego wód przybrzeżnych, w tym dotyczące budowy, modernizacji systemów odprowadzania wód opadowych i roztopowych do akwenów morskich polegające na budowie i modernizacji kanalizacji deszczowej, podczyszczalni i

[40] Pismo Komisarz Wallstrom i Komisarza Barniera z dnia 23 czerwca 2003 roku (HA/MS/DG (03) 6249) do stałych przedstawicielstw dostępne na stronie www.funduszestrukturalne.gov.pl.

urządzeń retencyjno-sedymentacyjnych w obszarach zurbanizowanych sąsiadujących z Bałtykiem. Dodatkowo wsparcie uzyskają projekty związane z budową i doskonaleniem stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń naturalnych i stwarzanych poważnymi awariami, w tym: wyposażenie w specjalistyczny sprzęt; zakupy specjalistycznego sprzętu niezbędnego do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków zagrożeń naturalnych i poważnych awarii. oraz wsparcie techniczne krajowego systemu reagowania kryzysowego w tym również ratowniczo-gaśniczego w zakresie ratownictwa ekologicznego i chemicznego. W zakresie monitoringu wspierane będą projekty o charakterze powtarzalnym - realizowane z wykorzystaniem standardowych metod, narzędzi oraz technologii.

W zakresie monitoringu środowiska wyodrębnione zostały następujące obszary wsparcia: monitoring wód, monitoring powietrza oraz monitoring hałasu. Celem projektów dotyczących monitoringu wód jest wzmocnienie infrastruktury pomiarowo-informatycznej i innych metod oceny w ramach monitoringu wód uruchomionego w roku 2007 zgodnie z ramową dyrektywą wodną 2000/60/WE oraz zapewnienie odpowiednich warunków realizacyjnych monitoringu diagnostycznego w drugim cyklu wodnym jak również monitorowanie efektów programów naprawczych. Celem projektów jest również wzmocnienie infrastruktury monitoringu wód morskich, o którym mowa w projektowanej dyrektywie w sprawie strategii morskiej. Celem projektów dotyczących monitoringu powietrza jest wzmocnienie infrastruktury pomiarowo-informatycznej i innych metod oceny w zakresie monitoringu powietrza zgodnie z dyrektywą w sprawie jakości powietrza i czystszego powietrza dla Europy (tzw. dyrektywy CAFE) konsolidującą dotychczasowe dyrektywy wykonawcze i wprowadzającą nowe elementy jak również monitorowanie działań naprawczych w zakresie programów ochrony powietrza i ocena ich skuteczności. Celem projektów dotyczących monitoringu hałasu będzie rozwój infrastruktury pomiarowej i innych metod oceny klimatu akustycznego dla potrzeb jego wspomagania zgodnie z dyrektywą hałasową 2002/49/WE[41] jak również monitorowanie i ocena skuteczności programów naprawczych dotyczących ochrony przed hałasem.

OPIS DZIAŁAŃ

DZIAŁANIE 3.1.: RETENCJONOWANIE WODY I ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA PRZECIWPOWODZIOWEGO

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**III. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Środowiska Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej

[41] Dz. Urz. WE L 189 z 18.07.2002 r., str. 12

8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
11.	**Numer i nazwa działania**	**3.1 Retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Zwiększenie ilości zasobów dyspozycyjnych niezbędnych dla ludności i gospodarki kraju oraz stopnia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i przeciwdziałania skutkom suszy wraz ze zwiększeniem naturalnej retencji dolin rzecznych z zachowaniem dobrego stanu ekologicznego.* Diagnoza sektora środowiska wskazuje na zbyt małą retencję wody w stosunku do potencjału, wysokie zagrożenie związane z bardzo złym stanem obiektów technicznych związanych z retencjonowaniem wody i zabezpieczeniem przeciwpowodziowym. W związku z powyższym priorytetowo traktowane będzie wyrównywanie i spowalnianie odpływu wody z terenu kraju poprzez prawidłowe gospodarowanie wodą w systemach, z których większość wymaga odnowienia i modernizacji ukierunkowanej na zwiększenie funkcji retencyjnych, poprzez odbudowę zdewastowanych lub budowę nowych obiektów małej retencji oraz zwiększanie naturalnej retencji w dolinach rzecznych i na obszarach podmokłych. Wszędzie tam, gdzie ma to uzasadnienie kierowane będą środki na odtwarzanie, modernizowanie zabudowy hydrotechnicznej, zwłaszcza w przypadku jej wielofunkcyjności. Podobnie w uzasadnionych przypadkach wspierane będą przedsięwzięcia powyżej 40 mln PLN związane z realizacją wielozadaniowych zbiorników retencyjnych powyżej 10 mln m^3 i stopni wodnych, a także innych urządzeń okresowo piętrzących wodę. W ramach działania będą również realizowane projekty o wartości powyżej 40 mln PLN dotyczące odprowadzania wód opadowych i roztopowych do Morza Bałtyckiego, w szczególności w kąpieliskach wymaga budowy i modernizacji kanalizacji deszczowej, podczyszczalni i urządzeń retencyjno-sedymentacyjnych. Prawidłową realizację projektowanych działań warunkować będzie ochrona siedlisk, gatunków i ekosystemów zależnych od wód oraz kąpielisk, stanowiąc jednocześnie realizację postanowień wynikających z ramowej dyrektywy wodnej.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Przedsięwzięcia związane z zapobieganiem powodziom oraz melioracjami będą realizowane w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych, przy czym finansowana będzie: - budowa i modernizacja małych zbiorników wielozadaniowych o pojemności mniejszej niż 10 mln m^3 i stopni wodnych; - utrzymanie rzek nizinnych, rzek i potoków górskich

		oraz związanej z nimi infrastruktury w dobrym stanie (wartość działania do 40 mln PLN); - budowa, modernizacja i poprawa stanu technicznego urządzeń przeciwpowodziowych (np. wały, przepompownie, poldery, suche zbiorniki) - wartość działania do 40 mln PLN; - zwiększanie naturalnej retencji dolin rzecznych z zachowaniem równowagi stanu ekologicznego i technicznego utrzymania rzeki (wartość działania do 40 mln PLN). W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich osi I, działania *„Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa”*, schematu II Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi, będą realizowane przedsięwzięcia obejmujące: - budowę lub remont urządzeń melioracji: - wodnych podstawowych ukierunkowanych na retencjonowanie lub magazynowanie wody oraz doprowadzenie lub odprowadzenie wód z systemów melioracji wodnych szczegółowych, służące poprawie warunków korzystania z wód dla potrzeb rolnictwa i ochronie przeciwpowodziowej użytków rolnych; - budowy lub remontu, nie stanowiącego bieżącej konserwacji (remontu), urządzeń melioracji wodnych szczegółowych. Maksymalna wysokość wsparcia będzie wynosiła 100% kosztów kwalifikowanych. W ramach Programu Operacyjnego Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013, w priorytecie 2 *Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i obrót produktami rybołówstwa i akwakultury*, będą realizowane działania związane ze zwiększeniem retencji. Beneficjentami będą przedsiębiorcy i inne podmioty prowadzące chów i hodowlę ryb lub innych organizmów wodnych. Maksymalna wysokość pomocy będzie nie wyższa niż 60% kosztów inwestycji. Pomoc jest udzielana w pierwszej kolejności dla: a) mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw, oraz b) przedsiębiorstw nieobjętych definicją zawartą w art. 3 lit. f) rozporządzenia Rady 1198/2006[42], które zatrudniają mniej niż 750 pracowników lub posiadają obroty niższe niż 200 mln EUR.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	1. przywracanie pierwotnego kształtu doliny i koryta cieku poprzez przebudowę wałów, zabiegi biotechniczne, budowę lub przebudowę budowli regulacyjnych (ostrogi, opaski brzegowe itp.), odtworzenie pierwotnej trasy koryta cieku; 2. budowa ponadregionalnych systemów małej retencji wraz z budową urządzeń piętrzących, modernizacja polderów depresyjnych z budową lub modernizacją przepompowni; 3. utrzymanie rzek nizinnych, rzek i potoków górskich oraz związanej z nimi infrastruktury w dobrym stanie

[42] rozporządzenie Rady nr 1198/2006 z dnia 26 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego, Dz. Urz. UE L 223 z 15.08.2006, s. 1.

			poprzez budowę oraz modernizację budowli regulacyjnych podłużnych (ostrogi, opaski brzegowe, tamy podłużne) i poprzeczne tj. progi korekcyjne a także ukształtowanie trasy regulacyjnej, budowa lub modernizacja wałów przeciwpowodziowych; 4. budowa, modernizacja i poprawa stanu technicznego urządzeń przeciwpowodziowych (np. wały, przepompownie, poldery, suche zbiorniki), 5. zwiększanie naturalnej retencji dolin rzecznych z zachowaniem równowagi stanu ekologicznego i technicznego utrzymania rzeki poprzez budowę polderów zalewowych, modernizację wałów przeciwpowodziowych oraz śluz wałowych; 6. w uzasadnionych przypadkach realizacja wielozadaniowych zbiorników retencyjnych i stopni wodnych, 7. modernizacja i budowa nowych zbiorników wielozadaniowych piętrzących wodę (zgodnie z wytycznymi KE), 8. w uzasadnionych przypadkach modernizacja i poprawa stanu bezpieczeństwa technicznego urządzeń wodnych, 9. budowa i modernizacja systemów odprowadzania wód opadowych i roztopowych do akwenów morskich, 10. prace przygotowawcze dla projektów w ramach działania, umieszczonych na indykatywnej liście projektów kluczowych realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	53 - Zapobieganie zagrożeniom *(w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym)*
	B	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	C	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	21 - działania związane ze środowiskiem
	E	**Lokalizacja**	NUTS 1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	A	**Typ beneficjentów**	1. Regionalne zarządy gospodarki wodnej, 2. Wojewódzkie zarządy melioracji i urządzeń wodnych, 3. Jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, 4. Podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego, 5. PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów” oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.

	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Wybór projektów zgodnie z trybem indywidualnym
	B	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena projektów dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca).
Część finansowa			
19.		**Alokacja finansowa na działanie ogółem**	607,05 mln euro
20.		**Wkład ze środków unijnych na działanie**	516,00 mln euro
21.		**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**	91,06 mln euro
22.		**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**	0
23.		**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[43]**	1. Regionalne zarządy gospodarki wodnej, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej - 100%**,** 2. Wojewódzkie zarządy melioracji i urządzeń wodnych, jednostki samorządu terytorialnego i ich związki realizujące zadania własne, podmioty świadczące usługi z zakresu zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego oraz PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne - 85%. 3. Wojewódzkie zarządy melioracji wodnych, jednostki samorządu terytorialnego realizujące zadania zlecone z zakresu administracji rządowej – 100%.
24.		**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[44] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.		**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.		**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.		**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[45]**	Minimalna wartość projektów - 40 mln PLN (z wyłączeniem projektów powstałych po podziale projektu *Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław*)

[43] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[44] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm.).). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

[45] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

		Projekty dotyczące prac przygotowawczych – bez ograniczeń kwotowych.
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

DZIAŁANIE 3.2.: ZAPOBIEGANIE I OGRANICZANIE SKUTKÓW ZAGROŻEŃ NATURALNYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE POWAŻNYM AWARIOM

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**III. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska.**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Środowiska, Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów

10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
11.	**Numer i nazwa działania**	**3.2. Zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Zwiększenie ochrony przed skutkami zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom, usuwanie ich skutków i przywracanie środowiska do stanu właściwego oraz wzmocnienie wybranych elementów systemu zarządzania środowiskiem.* Działanie będzie realizowane poprzez zapobieganie i ograniczanie zagrożeń środowiskowych, w tym również właściwe planowanie przestrzenne, zapobieganie poważnym awariom. Ponadto, instytucje systemu reagowania kryzysowego: komendy Państwowej Straży Pożarnej oraz inspekcja ochrony środowiska będą wyposażane w narzędzia umożliwiające dokonanie weryfikacji danych i obliczeń dostarczonych przez prowadzących zakłady przemysłowe w zakresie: - rozpoznania zagrożeń, - oceny możliwości powstania zdarzeń niebezpiecznych, - prognoz rozwoju sytuacji awaryjnych, w tym zasięgu stref skażeń. Instytucje te będą również wyposażane w narzędzia umożliwiające właściwe planowanie własnych działań ratowniczych, nie tylko w odniesieniu do zakładów zakwalifikowanych do grupy dużego ryzyka, ale także do pozostałych obiektów i terenów znajdujących się na terenie danej komendy. W tym aspekcie szczególne znaczenie mają aplikacje umożliwiające identyfikację i ocenę skutków zagrożeń, mapy cyfrowe z ich aplikacjami, sprzęt i urządzenia służące do obsługi wspomnianego oprogramowania. Ponadto w ramach technicznego wsparcia ratownictwa ekologicznego i chemicznego dokonywane będą zakupy specjalistycznego sprzętu ratowniczego.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	W ramach 16 regionalnych programów operacyjnych będą realizowane projekty dotyczące zapobiegania i ograniczania skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom ze środków EFRR – projekty do 4 mln PLN. Ww. ograniczenie kwotowe nie dotyczy projektów o znaczeniu regionalnym realizowanych przez jednostki Państwowej Straży Pożarnej. W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, osi II działania *„Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy i wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych”* będą realizowane projekty na obszarach leśnych dotkniętych klęską żywiołową bądź negatywnym oddziaływaniem czynników biotycznych (Schemat I) lub na obszarach leśnych nieuszkodzonych, na których istnieje zwiększone zagrożenie wystąpienia pożaru (obszary nadleśnictw zaliczone do I i II kategorii zagrożenia pożarowego - Schemat II).

			Beneficjentami będą jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej - nadleśnictwa Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Poziom pomocy będzie wynosił maksymalnie 100% kosztów.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. budowanie i doskonalenie stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń naturalnych i stwarzanych poważnymi awariami, w tym: wyposażenie w specjalistyczny sprzęt, 2. zakupy specjalistycznego sprzętu niezbędnego do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków zagrożeń naturalnych i poważnych awarii np. samochody ratownictwa chemicznego, ratownictwa ekologicznego, samochody ratowniczo - gaśnicze, pompy, łodzie, sprzęt zaplecza socjalnego dla ewakuowanych, nośniki kontenerów z innym sprzętem specjalistycznym, 3. wsparcie techniczne krajowego systemu reagowania kryzysowego oraz ratowniczo-gaśniczego w zakresie ratownictwa ekologicznego i chemicznego, 4. realizacja przedsięwzięć w zakresie metod i narzędzi do analizowania zagrożeń poważnymi awariami.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	53 - Zapobieganie zagrożeniom *(w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym)*
	B	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	C	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	21- działania związane ze środowiskiem
	E	**Lokalizacja**	NUTS1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	A	**Typ beneficjentów**	1. Komenda Główna oraz komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej, 2. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska i wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska, 3. PGL Lasy Państwowe oraz jego jednostki organizacyjne, 4. Urzędy morskie, 5. Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa, 6. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej.
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów” oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.

	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Wybór projektów zgodnie z trybem indywidualnym.
	B	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena projektów dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca).
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		36,92 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		31,38 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		5,54 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[46]**		1. Komenda Główna oraz komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska i wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska, urzędy morskie, Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa – 100%, 2. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej**,** PGL Lasy Państwowe oraz jego jednostki organizacyjne - 85%
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[47] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**		1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[48]**		Minimalna wartość projektów – 4 mln PLN
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**		Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**		W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie

[46] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie dotacji płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[47] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm.). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

[48] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

		finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

DZIAŁANIE 3.3.: MONITORING ŚRODOWISKA

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**III. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska.**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Środowiska Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
11.	**Numer i nazwa działania**	**3.3. Monitoring środowiska**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Wzmocnienie wytwarzania i udostępniania informacji o środowisku niezbędnych dla procesów decyzyjnych w ochronie środowiska poprzez usprawnienie monitoringu stanu środowiska* Obserwacja i ocena stanu środowiska oraz kontrola przestrzegania prawa ochrony środowiska są

			podstawowym i niezbędnym sposobem monitorowania skuteczności podejmowanych działań na rzecz poprawy jego jakości. Działania te stanowią źródło informacji dla decydentów ułatwiając pełniejszą identyfikację problemów, podejmowanie decyzji i odpowiednią alokację funduszy na działania zapobiegawcze i naprawcze. Tym samym w ramach działania wsparcie będą mogły otrzymać projekty powyżej 4 mln PLN związane z wzmocnieniem systemu monitorowania poprzez m.in. wsparcie infrastruktury informacyjnej i pomiarowej oraz usprawnienie sposobu upowszechnienia informacji o środowisku ośrodkom decyzyjnym i społeczeństwu.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**		Projekty dotyczące monitoringu o wartości poniżej 4 mln PLN będą realizowane w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych. W ramach PO Zrównoważony Rozwój Sektorów Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich, działania 3.3. *Porty rybackie, miejsca wyładunku i przystanie* realizowane będą opracowania i wdrożenia systemów informatycznych do zarządzania rybołówstwem morskim. Beneficjentami będą właściciele, użytkownicy wieczyści, dzierżawcy gruntów oraz związanej z nimi infrastruktury portowej, które znajdują się w granicach portu lub przystani rybackiej, oraz podmioty zarządzające portem lub przystanią rybacką. Wsparcie będzie wynosiło maksymalnie 100% kosztów kwalifikowanych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. wdrażanie nowych metod obserwacji i narzędzi wspomagających monitoring i ocenę stanu środowiska, 2. wzmocnienie infrastruktury informacyjnej w zakresie diagnozy stanu wód na potrzeby zrównoważonego gospodarowania wodami, 3. wzmocnienie systemu wytwarzania i udostępniania danych i informacji na potrzeby zarządzania jakością powietrza, 4. wzmocnienie systemu wytwarzania i udostępniania danych i informacji na potrzeby zarządzania hałasem w środowisku, 5. wzmocnienie systemu wytwarzania i udostępniania danych i informacji na potrzeby ochrony przed polami elektromagnetycznymi.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	53 - Zapobieganie zagrożeniom *(w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym)*
	B	**Forma finansowania**	01- Pomoc bezzwrotna
	C	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	21- działania związane ze środowiskiem
	E	**Lokalizacja**	NUTS 1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		

	A	**Typ beneficjentów**	1. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, 2. Wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska, 3. Regionalne zarządy gospodarki wodnej, 4. PGL Lasy Państwowe oraz jego jednostki organizacyjne, 5. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej.
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Wybór projektów zgodnie z trybem indywidualnym.
	B	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena projektów dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca).
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		11,07 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		9,41 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		1,66 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[49]**		1. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska, regionalne zarządy gospodarki wodnej – 100% 2. PGL Lasy Państwowe oraz jego jednostki organizacyjne, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - 85%
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[50] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w

[49] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[50] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm.). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

		których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[51]**	Minimalna wartość projektów – 4 mln PLN
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

Priorytet IV: Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska

SZCZEGÓŁOWY OPIS

W ramach priorytetu wspierane będą projekty, których realizacja spowoduje zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska, w tym emitowanych do powietrza, odprowadzanych ze ściekami oraz redukujące ilość wytwarzanych odpadów i zwiększające udział odpadów poddawanych procesom odzysku, w szczególności recyklingu oraz prowadzące do ograniczenia poziomu hałasu ze źródeł do obowiązujących norm.

Preferowane będą projekty zgodne z wymogami dokumentów referencyjnych Najlepszych Dostępnych Technik (BAT), prowadzące do zmniejszenia zużycia wody, mające na celu ograniczenie ilości substancji niebezpiecznych odprowadzanych wraz ze ściekami lub ograniczenie ilości ścieków, dotyczące ochrony powietrza, wykorzystujące odnawialne lub alternatywne źródła energii oraz prowadzące do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń: NO_x i pyłów, a także SO_2 i CO_2 – odpowiedzialnego w głównej mierze za efekt cieplarniany.

[51] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

W przypadku projektów dotyczących źródeł spalania jako priorytetowo będą traktowane projekty dotyczące instalacji o mocy powyżej 50 MW (w tym jednostek opalanych węglem), prowadzące do zmniejszenia emisji pyłów, w tym przede wszystkim preferowane będą inwestycje wskazane w Traktacie Akcesyjnym.

W ramach priorytetu wspierane będą też projekty (nieinwestycyjne) polegające na wdrożeniu systemów zarządzania środowiskowego oraz uzyskaniu eko-znaków dla produktów.

Jak wskazano w diagnozie stanu środowiska, przemysł jest jednym z głównych źródeł zanieczyszczeń w Polsce. Zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju wzrost gospodarczy nie powinien negatywnie oddziaływać na środowisko naturalne. O ile nowe inwestycje muszą spełniać wymogi zarówno unijne jak i krajowe w tym zakresie, to nadal istnieje szereg funkcjonujących już instalacji, które wymagają dostosowania do zaostrzonych wymogów środowiskowych, a ze względu na filary ekonomiczny i społeczny zrównoważonego rozwoju nie powinny być likwidowane. Problem ten znalazł odzwierciedlenie m.in. w zapisach Traktatu Akcesyjnego poprzez ustanowienie dla Polski okresów przejściowych w obszarach: środowisko i polityka konkurencji, na wdrożenie wybranych dyrektyw środowiskowych dotyczących przemysłu. W sektorze przedsiębiorstw znaczne inwestycje będą konieczne w odniesieniu do wdrażania standardów określonych w szczególności w następujących przepisach prawa WE:

- dyrektywie 2008/1/WE[52] z dnia 15 stycznia 2008 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli,
- dyrektywie 2006/11/WE[53] z dnia 15 lutego 2006 r. w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre substancje niebezpieczne odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty,
- dyrektywie 2001/80/WE[54] z dnia 23 października 2001 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania,
- dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2008/98/WE[55] z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy - tzw. dyrektywy ramowej,
- dyrektywie 1994/62/WE[56] z dnia 20 grudnia 1994 r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych oraz dyrektywie 2000/76/WE[57] z dnia 4 grudnia 2000 r. w sprawie spalania odpadów,
- dyrektywie 2002/96/WE[58] z dnia 27 stycznia 2003 roku w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego i dyrektywie 2000/53/WE[59] z dnia 18 września 2000 r. w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji,

W ramach priorytetu wspierane będą projekty dużych oraz małych i średnich przedsiębiorstw redukujące ilość zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, odprowadzanych ze ściekami oraz redukujące ilość wytwarzanych odpadów i zwiększające udział odpadów poddawanych procesom odzysku, w szczególności recyclingu.

W ramach priorytetu nie będą wspierane inwestycje związane ze wzrostem produkcji, które skutkują wzrostem emisji netto zanieczyszczeń, nawet jeśli w wyniku zastosowanych rozwiązań technicznych w obszarze ochrony środowiska maleje wskaźnik emisji na jednostkę produkcji (tzn. następuje proporcjonalne zmniejszenie emisji).

[52] Dz. Urz. L 24 z 29.01.2008 r.
[53] Dz. Urz. L 64 z 04.03.2006 r.
[54] Dz. Urz. WE L 309 z 27.11.2001 r. str.1
[55] Dz. Urz. L 312 z 22.11.2008 r.
[56] Dz. Urz. WE L 365 z 31.12.1994 r. str. 10
[57] Dz. Urz. WE L 332 z 28.012.2000 r. str. 91
[58] Dz. Urz. UE L 37 z 13.02.2003 r. str. 24
[59] Dz. Urz. WE L 269 z 21.10. 2000 r. str. 34.

OPIS DZIAŁAŃ

DZIAŁANIE 4.1.: WSPARCIE SYSTEMÓW ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO I EKOZNAKÓW

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**IV. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Środowiska, Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
11.	**Numer i nazwa działania**	**4.1 Wsparcie systemów zarządzania środowiskowego i ekoznaków.**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Rozpowszechnienie systemów zarządzania środowiskowego objętych certyfikacją oraz wdrażania certyfikowanych ekoznaków.* W ramach działania popularyzowane będzie wprowadzanie systemów zarządzania środowiskowego ISO 14 001 i systemu EMAS oraz certyfikowanych ekoznaków przyznawanych w oparciu o ekologiczne kryteria atestacji. W tym celu udzielana będzie pomoc na przedsięwzięcia nieinwestycyjne związane z wprowadzeniem w przedsiębiorstwie systemu zarządzania środowiskowego oraz uzyskaniem certyfikowanych oznakowań ekologicznych dla produktów, obejmujące w szczególności przeprowadzenie niezbędnych badań, szkoleń i audytów, doradztwo oraz uzyskanie certyfikatów/dokonanie rejestracji. Dofinansowanie udzielane będzie beneficjentom na **zakończone rzeczowo projekty** tj w wyniku których wnioskodawca uzyskał certyfikat/został zarejestrowany w systemie. Wspieranie upowszechnienia dobrowolnych systemów zarządzania środowiskowego i ekoznaków w

		przedsiębiorstwach ma na celu ograniczenie ujemnych skutków oddziaływania gospodarki na środowisko. Wprowadzenie takiego systemu zarządzania środowiskowego gwarantować będzie zastosowanie się do norm ochrony środowiska oraz wprowadzenie takiej organizacji minimalizującej negatywne oddziaływania na środowisko przy racjonalnym wykorzystaniu zasobów naturalnych. Wprowadzony system zarządzania zapewniać będzie stałe dążenie przedsiębiorstwa do takiego celu i dostosowanie do zmieniającej się sytuacji. Usprawnienia systemów zarządzania środowiskowego przynosić też będą przedsiębiorstwom efekty ekonomiczne oraz promocyjne.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Inwestycje dotyczące ochrony środowiska dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw będą realizowane także w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych (linia demarkacyjna przebiega na podstawie kryterium finansowego. Za zapewnienie odpowiedniego mechanizmu koordynacji pomiędzy projektami wspieranymi w ramach 16 RPO a POIiŚ odpowiedzialna jest instytucja pośrednicząca. Ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, w ramach osi 1 *Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej*, będzie możliwe finansowanie zakupu lub instalacji urządzeń służących poprawie ochrony środowiska. Beneficjentami będą osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, które: - wykonują działalność w zakresie przetwórstwa lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych; - działają jako przedsiębiorcy wykonujący działalność jako małe lub średnie przedsiębiorstwo lub przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 750 pracowników, lub przedsiębiorstwo, którego obrót nie przekracza równowartości w PLN 200 mln euro. Maksymalna wysokość pomocy, przyznana w okresie realizacji PROW jednemu beneficjentowi będzie wynosiła 20 mln PLN. W ramach PO Zrównoważony Rozwój Sektorów Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich priorytetu II Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i rynek rybny, działanie 2.2 „*Wsparcie działań w obrębie środowiska wodnego*", finansowane będą działania związane z uczestnictwem we wspólnotowym systemie zarządzania środowiskiem i audytu środowiskowego, dopuszczającego dobrowolny udział organizacji w systemie zarządzania środowiskiem i audytu środowiskowego we Wspólnocie (EMAS). Ponadto w ramach działania 2.5 *Inwestycje w przetwórstwo i obrót* operacji 2 *Modernizacja zakładów przetwórstwa rybnego dla poprawy warunków działania* będą finansowane działania związane z dostosowaniem zakładów przetwórczych do obowiązujących przepisów w zakresie ochrony środowiska z uwzględnieniem zmniejszenia negatywnego oddziaływania na środowisko. Beneficjentami działania będą przedsiębiorstwa zatrudniające do 750 pracowników lub posiadające obrót mniejszy niż 200 mln EUR.

			Dofinansowanie będzie polegało na refundacji części kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Finansowanie projektów mających na celu zmniejszenie negatywnego oddziaływania na środowisko będzie również możliwe w ramach operacji 3 *Budowa nowych i modernizacja istniejących placówek wprowadzających do obrotu produkty rybne pochodzące głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury* poprzez, finansowanie przedsięwzięć w mikro i małych przedsiębiorstwach zajmujących się wprowadzaniem do obrotu produktów rybnych pochodzących głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury, przedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 750 pracowników lub posiadające obrót niższy niż 200 mln EUR i zajmujące się wprowadzaniem do obrotu produktów rybnych pochodzących głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury, w tym lokalne centra sprzedaży ryb/aukcje rybne/. Pomoc finansowa jest udzielana w formie zwrotu części kosztów kwalifikowalnych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. wykonanie audytu niezbędnego dla uzyskania certyfikatu/ dokonania rejestracji, 2. uzyskanie certyfikatu/dokonanie rejestracji, 3. doradztwo związane z uzyskaniem certyfikatu/dokonania rejestracji.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	54 – Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom
	B	**Forma finansowania**	01 – Pomoc bezzwrotna (dotacja)
	C	**Typ obszaru**	00 – Nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	00 – Nie dotyczy
	E	**Lokalizacja**	NUTS 1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	A	**Typ beneficjentów**	Małe, średnie i duże przedsiębiorstwa za wyłączeniem przedsiębiorstw objętych rozporządzeniem Rady (WE) Nr 1198/2006 z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego (EFR) oraz przedsiębiorstw objętych rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Rodzaj działalności prowadzonej przez beneficjenta nie może być wykluczony przepisami programu pomocy *de minimis*.
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów” oraz w załączniku nr 2 „Organizacja

			systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko". Pomoc będzie udzielana w kolejności zgłoszeń do wyczerpania środków
	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Projekty będą wybierane w ramach procedury konkursowej – konkurs otwarty o charakterze ciągłym. Wnioski rozpatrywane będą w kolejności zgłoszeń, a pomoc udzielana do wyczerpania środków. Pełna procedura naboru i oceny wniosków znajdować się będzie w regulaminie konkursu.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	W przypadku projektów konkursowych ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		1,00 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		0,5 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		0,07 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		0,43 mln euro
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[60]**		50%
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z programem pomocy publicznej
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Program pomocy *de minimis* - rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 stycznia 2009 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis na wsparcie systemów zarządzania środowiskowego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (Dz. U. z 22 stycznia 2009 r., Nr 9, poz. 55).
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**		1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**		W przypadku wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw minimalna wartość projektu[61] - 8 mln PLN. Ograniczenie kwotowe nie dotyczy MŚP z województw: mazowieckiego, opolskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego i

[60] W przypadku działania 4.1 dofinansowanie obejmuje tylko środki pochodzące z UE i nie obejmuje innych środków publicznych (np. środków funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej), o które potencjalnie beneficjent może wnioskować i ująć w finansowaniu projektu w zakresie zgodnym z przepisami pomocy publicznej.
[61] Minimalną wartość projektu stanowią całkowite wydatki niezbędne do realizacji projektu, które zostaną/zostały poniesione w okresie kwalifikowalności.

		wielkopolskiego.
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)[62]**	Maksymalna wartość dofinansowania - 400 tys. PLN
29.	**Forma płatności**	Beneficjent otrzymuje płatność w formie płatności z budżetu środków europejskich jako refundację poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 4.2.: RACJONALIZACJA GOSPODARKI ZASOBAMI I ODPADAMI W PRZEDSIĘBIORSTWACH

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**IV. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Środowiska Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
11.	**Numer i nazwa działania**	**4.2. Racjonalizacja gospodarki zasobami i odpadami w przedsiębiorstwach**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Racjonalizacja gospodarki zasobami naturalnymi i odpadami, w tym zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów innych niż komunalne i zwiększenie poziomu odzysku i recyklingu tych odpadów.* W ramach działania wspierane będą projekty polegające na budowie, rozbudowie i modernizacji istniejących instalacji lub urządzeń przemysłowych prowadzącej do zmniejszania zużycia surowców pierwotnych poprzez zastąpienie ich surowcami wtórnymi z odpadów, do

		zmniejszenia energochłonności i wodochłonności procesów produkcyjnych oraz do zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów i ich wpływu na środowisko, zgodnie ze standardami unijnymi. Wsparcie nie będzie udzielane na inwestycje zmniejszające energochłonność procesów produkcyjnych energii elektrycznej i ciepła poprzez zastosowanie wysokosprawnej kogeneracji. Projekt nie może zostać złożony na inwestycję zakończoną.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Działanie 9.1. POIiŚ: wspierane będą inwestycje dotyczące wysokosprawnej kogeneracji. Inwestycje dotyczące ochrony środowiska dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw będą realizowane także w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych (linia demarkacyjna przebiega na podstawie kryterium finansowego, które wynosi 8 mln zł). Za zapewnienie odpowiedniego mechanizmu koordynacji pomiędzy projektami wspieranymi w ramach 16 RPO a POIiŚ odpowiedzialna jest instytucja pośrednicząca. Ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, w ramach osi 1 *Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej* będzie możliwe finansowanie zakupu lub instalacji urządzeń służących poprawie ochrony środowiska. Beneficjentami będą osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, które: - wykonują działalność w zakresie przetwórstwa lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych; - działają jako przedsiębiorcy wykonujący działalność jako małe lub średnie przedsiębiorstwo lub przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 750 pracowników, lub przedsiębiorstwo, którego obrót nie przekracza równowartości w PLN 200 mln euro. Maksymalna wysokość pomocy, przyznana w okresie realizacji PROW jednemu beneficjentowi będzie wynosiła 20 mln PLN. W ramach PO Zrównoważony Rozwój Sektorów Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich priorytetu II *Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i rynek rybny*, działania 2.5 *Inwestycje w przetwórstwo i obrót*, operacji 2 *Modernizacja zakładów przetwórstwa rybnego dla poprawy warunków*, będą finansowane działania związane z dostosowaniem zakładów przetwórczych do obowiązujących przepisów w zakresie ochrony środowiska z uwzględnieniem zmniejszenia negatywnego oddziaływania na środowisko. Beneficjentami działania będą przedsiębiorstwa zatrudniające do 750 pracowników lub posiadające obrót mniejszy niż 200 mln EUR. Dofinansowanie będzie polegało na refundacji części kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Finansowanie projektów mających na celu zmniejszenie negatywnego oddziaływania na środowisko będzie również możliwe w ramach operacji 3 *Budowa nowych i modernizacja istniejących placówek wprowadzających do*

			obrotu produkty rybne pochodzące głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury, poprzez finansowanie przedsięwzięć w mikro i małych przedsiębiorstwach zajmujących się wprowadzaniem do obrotu produktów rybnych pochodzących głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury, przedsiębiorstwach zatrudniających mniej niż 750 pracowników lub posiadających obrót niższy niż 200 mln EUR i zajmujących się wprowadzaniem do obrotu produktów rybnych pochodzących głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury, w tym lokalnych centrów sprzedaży ryb/aukcje rybne/. Pomoc finansowa jest udzielana w formie zwrotu części kosztów kwalifikowalnych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. zastępowanie surowców pierwotnych surowcami wtórnymi z odpadów, 2. ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów. 3. ograniczenie energochłonności procesu produkcyjnego z wyłączeniem produkcji energii w wysokosprawnej kogeneracji, 4. ograniczenie wodochłonności procesu produkcyjnego.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	44 - Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi
	B	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna (dotacja)
	C	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	00 – Nie dotyczy
	E	**Lokalizacja**	NUTS 1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko" oraz zgodnie ze szczególnymi zasadami określonymi we właściwym programie pomocy publicznej.
17.	**Beneficjenci**		
	A	**Typ beneficjentów**	Małe, średnie i duże przedsiębiorstwa za wyłączeniem przedsiębiorstw objętych rozporządzeniem Rady (WE) Nr 1198/2006 z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz przedsiębiorstw objętych rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Rodzaj działalności prowadzonej przez beneficjenta nie może być wykluczony przepisami właściwego dla danego przedsięwzięcia programu pomocowego.
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	

18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Realizowane projekty będą wybierane w ramach procedury konkursowej. Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Nabór i ocena wniosków będzie przeprowadzona w trybie konkursowym – cykliczne nabory wniosków (tzw. rundy aplikacyjne). Właściwy konkurs poprzedzony będzie kwalifikacją dokonywaną na podstawie kryteriów dostępu dla wniosku wstępnego. Efektem oceny wniosku wstępnego jest wydanie potwierdzenia o zasadniczej zgodności wniosku z zasadami pomocy publicznej oraz zakresem i celami działania oraz wskazanie terminu złożenia wniosku o dofinansowanie. W terminie wyznaczonym w potwierdzeniu beneficjent składa do IW właściwy wniosek o dofinansowanie obejmujący pełną dokumentację.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Właściwy wniosek o dofinansowanie obejmujący pełną dokumentację oceniany jest pod kątem formalnym a następnie merytorycznym (ocena merytoryczna w dwóch fazach - według kryteriów I i II stopnia). Kryteria oceny wniosku znajdują się w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Efektem oceny merytorycznej wszystkich wniosków złożonych w rundzie aplikacyjnej jest lista rankingowa projektów rekomendowanych do wsparcia. Pełna procedura naboru i oceny wniosków znajdować się będzie w regulaminie konkursu. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		113,67 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		34,1 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		11,66 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		67,91 mln euro
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[63]**		30%
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z odpowiednim programem pomocy publicznej.

[63] W przypadku działania 4.2 dofinansowanie obejmuje tylko środki pochodzące z UE i nie obejmuje innych środków publicznych (np. środków funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej), o które potencjalnie beneficjent może wnioskować i ująć w finansowaniu projektu w zakresie zgodnym z przepisami pomocy publicznej

25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Programy pomocy publicznej: - Pomoc regionalna - rozporządzenie RM z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia programu pomocowego w zakresie regionalnej pomocy publicznej na niektóre inwestycje w ochronie środowiska (Dz. U. Nr 246, poz. 1795 ze zm.). - Pomoc horyzontalna – rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy publicznej na przedsięwzięcia będące inwestycjami służącymi zastosowaniu technologii zapewniających czystszą i energooszczędną produkcję oraz oszczędzanie surowców (Dz. U. nr 61, poz. 385).
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	Zgodnie z programami pomocy publicznej.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	W przypadku wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw minimalna wartość projektu[64] - 8 mln zł
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Maksymalna wartość dofinansowania – 20 mln PLN
29.	**Forma płatności**	Beneficjent otrzymuje płatność w formie płatności z budżetu środków europejskich jako refundację poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczkę na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. W przypadku umów już podpisanych możliwość udzielenia zaliczki będzie rozpatrywana na podstawie pisemnego wystąpienia beneficjenta i po jego pozytywnym rozpatrzeniu wymagać będzie aneksowania umowy. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 4.3.: WSPARCIE DLA PRZEDSIĘBIORSTW W ZAKRESIE WDRAŻANIA NAJLEPSZYCH DOSTĘPNYCH TECHNIK (BAT)

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**IV. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych

[64] Minimalną wartość projektu stanowią całkowite wydatki niezbędne do realizacji projektu, które zostaną/ zostały poniesione w okresie kwalifikowalności

5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Środowiska, Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
11.	**Numer i nazwa działania**	**4.3 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik (BAT)**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Zapobieganie powstawaniu i ograniczenie ładunku zanieczyszczeń różnych komponentów środowiska poprzez dostosowanie istniejących instalacji do wymogów najlepszych dostępnych technik (BAT).* W ramach działania wspierane będą inwestycje pozwalające przedsiębiorcy wdrożyć najlepsze dostępne techniki, umożliwiające dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów prawa wspólnotowego (dyrektywa 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń), co jest niezbędne do ich funkcjonowania w warunkach Jednolitego Rynku Europejskiego. W powyższym kontekście o wsparcie starać się mogą przedsiębiorstwa prowadzące instalacje (z wyłączeniem instalacji w gospodarce odpadami komunalnymi): 1. wymienione w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 lipca w sprawie instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. z 2002 r. Nr 122, poz. 1055) w następujących przypadkach: a. realizują inwestycje polegającą na dostosowaniu się do wymogów BAT w przypadku, gdy są podmiotami wymienionymi w zał. XII, rozdz. 13 Traktatu o przystąpieniu, sekcja D, punkt 1 oraz uzyskały pozwolenia zintegrowane wraz z indywidualnymi wiążącymi harmonogramami, b. realizują inwestycje wynikające z harmonogramu będącego częścią pozwolenia zintegrowanego, o którym mowa w art. 211 ust 2a Prawa ochrony środowiska (Dz. U. 08.25.150 tekst jednolity) c. realizują inwestycje polegające na wprowadzaniu rozwiązań zapewniających osiągnięcie niższych wartości emisji niż te wynikające z najlepszych dostępnych technik i określonych w posiadanych przez nich pozwoleniach zintegrowanych.

		2. które z racji **planowanej** rozbudowy instalacji będą musiały uzyskać pozwolenia zintegrowane, gdyż **zostaną** objęte rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 26 lipca w sprawie instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. z 2002 r. Nr 122, poz. 1055). *Uwaga!* Przedsiębiorstwa nie wymienione w zał. XII, rozdz. 13 Traktatu o przystąpieniu, sekcja D, punkt 1 chcące realizować inwestycje wynikające z programów dostosowawczych (w rozumieniu art. 422 ustawy Prawo ochrony środowiska) wydanych wraz z pozwoleniami zintegrowanymi nie będą mogły otrzymać wsparcia na te inwestycje, gdyż zgodnie z prawem unijnym powinny je zrealizować do 30 października 2007 r. (tj. spełniać wymogi najlepszych dostępnych technik). Ze wsparcia zostały wyłączone projekty w zakresie wysokosprawnej kogeneracji polegające na: - budowie nowych instalacji działających w wysokosprawnej kogeneracji, - przebudowie istniejących obiektów (ciepłowni lub elektrociepłowni) w elektrociepłownie spełniające wymogi wysokosprawnej kogeneracji, - przebudowie jednostek działających w wysokosprawnej kogeneracji mających na celu zwiększenie ich mocy. W ramach działania wyklucza się wsparcie polegające na budowie jednostek wytwarzania energii wyłącznie z odnawialnych źródeł energii. Wyłączenie nie dotyczy projektów polegających na przebudowie (w rozumieniu prawa budowlanego) istniejących konwencjonalnych źródeł spalania paliw na jednostki opalane OZE oraz projektów polegających na przebudowie istniejących jednostek opalanych OZE. Ponadto nie udziela się wsparcia na projekty polegające wyłącznie na budowie lub przebudowie elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych wysokiego, średniego i niskiego napięcia lub sieci ciepłowniczych mających na celu ograniczenie strat energii. Wsparcia nie może być udzielane na dostosowanie się przedsiębiorstw do standardów, dla których okres przejściowy się skończył. Projekt nie może zostać złożony na inwestycję zakończoną.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Działanie 9.1 POIiŚ - wspierane będą inwestycje dotyczące wysokosprawnej kogeneracji. Inwestycje dotyczące ochrony środowiska dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw będą realizowane także w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych (linia demarkacyjna przebiega na podstawie kryterium finansowego które wynosi 8 mln zł). Za zapewnienie odpowiedniego mechanizmu koordynacji pomiędzy projektami wspieranymi

		w ramach 16 RPO a POIiŚ odpowiedzialna jest instytucja pośrednicząca. Ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, w ramach osi 1 *Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej* będzie możliwe finansowanie zakupu lub instalacji urządzeń służących poprawie ochrony środowiska. Beneficjentami będą osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, które: - wykonują działalność w zakresie przetwórstwa lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych; - działają jako przedsiębiorcy wykonujący działalność jako małe lub średnie przedsiębiorstwo lub przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 750 pracowników, lub przedsiębiorstwo, którego obrót nie przekracza równowartości w PLN 200 mln euro. Maksymalna wysokość pomocy, przyznana w okresie realizacji PROW jednemu beneficjentowi będzie wynosiła 20 mln PLN. W ramach PO Zrównoważony Rozwój Sektorów Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich priorytetu II *Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i rynek rybny* działania 2.5 „*Inwestycje w przetwórstwo i obrót*", operacji 2 *Modernizacja zakładów przetwórstwa rybnego dla poprawy warunków działania,* będą finansowane działania związane z dostosowaniem zakładów przetwórczych do obowiązujących przepisów w zakresie ochrony środowiska z uwzględnieniem zmniejszenia negatywnego oddziaływania na środowisko. Beneficjentami działania będą przedsiębiorstwa zatrudniające do 750 pracowników lub posiadające obrót mniejszy niż 200 mln EUR. Dofinansowanie będzie polegało na refundacji części kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Finansowanie projektów mających na celu zmniejszenie negatywnego oddziaływania na środowisko będzie również możliwe w ramach operacji 3 *Budowa nowych i modernizacja istniejących placówek wprowadzających do obrotu produkty rybne pochodzące głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury* poprzez, finansowanie przedsięwzięć w mikro i małych przedsiębiorstwach zajmujących się wprowadzaniem do obrotu produktów rybnych pochodzących głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury, przedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 750 pracowników lub posiadające obrót niższy niż 200 mln EUR i zajmujące się wprowadzaniem do obrotu produktów rybnych pochodzących głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury, w tym lokalne centra sprzedaży ryb/aukcje rybne/. Pomoc finansowa jest udzielana w formie zwrotu części kosztów kwalifikowalnych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	1. Zmiany technologii służące eliminowaniu szkodliwych oddziaływań i uciążliwości poprzez zapobieganie i ograniczanie ładunku zanieczyszczeń do środowiska np. modernizacja i/lub wymiana elektrofiltrów, układów i instalacji odpylania, i/lub odsiarczania,

			2. Zmiany technologii służące zmniejszeniu zapotrzebowania na energię, wodę oraz surowce, ze szczególnym uwzględnieniem wtórnego wykorzystania ciepła odpadowego oraz eliminacji wytwarzania odpadów z wyłączeniem inwestycji w zakresie budowy i przebudowy jednostek wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji, 3. Zmiany technologii ukierunkowane na ograniczenie wielkości emisji niektórych substancji i zużycia energii do poziomu określonego w przepisach krajowych i wspólnotowych oraz w dokumentach referencyjnych BAT np. przebudowa instalacji ciepłowniczych w celu dostosowania do BAT (za wyjątkiem wysokosprawnej kogeneracji), 4. Inwestycje w urządzenia ograniczające emisje do środowiska (tzw. urządzenia „końca rury"), których zastosowanie jest niezbędne dla spełnienia zaostrzających się standardów emisyjnych lub granicznych wielkości emisji. 5. Inwestycje w celu spełnienia wymogów pozwolenia zintegrowanego.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	48 - zintegrowany system zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń
	B	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna (dotacja)
	C	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	00 - Nie dotyczy
	E	**Lokalizacja**	NUTS 1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko raz zgodnie ze szczególnymi zasadami określonymi we właściwym programie pomocy publicznej.
17.	**Beneficjenci**		
	A	**Typ beneficjentów**	Małe, średnie i duże przedsiębiorstwa z wyłączeniem przedsiębiorstw objętych rozporządzeniem Rady (WE) Nr 1198/2006 z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz przedsiębiorstw objętych rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Rodzaj działalności prowadzonej przez beneficjenta nie może być wykluczony przepisami właściwego dla danego przedsięwzięcia programu pomocowego.
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Realizowane projekty będą wybierane w ramach procedury konkursowej. Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".

	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Nabór i ocena wniosków będzie przeprowadzona w trybie konkursowym – cykliczne nabory wniosków (tzw. rundy aplikacyjne). Właściwy konkurs poprzedzony będzie kwalifikacją dokonywaną na podstawie kryteriów dostępu dla wniosku wstępnego. Efektem oceny wniosku wstępnego jest wydanie potwierdzenia o zasadniczej zgodności wniosku z zasadami pomocy publicznej oraz zakresem i celami działania oraz wskazanie terminu złożenia wniosku o dofinansowanie. W terminie wyznaczonym w potwierdzeniu beneficjent składa do IW właściwy wniosek o dofinansowanie obejmujący pełną dokumentację.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Właściwy wniosek o dofinansowanie obejmujący pełną dokumentację oceniany jest pod kątem formalnym a następnie merytorycznym (ocena merytoryczna w dwóch fazach - według kryteriów I i II stopnia). Kryteria oceny wniosku znajdują się w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Efektem oceny merytorycznej wszystkich wniosków złożonych w rundzie aplikacyjnej jest lista rankingowa projektów rekomendowanych do wsparcia. Pełna procedura naboru i oceny wniosków znajdować się będzie w regulaminie konkursu. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		130,33 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		39,10 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		13,37 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		77,86 mln euro
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[65]**		30%
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z odpowiednim programem pomocy publicznej.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Programy pomocy publicznej: - Pomoc regionalna - rozporządzenie RM z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia programu pomocowego w zakresie regionalnej pomocy publicznej na niektóre inwestycje w ochronie środowiska (Dz. U. Nr 246, poz. 1795 ze zm.). - Pomoc horyzontalna – rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 kwietnia 2008 w sprawie

[65] W przypadku działania 4.3 dofinansowanie obejmuje tylko środki pochodzące z UE i nie obejmuje innych środków publicznych (np. środków funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej), o które potencjalnie beneficjent może wnioskować i ująć w finansowaniu projektu w zakresie zgodnym z przepisami pomocy publicznej

		szczegółowych warunków udzielania pomocy publicznej na przedsięwzięcia będące inwestycjami służącymi zastosowaniu technologii zapewniających czystszą i energooszczędną produkcję oraz oszczędzanie surowców (Dz. U. nr 61, poz. 385).
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	Zgodnie z odpowiednim programem pomocy publicznej.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	W przypadku wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw minimalna wartość projektu[66] -8 mln zł
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Maksymalna wartość dofinansowania – 20 mln PLN
29.	**Forma płatności**	Beneficjent otrzymuje płatność w formie płatności z budżetu środków europejskich jako refundację poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczkę na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. W przypadku umów już podpisanych możliwość udzielenia zaliczki będzie rozpatrywana na podstawie pisemnego wystąpienia beneficjenta i po jego pozytywnym rozpatrzeniu wymagać będzie aneksowania umowy. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 4.4.: WSPARCIE DLA PRZEDSIĘBIORSTW W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**IV. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Środowiska Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	

[66] Minimalną wartość projektu stanowią całkowite wydatki niezbędne do realizacji projektu, które zostaną/ zostały poniesione w okresie kwalifikowalności

9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
11.	**Numer i nazwa działania**	**4.4. Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie gospodarki wodno-ściekowej**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Ograniczanie ładunku zanieczyszczeń (w szczególności substancji niebezpiecznych) odprowadzanych przez przemysł do środowiska wodnego oraz zmniejszenie ilości nieoczyszczonych ścieków przemysłowych odprowadzanych do wód lub do ziemi.* Wsparcie mogą otrzymać inwestycje w technologie oraz infrastrukturę gospodarki wodno – ściekowej w przedsiębiorstwach mające na celu ograniczenie ilości wytwarzanych ścieków przemysłowych, szczególnie ścieków niebezpiecznych oraz służące zwiększeniu stopnia redukcji ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód. Wsparcia nie może być udzielane na dostosowanie się przedsiębiorstw do standardów, dla których okres przejściowy się skończył. Projekt nie może zostać złożony na inwestycję zakończoną.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Inwestycje dotyczące ochrony środowiska dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw będą realizowane także w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych (linia demarkacyjna przebiega na podstawie kryterium finansowego które wynosi 8 mln zł). Za zapewnienie odpowiedniego mechanizmu koordynacji pomiędzy projektami wspieranymi w ramach 16 RPO a POIiŚ odpowiedzialna jest instytucja pośrednicząca. Ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, w ramach osi 1 *Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej*, będzie możliwe finansowanie zakupu lub instalacji urządzeń służących poprawie ochrony środowiska. Beneficjentami będą osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, które: - wykonują działalność w zakresie przetwórstwa lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych; - działają jako przedsiębiorcy wykonujący działalność jako małe lub średnie przedsiębiorstwo lub przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 750 pracowników, lub przedsiębiorstwo, którego obrót nie przekracza równowartości w PLN 200 mln euro. Maksymalna wysokość pomocy, przyznana w okresie realizacji PROW jednemu beneficjentowi będzie wynosiła 20 mln PLN. W ramach PO Zrównoważony Rozwój Sektorów Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich priorytetu II *Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i rynek rybny*, działania 2.5 „*Inwestycje w przetwórstwo i obrót*", operacji 2 *Modernizacja zakładów przetwórstwa rybnego dla poprawy warunków działania,*

			będą finansowane działania związane z dostosowaniem zakładów przetwórczych do obowiązujących przepisów w zakresie ochrony środowiska z uwzględnieniem zmniejszenia negatywnego oddziaływania na środowisko. Beneficjentami działania będą przedsiębiorstwa zatrudniające do 750 pracowników lub posiadające obrót mniejszy niż 200 mln EUR. Dofinansowanie będzie polegało na refundacji części kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Finansowanie projektów mających na celu zmniejszenie negatywnego oddziaływania na środowisko będzie również możliwe w ramach operacji 3 *Budowa nowych i modernizacja istniejących placówek wprowadzających do obrotu produkty rybne pochodzące głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury* poprzez, finansowanie przedsięwzięć w mikro i małych przedsiębiorstwach zajmujących się wprowadzaniem do obrotu produktów rybnych pochodzących głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury, przedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 750 pracowników lub posiadające obrót niższy niż 200 mln EUR i zajmujące się wprowadzaniem do obrotu produktów rybnych pochodzących głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury, w tym lokalne centra sprzedaży ryb/aukcje rybne/. Pomoc finansowa jest udzielana w formie zwrotu części kosztów kwalifikowalnych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. Inwestycje mające na celu zmniejszenie zużycia wody oraz ilości substancji niebezpiecznych odprowadzanych wraz ze ściekami poprzez np. przebudowa ciągu technologicznego ograniczająca ilość produkowanych ścieków i/lub ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiornika, 2. Budowa lub modernizacja oczyszczalni lub podczyszczalni ścieków przemysłowych.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	46 - oczyszczanie ścieków
	B	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna (dotacja)
	C	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	00 – Nie dotyczy
	E	**Lokalizacja**	NUTS 1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko oraz zgodnie ze szczególnymi zasadami określonymi we właściwym programie pomocy publicznej.
17.	**Beneficjenci**		

	A	**Typ beneficjentów**	Małe, średnie i duże przedsiębiorstwa za wyłączeniem przedsiębiorstw objętych rozporządzeniem Rady (WE) Nr 1198/2006 z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz przedsiębiorstw objętych rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Rodzaj działalności prowadzonej przez beneficjenta nie może być wykluczony przepisami właściwego dla danego przedsięwzięcia programu pomocowego.
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Realizowane projekty będą wybierane w ramach procedury konkursowej. Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Nabór i ocena wniosków będzie przeprowadzona w trybie konkursowym – cykliczne nabory wniosków (tzw. rundy aplikacyjne). Właściwy konkurs poprzedzony będzie kwalifikacją dokonywaną na podstawie kryteriów dostępu dla wniosku wstępnego. Efektem oceny wniosku wstępnego jest wydanie potwierdzenia o zasadniczej zgodności wniosku z zasadami pomocy publicznej oraz zakresem i celami działania oraz wskazanie terminu złożenia wniosku o dofinansowanie. W terminie wyznaczonym w potwierdzeniu beneficjent składa do IW właściwy wniosek o dofinansowanie obejmujący pełną dokumentację.
	B	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Właściwy wniosek o dofinansowanie obejmujący pełną dokumentację oceniany jest pod kątem formalnym a następnie merytorycznym (ocena merytoryczna w dwóch fazach - według kryteriów I i II stopnia). Kryteria oceny wniosku znajdują się w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Efektem oceny merytorycznej wszystkich wniosków złożonych w rundzie aplikacyjnej jest lista rankingowa projektów rekomendowanych do wsparcia. Pełna procedura naboru i oceny wniosków znajdować się będzie w regulaminie konkursu. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			

19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**	43,33 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**	13,00 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**	4,44 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**	25,89 mln euro
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[67]**	30%
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Zgodnie z odpowiednim programem pomocy publicznej.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Programy pomocy publicznej: - Pomoc regionalna - rozporządzenie RM z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia programu pomocowego w zakresie regionalnej pomocy publicznej na niektóre inwestycje w ochronie środowiska (Dz. U. Nr 246, poz. 1795 ze zm.). - Pomoc horyzontalna – rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 kwietnia 2008 w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy publicznej na przedsięwzięcia będące inwestycjami służącymi zastosowaniu technologii zapewniających czystszą i energooszczędną produkcję oraz oszczędzanie surowców (Dz. U. nr 61, poz. 385).
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	Zgodnie z odpowiednim programem pomocy publicznej.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	W przypadku wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw minimalna wartość projektu[68] -8 mln zł
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Maksymalna wartość dofinansowania – 20 mln PLN
29.	**Forma płatności**	Beneficjent otrzymuje płatność w formie płatności z budżetu środków europejskich jako refundację poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczkę na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. W przypadku umów już podpisanych możliwość udzielenia zaliczki będzie rozpatrywana na podstawie pisemnego wystąpienia beneficjenta i po jego pozytywnym rozpatrzeniu wymagać będzie aneksowania umowy. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

[67] W przypadku działania 4.4 dofinansowanie obejmuje tylko środki pochodzące z UE i nie obejmuje innych środków publicznych (np. środków funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej), o które potencjalnie beneficjent może wnioskować i ująć w finansowaniu projektu w zakresie zgodnym z przepisami pomocy publicznej

[68] Minimalną wartość projektu stanowią całkowite wydatki niezbędne do realizacji projektu, które zostaną/ zostały poniesione w okresie kwalifikowalności

DZIAŁANIE 4.5.: WSPARCIE DLA PRZEDSIĘBIORSTW W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**IV. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Środowiska Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
11.	**Numer i nazwa działania**	**4.5. Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie ochrony powietrza**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Poprawa jakości powietrza poprzez obniżenie wielkości emisji zanieczyszczeń z instalacji spalania paliw.* Pomoc dla przedsiębiorców będzie ukierunkowana na inwestycje w zakresie ochrony powietrza i dostosowanie istniejących instalacji do wymagań wynikających z dyrektywy 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł spalania, jako priorytetowo będą traktowane projekty dotyczące instalacji o mocy powyżej 50 MW (w tym jednostek opalanych węglem), prowadzące do zmniejszenia emisji pyłów i gazów. W ramach działania preferowane będą również instalacje wymienione na liście odstępstw od wymagań dyrektywy 2001/80/WE, umieszczonej w załączniku XII Traktatu Akcesyjnego. Ze wsparcia zostały wyłączone projekty związane z wysokosprawną kogeneracją, budową jednostek wytwarzania energii oraz projekty polegające wyłącznie na budowie lub przebudowie elektroenergetycznych sieci dystrybucji wysokiego, średniego i niskiego napięcia oraz wyłącznie sieci ciepłowniczych mających na celu ograniczenie strat sieciowych. Wsparcie nie może być udzielone na dostosowanie się przedsiębiorstw do standardów, dla których okres

		przejściowy się skończył. Projekt nie może zostać złożony na inwestycję zakończoną. Ze wsparcia zostały wyłączone projekty w zakresie wysokosprawnej kogeneracji polegające na: - budowie nowych instalacji działających w wysokosprawnej kogeneracji, - przebudowie istniejących obiektów (ciepłowni lub elektrociepłowni) w elektrociepłownie spełniające wymogi wysokosprawnej kogeneracji, - przebudowie jednostek działających w wysokosprawnej kogeneracji mających na celu zwiększenie ich mocy. W ramach działania wyklucza się wsparcie polegające na budowie jednostek wytwarzania energii wyłącznie z odnawialnych źródeł energii. Wyłączenie nie dotyczy projektów polegających na przebudowie (w rozumieniu prawa budowlanego) istniejących konwencjonalnych źródeł spalania paliw na jednostki opalane OZE oraz projektów polegających na przebudowie istniejących jednostek opalanych OZE. Ponadto nie udziela się wsparcia na projekty polegające wyłącznie na budowie lub przebudowie elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych wysokiego, średniego i niskiego napięcia lub sieci ciepłowniczych mających na celu ograniczenie strat energii.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Inwestycje dotyczące ochrony środowiska dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw będą realizowane także w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych (linia demarkacyjna przebiega na podstawie kryterium finansowego które wynosi 8 mln zł). Za zapewnienie odpowiedniego mechanizmu koordynacji pomiędzy projektami wspieranymi w ramach 16 RPO a POIiŚ odpowiedzialna jest instytucja pośrednicząca. Ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, w ramach osi 1 *Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej*, będzie możliwe finansowanie zakupu lub instalacji urządzeń służących poprawie ochrony środowiska. Beneficjentami będą osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, które: - wykonują działalność w zakresie przetwórstwa lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych; - działają jako przedsiębiorcy wykonujący działalność jako małe lub średnie przedsiębiorstwo lub przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 750 pracowników, lub przedsiębiorstwo, którego obrót nie przekracza równowartości w PLN 200 mln euro. Maksymalna wysokość pomocy, przyznana w okresie realizacji PROW jednemu beneficjentowi będzie wynosiła 20 mln PLN. W ramach PO Zrównoważony Rozwój Sektorów Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich priorytetu II *Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i rynek rybny*, działania 2.5 „*Inwestycje w przetwórstwo i obrót*”, operacji 2 *Modernizacja zakładów*

			przetwórstwa rybnego dla poprawy warunków działania, będą finansowane działania związane z dostosowaniem zakładów przetwórczych do obowiązujących przepisów w zakresie ochrony środowiska z uwzględnieniem zmniejszenia negatywnego oddziaływania na środowisko. Beneficjentami działania będą przedsiębiorstwa zatrudniające do 750 pracowników lub posiadające obrót mniejszy niż 200 mln EUR. Dofinansowanie będzie polegało na refundacji części kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Finansowanie projektów mających na celu zmniejszenie negatywnego oddziaływania na środowisko będzie również możliwe w ramach operacji 3 *Budowa nowych i modernizacja istniejących placówek wprowadzających do obrotu produkty rybne pochodzące głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury,* poprzez, finansowanie przedsięwzięć w mikro i małych przedsiębiorstwach zajmujących się wprowadzaniem do obrotu produktów rybnych pochodzących głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury, przedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 750 pracowników lub posiadające obrót niższy niż 200 mln EUR i zajmujące się wprowadzaniem do obrotu produktów rybnych pochodzących głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury, w tym lokalne centra sprzedaży ryb/aukcje rybne/. Pomoc finansowa jest udzielana w formie zwrotu części kosztów kwalifikowalnych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. modernizacja lub rozbudowa instalacji spalania paliw i systemów ciepłowniczych, 2. modernizacja urządzeń lub wyposażenie instalacji spalania paliw w urządzenia lub instalacje do ograniczenia emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, 3. konwersja instalacji spalania paliw na rozwiązania przyjazne środowisku.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	47 - Jakość powietrza
	B	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna (dotacja)
	C	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	00 – Nie dotyczy
	E	**Lokalizacja**	NUTS 1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko" oraz zgodnie ze szczególnymi zasadami określonymi we właściwym programie pomocy publicznej.
17.	**Beneficjenci**		

	A	**Typ beneficjentów**	Małe, średnie i duże przedsiębiorstwa z wyłączeniem przedsiębiorstw objętych rozporządzeniem Rady (WE) Nr 1198/2006 z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz przedsiębiorstw objętych rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Rodzaj działalności prowadzonej przez beneficjenta nie może być wykluczony przepisami właściwego dla danego przedsięwzięcia programu pomocowego.
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Realizowane projekty będą wybierane w ramach procedury konkursowej. Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Nabór i ocena wniosków będzie przeprowadzona w trybie konkursowym – cykliczne nabory wniosków (tzw. rundy aplikacyjne). Właściwy konkurs poprzedzony będzie kwalifikacją dokonywaną na podstawie kryteriów dostępu dla wniosku wstępnego. Efektem oceny wniosku wstępnego jest wydanie potwierdzenia o zasadniczej zgodności wniosku z zasadami pomocy publicznej oraz zakresem i celami działania oraz wskazanie terminu złożenia wniosku o dofinansowanie. W terminie wyznaczonym w potwierdzeniu beneficjent składa do IW właściwy wniosek o dofinansowanie obejmujący pełną dokumentację.
	B	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Właściwy wniosek o dofinansowanie obejmujący pełną dokumentację oceniany jest pod kątem formalnym a następnie merytorycznym (ocena merytoryczna w dwóch fazach - według kryteriów I i II stopnia). Kryteria oceny wniosku znajdują się w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Efektem oceny merytorycznej wszystkich wniosków złożonych w rundzie aplikacyjnej jest lista rankingowa projektów rekomendowanych do wsparcia. Pełna procedura naboru i oceny wniosków znajdować się będzie w regulaminie konkursu. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			

19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**	499,74 mln euro[69]
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**	149,40 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**	51,34 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**	299,00 mln euro
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[70]**	30%
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Zgodnie z odpowiednim programem pomocy publicznej.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Programy pomocy publicznej: - Pomoc regionalna - rozporządzenie RM z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia programu pomocowego w zakresie regionalnej pomocy publicznej na niektóre inwestycje w ochronie środowiska (Dz. U. Nr 246, poz. 1795 ze zm.), - Pomoc horyzontalna – rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy publicznej na przedsięwzięcia będące inwestycjami służącymi redukcji emisji ze źródeł spalania paliw (Dz. U. Nr 209, poz. 1517).
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	Zgodnie z programami pomocy publicznej
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	W przypadku wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw minimalna wartość projektu[71] -8 mln zł
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Maksymalna wartość dofinansowania – 20 mln PLN
29.	**Forma płatności**	Beneficjent otrzymuje płatność w formie płatności z budżetu środków europejskich jako refundację poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczkę na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. W przypadku umów już podpisanych możliwość udzielenia zaliczki będzie rozpatrywana na podstawie pisemnego wystąpienia beneficjenta i po jego pozytywnym rozpatrzeniu wymagać będzie aneksowania umowy. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.

[69] Wartość orientacyjna. Rzeczywista wysokość alokacji finansowej zależeć będzie od wielkości projektów uzyskujących wsparcie.

[70] W przypadku działania 4.5 dofinansowanie obejmuje tylko środki pochodzące z UE i nie obejmuje innych środków publicznych (np. środków funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej), o które potencjalnie beneficjent może wnioskować i ująć w finansowaniu projektu w zakresie zgodnym z przepisami pomocy publicznej.

[71] Minimalną wartość projektu stanowią całkowite wydatki niezbędne do realizacji projektu, które zostaną/ zostały poniesione w okresie kwalifikowalności.

30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 4.6.: WSPARCIE DLA PRZEDSIĘBIORSTW PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE ODZYSKU I UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW INNYCH NIŻ KOMUNALNE

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**IV. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Środowiska, Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
11.	**Numer i nazwa działania**	**4.6. Wsparcie dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów innych niż komunalne**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Zwiększenie udziału odpadów innych niż komunalne podlegających odzyskowi i prawidłowemu unieszkodliwianiu.* Pomoc będzie przeznaczona dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów innych niż komunalne, w tym poużytkowych (np. opakowania i odpady opakowaniowe, baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, pojazdy wycofane z eksploatacji, oleje przepracowane, lampy wyładowcze, opony). Dofinansowana inwestycja powinna przyczynić się do realizacji postanowień ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach oraz ustaw dotyczących postępowania z poszczególnymi rodzajami odpadów, w szczególności niebezpiecznymi. Preferowane będą projekty dotyczące odpadów, dla których obowiązują limity odzysku lub recyklingu. Projekt nie może zostać złożony na inwestycję zakończoną.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Inwestycje dotyczące ochrony środowiska dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw będą realizowane także w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych (linia

		demarkacyjna przebiega na podstawie kryterium finansowego, które wynosi 8 mln zł). Za zapewnienie odpowiedniego mechanizmu koordynacji pomiędzy projektami wspieranymi w ramach 16 RPO a POIiŚ odpowiedzialna jest instytucja pośrednicząca. Ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, w ramach osi 1 *Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej*, będzie możliwe finansowanie zakupu lub instalacji urządzeń służących poprawie ochrony środowiska. Beneficjentami będą osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, które: - wykonują działalność w zakresie przetwórstwa lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych; - działają jako przedsiębiorcy wykonujący działalność jako małe lub średnie przedsiębiorstwo lub przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 750 pracowników, lub przedsiębiorstwo, którego obrót nie przekracza równowartości w PLN 200 mln euro. Maksymalna wysokość pomocy, przyznana w okresie realizacji PROW jednemu beneficjentowi będzie wynosiła 20 mln PLN. W ramach PO Zrównoważony Rozwój Sektorów Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich priorytetu II *Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i rynek rybny*, działania 2.5 „*Inwestycje w przetwórstwo i obrót*", operacji 2 *Modernizacja zakładów przetwórstwa rybnego dla poprawy warunków działania*, będą finansowane działania związane z dostosowaniem zakładów przetwórczych do obowiązujących przepisów w zakresie ochrony środowiska z uwzględnieniem zmniejszenia negatywnego oddziaływania na środowisko. Beneficjentami działania będą przedsiębiorstwa zatrudniające do 750 pracowników lub posiadające obrót mniejszy niż 200 mln EUR. Dofinansowanie będzie polegało na refundacji części kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Finansowanie projektów mających na celu zmniejszenie negatywnego oddziaływania na środowisko będzie również możliwe w ramach operacji 3 *Budowa nowych i modernizacja istniejących placówek wprowadzających do obrotu produkty rybne pochodzące głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury*, poprzez finansowanie przedsięwzięć w mikro i małych przedsiębiorstwach zajmujących się wprowadzaniem do obrotu produktów rybnych pochodzących głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury, przedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 750 pracowników lub posiadające obrót niższy niż 200 mln EUR i zajmujące się wprowadzaniem do obrotu produktów rybnych pochodzących głównie z morskich wyładunków lokalnych lub z lokalnej akwakultury, w tym lokalne centra sprzedaży ryb (aukcje rybne). Pomoc finansowa jest udzielana w formie zwrotu części kosztów kwalifikowalnych.

14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. budowa, rozbudowa lub modernizacje instalacji do odzysku, w tym recyklingu lub unieszkodliwiania odpadów pożytkowych lub niebezpiecznych, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów, które mogą pełnić funkcje usługowe, zgodnie z krajowym i wojewódzkimi planami gospodarki odpadami, dla położonych w pobliżu jednostek gospodarczych, które nie mogą uniknąć wytwarzania podobnych typów odpadów, 2. budowa, rozbudowa lub modernizacja instalacji do przekształcania odpadów w celu ułatwienia magazynowania i transportu odpadów oraz przygotowania ich do odzysku lub unieszkodliwiania 3. budowa, rozbudowa lub modernizacja instalacji do zbierania lub magazynowania odpadów, w szczególności odpadów niebezpiecznych
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	44 – Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi
	B	**Forma finansowania**	01 – Pomoc bezzwrotna (dotacja)
	C	**Typ obszaru**	00 – Nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	21 – Działania związane ze środowiskiem
	E	**Lokalizacja**	NUTS 1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko" oraz zgodnie ze szczególnymi zasadami określonymi we właściwym programie pomocy publicznej.
17.	**Beneficjenci**		
	A	**Typ beneficjentów**	Małe, średnie i duże przedsiębiorstwa za wyłączeniem przedsiębiorstw objętych rozporządzeniem Rady (WE) Nr 1198/2006 z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz przedsiębiorstw objętych rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Rodzaj działalności prowadzonej przez beneficjenta nie może być wykluczony przepisami właściwego dla danego przedsięwzięcia programu pomocowego.
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Realizowane projekty będą wybierane w ramach procedury konkursowej. Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Nabór i ocena wniosków będzie przeprowadzona w trybie konkursowym – cykliczne nabory wniosków (tzw. rundy aplikacyjne). Właściwy konkurs poprzedzony będzie kwalifikacją dokonywaną na podstawie kryteriów dostępu dla wniosku wstępnego. Efektem oceny wniosku

			wstępnego jest wydanie potwierdzenia o zasadniczej zgodności wniosku z zasadami pomocy publicznej oraz zakresem i celami działania oraz wskazanie terminu złożenia wniosku o dofinansowanie. W terminie wyznaczonym w potwierdzeniu beneficjent składa do IW właściwy wniosek o dofinansowanie obejmujący pełną dokumentację.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Właściwy wniosek o dofinansowanie obejmujący pełną dokumentację oceniany jest pod kątem formalnym a następnie merytorycznym (ocena merytoryczna w dwóch fazach - według kryteriów I i II stopnia). Kryteria oceny wniosku znajdują się w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Efektem oceny merytorycznej wszystkich wniosków złożonych w rundzie aplikacyjnej jest lista rankingowa projektów rekomendowanych do wsparcia. Pełna procedura naboru i oceny wniosków znajdować się będzie w regulaminie konkursu. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		46,33 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		13,90 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		4,75 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		27,68 mln euro
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[72]**		30%
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z programem pomocy publicznej.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Pomoc regionalna - Program pomocy publicznej - rozporządzenie RM z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia programu pomocowego w zakresie regionalnej pomocy publicznej na niektóre inwestycje w ochronie środowiska (Dz. U. Nr 246, poz. 1795 ze zm.)
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**		Zgodnie z programem pomocy publicznej
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**		W przypadku wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw minimalna wartość projektu[73] -8 mln zł
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia**		Maksymalna kwota wsparcia - 20 mln PLN

[72] W przypadku działania 4.6 dofinansowanie obejmuje tylko środki pochodzące z UE i nie obejmuje innych środków publicznych (np. środków funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej), o które potencjalnie beneficjent może wnioskować i ująć w finansowaniu projektu w zakresie zgodnym z przepisami pomocy publicznej.

[73] Minimalną wartość projektu stanowią całkowite wydatki niezbędne do realizacji projektu, które zostaną/ zostały poniesione w okresie kwalifikowalności.

	(jeśli dotyczy)	
29.	**Forma płatności**	Beneficjent otrzymuje płatność w formie płatności z budżetu środków europejskich jako refundację poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczkę na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. W przypadku umów już podpisanych możliwość udzielenia zaliczki będzie rozpatrywana na podstawie pisemnego wystąpienia beneficjenta i po jego pozytywnym rozpatrzeniu wymagać będzie aneksowania umowy. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

Priorytet V: Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych

SZCZEGÓŁOWY OPIS

- W ramach priorytetu wspierana będzie czynna ochrona przyrody na obszarach chronionych w Polsce prowadząca do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej zgodnie z Krajową strategią ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Programem działań na lata 2007-2013 oraz Polityką Leśną Państwa. Wspierane będą projekty o charakterze powtarzalnym – realizowane z wykorzystaniem standardowych metod oraz narzędzi. Wspierane będą działania mające na celu zachowanie zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej roślin, zwierząt i grzybów oraz przywracania drożności korytarzy ekologicznych, aby umożliwić prawidłowe funkcjonowanie sieci NATURA 2000. W ramach priorytetu realizowane będą również działania związane z kształtowaniem postaw społecznych sprzyjających ochronie środowiska, ochronie przyrody, w tym różnorodności biologicznej i ochronie krajobrazu, a także zachowań proekologicznych poprzez szeroko rozumianą edukację ekologiczną.

Właściwa realizacja zadań ochronnych na terenie obszarów chronionych polskim prawem takich jak: rezerwaty przyrody, parki narodowe, parki krajobrazowe oraz obszary Natura 2000 wymaga wsparcia procesu opracowania planów ochrony i programów ochrony wybranych gatunków lub siedlisk przyrodniczych. Niezbędne jest również przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych ekosystemów i ostoi gatunków na obszarach chronionych polskim prawem, w tym na obszarach Natura 2000 zgodnie z dyrektywą 79/409/EWG[74] („ptasią") oraz dyrektywą 92/43/EWG[75] („siedliskową"). Priorytetem powinno być zachowanie 76 typów siedlisk zagrożonych w skali Wspólnoty Europejskiej i ograniczenie rosnącej antropopresji. Ponadto

[74] Dz. Urz. UE L 20 z 26.01.2010 r.
[75] Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992 r.

konieczne jest organizowanie i kontrolowanie aktywności turystycznej na obszarach chronionych poprzez rozbudowę odpowiedniej infrastruktury.

Uzasadnienie realizacji priorytetu wynika bezpośrednio z potrzeb określonych w diagnozie programu. Rozwój cywilizacyjny i gospodarczy sprawia, że zasoby różnorodności biologicznej i walory krajobrazowe składające się na znaczące dziedzictwo przyrodnicze naszego kraju, są narażone na postępującą degradację. W dłuższej perspektywie proces ten doprowadzi do zakłócenia równowagi przyrodniczej środowiska życia człowieka. Walory przyrodnicze Polski mają bezpośredni wpływ zarówno na zdrowie człowieka, jak też na różne gałęzie gospodarki (np. rozwój turystyki). Realizacja działań w ramach priorytetu jest zgodna z zapisami w strategicznych dokumentach wynikających z Konwencji o różnorodności biologicznej[76] sporządzonej w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r., Polityki Ekologicznej Państwa, Narodowej Strategii Spójności, gdzie wskazano na konieczność podjęcia działań ochronnych, zwłaszcza na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych – obszary chronione, w tym obszary Natura 2000.

Należy chronić te zasoby przyrodnicze, które Polska posiada, ale także zapewnić ich właściwą dostępność. Na szczególną uwagę zasługuje również aspekt racjonalnego wykorzystywania zasobów środowiska (w tym przyrodniczych) wobec przyszłych pokoleń.

Ponadto wiedza społeczeństwa na temat wpływu działalności człowieka na stan środowiska naturalnego jest w dalszym ciągu niewystarczająca. Dlatego też istnieje duża potrzeba jej pogłębiania, w tym kształtowania zachowań proekologicznych i umacniania pozytywnych emocjonalnych postaw wobec środowiska naturalnego.

W ramach limitu 10% wynikającego z art. 34 ust. 2 rozporządzenia nr 1083/2006 pozwalającego finansować z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego działania kwalifikowane w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego finansowany będzie komponent szkoleniowy w wysokości do 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych w ramach priorytetu.

OPIS DZIAŁAŃ

DZIAŁANIE 5.1.: WSPIERANIE KOMPLEKSOWYCH PROJEKTÓW Z ZAKRESU OCHRONY SIEDLISK PRZYRODNICZYCH (EKOSYSTEMÓW) NA OBSZARACH CHRONIONYCH ORAZ ZACHOWANIE RÓŻNORODNOŚCI GATUNKOWEJ

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**V. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Środowiska Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	

[76] Dz. U. z 2002 Nr 184, poz. 1532

9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych
11.	**Numer i nazwa działania**	**5.1. Wspieranie kompleksowych projektów z zakresu ochrony siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) na obszarach chronionych oraz zachowanie różnorodności gatunkowej**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) i ostoi gatunków na obszarach chronionych wraz z zachowaniem zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej roślin, zwierząt i grzybów*. W ramach działania finansowane będą kompleksowe projekty służące czynnej ochronie siedlisk przyrodniczych zagrożonych w skali Europy i kraju. Główny nacisk zostanie położony na odtwarzanie i kształtowanie warunków dla trwałego zachowania siedlisk, w tym m. in.: renaturalizacja zdegradowanych siedlisk lądowych i wodnych; przywracanie właściwych stosunków wodnych siedlisk wodno-błotnych; usuwanie gatunków inwazyjnych obcego pochodzenia oraz wykup gruntów kluczowych dla ochrony przyrody. Wdrażane będą kompleksowe programy ochrony gatunków zagrożonych wyginięciem. Wsparcie będą mogły uzyskać projekty dotyczące ochrony in situ i ex situ gatunków zagrożonych wyginięciem oraz gatunków o zagrożonych pulach genowych, w tym m.in. kształtowania ostoi tych gatunków; restytucji i reintrodukcji[77] gatunków; budowy centrów przetrzymywania gatunków CITES; budowy ośrodków rehabilitacji zwierząt; jak również budowy lub rozbudowy infrastruktury niezbędnej do realizacji krajowych programów ochrony gatunków zagrożonych, w tym obiektów dla zwierząt i roślin w ogrodach zoologicznych i botanicznych służących realizacji zadań wskazanych w tych programach. Finansowane będą również przedsięwzięcia ukierunkowane na organizowanie aktywności turystycznej na obszarach chronionych poprzez budowę lub modernizację odpowiedniej infrastruktury, np. wyznaczanie szlaków turystycznych, budowa ścieżek przyrodniczych na obszarach chronionych oraz innych form małej infrastruktury (zadaszenia, punkty widokowe, parkingi, ścieżki rowerowe, itp.). Nadrzędnym celem tego rodzaju przedsięwzięć powinno być zabezpieczenie obszarów cennych przyrodniczo przed nadmierną i niekontrolowaną presją turystów.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	W ramach 16 regionalnych programów operacyjnych będą realizowane projekty związane z ochroną przyrody i kształtowaniem postaw ekologicznych o wartości poniżej 400 tys. PLN. W oparciu o środki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, osi I działania *„Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa”*, będą realizowane projekty związane ze scalaniem

[77] reintrodukcja – ponowne wprowadzenie gatunków na tereny przez nie zasiedlone w przeszłości

		gruntów na potrzeby poprawy struktury obszarowej poszczególnych gospodarstw rolnych oraz gruntów leśnych. W ramach osi II „*Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne*", realizowane będą przedsięwzięcia związane z zalesianiem gruntów rolnych oraz zalesianiem gruntów nieuprawianych rolniczo. Beneficjentami będą osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej będące posiadaczami gruntów rolnych lub gruntów innych niż rolne. Płatność będzie wypłacana w przeliczeniu na ha zalesionych gruntów. W ramach PO Zrównoważony Rozwój Sektorów Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich priorytetu II *Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i rynek rybny* działanie 2.2 *„Wsparcie działań w obrębie środowiska wodnego*", będą wspierane projekty związane z propagowaniem form akwakultury obejmujących ochronę i poprawę stanu środowiska, zasobów naturalnych i różnorodności genetycznej, a także kształtowanie krajobrazu i tradycyjnych cech obszarów akwakultury; Beneficjentami będą przedsiębiorcy i inne podmioty prowadzące chów i hodowlę ryb. Maksymalna wysokość pomocy wynosi 100% kosztów kwalifikowalnych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	1. Ochrona gatunków i siedlisk *in-situ*, w tym: - planowanie działań ochronnych, ochrona i odbudowa zdegradowanych siedlisk lądowych i wodnych, w tym morskich, - ochrona *in situ* i reintrodukcja gatunków chronionych, - wykup gruntów kluczowych dla ochrony przyrody i ich renaturyzacja, - przywracanie właściwych stosunków wodnych siedlisk wodno-błotnych, - usuwanie nalotu roślinności drzewiastej i krzewiastej na siedliskach nieleśnych, - kształtowanie strefy ekotonów na granicy siedlisk leśnych i nieleśnych, - usuwanie i ograniczanie niekorzystnych wpływów inwazyjnych gatunków obcych, - zachowanie i poprawa różnorodności biologicznej na terenach niezurbanizowanych. 2. Ochrona gatunków *ex situ*, ochrona zasobów genowych oraz budowa centrów rehabilitacji zwierząt, w tym: - ochrona *ex situ* gatunków chronionych i gatunków o zagrożonych pulach genowych, - budowa lub rozbudowa obiektów dla zwierząt i roślin w ogrodach zoologicznych lub w ogrodach botanicznych w ramach krajowych programów ochrony gatunków zagrożonych, - realizacja programów ochrony puli genowej krajowych gatunków drzew leśnych, selekcji i testowania potomstwa, - budowa ośrodków rehabilitacji zwierząt. 3. Budowa lub modernizacja małej infrastruktury służącej zabezpieczeniu obszarów chronionych przed nadmierną i niekontrolowaną presją turystów w tym: budowa ścieżek dydaktycznych, ścieżek rowerowych, szlaków, parkingów, punktów widokowych, wież widokowych, zadaszeń. 4. Budowa centrum/centrów przetrzymywania gatunków CITES. W ramach działania alokacja środków na projekty dotyczące

			ochrony gatunków i siedlisk in-situ wyniesie co najmniej 50%; projekty dotyczące ochrony gatunków ex situ, ochrony zasobów genowych oraz budowę centrów rehabilitacji zwierząt – co najmniej 5 %; projekty dotyczące budowy lub modernizacji małej infrastruktury służącej ochronie obszarów chronionych przed nadmierną presją turystów – co najmniej 20% alokacji na działanie 5.1. Pozostałe środki zostaną przeznaczone na budowę centrum/centrów przetrzymywania gatunków CITES.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	51 – Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody *(w tym NATURA 2000)*
	B	**Forma finansowania**	01 – Pomoc bezzwrotna
	C	**Typ obszaru**	00 – Nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	21 – działania związane ze środowiskiem
	E	**Lokalizacja**	NUTS 1- PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. parki narodowe, 2. parki krajobrazowe i ich zespoły, 3. jednostki organizacyjne Lasów Państwowych z wyłączeniem Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, 4. organizacje pozarządowe, 5. wojewodowie, 6. ogrody botaniczne, 7. ogrody zoologiczne, 8. instytucje naukowe oraz jednostki badawczo-rozwojowe, w tym szkoły wyższe oraz ich jednostki organizacyjne, 9. urzędy morskie, 10. jednostki rządowe, samorządowe, 11. podmioty sprawujące nadzór lub zarządzające ochroną obszarów chronionych.
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów” oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.
	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Wybór projektów zgodnie z trybem indywidualnym lub konkursowym.
	B	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (instytucja wdrażająca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest - Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)

Część finansowa		
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**	69,78 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**	59,32 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**	10,46 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**	0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[78]**	1. wojewodowie, urzędy morskie, jednostki rządowe – 100%, 2. organizacje pozarządowe, jednostki samorządowe – 85% 3. parki narodowe, parki krajobrazowe i ich zespoły, jednostki organizacyjne Lasów Państwowych (z wyłączeniem DGLP), ogrody botaniczne, ogrody zoologiczne, instytucje naukowe oraz jednostki badawczo-rozwojowe, w tym szkoły wyższe oraz ich jednostki organizacyjne, podmioty sprawujące nadzór lub zarządzające ochroną obszarów chronionych: a) w przypadku jednostek budżetowych i innych jednostek sektora finansów publicznych, zapewniających wkład własny ze środków budżetu państwa – 100%, b) w przypadku jednostek sektora finansów publicznych, zapewniających wkład własny ze środków innych niż budżet państwa (np. prywatne, inne środki publiczne) - 85%.[79]
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[80] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności**	1 stycznia 2007 r.

[78] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[79] **Uwaga!** Rzeczywisty poziom dofinansowania, odnoszący się do całkowitego kosztu inwestycji, może kształtować się na niższym poziomie. Wynika to z przepisów art. 55 rozporządzenia nr 1083/2006, zgodnie z którymi w przypadku projektów generujących dochód, które nie są objęte zasadami pomocy publicznej i których koszt całkowity przekracza 1 mln euro, wysokość wydatków kwalifikowanych odpowiada luce finansowej (tj. wartości inwestycji pomniejszonej o wysokość dochodów generowanych w trakcie funkcjonowania projektu). Szczegółowe zasady wyliczania poziomu dofinansowania dla takich projektów określone są w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód.

[80] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

	wydatków	
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[81]**	Minimalna wartość projektu – 400 tys. PLN, Maksymalna wartość projektu – 25 mln euro
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 5.2. ZWIĘKSZENIE DROŻNOŚCI KORYTARZY EKOLOGICZNYCH

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**V. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Środowiska Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej

[81] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**		
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**		Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**		Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych
11.	**Numer i nazwa działania**		**5.2. Zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych**
12.	**Opis działania**		Cel działania: *Przywrócenie drożności korytarzy ekologicznych umożliwiających przemieszczanie się zwierząt i funkcjonowanie populacji w skali kraju.* Przywracanie drożności i poprawa funkcjonowania korytarzy ekologicznych jest warunkiem przetrwania wielu gatunków, gdyż pozwala na przemieszczanie się zwierząt i umożliwia wymianę genów między lokalnymi izolowanymi populacjami. Szczególnie ważną rolę pełnią korytarze umożliwiające funkcjonowanie sieci Natura 2000. Działanie to będzie ukierunkowane na zniesienie lub ograniczenie barier dla przemieszczania się zwierząt, które tworzy istniejąca infrastruktura oraz przywracanie i poprawę łączności między obszarami chronionymi, w szczególności między obszarami Natura 2000. W ramach działania wyłączone ze wsparcia zostały przepławki dla ryb istotnych z gospodarczego punktu widzenia, które otrzymają dofinansowanie w ramach PO „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich na lata 2007-2013”.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**		W oparciu o środki PO Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich priorytetu 3. *Środki służące wspólnemu interesowi*, środka 3.2 *„Ochrona i rozwój fauny i flory wodnej”*, będą finansowane przedsięwzięcia związane z budową lub instalacją urządzeń stałych lub ruchomych służących do ochrony i wzbogacenia fauny i flory wodnej oraz rekultywacji wód śródlądowych, w tym terenów tarła i tras migracyjnych gatunków migrujących poprzez przywrócenie drożności wodom śródlądowym. Beneficjentami w ramach działania będą podmioty publiczne lub półpubliczne, organizacje, grupy lub stowarzyszenia lub inne podmioty wyznaczone w tym celu przez instytucję zarządzającą. Maksymalna wysokość pomocy będzie wynosiła 100% kosztów kwalifikowanych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. przywracanie drożności i poprawa funkcjonowania korytarzy ekologicznych w tym korytarzy umożliwiających funkcjonowanie sieci Natura 2000, 2. zniesienie lub ograniczenie barier dla przemieszczania się zwierząt, które tworzy istniejąca infrastruktura techniczna.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	51 – Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody *(w tym NATURA 2000)*

	B	**Forma finansowania**	01– Pomoc bezzwrotna
	C	**Typ obszaru**	00 – Nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	21 – działania związane ze środowiskiem
	E	**Lokalizacja**	NUTS1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko".
17.	**Beneficjenci**		
	A	**Typ beneficjentów**	1. zarządcy dróg i linii kolejowych, 2. właściwe jednostki rządowe i samorządowe, 3. parki narodowe i krajobrazowe, 4. organizacje pozarządowe, 5. instytucje naukowe oraz jednostki badawczo-rozwojowe, w tym szkoły wyższe oraz ich jednostki organizacyjne.
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Wybór projektów zgodnie z trybem indywidualnym lub konkursowym.
	B	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (instytucja wdrażająca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest - Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		8,20 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		6,96 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		1,24 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[82]**		1. Zarządcy dróg i linii kolejowych, parki narodowe i krajobrazowe, instytucje naukowe oraz jednostki badawczo-rozwojowe (w tym szkoły wyższe oraz ich

[82] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

		jednostki organizacyjne): a) w przypadku kiedy są jednostkami budżetowymi i innymi jednostkami sektora finansów publicznych, zapewniającymi wkład własny ze środków budżetu państwa – 100% b) w przypadku, kiedy są jednostkami sektora finansów publicznych, zapewniającymi wkład własny ze środków innych niż budżet państwa (np. prywatne, inne środki publiczne) – 85% 2. Właściwe jednostki rządowe – 100% 3. Właściwe jednostki samorządowe oraz organizacje pozarządowe – 85%.
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[83] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[84]**	Minimalna wartość projektu – 400 tys. PLN, w przypadku przejść dla dużych i średnich ssaków – 2 mln PLN Maksymalna wartość projektu – 25 mln euro
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie

[83] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

[84] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

		zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 5.3 OPRACOWANIE PLANÓW OCHRONY

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**V. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Środowiska Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych
11.	**Numer i nazwa działania**	**5.3. Opracowanie planów ochrony**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Wsparcie procesu opracowania planów ochrony dla obszarów chronionych.* Właściwa realizacja zadań ochronnych na terenie obszarów Natura 2000, rezerwatów przyrody, parków narodowych, parków krajobrazowych wiąże się z opracowaniem planów ochrony. W ramach działania finansowanie otrzymają przede wszystkim projekty dotyczące opracowania dokumentacji niezbędnej do zarządzania obszarami sieci NATURA 2000. Wspierane będzie również opracowanie krajowych programów ochrony zagrożonych gatunków lub siedlisk przyrodniczych. W ramach działania alokacja środków na projekty dotyczące przygotowania planów ochrony/planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 oraz innych

		obszarów chronionych wyniesie co najmniej 80%. Pozostałe środki zostaną przeznaczone na przygotowanie krajowych programów ochrony wybranych gatunków lub siedlisk przyrodniczych.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	W oparciu o środki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, osi II działania *Płatności dla obszarów Natura 2000 oraz związanych z wdrażaniem ramowej dyrektywy wodnej* działanie polega na udzielaniu rekompensat producentom rolnym, których działalność rolnicza jest ograniczana w związku z: 1) zakazem podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000; 2) ustaleniami planów ochrony zatwierdzonymi dla obszarów Natura 2000 w drodze rozporządzenia; 3) ustaleniami planów gospodarowania wodami, przyjętymi w celu osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu wód ze względu na środowisko, zgodnie z ramową dyrektywą wodną. Przyznawana będzie również refundacja kosztów związanych ze sporządzeniem dokumentacji siedliska lub dok. ornitologicznej (w przypadku gdy dla danego obszaru nie został sporządzony plan ochrony) oraz dodatkowych kosztów związanych z prowadzeniem monitoringu przyrodniczego przez beneficjenta Beneficjentami będą osoby fizyczne, osoby prawna lub jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, prowadzące działalność rolniczą w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej. Wysokość pomocy będzie ustalana na podstawie wielkości obszaru. PO Zrównoważony rozwój sektorów rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich w ramach priorytetu 3. *Środki służące wspólnemu interesowi*, środka 3.2 *Ochrona i rozwój fauny i flory wodnej* wspierane będą przedsięwzięcia związane z ochroną i poprawą stanu środowiska naturalnego w ramach sieci NATURA 2000, tam gdzie działania te dotyczą bezpośrednio gospodarki rybackiej oraz zarybienia gatunkami zagrożonymi oraz cennymi z biologicznego i gospodarczego punktu widzenia. W ramach działania 2.2 *Wsparcie działań w obrębie środowiska wodnego* przyznawane są rekompensaty związane z utraconymi przychodami, dodatkowymi kosztami oraz zwiększonym zapotrzebowaniem finansowym na realizację projektów, w szczególności dotyczących niedogodności lub kosztów inwestycyjnych dla podmiotów mieszczących się w obrębie lub pobliżu obszarów ochrony należących do sieci NATURA 2000. Pomoc finansowa będzie skierowana do przedsiębiorców i innych podmiotów prowadzących chów i hodowlę ryb.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	1. opracowanie dokumentacji niezbędnej do zarządzania obszarami specjalnej ochrony ptaków i specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 i parków narodowych oraz innych obszarów chronionych, 2. opracowanie krajowych programów ochrony wybranych gatunków lub siedlisk przyrodniczych.

15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	51 - Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody *(w tym NATURA 2000)*
	B	**Forma finansowania**	01- Pomoc bezzwrotna
	C	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	21 - działania związane ze środowiskiem
	E	**Lokalizacja**	NUTS 1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Jednostki sprawujące nadzór nad obszarami chronionymi, 2. Urzędy morskie, 3. Jednostki rządowe, 4. Instytucje naukowe, 5. Organizacje pozarządowe, 6. Jednostki organizacyjne Lasów Państwowych z wyłączeniem Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych,
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów” oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Wybór projektów zgodnie z trybem indywidualnym lub konkursowym.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (instytucja wdrażająca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest - Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		17,42 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		14,80 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		2,62 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków**		0

	prywatnych na działanie	
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[85]**	1. urzędy morskie oraz jednostki rządowe - 100% 2. organizacje pozarządowe – 85% 3. jednostki sprawujące nadzór nad obszarami chronionymi, instytucje naukowe, jednostki organizacyjne Lasów Państwowych (z wyłączeniem DGLP): a) w przypadku kiedy są jednostkami budżetowymi i innymi jednostkami sektora finansów publicznych, zapewniającymi wkład własny ze środków budżetu państwa – 100% b) w przypadku, kiedy są jednostkami sektora finansów publicznych, zapewniającymi wkład własny ze środków innych niż budżet państwa (np. prywatne, inne środki publiczne) - 85%
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[86] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[87]**	Minimalna wartość projektu – 400 tys. PLN Maksymalna wartość projektu – 25 mln euro
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków

[85] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[86] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

[87] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

		kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 5.4. KSZTAŁTOWANIE POSTAW SPOŁECZNYCH SPRZYJAJĄCYCH OCHRONIE ŚRODOWISKA, W TYM RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**V. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Środowiska Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych
11.	**Numer i nazwa działania**	**5.4. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających ochronie środowiska, w tym różnorodności biologicznej.**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Zwiększenie świadomości w zakresie potrzeby i właściwych metod ochrony środowiska, przyrody krajobrazu.* W ramach limitu 10% wynikającego z art. 34 ust. 2 rozporządzenia nr 1083/2006 pozwalającego finansować z EFRR działania kwalifikowane w ramach EFS wspierane będą ogólnopolskie lub ponadregionalne przedsięwzięcia edukacyjne z zakresu ochrony środowiska i przyrody dla ogółu społeczeństwa oraz grup

		zawodowych wywierających największy wpływ na przyrodę[88]. W zakresie działalności szkoleniowej oraz aktywnej edukacji wspierane będą przede wszystkim: - projekty prezentujące sposoby uwzględniania potrzeb ochrony przyrody w gospodarce leśnej, gospodarce wodnej oraz planowaniu przestrzennym; - szkolenia dotyczące procesu ocen oddziaływania na środowisko; - szkolenia dla służb ratowniczych i wojska dotyczące likwidowania zagrożeń dla środowiska; - szkolenia dla służb celnych, policji, wymiaru sprawiedliwości oraz straży branżowych dotyczące wykrywania i sankcjonowania przestępstw przeciwko środowisku. Wspierane będą działania edukacyjne skierowane do społeczności lokalnych na obszarach chronionych, w szczególności należących do sieci Natura 2000, w celu budowy świadomości nt. potrzeby oraz właściwych metod ochrony przyrody, jak również korzyści z dobrze zachowanej przyrody i krajobrazu. Przewiduje się finansowanie kompleksowych, ponadregionalnych programów edukacji ekologicznej, w tym: projektów aktywnej edukacji z zakresu ochrony środowiska, ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, projektów edukacyjno-promocyjnych skierowanych do ogółu społeczeństwa, szkół i innych placówek oświatowych oraz organów administracji państwowej odpowiedzialnych za kształtowanie przestrzeni i ochronę przyrody. W ramach działania mogą być również realizowane projekty związane z kształtowaniem zachowań proekologicznych oraz projekty unaoczniające wpływ działalności człowieka na stan środowiska naturalnego, a w szczególności na różnorodność biologiczną, w tym: kampanie edukacyjno – promocyjne, imprezy masowe, konkursy i festiwale ekologiczne. Niezwykle istotne jest również moderowanie platform dialogu społecznego oraz wsparcie powstawania partnerstw na rzecz ochrony środowiska, jako elementu integrującego społeczeństwo, zwłaszcza organizacje społeczne w procesie podejmowania decyzji. W ramach działania alokacja środków na ogólnopolskie i ponadregionalne działania edukacyjne, kampanie informacyjno-promocyjne, imprezy masowe oraz konkursy i festiwale ekologiczne wyniesie co najmniej 50%; działania edukacyjne skierowane do społeczności lokalnych na obszarach chronionych – co najmniej 20%; szkolenia oraz aktywną edukację dla grup zawodowych wywierających największy wpływ na przyrodę – co najmniej 15% alokacji na działanie 5.4. Pozostałe środki zostaną przeznaczone na projekty dotyczące budowania partnerstwa oraz moderowania platform dialogu społecznego.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i**	W ramach 16 regionalnych programów operacyjnych realizowane będą kampanie promocyjne i informacyjne

[88] Z wyłączeniem rolników i posiadaczy lasów oraz osób planujących podjęcie działalności rolniczej, którzy mogą uzyskać wsparcie w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz uprawnionych do otrzymania takiego wsparcia w ramach PO Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013.

	priorytetami		oraz imprezy masowe o maksymalnej wartości projektu – do 2 mln PLN. W programie Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach osi I *Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie*, przewidziano wsparcie na szkolenia związane z doskonaleniem zawodowym rolników i posiadaczy lasów oraz osób planujących podjęcie działalności rolniczej. W PO Zrównoważony Rozwój Sektorów Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich Priorytetu 2. *Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i rynek rybny* działania 2.2 *„Wsparcie działań w obrębie środowiska wodnego”* wsparcie finansowe będzie skierowane na projekty związane z propagowaniem zrównoważonej akwakultury zgodnej ze szczególnymi ograniczeniami związanymi z ochroną środowiska, wynikającymi z wyznaczenia obszarów ochrony należących do sieci Natura 2000. Beneficjentami będą przedsiębiorcy oraz inne podmioty prowadzące chów i hodowlę ryb. Maksymalna wysokość pomocy wynosi 100% kosztów kwalifikowalnych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. Ogólnopolskie lub ponadregionalne działania edukacyjne, kampanie informacyjno-promocyjne, imprezy masowe oraz konkursy i festiwale ekologiczne, w tym: - kampanie informacyjno-promocyjne, kampanie audiowizualne oraz programy edukacyjne dotyczące ochrony przyrody i wybranych aspektów ochrony środowiska prowadzone z udziałem środków masowego przekazu, społecznych organizacji ekologicznych i innych podmiotów, w tym badania opinii publicznej *ex-ante* i *ex-post*, - ogólnopolskie i międzynarodowe imprezy masowe, których celem jest popularyzacja wiedzy o środowisku oraz kształtowanie proekologicznych postaw społecznych, - ogólnopolskie i ponadregionalne konkursy i festiwale ekologiczne. 2. Działania edukacyjne skierowane do społeczności lokalnych na obszarach chronionych. 3. Ogólnopolskie lub ponadregionalne szkolenia oraz aktywna edukacja dla grup zawodowych wywierających największy wpływ na przyrodę. 4. Tworzenie partnerstw oraz moderowanie platform dialogu społecznego na rzecz ochrony środowiska.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	51 - Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody *(w tym NATURA 2000)*
	B	**Temat priorytetowy (dla interwencji cross-financing)**	51 - Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody *(w tym NATURA 2000)*
	C	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	D	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	E	**Działalność gospodarcza**	00 - Nie dotyczy
	F	**Lokalizacja**	NUTS 1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania

	ramach działania (jeśli dotyczy)		wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko".
17.	**Zakres stosowania cross-financingu (jeśli dotyczy)**		Wszystkie zadania realizowane w ramach działania dotyczą wydatków kwalifikujących się z Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach działania nie przewiduje się finansowania zadań kwalifikujących się do wsparcia wg zasad określonych dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.
18.	**Beneficjenci**		
	A	**Typ beneficjentów**	1. Jednostki organizacyjne Lasów Państwowych z wyłączeniem Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, 2. Organizacje pozarządowe, 3. Jednostki rządowe i samorządowe, 4. Policja, 5. Służba Celna, 6. Straż Graniczna, 7. Straż Pożarna, 8. Parki narodowe, 9. Parki krajobrazowe i ich zespoły, 10. Regionalni konserwatorzy przyrody, 11. Ośrodki edukacji ekologicznej, 12. Instytucje naukowe oraz badawczo-rozwojowe, w tym szkoły wyższe lub ich jednostki organizacyjne, 13. Instytucje oświatowe.
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
19.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Wybór projektów zgodnie z trybem indywidualnym lub konkursowym.
	B	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (instytucja wdrażająca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest - Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			
20.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		10,25 mln euro
21.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		8,72mln euro
22.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		1,53 mln euro
23.	**Przewidywana wielkość środków**		0

	prywatnych na działanie	
24.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[89]**	1. jednostki rządowe, Policja, Służba Celna, Straż Graniczna, Straż Pożarna, regionalni konserwatorzy przyrody - 100% 2. jednostki samorządowe oraz organizacje pozarządowe - 85% 3. jednostki organizacyjne Lasów Państwowych (z wyłączeniem DGLP), parki narodowe, parki krajobrazowe i ich zespoły, ośrodki edukacji ekologicznej, instytucje naukowe oraz badawczo – rozwojowe, w tym szkoły wyższe lub ich jednostki organizacyjne, instytucje oświatowe: a) w przypadku kiedy są jednostkami budżetowymi i innymi jednostkami sektora finansów publicznych, zapewniającymi wkład własny ze środków budżetu państwa – 100%, b) w przypadku, kiedy są jednostkami sektora finansów publicznych, zapewniającymi wkład własny ze środków innych niż budżet państwa (np. prywatne, inne środki publiczne) - 85%.
25.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[90] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
26.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
27.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
28.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[91]**	Minimalna wartość projektów: - kampanie promocyjne oraz imprezy masowe 2 mln PLN, - pozostałe - 400 tys. PLN Maksymalna wartość projektu – 25 mln euro
29.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
30.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie

[89] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[90] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

[91] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

		środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
31.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	100%

Priorytet VI: Drogowa i lotnicza sieć TEN-T

SZCZEGÓŁOWY OPIS

W ramach priorytetu realizowana będzie budowa odcinków autostrad (m in. A1, A2 i A4), budowa odcinków dróg ekspresowych pomiędzy największymi aglomeracjami (m.in.: S2, S3, S5, S7, S8, S17, S69), budowa obwodnic oraz przebudowa odcinków innych dróg krajowych znajdujących się w sieci TEN-T, w tym odcinków w miastach na prawach powiatu.

Przewidywana jest również realizacja projektów obejmujących wzmocnienia dróg krajowych do nośności 115 kN/oś, co wynika ze zobowiązań jakie strona polska przyjęła w Traktacie Akcesyjnym. Zgodnie z jego zapisami w 2011 roku 2,5 tys. km wyznaczonych dróg będzie dostosowanych do nacisku 115 kN/oś.

Projekty realizowane w ramach priorytetu wynikać będą z decyzji Parlamentu i Rady z dnia 23 lipca 1996 r. w sprawie wspólnotowych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej (1692/96/WE) z uwzględnieniem w szczególności projektu priorytetowego 25 – Oś autostradowa Gdańsk – Brno/Bratysława – Wiedeń, który na terenie Polski obejmuje autostradę A1. Zgodnie z podjętymi przez polskie władze zobowiązaniami, zakończenie realizacji polskiej części projektu priorytetowego 25 planowane jest do końca 2010 roku.

Wybór przewidywanych do finansowania projektów z zakresu budowy dróg ekspresowych i autostrad opiera się o wyniki analizy szeregu czynników ekonomicznych i społecznych. Podstawowym kryterium wyboru inwestycji drogowych do wsparcia w ramach priorytetu jest położenie danego odcinka w ciągu zidentyfikowanych w projekcie Strategii Rozwoju Transportu najważniejszych szlaków drogowych, mających znaczący wpływ na poprawę dostępu do regionów oraz największych aglomeracji, a także połączeń międzynarodowych i międzyregionalnych. Jednocześnie pod uwagę brane są obecne i prognozowane potoki ruchu na sieci drogowej oraz dojrzałość projektów do realizacji. Nie mniej ważnym czynnikiem, mającym wpływ na wybór inwestycji, jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa dla zidentyfikowanych, strategicznych połączeń.

Z uwagi na fakt, iż w sieci TEN-T znajdują się korytarze przebiegające przez dwa największe miasta Polski wschodniej: Białystok i Lublin wsparcie w ramach priorytetu uzyska przebudowa

dróg krajowych łączących te dwa ośrodki Polski wschodniej z Warszawą do parametrów dróg ekspresowych (drogi S8 i S17).

Województwa Polski wschodniej charakteryzują się słabą dostępnością komunikacyjną, dlatego też istotne jest stworzenie sprawnych połączeń transportowych z resztą kraju i innymi państwami. Brak spójności terytorialnej regionów Polski wschodniej sprzyja utrzymywaniu się różnic rozwojowych pomiędzy poszczególnymi częściami kraju i Unią Europejską.

Ze względu na tranzytowe położenie województw Polski wschodniej główne szlaki komunikacyjne biegnące przez wschodnie regiony mogą odegrać bardzo istotną rolę w obsłudze transportu międzynarodowego pomiędzy Europą Zachodnią a państwami Europy Wschodniej.

W ramach tego priorytetu realizowane będą również działania, które obejmą rozbudowę infrastruktury[92] portów lotniczych znajdujących się w sieci TEN-T, w tym terminali pasażerskich, inwestycje lotniskowe oraz przygotowanie do budowy drugiego centralnego portu lotniczego w Polsce. Wskazany w celu priorytetu wysoki poziom usług będzie osiągnięty poprzez inwestycje w infrastrukturę służącą obsłudze pasażerów, m.in.: budowę, rozbudowę lub modernizację terminali pasażerskich z zapewnieniem standardów obsługi porównywalnych z innymi krajami Wspólnoty, a także wprowadzanie nowoczesnych technologii i informatyzację.

W ramach priorytetu wsparcie uzyskają także projekty w zakresie przygotowania dokumentacji technicznej inwestycji zgodnych z celami priorytetu.

W wyniku podjętych działań powstanie sieć drogowa o znacznie wyższych niż obecnie parametrach użytkowych, w tym stworzony zostanie zasadniczy szkielet dróg o dużej przepustowości, stanowiący sieć połączeń pomiędzy największymi ośrodkami gospodarczymi kraju. W rezultacie nastąpi redukcja zatłoczenia motoryzacyjnego w rejonach wielkich miast oraz znaczące skrócenie czasu przejazdu pomiędzy poszczególnymi miastami. Zapewniona zostanie też płynność przebiegającego przez Polskę ruchu tranzytowego. Ponadto w wyniku realizacji projektów w ramach priorytetu powstanie także lepsze połączenie dwóch największych miast Polski wschodniej z Warszawą, co wpłynie na szybszy rozwój ekonomiczny województw Polski wschodniej, stanowiących najsłabiej rozwinięte regiony kraju.

Zakładane inwestycje w sektorze lotnictwa cywilnego umożliwią dostosowanie polskich portów lotniczych znajdujących się w sieci TEN-T do rosnących potrzeb przewozowych oraz dostosowanie infrastruktury zarządzania ruchem lotniczym do dynamicznie wzrastającego ruchu w polskiej przestrzeni powietrznej.

Wyeliminowanie barier rozwojowych kraju poprzez rozbudowę sieci dróg i lotnisk zwiększy możliwości wykorzystania przewag konkurencyjnych, takich jak położenie geograficzne czy duża wielkość rynku. Wpłynie też na poprawę wymiany handlowej z krajami Unii Europejskiej oraz pozostałymi sąsiadami Polski. Rozbudowa istniejącego układu drogowego zapewni właściwą obsługę przemysłu i usług oraz poprawi jakość przewozów pasażerskich. Pozwoli to również na osiągnięcie korzyści wynikających z rozszerzenia jednolitego rynku oraz stworzenie dodatkowych możliwości przyciągnięcia kapitału zagranicznego i zwiększenie mobilności osób w wieku produkcyjnym.

Głównymi beneficjentami w ramach priorytetu będą mogły być przede wszystkim: podmioty zarządzające drogami krajowymi oraz portami lotniczymi znajdującymi się w sieci TEN-T.

OPIS DZIAŁAŃ

[92] Obecnie w sieci TEN-T znajdują się lotniska w Warszawie, Poznaniu, Szczecinie, Wrocławiu, Gdańsku, Rzeszowie, Krakowie, Katowicach.

DZIAŁANIE 6.1: ROZWÓJ SIECI DROGOWEJ TEN-T

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**VI. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, Departament Funduszy UE
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT) - państwowa jednostka budżetowa podległa Ministrowi Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT)
11.	**Numer i nazwa działania**	**6.1. Rozwój sieci drogowej TEN-T**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Poprawa płynności ruchu, skrócenie czasu przejazdu w ruchu tranzytowym i w połączeniach między dużymi miastami kraju, poprawa stanu bezpieczeństwa ruchu oraz przejezdności przez miasta w ramach sieci TEN-T.* Działanie obejmuje budowę - w ramach sieci TEN-T - autostrad, a także dróg ekspresowych, które będą stanowiły istotny element polskiej sieci drogowej, pozwalając na sprawną obsługę połączeń międzyregionalnych. Uzupełnieniem wymienionych przedsięwzięć inwestycyjnych będzie wzmocnienie nawierzchni dróg krajowych. Zgodnie z traktatem akcesyjnym od maja 2004 roku w Polsce dopuszczony został ruch pojazdów o nacisku 115 kN/oś na drogach międzynarodowych. Zakres tego ruchu będzie stopniowo rozszerzany na całą sieć dróg. Wymaga to jak najszybszego dostosowania dróg do wyższych obciążeń w celu uniknięcia degradacji nawierzchni drogowych. Wzmocnienia nawierzchni w ramach tego działania będą prowadzone na drogach krajowych w sieci TEN-T. W ramach działania realizowane będą również projekty obejmujące przebudowę lub budowę odcinków dróg krajowych w granicach miast na prawach powiatu, które

			przyczynią się do poprawy płynności ruchu w szczególności tranzytowego. W ramach tego działania możliwe też będzie finansowanie budowy obwodnic miast w ciągu dróg krajowych.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**		Działanie komplementarne z działaniami w ramach regionalnych programów operacyjnych (drogi wojewódzkie, powiatowe, gminne), działaniem Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (drogi lokalne) i działaniem 3.1 Infrastruktura drogowa w ramach trzeciego priorytetu Infrastruktura transportowa w ramach PO Rozwój Polski Wschodniej (drogi wojewódzkie, obwodnice w ciągu dróg krajowych – projekty indywidualne).
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. Budowa odcinków autostrad, 2. Budowa odcinków dróg ekspresowych, 3. Przebudowa dróg krajowych do nośności 115 kN/oś, 4. Przebudowa lub budowa odcinków dróg krajowych w miastach na prawach powiatu, 5. Budowa lub przebudowa obwodnic miast w ciągach dróg krajowych, 6. Prace przygotowawcze dla projektów w ramach działania
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	21 - Autostrady (sieci TEN-T) 22 - Drogi krajowe
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	11 - Transport
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, 2. Miasta na prawach powiatu, 3. Wyodrębnione ustawowo podmioty służące realizacji projektów drogowych (spółki specjalnego przeznaczenia).
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów” oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane będą projekty indywidualne zgodnie z listą opublikowaną na podst. art. 28 ust. 1a ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.) na stronach internetowych MRR. Pozostałe projekty będą wybierane w ramach procedury konkursowej.

	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca) Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest – Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (instytucja pośrednicząca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		9 067,08 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		7 707,02 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		1 360,06 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[93]**		1. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad oraz wyodrębnione ustawowo podmioty służące realizacji projektów drogowych (spółki specjalnego przeznaczenia) – 100% 2. miasta na prawach powiatu - 85%.[94]
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[95] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności**		1 stycznia 2007 r.

[93] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[94] **Uwaga!** Rzeczywisty poziom dofinansowania, odnoszący się do całkowitego kosztu inwestycji może kształtować się na niższym poziomie. Wynika to z przepisów art. 55 rozporządzenia nr 1083/2006, zgodnie z którymi w przypadku projektów generujących dochód, które nie są objęte zasadami pomocy publicznej, wysokość wydatków kwalifikowanych odpowiada luce finansowej (tj. wartości inwestycji pomniejszonej o wysokość dochodów generowanych w trakcie funkcjonowania projektu). Szczegółowe zasady wyliczania poziomu dofinansowania dla takich projektów określone są w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód.

[95] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

	wydatków	
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[96]**	Minimalna wartość projektu – 20 mln PLN (nie dotyczy projektów typu „prace przygotowawcze").
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

DZIAŁANIE 6.2: ZAPEWNIENIE SPRAWNEGO DOSTĘPU DROGOWEGO DO NAJWIĘKSZYCH OŚRODKÓW MIEJSKICH NA TERENIE WSCHODNIEJ POLSKI

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**VI. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej Departament Funduszy UE
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT) - państwowa jednostka budżetowa podległa Ministrowi Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji**	

[96] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

	(jeśli dotyczy)		
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**		Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**		Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT)
11.	**Numer i nazwa działania**		**6.2 Zapewnienie sprawnego dostępu drogowego do największych ośrodków miejskich na terenie wschodniej Polski**
12.	**Opis działania**		Cel działania: *Poprawa połączeń komunikacyjnych głównych miast województw wschodniej Polski z pozostałą częścią kraju poprzez rozwój sieci drogowej.* Poprzez realizację działania oraz komplementarnych działań w ramach tego priorytetu nastąpi rozbudowa i unowocześnienie wszystkich dróg znajdujących się w sieci TEN-T na terenie Polski. Przyczyni się to do poprawy spójności terytorialnej Unii Europejskiej i do zwiększenia wymiany handlowej pomiędzy Polską i pozostałymi krajami Unii. Wsparcie w ramach działania uzyska przebudowa dróg krajowych łączących Białystok oraz Lublin z Warszawą do parametrów dróg ekspresowych.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**		Działanie komplementarne z działaniami w ramach regionalnych programów operacyjnych (drogi wojewódzkie, powiatowe, gminne), działaniem Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (drogi lokalne) i działaniem 3.1 Infrastruktura drogowa w ramach trzeciego priorytetu Infrastruktura transportowa w ramach PO Rozwój Polski Wschodniej (drogi wojewódzkie, obwodnice w ciągu dróg krajowych – projekty indywidualne)
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. Budowa dróg ekspresowych 2. Przebudowa dróg ekspresowych 3. Prace przygotowawcze dla projektów w ramach działania
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	21 - Autostrady (sieci TEN-T)
	B	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	C	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	11 - Transport
	E	**Lokalizacja**	NUTS 2 – PL, województwa: PL12 - mazowieckie, PL31 - lubelskie, PL34 - podlaskie
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”
17.	**Beneficjenci**		
	A	**Typ beneficjentów**	1. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, 2. Wyodrębnione ustawowo podmioty służące realizacji projektów drogowych (spółki specjalnego przeznaczenia).

	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane będą projekty indywidualne zgodnie z listą opublikowaną na podst. art. 28 ust. 1a ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.) na stronach internetowych MRR.
	B	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		920,77 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		782,66 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		138,11 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[97]**		Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad oraz wyodrębnione ustawowo podmioty służące realizacji projektów drogowych (spółki specjalnego przeznaczenia) – 100%
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**		1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[98]**		Minimalna wartość projektu – 40 mln PLN (nie dotyczy projektów typu prace przygotowawcze).
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**		Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**		W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na

[97] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania)pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[98] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

		współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

DZIAŁANIE 6.3: ROZWÓJ SIECI LOTNICZEJ TEN-T

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**VI. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej Departament Funduszy UE
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT) - państwowa jednostka budżetowa podległa Ministrowi Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT)
11.	**Numer i nazwa działania**	**6.3. Rozwój sieci lotniczej TEN-T**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Zwiększenie przepustowości portów lotniczych znajdujących się w sieci TEN-T i przepustowości polskiej przestrzeni powietrznej oraz*

		zapewnienie wysokiego standardu świadczonych usług. Działanie obejmuje budowę, rozbudowę lub modernizację infrastruktury lotniskowej w portach lotniczych położonych w sieci TEN-T oraz rozbudowę i modernizację infrastruktury nawigacyjnej. Poprzez jego realizację zwiększona zostanie przepustowość lotnisk oraz poprawie ulegnie standard świadczonych przez nie usług. Poprzez wdrożenie tego działania nastąpi też realizacja ogólnoeuropejskich programów zarządzania ruchem lotniczym, w tym programów Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej (Single European Sky) oraz Europejskiej Strategii Zarządzania Ruchem Lotniczym (ATM Strategy 2000+). Celem działania jest również to, aby polski podmiot świadczący usługi nawigacyjne (Państwowa Agencja Żeglugi Powietrznej) został dostawcą usług w dolnej i górnej przestrzeni powietrznej w Rejonie Informacji Powietrznej (Flight Information Region – FIR) Warszawa. Wspierane też będą działania zmierzające do poprawy infrastruktury nawigacyjnej. Działanie dotyczy: - rozbudowy terminali i infrastruktury lotniskowej portów lotniczych znajdujących się w sieci TEN-T, - przygotowania do budowy drugiego centralnego portu lotniczego dla Polski, - rozbudowy infrastruktury (w tym obiektowej) i systemów łączności, nawigacji, dozorowania i zarządzania ruchem lotniczym (CNS/ATM).
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Działanie komplementarne z działaniami w ramach regionalnych programów operacyjnych (lotniska spoza sieci TEN-T)
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	1. Budowa lub modernizacja terminali pasażerskich, 2. Budowa lub modernizacja infrastruktury lotniskowej, np.: pasów startowych, dróg kołowania, płyt lotniska, stanowisk postojowych, 3. Działania związane z procesem przygotowania budowy drugiego lotniska centralnego dla Polski, w tym prace analityczne 4. Rozbudowa infrastruktury, w tym obiektów i systemów łączności, nawigacji, dozorowania i zarządzania ruchem lotniczym (CNS/ATM) 5. Prace przygotowawcze dla projektów w ramach działania
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**	
	A **Temat priorytetowy**	29 – Porty lotnicze
	B **Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	C **Typ obszaru**	00 - nie dotyczy
	D **Działalność gospodarcza**	11 - Transport
	E **Lokalizacja**	NUTS 1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**	Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko” oraz odpowiednim programem pomocy publicznej

17.	**Beneficjenci**		
	A	**Typ beneficjentów**	1. Podmioty zarządzające portami lotniczymi znajdującymi się w sieci TEN-T[99], 2. Spółki celowe powołane do realizacji projektów infrastrukturalnych przez podmioty zarządzające portami lotniczymi znajdującymi się w sieci TEN-T 3. Polska Agencja Żeglugi Powietrznej, 4. Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane będą projekty indywidualne zgodnie z listą opublikowaną na podst. art. 28 ust. 1a ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.) na stronach internetowych MRR.
	B	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		608,43 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		353,48 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		17,94 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		237,01 mln euro
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[100]**		1. Podmioty zarządzające portami lotniczymi znajdującymi się w sieci TEN-T oraz spółki celowe powołane do realizacji projektów infrastrukturalnych przez podmioty zarządzające portami lotniczymi znajdującymi się w sieci TEN-T - 50% 2. Polska Agencja Żeglugi Powietrznej – 85% 3. Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej -100%
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		W przypadku projektów infrastrukturalnych w portach lotniczych - zgodnie z programem pomocy publicznej
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Program pomocy publicznej - rozporządzenie Ministra

[99] Obecnie w sieci TEN-T znajdują się porty lotnicze w Warszawie, Poznaniu, Gdańsku, Szczecinie, Rzeszowie, Wrocławiu, Katowicach, i Krakowie

[100] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

		Infrastruktury z dnia 25 lutego 2009 r. w sprawie pomocy na projekty infrastrukturalne w zakresie portów lotniczych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 35, poz. 273) Podstawa prawna: art. 21 ust. 3 ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.)
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	W przypadku projektów związanych z pomocą publiczną zgodnie z programami pomocy publicznej, dla pozostałych projektów 1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[101]**	Minimalna wartość projektu – 40 mln PLN (nie dotyczy projektów typu prace przygotowawcze).
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

Priorytet VII: Transport przyjazny środowisku

SZCZEGÓŁOWY OPIS

W ramach priorytetu wsparcie uzyskają następujące formy transportu:

- transport kolejowy,
- transport morski,
- transport miejski w obszarach metropolitalnych,

[101] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

- transport intermodalny,
- transport wodny śródlądowy.

Realizacja priorytetu służyć będzie zwiększeniu udziału w przewozie ładunków i osób gałęzi transportu alternatywnych w stosunku do transportu drogowego (transport kolejowy, morski, transport publiczny w obszarach metropolitalnych, intermodalny, wodny śródlądowy), co będzie prowadzić do lepszego zrównoważenia systemu transportowego, zmniejszenia negatywnego oddziaływania transportu na środowisko oraz do redukcji zatłoczenia motoryzacyjnego). W ramach priorytetu realizowane będą projekty budowy i modernizacji infrastruktury kolejowej, znajdującej się przede wszystkim w sieci TEN-T, zgodnie z decyzją Parlamentu i Rady z dnia 23 lipca 1996 r. w sprawie wspólnotowych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej (1692/96/WE), jak również projekty modernizacji i zakupu taboru kolejowego oraz niezbędnego wyposażenia. W ramach priorytetu mogą być realizowane również inne projekty mające na celu zwiększenie konkurencyjności sektora kolejowego i polepszenie jakości usług, a w szczególności modernizacja dworców kolejowych, w zakresie zgodnym z regulacjami rozporządzenia nr 1084/2006

Działania inwestycyjne w ramach priorytetu obejmą w szczególności projekt priorytetowy 23, który na terenie Polski stanowi linia kolejowa Gdańsk – Warszawa – Katowice – granica państwa. Do końca 2015 roku cała polska część projektu priorytetowego 23 będzie dostosowana do wymaganych parametrów minimum 160 km/godz.

W przypadku europejskiego projektu priorytetowego 27, obejmującego na terenie Polski linię kolejową E75 Warszawa – Białystok – Suwałki – granica państwa, jego realizacja dostosowana będzie do tempa inwestycji w pozostałych zainteresowanych państwach. W pierwszej kolejności działania inwestycyjne podjęte będą na odcinkach Warszawa – Tłuszcz oraz Suwałki – granica państwa.

Wybór przewidywanych do finansowania projektów z zakresu modernizacji linii kolejowych jest przeprowadzony na podstawie analiz istniejącego stanu utrzymania linii kolejowych w Polsce oraz obecnych i prognozowanych potoków ruchu na sieci kolejowej. Ponadto pod uwagę brane jest położenie danego odcinka w sieci TEN-T lub w ciągu, zidentyfikowanych w projekcie Strategii Rozwoju Transportu oraz Strategii dla sektora kolejowego do 2013 r., najważniejszych szlaków kolejowych, mających znaczący wpływ na poprawę dostępu do regionów oraz największych aglomeracji, a także połączeń międzynarodowych i międzyregionalnych. Istotnym czynnikiem jest również dojrzałość projektów do realizacji.

Władze polskie zapewnią środki finansowe niezbędne do utrzymania na odpowiednim poziomie infrastruktury zmodernizowanej z wykorzystaniem środków unijnych. Możliwość zapewnienia środków na utrzymanie będzie uwzględniana na etapie wyboru projektów.

Priorytetowe ciągi kolejowe, na których skupione zostaną wysiłki inwestycyjne to:

- **linia E65/CE65** – wchodząca w skład projektu priorytetowego 23;
- **linia E20/CE20** – wchodząca w skład Osi Północnej;
- **linia E30/CE30** – wchodząca w skład Osi Centralnej;
- **linia E59,**
- **linia CE 59,**
- **linia kolejowa E75** – objęta projektem priorytetowym 27;
- **linia Warszawa – Łódź,**
- **linia Psary – Kozłów – Kraków,**
- **linia kolejowa nr 8** – Warszawa – Radom – Kielce.

W ramach priorytetu oprócz projektów dotyczących inwestycji w tradycyjne elementy infrastruktury w sektorze kolejowym, realizowane będą inwestycje w zakresie zarządzania informacjami, systemami operacyjnymi i logistycznymi w celu podniesienia jakości obsługi klienta w krótkim okresie. Jednym z priorytetowych działań w tym obszarze jest zapewnienie interoperacyjności polskiego transportu kolejowego, stosownie do regulaminu Wspólnoty w sprawie zastosowań telematycznych w transporcie towarowym (TAF TSI). Ponadto wsparciem objęte będą inwestycje mające na celu wdrożenie systemów GSM-R i ERTMS w Polsce.

Ponadto w ramach priorytetu realizowane będą projekty dotyczące transportu morskiego, które przyczynią się do utworzenia połączeń typu „autostrady morskie" wychodzących z polskich portów zlokalizowanych w sieci TEN-T, z uwzględnieniem wytycznych zawartych w planie rozwoju autostrad morskich na Morzu Bałtyckim. Wsparciem w ramach transportu morskiego objęte będą cztery porty o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej (Gdańsk, Gdynia, Szczecin i Świnoujście), wchodzące w skład sieci TEN-T oraz cztery porty znajdujące się poza tą siecią (Police, Elbląg, Darłowo, Kołobrzeg). Na porty znajdujące się poza siecią TEN-T zostanie przeznaczone maksymalnie 15% alokacji przewidzianej na wsparcie transportu morskiego.

W obszarze transportu publicznego wspierane będą głównie projekty rozbudowy sieci szynowych (szybkiej kolei miejskiej, linii tramwajowych, metra) i trolejbusowych oraz zakup i modernizacja taboru, budowa i rozbudowa stacji i węzłów przesiadkowych ze szczególnym uwzględnieniem ich integracji z innymi gałęziami transportu, w tym projekty typu „parkuj i jedź" oraz systemy telematyczne poprawiające funkcjonowanie transportu publicznego. W ramach priorytetu przewiduje się też realizację projektów w zakresie budowy terminali kontenerowych i centrów logistycznych.

Inwestycje w zakresie żeglugi śródlądowej obejmą przede wszystkim projekty dotyczące modernizacji urządzeń wodnych, w celu dostosowania górnej i środkowej Odry do III klasy drogi wodnej, co oznacza drogę wodną regionalną o najwyższych parametrach. Klasa drogi wodnej oznaczana jest na podstawie wielkości statków lub zestawów pchanych, jakie mogą być dopuszczone do żeglugi na danej drodze wodnej, wg określonych w polskich przepisach parametrów eksploatacyjnych, takich jak: minimalne wymiary szlaku wodnego, kanału, śluz żeglownych, i in. Inwestycje przewidywane do realizacji w ramach Programu będą powiązane z realizowanymi ze środków krajowych projektami na górnej i środkowej Odrze. W ten sposób zapewniona zostanie możliwość prowadzenia żeglugi na całej długości tej rzeki.

Planowane jest przygotowanie koncepcji rozwoju śródlądowych dróg wodnych, uwzględniającej Europejskie Porozumienie o Głównych Śródlądowych Drogach Wodnych Międzynarodowego Znaczenia (AGN) i skoordynowanej z harmonogramem inwestycji na europejskiej sieci dróg wodnych, a zwłaszcza na terenie Niemiec i krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Polska przygotuje we współpracy ze stroną niemiecką plan dalszego zagospodarowania Odry.

W ramach priorytetu wsparcie uzyskają także projekty w zakresie przygotowania dokumentacji technicznej inwestycji zgodnych z celami priorytetu.

Dla stworzenia w Polsce zrównoważonego gałęziowo systemu transportowego niezbędne jest:

- utrzymanie wysokiego udziału transportu kolejowego w ogólnym przewozie osób i ładunków. Wymaga to poważnych inwestycji na liniach kolejowych oraz wspierania działań w zakresie unowocześnienia taboru kolejowego,
- zwiększenie udziału transportu morskiego w obsłudze międzynarodowej wymiany handlowej, szczególnie w obszarze Morza Bałtyckiego,
- wspieranie w obszarach metropolitalnych alternatywnych w stosunku do transportu indywidualnego form transportu,

- wspieranie rozwoju transportu intermodalnego,
- zmniejszenie regresu żeglugi śródlądowej.

Głównymi beneficjentami w ramach priorytetu będą mogły być przede wszystkim podmioty zarządzające liniami kolejowymi, portami morskimi, centrami logistycznymi, śródlądowymi drogami wodnymi, jednostki samorządu terytorialnego oraz instytucje odpowiedzialne za transport publiczny w metropoliach: warszawskiej, katowickiej, wrocławskiej, łódzkiej, trójmiejskiej, krakowskiej, poznańskiej, bydgosko-toruńskiej, szczecińskiej.

OPIS DZIAŁAŃ

DZIAŁANIE 7.1.: ROZWÓJ TRANSPORTU KOLEJOWEGO

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**VII. Transport przyjazny środowisku**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej Departament Funduszy UE
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT) - państwowa jednostka budżetowa podległa Ministrowi Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT)
11.	**Numer i nazwa działania**	**7.1. Rozwój transportu kolejowego**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Poprawa stanu połączeń kolejowych wchodzących w skład sieci TEN-T, a także wybranych odcinków znajdujących się poza tą siecią, oraz poprawa obsługi pasażerów w międzynarodowym i międzyregionalnym transporcie kolejowym.* Działanie pozwoli na polepszenie parametrów technicznych linii kolejowych, w tym zwiększenie prędkości pociągów i zwiększenie nośności torów. Poprawa stanu technicznego linii kolejowych zwiększy dostępność transportu kolejowego w wymiarze międzynarodowym i usprawni połączenia miedzy największymi miastami kraju. Cel ten obejmuje także powstrzymanie degradacji infrastruktury kolejowej,

		likwidację ograniczeń prędkości, modernizację części sieci kolejowej tworzącej układ AGC/AGTC i dostosowanie linii kolejowych do wymogów interoperacyjności transeuropejskiego systemu kolejowego. Poprawa obsługi pasażerów przyczyni się do zwiększenia udziału transportu kolejowego w pracy przewozowej transportu publicznego. Celem działania jest również zapewnienie nowoczesnego taboru kolejowego do przewozów pasażerskich, w tym zakup lokomotyw. Ponadto realizowane będą inne zadania inwestycyjne związane z podniesieniem jakości obsługi podróżnych, w tym modernizacja dworców kolejowych. Działanie dotyczy modernizacji najważniejszych linii kolejowych, zarówno zlokalizowanych w sieci TEN-T jak i poza tą siecią, oraz zakupu nowoczesnego taboru kolejowego i modernizacji taboru istniejącego, wykorzystywanego w międzynarodowych i międzyregionalnych przewozach pasażerskich[102], a także modernizacji dworców kolejowych w zakresie zgodnym z zakresem wsparcia Funduszu Spójności. Efektem realizacji projektów w ramach tego działania będzie poprawa standardu technicznego linii, w tym zwiększenie nośności do 22,5 ton/oś, zmniejszenie kosztów eksploatacji i utrzymania oraz poprawa szybkości i jakości usług kolejowych. W ramach działania przewiduje się realizację między innymi następujących projektów[103]: - modernizacja linii E65/ CE65, - modernizacja linii E75, - modernizacja linii E20/CE20, - modernizacja linii E59/CE59, - modernizacja linii E30/CE30, - modernizacja linii nr 8 Warszawa – Radom – Kielce, - zakończenie modernizacji linii Warszawa – Łódź. W ramach działania będą też finansowane prace przygotowawcze do budowy w Polsce linii dużych prędkości. Wspierane będą też działania w zakresie interoperacyjności kolei oraz zarządzania informacjami, systemami operacyjnymi i logistycznymi. Dzięki unowocześnieniu taboru, zarówno lokomotyw jak i wagonów pasażerskich, możliwe będzie zwiększenie prędkości handlowej, poprawa komfortu podróżowania i częstotliwości kursowania pociągów oraz uzyskanie dostępności pociągów dla osób niepełnosprawnych. Przewidywane inwestycje w zakresie modernizacji ogólnodostępnej infrastruktury dworców kolejowych

[102] Przez międzyregionalne przewozy pasażerskie rozumie się przewozy pasażerskie w granicach więcej niż jednego województwa, z wyłączeniem przewozów pasażerskich w granicach jednego województwa realizujących połączenia z sąsiednimi województwami do najbliższych stacji węzłowych położonych na ich obszarze

[103] Numery linii kolejowych zgodnie z umową europejską o głównych międzynarodowych liniach kolejowych AGC. Wykaz odcinków realizowanych na E65/CE65 i pozostałych liniach kolejowych jest zawarty w Indykatywnym wykazie projektów indywidualnych dla POIiŚ.

			zapewnią poprawę obsługi oraz zwiększenie bezpieczeństwa podróżnych.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**		Działanie komplementarne z działaniami w ramach regionalnych programów operacyjnych (tabor dla połączeń regionalnych, modernizacja regionalnej sieci kolejowej)
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. Modernizacja linii kolejowych, 2. Budowa nowych linii kolejowych 3. Interoperacyjność linii kolejowych, 4. Prace przygotowawcze do budowy linii dużych prędkości, 5. Zakup składów całopociągowych 6. Zakup nowych wagonów pasażerskich do przewozów międzynarodowych i międzyregionalnych, 7. Zakup nowych lokomotyw (w tym jedno i wielosystemowych) dla międzynarodowych i międzyregionalnych przewozów pasażerskich 8. Modernizacja wagonów pasażerskich i elektrycznych zespołów trakcyjnych oraz lokomotyw dla przewozów pasażerskich. 9. Zakup lub modernizacja taboru i urządzeń niezbędnych do przygotowania składów/pociągów dla ruchu pasażerskiego. 10. Modernizacja infrastruktury dworców kolejowych. 11.Prace przygotowawcze dla projektów w ramach działania. 12.Wybudowanie zaplecza technicznego i/lub jego wyposażenie w niezbędną infrastrukturę służącą do utrzymania zakupionego lub zmodernizowanego taboru, o których mowa w punkcie 5 – 8.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	16 – Kolej 17 – Kolej (sieci TEN-T) 19 – Tabor kolejowy (sieci TEN-T) 18 – Tabor kolejowy (poza siecią TEN-T)
	B	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	11 – Transport
	E	**Lokalizacja**	NUTS 1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko” oraz odpowiednim programem pomocy publicznej
17.	**Beneficjenci**		
	A	**Typ beneficjentów**	1. PKP PLK S.A., 2. przedsiębiorstwa kolejowych przewozów pasażerskich, 3. samorządy województw 4. PKP S.A. 5. pozostali zarządcy infrastruktury kolejowej
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1

			„Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane będą projekty indywidualne zgodnie z listą opublikowaną na podst. art. 28 ust. 1a ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.) na stronach internetowych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego.
	B	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca) Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest – Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (instytucja pośrednicząca)
Część finansowa			
19.		**Alokacja finansowa na działanie ogółem (%)**	7 057,39 mln euro
20.		**Wkład ze środków unijnych na działanie**	4 837,14 mln euro
21.		**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**	1 878,50 mln euro
22.		**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**	341,75 mln euro
23.		**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[104]**	1. PKP PLK S.A., PKP S.A. – 100% 2. Przedsiębiorstwa kolejowych przewozów pasażerskich, samorządy województw (projekty taborowe) – 50% 3. pozostali zarządcy infrastruktury kolejowej (budowa i modernizacja infrastruktury) – 70 % 4. pozostali zarządcy infrastruktury kolejowej (przygotowanie dokumentacji technicznej) – 85%
24.		**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[105] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.

[104] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[105] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

		W przypadku występowania pomocy publicznej – zgodnie z programem pomocy publicznej.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	W projektach dotyczących budowy i modernizacji ogólnodostępnych linii kolejowych oraz modernizacji infrastruktury dworców kolejowych - brak pomocy publicznej. W przypadku projektów taborowych realizowanych w trybie konkursowym wsparcie będzie udzielane zgodnie z wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie zasad dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym, przygotowanymi w oparciu o rozporządzenie Rady (EWG) nr 1191/69 z dnia 26 czerwca 1969 r. w sprawie działania Państw Członkowskich dotyczącego zobowiązań związanych z pojęciem usługi publicznej w transporcie kolejowym, drogowym i w Żegludze śródlądowej[106] (do 2.12.2009 r.) oraz rozporządzenie (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczące usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70 07 (od 3.12.2009 r.). W przypadku indywidualnych projektów taborowych nie realizowanych w oparciu o ww. rozporządzenia dofinansowanie będzie przyznawane po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską (notyfikacje indywidualne).
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	W przypadku projektów związanych z pomocą publiczną zgodnie z programami pomocy publicznej, dla pozostałych projektów 1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[106]**	Dla projektów z zakresu wdrażania systemu ERTMS i bezpieczeństwa ruchu kolejowego, minimalna wartość projektu - 16 mln PLN. Dla pozostałych projektów, minimalna wartość projektu – 40 mln PLN (nie dotyczy projektów typu „prace przygotowawcze").
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków

[106] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

		kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

DZIAŁANIE 7.2.: ROZWÓJ TRANSPORTU MORSKIEGO

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**VII. Transport przyjazny środowisku**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej Departament Funduszy UE
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT) - państwowa jednostka budżetowa podległa Ministrowi Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT)
11.	**Numer i nazwa działania**	**7.2. Rozwój transportu morskiego**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Zwiększenie konkurencyjności polskich portów morskich w regionie Morza Bałtyckiego.* Działaniem objęte będą cztery porty o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej (Gdańsk, Gdynia, Szczecin i Świnoujście), wchodzące w skład sieci TEN-T. Wsparciem mogą zostać również objęte cztery porty znajdujące się poza tą siecią, tj. Police, Elbląg, Darłowo, Kołobrzeg. Na porty znajdujące się poza siecią TEN-T zostanie przeznaczone maksymalnie 15% alokacji działania.

			Działanie dotyczy: 1. Budowy, przebudowy lub modernizacji dróg i linii kolejowych, łączących porty morskie z krajową siecią transportową oraz infrastruktury drogowej i kolejowej na terenie portów, 2. Budowy lub przebudowy nabrzeży, basenów i kanałów w portach morskich, 3. Inwestycji infrastrukturalnych związanych z uruchomieniem autostrad morskich, 4. Modernizacji torów wodnych, falochronów i wejść do portów morskich, 5. Zakupu sprzętu i taboru związanego z obsługą i poprawą bezpieczeństwa polskiego obszaru morskiego.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**		Działanie komplementarne z działaniami w ramach regionalnych programów operacyjnych (lokalne i regionalne porty morskie oraz regionalne porty rzeczne), działaniem w ramach PO Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich na lata 2007-2013 (porty rybackie).
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. Budowa lub przebudowa dróg prowadzących do portów, 2. Budowa i modernizacja linii kolejowych prowadzących do portów, 3. Budowa lub przebudowa nabrzeży portowych, basenów portowych, kanałów portowych, falochronów portowych i wejść do portów, 4. Modernizacja torów wodnych, 5. Zakup taboru, sprzętu i wyposażenia związanego z poprawą stanu bezpieczeństwa, 6. Utworzenie systemu łączności operacyjnej i śledzenia jednostek ratowniczych oraz systemów teleinformatycznych na potrzeby autostrad morskich, 7. Utworzenie krajowego systemu bezpieczeństwa żeglugi, 8. Budowa infrastruktury terminali portowych, 9. Budowa lub modernizacja dróg kołowych i kolejowych w portach. 10. Prace przygotowawcze dla projektów w ramach działania.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	16 – Kolej 17 – Kolej (sieci TEN-T) 22 – Drogi krajowe 30 – Porty
	B	**Forma finansowania**	01 – Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 – nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	11 – Transport
	E	**Lokalizacja**	NUTS 2 – PL, województwa: PL62 - warmińsko-mazurskie, PL63 - pomorskie, PL42 – zachodniopomorskie.
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”
17.	**Beneficjenci**		

	A	**Typ beneficjentów**	1. Zarządy portów morskich – Gdańsk, Gdynia, Szczecin, Świnoujście, Police, Elbląg, Darłowo, Kołobrzeg, 2. Ww. miasta portowe (jednostki samorządu terytorialnego), 3. Urzędy morskie w Gdyni, Słupsku i Szczecinie, 4. Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa (SAR), 5. PKP PLK S.A.
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane będą projekty indywidualne zgodnie z listą opublikowaną na podst. art. 28 ust. 1a ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.) na stronach internetowych MRR.
	B	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		813,76 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		691,70 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		87,92 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		34,14 mln euro
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[107]**		- zarządy portów morskich – Gdańsk, Gdynia, Szczecin, Świnoujście, Police, Elbląg, Darłowo, Kołobrzeg, ww. miasta portowe (jednostki samorządu terytorialnego) – 85% - urzędy morskie w Gdyni, Słupsku i Szczecinie, Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa (SAR) oraz PKP PLK S.A. – 100%.[108]

[107] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[108] **Uwaga!** Rzeczywisty poziom dofinansowania, odnoszący się do całkowitego kosztu inwestycji może kształtować się na niższym poziomie. Wynika to z przepisów art. 55 rozporządzenia nr 1083/2006, zgodnie z którymi w przypadku projektów generujących dochód, które nie są objęte zasadami pomocy publicznej, wysokość wydatków kwalifikowanych odpowiada luce finansowej (tj. wartości inwestycji pomniejszonej o wysokość dochodów generowanych w trakcie funkcjonowania projektu). Szczegółowe zasady wyliczania poziomu dofinansowania dla

24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[109] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[110]**	Minimalna wartość projektu – 20 mln PLN (nie dotyczy projektów typu „prace przygotowawcze").
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

DZIAŁANIE 7.3.: TRANSPORT MIEJSKI W OBSZARACH METROPOLITALNYCH

takich projektów określone są w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód.

[109] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

[110] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**VII. Transport przyjazny środowisku**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej Departament Funduszy UE
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT) - państwowa jednostka budżetowa podległa Ministrowi Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT)
11.	**Numer i nazwa działania**	**7.3. Transport miejski w obszarach metropolitalnych**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Zwiększenie udziału przyjaznego środowisku transportu publicznego w obsłudze mieszkańców obszarów metropolitalnych.* Działanie jest otwarte dla 9 obszarów metropolitalnych: katowickiego, trójmiejskiego, warszawskiego, wrocławskiego, toruńsko-bydgoskiego, łódzkiego, krakowskiego, szczecińskiego i poznańskiego. W ramach działania wspierane będą projekty promujące przyjazny środowisku system transportu publicznego. Preferowane będą projekty, dzięki którym nastąpi integracja podsystemów transportowych funkcjonujących na terenie obszaru metropolitalnego, oraz takie, które będą zgodne z aktualnymi zintegrowanymi planami rozwoju transportu publicznego.[111] Działania w zakresie promowania transportu publicznego powinny przyczynić się do zmniejszenia hałasu ulicznego oraz emisji spalin pochodzących ze środków transportu. Wsparcie w ramach działania mogą otrzymać wyłącznie systemy przyjaznego środowisku transportu

[111] Aktualny zintegrowany plan rozwoju transportu publicznego oznacza, iż został przygotowany dla realizacji projektów w ramach tego działania. Plan taki musi obejmować lata 2007-2015. Akceptuje się tego typu dokumenty przygotowane w latach 2004-2006, uaktualnione na kolejny okres programowania, a także dokumenty strategiczne takie jak np. regionalne strategie rozwoju transportu, o ile integrują różne gałęzie transportu publicznego i kierują się zasadą zrównoważenia rozwoju transportu.

		publicznego, to jest szybka kolej miejska, tramwaj, metro i trolejbus.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Działanie komplementarne z działaniami w ramach regionalnych programów operacyjnych (projekty o wartości do 100 mln PLN w obszarach metropolitalnych objętych działaniem 7.3 POIiŚ, na pozostałych obszarach bez ograniczeń) i działaniem 2.*1 Systemy miejskiego transportu zbiorowego* w ramach drugiego priorytetu *Wojewódzkie ośrodki wzrostu* w ramach PO Rozwój Polski Wschodniej (5 miast wojewódzkich Polski wschodniej).
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	1. Adaptacja, budowa, przebudowa, rozbudowa sieci szynowych (szybkiej kolei miejskiej, tramwaju, metra) i trolejbusowych: - budowa, przebudowa, rozbudowa układu torowego na trasach, pętlach, bocznicach oraz zajezdniach wraz z zakupem taboru, - adaptacja sieci kolejowej do potrzeb miejskiego transportu publicznego, - budowa, przebudowa, rozbudowa linii metra wraz z zakupem taboru, - budowa, przebudowa, rozbudowa sieci energetycznej i podstacji trakcyjnych tramwajowych, trolejbusowych, - wyposażenie dróg, ulic, torowisk w obiekty inżynieryjne i niezbędne urządzenia drogowe służące bezpieczeństwu ruchu pojazdów transportu publicznego, - wyposażenie dróg, ulic w infrastrukturą służącą obsłudze transportu publicznego (np. zatoczki, podjazdy, zjazdy) oraz pasażerów (np. przystanki, wysepki), - modernizacja taboru szynowego i trolejbusowego, - zakup taboru szynowego i trolejbusowego wraz z niezbędną infrastrukturą służącą do jego utrzymania; - zakup spalinowych zespołów trakcyjnych (SZT). 2. Budowa, przebudowa, rozbudowa przystanków, stacji i węzłów przesiadkowych – zintegrowanych z różnymi rodzajami systemów transportu, w tym: - systemy parkingów dla samochodów „Parkuj i Jedź" („*Park & Ride*") oraz dla rowerów *(„Bike & Ride"*) przy krańcowych przystankach i węzłach przesiadkowych komunikacji zbiorowej wraz z towarzyszącą infrastrukturą służącą obsłudze pasażerów. 3. Projekty z zakresu telematyki poprawiające funkcjonowanie transportu publicznego: - systemy sygnalizacji akustycznej, - systemy sygnalizacji świetlnej wzbudzanej przez autobusy, trolejbusy, tramwaje (sygnalizacja akomodacyjna), - systemy dystrybucji i identyfikacji biletów, - systemy nawigacji satelitarnej dla usprawnienia ruchu i podniesienia bezpieczeństwa transportu publicznego, - systemy informacji dla podróżnych – elektroniczne tablice informacyjne, w tym

			systemy *on-line*, - systemy monitorowania bezpieczeństwa montowane na przystankach, peronach, stacjach, węzłach przesiadkowych, parkingach oraz w taborze. 4. Prace przygotowawcze dla projektów w ramach działania.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	52 –Promowanie czystego transportu miejskiego
	B	**Forma finansowania**	01 – Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 – Nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	11 – Transport
	E	**Lokalizacja**	NUTS 3 – PL; obszary metropolitalne zlokalizowane na terenie następujących podregionów: - PL228, PL229, PL22A, PL22B, PL22C – katowicki OM, - PL633, PL634 – trójmiejski OM, - PL127, PL129, PL12A – warszawski OM, - PL514, PL518 – wrocławski OM, - PL613 - toruńsko-bydgoski OM, - PL113, PL114 – łódzki OM, - PL213, PL214 – krakowski OM, - PL424, PL425 – szczeciński OM, - PL415, PL418 – poznański OM.
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko” oraz odpowiednim programem pomocy publicznej
17.	**Beneficjenci**		
	A	**Typ beneficjentów**	1. Gminy i miasta na prawach powiatu leżące w 9 obszarach metropolitalnych lub działające w ich imieniu jednostki organizacyjne, 2. Związki i porozumienia jednostek samorządu terytorialnego, 3. Przewoźnicy świadczący usługi w zakresie transportu pasażerskiego na podstawie odpowiednich umów, 4. Zarządcy dróg, 5. Zarządcy infrastruktury komunikacyjnej, 6. Zarządcy infrastruktury kolejowej, 7. Samorządy województw lub jednostki organizacyjne powołane do wykonywania zadań leżących w kompetencji samorządów województw.
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów” oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.

	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane będą projekty indywidualne zgodnie z listą opublikowaną na podst. art. 28 ust. 1a ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.) na stronach internetowych MRR.
	B	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca)
Część finansowa			
19.		**Alokacja finansowa na działanie ogółem**	3 252,80 mln euro
20.		**Wkład ze środków unijnych na działanie**	1 916,59 mln euro
21.		**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**	1 336,21 mln euro
22.		**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**	0
23.		**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[112]**	1. PKP PLK S.A. – 100%**,** 2. Pozostali beneficjenci – 59%.[113]
24.		**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[114] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. W przypadku występowania pomocy publicznej – zgodnie z programem pomocy publicznej.
25.		**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Wsparcie będzie udzielane zgodnie z Wytycznymi w zakresie zasad dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym, przygotowanymi w oparciu o rozporządzenie Rady (EWG) nr 1191/69 z dnia 26

[112] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[113] **Uwaga!** Rzeczywisty poziom dofinansowania, odnoszący się do całkowitego kosztu inwestycji może kształtować się na niższym poziomie. Wynika to z przepisów art. 55 rozporządzenia nr 1083/2006, zgodnie z którymi w przypadku projektów generujących dochód, które nie są objęte zasadami pomocy publicznej, wysokość wydatków kwalifikowanych odpowiada luce finansowej (tj. wartości inwestycji pomniejszonej o wysokość dochodów generowanych w trakcie funkcjonowania projektu). Szczegółowe zasady wyliczania poziomu dofinansowania dla takich projektów określone są w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód.

[114] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

		czerwca 1969 r. w sprawie działania Państw Członkowskich dotyczącego zobowiązań związanych z pojęciem usługi publicznej w transporcie kolejowym, drogowym i w żegludze śródlądowej[115] (do 2.12.2009 r.) oraz rozporządzenie (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczące usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70[116] (od 3.12.2009 r.).
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r. (infrastruktura) lub zgodnie z programem pomocy publicznej (tabor)
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[117]**	Minimalna wartość kosztów całkowitych projektu w ramach działania – 100 mln PLN w zakresie projektów inwestycyjnych i zakupu taboru, natomiast w zakresie telematyki – 20 mln PLN (nie dotyczy projektów typu „prace przygotowawcze").
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

DZIAŁANIE 7.4.: ROZWÓJ TRANSPORTU INTERMODALNEGO

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA

[115] Dz. Urz. WE L 156 z dn. 28 czerwca 1969 r. s. 1; tekst polski: Dz. Urz. UE Polskie Wydanie Specjalne, rozdz. 7, t. 1, s. 19, z późn. zm.
[116] Dz. Urz. UE L 315 z dn. 3 grudnia 2007 r., s.1
[117] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**VII. Transport przyjazny środowisku**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej Departament Funduszy UE
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT) - państwowa jednostka budżetowa podległa Ministrowi Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT)
11.	**Numer i nazwa działania**	**7.4. Rozwój transportu intermodalnego**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Zwiększenie udziału transportu intermodalnego w ogólnych przewozach ładunków*. Działanie dotyczy: - budowy ogólnodostępnych terminali kontenerowych i centrów logistycznych na liniach kolejowych i w portach morskich[118], - wprowadzenia nowoczesnych technik zarządzania w terminalach i centrach. Działanie to pozwoli na zwiększenie udziału transportu intermodalnego w przewozach ładunków ogółem.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Działanie komplementarne z podobnymi działaniami w ramach regionalnych programów operacyjnych (projekty poniżej 20 mln PLN).
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	1. Budowa, rozbudowa lub remont infrastruktury wchodzącej w skład kolejowych lub morskich terminali kontenerowych, 2. Budowa, rozbudowa lub remont infrastruktury wchodzącej w skład centrum logistycznego, zlokalizowanego w porcie morskim lub na linii kolejowej, 3. Zakup lub remont urządzeń, instalacji, systemów i wyposażenia terminala/centrum służącego zarządzaniu 4. Zakup lub remont taboru intermodalnego obejmującego lokomotywy manewrowe, specjalistyczne wagony oraz intermodalne jednostki ładunkowe

[118] Gdańsk, Gdynia, Szczecin, Świnoujście oraz Police, Darłowo, Kołobrzeg, Elbląg.

15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	26 - Transport multimodalny 27 - Transport multimodalny (sieci TEN-T)
	B	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	11 - Transport
	E	**Lokalizacja**	NUTS 1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko" oraz odpowiednim programem pomocy publicznej
17.	**Beneficjenci**		
	A	**Typ beneficjentów**	1. Operatorzy terminali kontenerowych i centrów logistycznych, 2. Zarządy portów morskich (Gdańsk, Gdynia, Szczecin, Świnoujście oraz Police, Darłowo, Kołobrzeg, Elbląg). 3. Przedsiębiorcy wykonujący lub zamierzający wykonywać działalność gospodarczą w zakresie transportu intermodalnego.
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane będą projekty wybierane w ramach procedury konkursowej.
	B	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	W przypadku projektów konkursowych ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca) Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest – Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (instytucja pośrednicząca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		364,92 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		145,08 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		
22.	**Przewidywana wielkość środków**		219,84 mln euro

	prywatnych na działanie	
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[119]**	Wszyscy beneficjenci: 50% - dla projektów obejmujących budowę i rozbudowę infrastruktury, urządzeń systemów instalacji oraz prace projektowe i przygotowanie dokumentacji w tym zakresie,[120] 30% - dla projektów obejmujących zakupy systemów oraz urządzeń, w tym taboru intermodalnego.
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	50%, ale nie mniej niż w programie pomocy publicznej
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Program pomocy publicznej - rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie pomocy na projekty w zakresie transportu intermodalnego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko Podstawa prawna: art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658 z późn. zm.)
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	Zgodnie z programami pomocy publicznej
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[121]**	Minimalna wartość projektu – 20 mln PLN
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca

[119] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[120] Kwota wydatków kwalifikowanych dla projektów objętych 50% stopą dofinansowania nie może być wyższa niż 178,00 mln euro.

[121] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

		przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

DZIAŁANIE 7.5.: POPRAWA STANU ŚRÓDLĄDOWYCH DRÓG WODNYCH

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**VII. Transport przyjazny środowisku**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej Departament Funduszy UE
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT) - państwowa jednostka budżetowa podległa Ministrowi Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT)
11.	**Numer i nazwa działania**	**7.5. Poprawa stanu śródlądowych dróg wodnych**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Powstrzymanie regresu żeglugi śródlądowej poprzez inwestycje na drogach wodnych i poprawę warunków żeglugowych na istniejących drogach wodnych.* W ramach działania przewiduje się realizację inwestycji żeglugowych na górnej i środkowej Odrze. Rzeka Odra ma wymiar ponadregionalny, ponieważ obejmuje połączenie śródlądową drogą wodną Górnego i Dolnego Śląska z kompleksem portów Szczecin-Świnoujście. Śródlądowy transport wodny na rzece Odrze pozwala na transport ładunku (np. węgla) z Górnego Śląska do portów w Szczecinie i Świnoujściu i dalej do krajów skandynawskich i zachodnioeuropejskich.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Działanie komplementarne z działaniami w ramach regionalnych programów operacyjnych (regionalne porty rzeczne)

14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. Modernizacja istniejącej zabudowy regulacyjnej rzeki Odry, 2. Przebudowa przejść żeglownych, 3. Udrożnienie toru wodnego, 4. Ubezpieczenie brzegów wraz z robotami pogłębiarskimi, 5. Zakup sprzętu do monitorowania ruchu statków uprawiających żeglugę na śródlądowych drogach wodnych. 6. Prace przygotowawcze dla projektów w ramach działania.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	A	**Temat priorytetowy**	31 - Śródlądowe drogi wodne (regionalne i lokalne)
	B	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	D	**Działalność gospodarcza**	11 - Transport
	E	**Lokalizacja**	NUTS 2 – PL, województwa: - PL22 - śląskie, - PL52 - opolskie, - PL51 - dolnośląskie, - PL43 – lubuskie.
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”
17.	**Beneficjenci**		
	A	**Typ beneficjentów**	1. Zarządy gospodarki wodnej 2. Urzędy żeglugi śródlądowej
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów” oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.
	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane będą projekty indywidualne zgodnie z listą opublikowaną na podst. art. 28 ust. 1a ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.) na stronach internetowych MRR.
	B	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		100,60 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		85,51 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		15,09 mln euro

22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**	0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[122]**	100%[123]
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[124]**	Minimalna wartość projektu – 20 mln PLN (nie dotyczy projektów typu „prace przygotowawcze").
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów

[122] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[123] **Uwaga!** Rzeczywisty poziom dofinansowania, odnoszący się do całkowitego kosztu inwestycji, może kształtować się na niższym poziomie. Wynika to z przepisów art. 55 rozporządzenia nr 1083/2006, zgodnie z którymi w przypadku projektów generujących dochód, które nie są objęte zasadami pomocy publicznej, wysokość wydatków kwalifikowanych odpowiada luce finansowej (tj. wartości inwestycji pomniejszonej o wysokość dochodów generowanych w trakcie funkcjonowania projektu). Szczegółowe zasady wyliczania poziomu dofinansowania dla takich projektów określone są w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód.

[124] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

		prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

Priorytet VIII: Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe

SZCZEGÓŁOWY OPIS

W ramach priorytetu wsparcie uzyskają projekty związane z:

- poprawą bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach obejmie z jednej strony poprawę wyposażenia dróg krajowych w urządzenia zwiększające bezpieczeństwo ruchu z drugiej zaś strony przedsięwzięcia mające na celu zmianę postaw i zachowań uczestników ruchu na całej sieci drogowej,
- poprawą stanu dróg krajowych znajdujących się poza siecią TEN-T oraz wybranych odcinków dróg objętych tą siecią. Podniesienie standardu dróg krajowych zapewni zwiększenie ich przepustowości, poprawę bezpieczeństwa oraz skrócenie czasu przejazdu, co wiąże się z obniżeniem kosztów przewozów transportem samochodowym.
- rozwojem Inteligentnych Systemów Transportowych, szczególnie systemów zarządzania ruchem,
- zapewnieniem niezbędnych standardów bezpieczeństwa w transporcie lotniczym zgodnie z przepisami międzynarodowymi i krajowymi,

W przypadku projektów drogowych, wsparcie w ramach priorytetu przeznaczone będzie na projekty dotyczące dróg krajowych poza siecią TEN-T, w szczególności na obszarze Polski wschodniej oraz wybrane odcinki zlokalizowane w ramach tej sieci (w tym odcinka drogi S19 należącego do sieci TEN-T), obejmujące ich przebudowę do parametrów dróg ekspresowych, a także budowa obwodnic oraz przebudowęa odcinków innych dróg krajowych znajdujących się poza siecią TEN-T, w tym odcinków w miastach na prawach powiatu. Przewidywana jest również realizacja projektów obejmujących wzmocnienia dróg krajowych do nośności 11,5 t/oś.

Podstawowym kryterium wyboru projektów przewidywanych do realizacji jest wpływ na podniesienie poziomu dostępności największych aglomeracji miejskich na tych obszarach. Pod uwagę brany jest również wpływ na podniesienie bezpieczeństwa ruchu drogowego na najbardziej obciążonych szlakach w Polsce wschodniej, który będzie wynikiem wdrożenia projektów. Istotnym czynnikiem jest również dojrzałość projektów do wdrożenia. Harmonogram realizacji projektów będzie oparty o obiektywne kryteria, w tym obecne i przyszłe potrzeby ruchowe.

Strona polska obejmie specjalnym systemem monitorowania przygotowanie projektu budowy drogi ekspresowej S19. Bardziej szczegółowe i przygotowywane z większą częstotliwością niż w przypadku innych inwestycji realizowanych w ramach programu informacje na temat postępów w realizacji projektu będą przekazywane Komisji Europejskiej. W przypadku znaczących opóźnień uniemożliwiających realizację projektu drogi S19 w założonych terminach zostanie on zastąpiony projektami rezerwowymi, które będą równolegle przygotowywane.

Biorąc pod uwagę szczególne znaczenie drogi ekspresowej S19, strona polska wystąpi o objęcie prac przygotowawczych dla projektów dotyczących budowy tej drogi wsparciem w ramach inicjatywy JASPERS.

W ramach priorytetu wsparcie uzyskają także projekty w zakresie przygotowania dokumentacji technicznej dotyczącej inwestycji zgodnych z celami priorytetu.

Wybór tego priorytetu wynika z potrzeby rozwoju krajowej infrastruktury transportu poza siecią TEN-T oraz zapewnienia spójności terytorialnej kraju. Poza tym podyktowany jest potrzebą pilnego zwiększenia poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego i lotniczego oraz stosowania na szerszą skalę nowoczesnych technologii informatycznych w transporcie.

Głównymi beneficjentami w ramach priorytetu będą mogły być przede wszystkim: podmioty zarządzające drogami krajowymi oraz lotniskami, podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo ruchu drogowego i lotniczego, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty związane z obsługą podróżnych i zarządzaniem transportem publicznym.

OPIS DZIAŁAŃ

DZIAŁANIE 8.1.: BEZPIECZEŃSTWO RUCHU DROGOWEGO

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**VIII. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej Departament Funduszy UE
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT) - państwowa jednostka budżetowa podległa Ministrowi Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT)
11.	**Numer i nazwa działania**	**8.1 Bezpieczeństwo ruchu drogowego**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Poprawa stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym.* Działanie obejmuje: 1. Wzmocnienie prewencji i kontroli w ruchu drogowym, w tym również automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym, 2. Przebudowę miejsc szczególnie niebezpiecznych na drogach krajowych, w tym uspokojenie ruchu na

			obszarach zurbanizowanych, 3. Usprawnienie ratownictwa drogowego, 4. Śledzenie stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego, 5. Prowadzenie kampanii medialnych. Działanie obejmuje zarówno projekty o charakterze inwestycyjnym na drogach krajowych, jak i zakup sprzętu i wyposażenia oraz przedsięwzięcia o charakterze promocyjnym.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**		Działanie komplementarne z działaniami w ramach regionalnych programów operacyjnych (drogi podlegające jednostkom samorządu terytorialnego - drogi wojewódzkie, powiatowe, gminne, poza drogami krajowymi w miastach na prawach powiatu)
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. Przebudowa miejsc szczególnie niebezpiecznych, 2. Zakup sprzętu, 3. Budowa infrastruktury techniczno-informatycznej, 4. Kampanie medialne i inne działania informacyjne 5. Prace przygotowawcze dla projektów w ramach działania.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	22 - Drogi krajowe
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	11 - Transport
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, 2. Komenda Główna Policji, 3. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, 4. Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej, Komendy Wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej, 5. Główny Inspektorat Transportu Drogowego, 6. Sekretariat Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, 7. Instytut Transportu Samochodowego, 8. Miasta na prawach powiatu, 9. Instytut Badawczy Dróg i Mostów.
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów” oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane będą projekty indywidualne zgodnie z listą opublikowaną na podst. art. 28 ust. 1a ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.) na stronach internetowych MRR. Pozostałe projekty będą wybierane w ramach procedury konkursowej.

	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca) Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest – Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (instytucja pośrednicząca)
Część finansowa			
19.		**Alokacja finansowa na działanie ogółem**	117,65 mln euro
20.		**Wkład ze środków unijnych na działanie**	100,00 mln euro
21.		**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**	17,65 mln euro
22.		**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**	0
23.		**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[125]**	1. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Komenda Główna Policji, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej, Komendy Wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej, Główny Inspektorat Transportu Drogowego, Sekretariat Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, Instytut Transportu Samochodowego, Instytut Badawczy Dróg i Mostów - 100%**,** 2. Miasta na prawach powiatu – 85%
24.		**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[126] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.		**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.		**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.		**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[127]**	Minimalna wartość projektu – 4 mln PLN (nie dotyczy projektów typu „prace przygotowawcze").

[125] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[126] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

[127] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 8.2.: DROGI KRAJOWE POZA SIECIĄ TEN-T

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**VIII. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej Departament Funduszy UE
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT) - państwowa jednostka budżetowa podległa Ministrowi Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT)

11.	**Numer i nazwa działania**		**8.2 Drogi krajowe poza siecią TEN-T**
12.	**Opis działania**		Cel działania: *Poprawa stanu dróg położonych poza siecią TEN-T oraz wybranych dróg objętych ta siecią* Działanie realizowane będzie poprzez budowę i przebudowę dróg krajowych, położonych poza siecią TEN-T oraz wybranych odcinków dróg objętych tą siecią, w zakresie: - budowy odcinków dróg ekspresowych, - przebudowy dróg krajowych, z dostosowaniem do nośności 115 kN/oś, - przebudowy lub budowy odcinków dróg krajowych w miastach na prawach powiatu, - budowy obwodnic miast w ciągach dróg krajowych. W skład tego działania wchodzą również projekty budowy mostów położonych w ciągach dróg krajowych.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**		Działanie komplementarne z działaniami w ramach regionalnych programów operacyjnych (drogi wojewódzkie, powiatowe, gminne), działaniem *Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa* w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (drogi lokalne) i działaniem 3.1 *Infrastruktura drogowa* w ramach trzeciego priorytetu *Infrastruktura transportowa* w ramach PO Rozwój Polski Wschodniej (drogi wojewódzkie, obwodnice na drogach krajowych).
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. Budowa dróg ekspresowych, 2. Przebudowa dróg krajowych, 3. Przebudowa lub budowa odcinków dróg krajowych w miastach na prawach powiatu, 4. Budowa obwodnic miast w ciągach dróg krajowych 5. Prace przygotowawcze dla projektów w ramach działania.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	20 – Autostrady 21 – Autostrady (sieci TEN-T) 22 – Drogi krajowe
	b	**Forma finansowania**	01 – Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 – Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	11 – Transport
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, 2. Miasta na prawach powiatu, 3. Wyodrębnione ustawowo podmioty służące realizacji projektów drogowych (spółki specjalnego przeznaczenia).
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	

18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane będą projekty indywidualne zgodnie z listą opublikowaną na podst. art. 28 ust. 1a ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.) na stronach internetowych MRR. Pozostałe projekty będą wybierane w ramach procedury konkursowej.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca) Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest – Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (instytucja pośrednicząca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		3 254,88 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		2 766,65 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		488,23 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[128]**		1. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad oraz wyodrębnione ustawowo podmioty służące realizacji projektów drogowych (spółki specjalnego przeznaczenia) - 100%, 2. Miasta na prawach powiatu – 85%[129]
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą

[128] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[129] **Uwaga!** Rzeczywisty poziom dofinansowania projektów nie objętych pomocą publiczną, odnoszący się do całkowitego kosztu inwestycji, może kształtować się na niższym poziomie. Wynika to z przepisów art. 55 rozporządzenia nr 1083/2006, zgodnie z którymi w przypadku projektów generujących dochód, które nie są objęte zasadami pomocy publicznej, wysokość wydatków kwalifikowanych odpowiada luce finansowej (tj. wartości inwestycji pomniejszonej o wysokość dochodów generowanych w trakcie funkcjonowania projektu). Szczegółowe zasady wyliczania poziomu dofinansowania dla takich projektów określone są w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód.

		przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[130] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[131]**	Minimalna wartość projektu – 20 mln PLN (nie dotyczy projektów typu „prace przygotowawcze").
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się.

DZIAŁANIE 8.3.: ROZWÓJ INTELIGENTNYCH SYSTEMÓW TRANSPORTOWYCH

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**VIII. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe**

[130] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

[131] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej Departament Funduszy UE
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT) - państwowa jednostka budżetowa podległa Ministrowi Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT)
11.	**Numer i nazwa działania**	**8.3 Rozwój Inteligentnych Systemów Transportowych**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Usprawnienie zarządzania ruchem*. Cel realizowany będzie poprzez wdrażanie Inteligentnych Systemów Transportowych w transporcie drogowym, morskim, wodnym śródlądowym i miejskim oraz w transporcie intermodalnym. W zakresie transportu drogowego, morskiego, śródlądowego, intermodalnego realizowane będą projekty związane z: - zarządzaniem ruchem, - obsługą podróżnych, - poborem opłat, - zarządzaniem kryzysowym w transporcie, - bezpieczeństwem ruchu, - informacją dla podróżnych, - zbieraniem i przetwarzaniem danych. Projekty dotyczące transportu drogowego realizowane będą na drogach podlegających GDDKiA oraz JST w miastach na prawach powiatu. W zakresie zarządzania ruchem w miastach będą realizowane projekty obejmujące zakup oraz montaż urządzeń z zakresu systemów zarządzania ruchem, w tym: - systemy centralnego sterowania sygnalizacją i ruchem, - systemy monitorowania ruchu na kluczowych trasach, w tunelach, newralgicznych punktach miasta wraz z informowaniem o aktualnej sytuacji ruchowej.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Działanie komplementarne z działaniami w ramach regionalnych programów operacyjnych (drogi podległe JST za wyjątkiem dróg krajowych w miastach na prawach powiatu), działaniem 2*.1 Systemy miejskiego*

			transportu zbiorowego w ramach drugiego priorytetu *Wojewódzkie ośrodki wzrostu* w ramach PO Rozwój Polski Wschodniej
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. Studia wykonalności, 2. Projekty pilotażowe, 3. Projekty wdrożeniowe. Działanie obejmie w zależności od obszaru następujące projekty: 1. W zakresie transportu drogowego, morskiego, wodnego śródlądowego, intermodalnego realizowane będą projekty związane z**:** - zarządzaniem ruchem, - obsługą podróżnych, - poborem opłat, - zarządzaniem flotą pojazdów, - zarządzaniem kryzysowym w transporcie, - bezpieczeństwem ruchu, - informacją dla podróżnych, - zbieraniem i przetwarzaniem danych. 2. W zakresie transportu miejskiego będą realizowane projekty obejmujące zakup oraz montaż urządzeń z zakresu systemów zarządzania ruchem, w tym: - systemy centralnego sterowania sygnalizacją i ruchem, - systemy monitorowania ruchu na kluczowych trasach, w tunelach, newralgicznych punktach miasta wraz z informowaniem o aktualnej sytuacji ruchowej wraz z równoczesną zmianą geometrii skrzyżowań pod kątem najlepszego wykorzystania instalowanego systemu.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	28 - Inteligentne systemy transportu
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	11 - Transport
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Gminy i miasta na prawach powiatu lub działające w ich imieniu jednostki organizacyjne, 2. Związki i porozumienia jednostek samorządu terytorialnego 3. Zarządcy dróg, 4. Zarządcy infrastruktury komunikacyjnej,
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	

18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane będą projekty wybierane w ramach procedury konkursowej.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena projektów dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca) Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest – Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (instytucja pośrednicząca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		164,71 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		140,00 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		24,71 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[132]**		GDDKiA – 100% Gminy i miasta na prawach powiatu lub działające w ich imieniu jednostki organizacyjne, związki i porozumienia jednostek samorządu terytorialnego, zarządcy dróg, zarządcy infrastruktury komunikacyjnej – 85%,
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[133] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Brak pomocy publicznej (co do zasady).
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności**		1 stycznia 2007 r.

[132] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[133] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

	wydatków	
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[134]**	Minimalna wartość projektu pilotażowego lub wdrożeniowego w ramach działania – 8 mln PLN, Przygotowanie studium wykonalności – 2 mln PLN
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się.

DZIAŁANIE 8.4.: BEZPIECZEŃSTWO I OCHRONA TRANSPORTU LOTNICZEGO

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**VIII. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej Departament Funduszy UE
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT) - państwowa jednostka budżetowa podległa Ministrowi Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej

[134] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT)
11.	**Numer i nazwa działania**	**8.4 Bezpieczeństwo i ochrona transportu lotniczego**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Poprawa stanu bezpieczeństwa w transporcie lotniczym.* Cel działania realizowany będzie poprzez dostosowanie systemów bezpieczeństwa i ochrony we wszystkich portach lotniczych obsługujących ruch międzynarodowy (również nie należących do sieci TEN-T) do standardów wynikających z obowiązujących aktów prawnych (krajowych i wynikających z przyjętego zobowiązania państwa polskiego do respektowania dorobku prawnego Wspólnoty Europejskiej). Działanie obejmuje: 1. Dostosowanie systemów ochrony bezpieczeństwa lotnisk do standardów wynikających z Krajowego Programu Ochrony Lotnictwa Cywilnego realizującego standardy UE: - systemy kontroli osób, bagażu, itd., - ochrona obiektów infrastruktury lotniskowej i lotniczych urządzeń naziemnych, 2. Wzmocnienie systemów bezpieczeństwa pożarowego obiektów w tym techniczne środki operacyjne Lotniskowej Straży Pożarnej Beneficjenci tego działania nie mogą ubiegać się o finansowanie podobnych projektów ze środków regionalnych programów operacyjnych.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Działanie komplementarne z działaniami w ramach regionalnych programów operacyjnych (lotniska obsługujące regularny ruch międzynarodowy – projekty o wartości maksymalnej do 4 mln PLN)
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	1. Rozbudowa systemów ochrony lotnisk (organizacja kontroli osób, bagażu, ładunków i poczty), w tym: 2. Rozbudowa infrastruktury – stref kontroli, 3. Zakupy środków do kontroli osób, bagażu, ładunków i poczty. 4. Rozbudowa systemów bezpieczeństwa lotnisk poprzez: a) działania związane z funkcjonowaniem systemów zarządzania bezpieczeństwem (SMS), b) budowę infrastruktury oraz zakup sprzętu i urządzeń dla zapewnienia bezpieczeństwa pożarowego, a także prawidłowego funkcjonowania innych służb lotniskowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ruchu lotniczego. c) budowę obiektów oraz zakup sprzętu wykorzystywanego do zimowego utrzymania lotnisk 5. Rozbudowa i modernizacja systemów zarządzania

			ruchem lotniczym, w tym skuteczne wdrożenie systemu zarządzania bezpieczeństwem (SMS).
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	29 - Porty lotnicze
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	11 - Transport
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	Podmioty zarządzające portami lotniczymi obsługującymi regularny ruch międzynarodowy
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów” oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane będą projekty wybierane w ramach procedury konkursowej.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena projektów dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca) Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest – Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (instytucja pośrednicząca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		58,82 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		50,00 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		
22.	**Przewidywana wielkość środków**		8,82 mln euro

	prywatnych na działanie	
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[135]**	85%[136]
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[137] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[138]**	Minimalna wartość projektu – 4 mln PLN
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych

[135] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[136] **Uwaga!** Rzeczywisty poziom dofinansowania, odnoszący się do całkowitego kosztu inwestycji, może kształtować się na niższym poziomie. Wynika to z przepisów art. 55 rozporządzenia nr 1083/2006, zgodnie z którymi w przypadku projektów generujących dochód, które nie są objęte zasadami pomocy publicznej, wysokość wydatków kwalifikowanych odpowiada luce finansowej (tj. wartości inwestycji pomniejszonej o wysokość dochodów generowanych w trakcie funkcjonowania projektu). Szczegółowe zasady wyliczania poziomu dofinansowania dla takich projektów określone są w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód

[137] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

[138] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

		wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się.

Priorytet IX: Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna

SZCZEGÓŁOWY OPIS

W ramach priorytetu IX wsparcie uzyskają działania obejmujące zwiększenie stopnia wykorzystania energii pierwotnej sektorze energetycznym (tj. podwyższenie sprawności wytwarzania oraz obniżenie strat w procesie przesyłania i dystrybucji energii) i obniżenie energochłonności sektora publicznego oraz zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw.

Realizowane będą tylko takie projekty, które wykazują wyraźny, pozytywny wpływ na środowisko poprzez zapewnienie znaczących skwantyfikowanych oszczędności energii lub umożliwienie wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

W zakresie zwiększenia efektywności energetycznej sektora energetycznego, wsparcie będzie udzielane na zwiększenie sprawności wytwarzania energii elektrycznej, w tym w szczególności energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z ciepłem, zmniejszenie strat powstających przy dystrybucji energii elektrycznej i ciepła. Priorytetem strategii obniżenia energochłonności procesów wytwarzania energii i jej przesyłania jest generacja rozproszona oraz budowa lokalnych, małych źródeł energii produkujących zarówno energię elektryczną jak i ciepło na potrzeby lokalne, nie wymagające przesyłania jej na duże odległości. Działania w tym zakresie powinny spełniać wymagania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/8/WE z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie promowania kogeneracji w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe na wewnętrznym rynku energii oraz zmieniającej dyrektywę 92/42/EWG[139].

W sektorze ciepłowniczym priorytetem jest poprawa efektywności dystrybucji ciepła do odbiorców oraz poprawa sprawności wytwarzania ciepła poprzez zmianę źródeł ciepła na jednostki wysokosprawnej kogeneracji. W elektroenergetyce zmniejszanie strat sieciowych realizowane będzie poprzez proces modernizacji, wymiany i budowy nowych sieci dystrybucyjnych energii elektrycznej. Efekt środowiskowy realizowany będzie również dzięki wymianie transformatorów o niskiej sprawności energetycznej, skróceniu bardzo długich ciągów liniowych, czy zmianie przekrojów przewodów w celu dostosowania ich do obecnych temperatur pracy sieci.

Realizacja celu oszczędności energii w sektorze publicznym, będzie obejmować wsparcie dla termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej, w tym zmiany wyposażania tych obiektów w urządzenia o najwyższej, uzasadnionej ekonomicznie, klasie efektywności energetycznej.

[139] Dz. Urz. UE L 52 z dnia 21 lutego 2004 r.

Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii obejmuje zespół działań zmierzających do wzrostu produkcji energii elektrycznej i ciepła pochodzących z odnawialnych zasobów energii. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii prowadzony będzie poprzez realizację inwestycji w zakresie budowy lub modernizacji jednostek wytwarzania:

- energii elektrycznej wykorzystujących biomasę, biogaz, energię wiatru oraz wody,
- ciepła przy wykorzystaniu energii geotermalnej lub słonecznej,
- energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu z odnawialnych źródeł energii,
- biokomponentów i biopaliw, wyłączając produkty rolnicze określone w załączniku I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Dla wsparcia celu, jakim jest wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii przewiduje się również możliwość współfinansowania ze środków Funduszu Spójności realizacji inwestycji związanych z budową i modernizacją sieci elektroenergetycznych w pełni dedykowanych przyłączeniu nowych jednostek wytwórczych energii z OZE.

Oczekuje się, że interwencja w ramach tego priorytetu w istotny sposób zaspokoi potrzeby terytorialne w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej. Interwencja środków publicznych w zakresie sieci dystrybucji energii elektrycznej zostanie skierowana w szczególności na tereny Polski wschodniej. Modernizacja sieci ciepłowniczych będzie miała istotny wpływ na podniesienie efektywności energetycznej w dużych aglomeracjach miejskich. Inwestycje w zakresie produkcji energii i paliw z OZE przyczynią się do aktywizacji gospodarczej regionów bogatych w odnawialne źródła energii, w wyniku realizacji działań oczekiwany jest rozwój zarówno w sektorze przemysłowym jak i rolnym.

OPIS DZIAŁAŃ

DZIAŁANIE 9.1: WYSOKOSPRAWNE WYTWARZANIE ENERGII

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**IX Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Gospodarki Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia) (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Instytucja podpisująca umowę o dofinansowanie

11.	**Numer i nazwa działania**	**9.1 Wysokosprawne wytwarzanie energii**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Zwiększenie sprawności wytwarzania energii elektrycznej i ciepła.* W ramach działania wspierane będą inwestycje w zakresie przebudowy i budowy jednostek wytwarzania energii elektrycznej oraz ciepła w skojarzeniu spełniające wymogi wysokosprawnej kogeneracji. Promowanie wysokosprawnej kogeneracji na podstawie zapotrzebowania na ciepło użytkowe stanowi jeden z priorytetów Wspólnoty ze względu na wydajność wykorzystania energii pierwotnej, unikania strat sieciowych oraz ograniczania emisji szkodliwych substancji. W ramach działania wspierane będą projekty dotyczące skojarzonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych oraz nieodnawialnych. W ramach działania nie przewiduje się wsparcia budowy i modernizacji źródeł wytwarzania ciepła w ciepłowniach, jednak możliwe jest uzyskanie dotacji na przekształcenie tych jednostek w jednostki kogeneracyjne. W ramach działania wyklucza się wsparcie dla technologii współspalania paliw kopalnych i biomasy lub biogazu oraz budowy lub przebudowy obiektów energetycznych spalających odpady komunalne (które będą wspierane z działania 2.1). W ramach realizowanych projektów wsparcie może obejmować też budowę przyłączy jednostek wytwarzania skojarzonej energii elektrycznej i cieplnej ze źródeł wysokosprawnej kogeneracji do najbliżej istniejącej sieci, spełniającej techniczne i ekonomiczne warunki przyłączeniowe. W tym kontekście przyłącze, rozumiane jako odcinek sieci łączący jednostkę/jednostki wytwarzania energii z punktem, w którym następuje rozgraniczenie własności sieci między właścicielem jednostki wytwórczej i operatorem sieci, może stanowić integralną część projektu dotyczącego jednostki wytwarzania energii, niezbędną dla osiągnięcia celów tego projektu.[140] Rezultatem działania będzie wsparcie realizacji zobowiązań wynikających z dyrektywy 2004/8/WE w sprawie wspierania kogeneracji w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe na rynku wewnętrznym energii[141].
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	*Regionalne programy operacyjne*: wartość projektu dotyczącego budowy małych i średnich jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu wynosi poniżej 10 mln PLN, przy czym dla projektu dotyczącego wytwarzania energii w skojarzeniu z odnawialnych źródeł energii na obszarach objętych PROW – jego wartość wynosi od 3 mln PLN do 10 mln PLN. *PO Innowacyjna Gospodarka*: - Priorytet *Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia* Działanie 4.4 *Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym* - wsparcie będą mogli uzyskać przedsiębiorcy w zakresie zastosowania nowych rozwiązań technologicznych lub organizacyjnych w produkcji i usługach (m.in. zakup niezbędnych środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych), w tym prowadzących do zmniejszenia szkodliwego

[140] Punkt rozgraniczenia własności określony w umowie przyłączeniowej pomiędzy przedsiębiorcą produkującym energię a operatorem sieci.
[141] Dz. Urz. UE L 52 z 21.02.2004, s. 3.

			oddziaływania na środowisko (m.in. ograniczania energochłonności). Kryterium demarkacji stanowi innowacyjność projektu określona poprzez czas stosowania na świecie (3 lata) bądź stopień rozpowszechnienia danej technologii w branży na świecie. - Priorytet *Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia* – Działanie 4.5 *Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki*– wsparcie przeznaczone jest dla przedsiębiorców na nowe inwestycje w sektorze produkcyjnym i usługowym a także B+R, o charakterze innowacyjnym – za wyłączeniem projektów z zakresu sektora energetycznego kwalifikujących się do realizacji w ramach POIiŚ. *PO Infrastruktura i Środowisko* Priorytet IV *Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska*, wspierane będą inwestycje dotyczące zmniejszenia energochłonności procesów produkcyjnych, projekty związane z wdrażaniem najlepszych dostępnych technik oraz inwestycje wspierające przedsiębiorstwa w zakresie ochrony powietrza (w obiektach spalania paliw) z wykluczeniem inwestycji w zakresie przebudowy i budowy jednostek wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. Budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu, w wyniku której jednostki te będą spełniały wymogi dla wysokosprawnej kogeneracji określone w dyrektywie 2004/8/WE 2. Budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania ciepła w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w skojarzeniu spełniającymi wymogi dla wysokosprawnej kogeneracji określone w dyrektywie 2004/8/WE. Projekty kompleksowe, składające się z wielu zadań, mogą być realizowane w ramach wspólnego projektu pod warunkiem, że beneficjent wykaże iż takie rozwiązanie jest optymalne z punktu widzenia osiągnięcia celów działania[142] i wszystkie zadania stanowią spójną terytorialnie całość, rozwiązującą daną kwestię na całym obszarze objętym zakresem wniosku.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	43 - efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	08 – Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej, gazu i ciepła
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1- PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ* oraz programem pomocy publicznej (pkt 25).
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Przedsiębiorcy, 2. Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich grupy - związki, stowarzyszenia i porozumienia JST,

[142] Realizacja wszystkich zadań przez jednego beneficjenta nie jest wystarczającą przesłanką dla spełnienia tego warunku. Każdorazowo instytucja oceniająca wniosek, w szczególności badając zgodność z linią demarkacyjną, dokonuje oceny, czy zadania są ze sobą wystarczająco powiązane, czy też każde zadanie powinno być złożone na oddzielnym wniosku i rozpatrywane jako oddzielne projekty.

			3. Podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego.
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny operacji/projektów**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane projekty będą wybierane w ramach procedury konkursowej.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca) Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują 1. protest - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		266,41 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		53,28 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		11,88 mln euro[143]
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		201,25 mln euro
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[144]**		Zgodnie z maksymalnym dopuszczalnym pułapem pomocy publicznej określonym w programie pomocowym (pkt. 25).
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z zasadami pomocy publicznej
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Program pomocy publicznej - rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 stycznia 2009 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub przebudowy jednostek wysokosprawnego wytwarzania energii[145], opracowany na podstawie rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem (…) w zastosowaniu art. 87 i 88

[143] Wkład krajowy publiczny zależny od dostępności środków.

[144] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[145] Dz. U. Nr 21, poz. 111

		Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych)".[146] Podstawa prawna: art. 21 ust. 3 ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.).
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	Okres kwalifikowalności wydatków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko rozpoczął się w dniu 1 stycznia 2007 r. Okres kwalifikowalności wydatków dla projektów objętych pomocą publiczną zgodny z zasadami kwalifikowalności określonymi w programie pomocy publicznej.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	Minimalna wartość projektu[147] - 10 mln PLN
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Maksymalna kwota wsparcia wynosi 30 mln PLN.
29.	**Forma płatności**	Beneficjent otrzymuje płatność w formie płatności z budżetu środków europejskich jako refundację poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczkę na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. W przypadku umów już podpisanych możliwość udzielenia zaliczki będzie rozpatrywana na podstawie pisemnego wystąpienia beneficjenta i po jego pozytywnym rozpatrzeniu wymagać będzie aneksowania umowy. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

DZIAŁANIE 9.2 EFEKTYWNA DYSTRYBUCJA ENERGII

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**IX Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Gospodarki Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia) (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej

[146] Dz. Urz. UE L 214 z 9 sierpnia 2008 r., str. 3

[147] Minimalną wartość projektu stanowią całkowite wydatki niezbędne do realizacji projektu, które zostaną/ zostały poniesione w okresie kwalifikowalności

8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Instytucja podpisująca umowę o dofinansowanie
11.	**Numer i nazwa działania**	**9.2 Efektywna dystrybucja energii**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Zmniejszenie strat energii powstających w procesie dystrybucji energii elektrycznej i ciepła*. W ramach działania realizowane będą kompleksowe projekty z zakresu budowy (w miejsce istniejącego systemu) lub przebudowy elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych wysokiego, średniego i niskiego napięcia, mających na celu ograniczenie strat sieciowych (wymiana transformatorów o niskiej sprawności energetycznej, skracanie bardzo długich ciągów liniowych, zmiana przekrojów przewodu w celu dostosowania ich do obecnych temperatur sieci oraz inne, równoważne co do efektu środowiskowego, typy projektów). W ramach działania wspierane będą również inwestycje w zakresie przebudowy i budowy (w miejsce istniejącego systemu) sieci dystrybucji ciepła o największym potencjale obniżenia strat energii. Do dofinansowania będą kwalifikować się wyłącznie te projekty dotyczące sieci elektroenergetycznych, które wykażą ograniczenie strat energii, o co najmniej 30% w ramach projektu.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	*Regionalne programy operacyjne* - wartość projektu dotyczącego lokalnej i regionalnej infrastruktury przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej wynosi do 20 mln PLN, wartość projektu dotyczącego budowy nowych oraz modernizacji istniejących sieci ciepłowniczych wynosi do 20 mln PLN. *PO Innowacyjna Gospodarka*: - Priorytet *Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia* - Działanie 4.4 *Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym* - wsparcie będą mogli uzyskać przedsiębiorcy będący beneficjentami projektów dotyczących nowych rozwiązań technologicznych lub organizacyjnych w produkcji i usługach (m.in. zakup niezbędnych środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych), w tym prowadzących do zmniejszenia szkodliwego oddziaływania na środowisko (m.in. ograniczania energochłonności). Kryterium demarkacji stanowi innowacyjność projektu określona poprzez czas stosowania na świecie (3 lata) bądź stopień rozpowszechnienia danej technologii w branży na świecie. - Priorytet *Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia* - Działanie 4.5 *Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki* – wsparcie przeznaczone jest dla przedsiębiorców na nowe inwestycje w sektorze produkcyjnym i usługowym, a także B+R, o charakterze innowacyjnym – za wyłączeniem projektów z zakresu sektora energetycznego kwalifikujących się do realizacji w ramach POIiŚ. *PO Infrastruktura i Środowisko* Priorytet IV Działanie 4.3: wspierane będą projekty związane z wdrażaniem najlepszych dostępnych technik z wyjątkiem inwestycji dotyczących

			wyłącznie budowy i przebudowy sieci ciepłowniczych oraz elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych wysokiego, średniego i niskiego napięcia.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. Budowa (w miejsce istniejącego systemu) lub przebudowa sieci dystrybucyjnych średniego, niskiego i wysokiego napięcia mająca na celu ograniczenie strat sieciowych. 2. Budowa (w miejsce istniejącego systemu) lub przebudowa sieci ciepłowniczych oraz węzłów cieplnych poprzez stosowanie energooszczędnych technologii i rozwiązań. Projekty kompleksowe, składające się z wielu zadań, mogą być realizowane w ramach wspólnego projektu pod warunkiem, że beneficjent wykaże iż takie rozwiązanie jest optymalne z punktu widzenia osiągnięcia celów działania[148] i wszystkie zadania stanowią spójną terytorialnie całość, rozwiązującą daną kwestię na całym obszarze objętym zakresem wniosku.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	43 - efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	08 - Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej, gazu i ciepła
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1- PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ oraz decyzją KE z dn. 2 lipca 2009 r. o niewnoszeniu sprzeciwu wobec programu pomocy nr N 54/2009 Modernizacja sieci dystrybucji ciepła i decyzją KE z dn. 13 lipca 2009 r. o niewnoszeniu sprzeciwu wobec programu pomocy N 56/2009 Pomoc na modernizację i wymianę sieci dystrybucji energii elektrycznej w Polsce.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Przedsiębiorcy, 2. Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich grupy - związki, stowarzyszenia i porozumienia JST 3. Podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny operacji/projektów**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w załączniku nr 1 kryteria wybory projektów nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane projekty będą wybierane w ramach procedury konkursowej.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca).

[148] Realizacja wszystkich zadań przez jednego beneficjenta nie jest wystarczającą przesłanką dla spełnienia tego warunku. Każdorazowo instytucja oceniająca wniosek, w szczególności badając zgodność z linią demarkacyjną, dokonuje oceny, czy zadania są ze sobą wystarczająco powiązane, czy też każde zadanie powinno być złożone na oddzielnym wniosku i rozpatrywane jako oddzielne projekty

			Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują 1. protest - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		226,77 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		192,76 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		4,44 mln euro[149]
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		29,57 mln euro
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[150]**		85%[151]
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[152] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Program pomocy publicznej - rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 16 kwietnia 2010r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub przebudowy sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej albo sieci ciepłowniczej opracowany na podstawie decyzji KE z dnia 2 lipca 2009 r. o niewnoszeniu sprzeciwu wobec programu pomocy nr N 54/2009 *Modernizacja sieci dystrybucji ciepła* i decyzją KE z dn. 13 lipca 2009 r. o niewnoszeniu sprzeciwu wobec programu pomocy N 56/2009 *Pomoc na modernizację i wymianę sieci dystrybucji energii elektrycznej w Polsce*.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**		1 stycznia 2007

[149] Wkład krajowy publiczny zależny od dostępności środków

[150] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[151] **Uwaga!** Rzeczywisty poziom dofinansowania, odnoszący się do całkowitego kosztu inwestycji może kształtować się na niższym poziomie. W przypadku działania 9.2 wysokość wydatków kwalifikowanych będzie określona na poziomie luki finansowej (tj. wartości inwestycji pomniejszonej o wysokość dochodów generowanych w trakcie funkcjonowania projektu). Szczegółowe zasady wyliczania poziomu dofinansowania dla takich projektów określone są w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i będą miały zastosowanie, inaczej niż ma to miejsce w przypadku większości innych działań, także do projektów objętych zasadami pomocy publicznej.

[152] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	Minimalna wartość projektu[153] -20 mln PLN
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Maksymalna kwota wsparcia - 50 mln PLN
29.	**Forma płatności**	Beneficjent otrzymuje płatność w formie płatności z budżetu środków europejskich jako refundację poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczkę na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. W przypadku umów już podpisanych możliwość udzielenia zaliczki będzie rozpatrywana na podstawie pisemnego wystąpienia beneficjenta i po jego pozytywnym rozpatrzeniu wymagać będzie aneksowania umowy. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

DZIAŁANIE 9.3. TERMOMODERNIZACJA OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**IX Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Gospodarki Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia) (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
11.	**Numer i nazwa działania**	**9.3 Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Zmniejszenie zużycia energii w sektorze publicznym*

[153] Minimalną wartość projektu stanowią całkowite wydatki niezbędne do realizacji projektu, które zostaną/ zostały poniesione w okresie kwalifikowalności.

			W ramach działania wspierane będą inwestycje w zakresie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, w tym zmiany wyposażenia obiektów w urządzenia o najwyższej, uzasadnionej ekonomicznie klasie efektywności energetycznej związanych bezpośrednio z prowadzoną termomodernizacją budynku. Realizacja działania przyczyni się do realizacji zobowiązań wynikających z dyrektywy 2006/32/WE w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii oraz usług energetycznych.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**		*Regionalne programy operacyjne* - wartość projektu dotyczącego termomodernizacji budynków użyteczności publicznej wynosi do 10 mln PLN.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej[154] wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne w zakresie przedstawionym w pkt 16 Projekty kompleksowe, składające się z wielu zadań, mogą być realizowane w ramach wspólnego projektu pod warunkiem, że beneficjent wykaże iż takie rozwiązanie jest optymalne z punktu widzenia osiągnięcia celów działania[155] i wszystkie zadania stanowią spójną terytorialnie całość, rozwiązującą daną kwestię na całym obszarze objętym zakresem wniosku.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	43 - efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	08 - Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej, gazu i ciepła
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ.* W zakres wydatków kwalifikowalnych wchodzą wydatki poniesione w związku z: [156] - ociepleniem obiektu, - wymianą okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, - przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą źródła ciepła), systemów wentylacji i klimatyzacji, - przygotowaniem dokumentacji technicznej dla projektu. Do wsparcia nie kwalifikują się projekty realizowane w budynkach użyteczności publicznej, w których ponad 15% powierzchni całkowitej budynku służy prowadzeniu działalności gospodarczej lub celom mieszkaniowym. Wydatki dotyczące powierzchni przeznaczonej na prowadzenie działalności gospodarczej lub cele mieszkaniowe pomniejszają wysokość wydatków kwalifikowanych.
17.	**Beneficjenci**		

[154] Poprzez budynki użyteczności publicznej należy rozumieć budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej, sportu, z wyłączeniem obiektów przeznaczonych na cele mieszkalne np.: akademiki, internaty, bursy, domy zakonne, domy nauczycielskie.

[155] Realizacja wszystkich zadań przez jednego beneficjenta nie jest wystarczającą przesłanką dla spełnienia tego warunku. Każdorazowo instytucja oceniająca wniosek, w szczególności badając zgodność z linią demarkacyjną, dokonuje oceny, czy zadania są ze sobą wystarczająco powiązane, czy też każde zadanie powinno być złożone na oddzielnym wniosku i rozpatrywane jako oddzielne projekty

[156] Szczegółowy zakres wydatków kwalifikowanych będzie zawarty w regulaminie konkursu

	a	**Typ beneficjentów**	1. Jednostki sektora finansów publicznych tj: - jednostki samorządu terytorialnego oraz ich grupy - związki, stowarzyszenia i porozumienia JST - podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego nie będące przedsiębiorcami, - organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa, sądy i trybunały, - organy policji, straży pożarnej (w tym również OSP), straży miejskiej, - państwowe szkoły wyższe, - samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej. 2. Organizacje pozarządowe, kościoły, kościelne osoby prawne i ich stowarzyszenia oraz inne związki wyznaniowe.
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny operacji/projektów**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane projekty będą wybierane w ramach procedury konkursowej
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca) Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują 1. protest - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (instytucja wdrażająca) 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		114,80 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		97,58 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		17,22 mln euro[157]
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		Nie przewiduje się
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[158]**		- państwowe jednostki budżetowe – 100% - pozostali beneficjenci – 85%.

[157] Wkład krajowy publiczny zależny od dostępności środków

[158] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu

24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[159] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	Okres kwalifikowalności wydatków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko rozpoczął się w dniu 1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	Minimalna wartość projektu[160] - 10 mln PLN
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Maksymalna kwota wsparcia -50 mln PLN
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

DZIAŁANIE 9.4 WYTWARZANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[159] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

[160] Minimalną wartość projektu stanowią całkowite wydatki niezbędne do realizacji projektu, które zostaną/ zostały poniesione w okresie kwalifikowalności

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**IX. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Gospodarki Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia) (jeśli dotyczy)**	
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Instytucja podpisująca umowę o dofinansowanie
11.	**Numer i nazwa działania**	**9.4 Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Wzrost produkcji energii elektrycznej i cieplnej ze źródeł odnawialnych.* W ramach działania wspierane będą inwestycje w zakresie budowy jednostek wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła ze źródeł odnawialnych. Wsparciem zostaną objęte projekty dotyczące budowy lub zwiększenia mocy jednostek wytwarzania energii elektrycznej wykorzystujących energię wiatru, wody w małych elektrowniach wodnych do 10 MW, biogazu i biomasy albo projekty dotyczące budowy lub zwiększenia mocy jednostek wytwarzania ciepła przy wykorzystaniu energii geotermalnej lub słonecznej. W ramach działania realizowane będą inwestycje w zakresie wytwarzania ze źródeł odnawialnych energii w kogeneracji w układach nie spełniających kryterium wysokosprawnej kogeneracji. W tym działaniu będzie wspierana budowa tylko takich jednostek, w których wskaźnik skojarzenia (moc elektryczna do mocy cieplnej) jest większy niż 0,45. Projekty dotyczące kogeneracji w ramach konkursu oceniane będą w grupie projektów dotyczących wytwarzania energii elektrycznej i przy ich ocenie pod uwagę brane będą wyłącznie dane dotyczące energii elektrycznej. Inwestycje w zakresie wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji ze źródeł odnawialnych realizowane będą w ramach działania 9.1. W ramach działania wyklucza się możliwość wsparcia: - technologii współspalania paliw kopalnych i biomasy lub biogazu, - budowy lub przebudowy obiektów energetycznych spalających odpady komunalne (które będą wspierane z działania 2.1). Działanie to oprócz efektu środowiskowego będzie miało również

		istotne znaczenie dla rozwoju regionalnego, stąd istotnym efektem będzie zwiększenie ilości miejsc pracy oraz zagospodarowanie lokalnych zasobów odnawialnych. W ramach realizowanych projektów wsparcie będzie obejmować przyłącza jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do najbliższej istniejącej sieci. W tym kontekście przyłącze, rozumiane jako odcinek sieci łączący jednostkę/jednostki wytwarzania energii z punktem, w którym następuje rozgraniczenie własności sieci między właścicielem jednostki wytwórczej i operatorem sieci, może stanowić integralną część projektu dotyczącego jednostki wytwarzania energii, niezbędną dla osiągnięcia celów tego projektu.[161] Realizacja działania przyczyni się do przyspieszenia realizacji zobowiązań wynikających z dyrektywy 2001/77/WE w sprawie promocji na rynku wewnętrznym energii elektrycznej produkowanej z OZE oraz dyrektywy 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającą i w następstwie uchylającą dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE[162].
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	*Regionalne programy operacyjne*: wsparcie w zakresie projektów dotyczących budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury służących do produkcji i przesyłu energii odnawialnej, gdzie będą realizowane projekty dotyczące: - energetyki wodnej, wytwarzania biomasy oraz biogazu o wartości do 10 mln PLN, - wytwarzania energii z pozostałych źródeł odnawialnych o wartości do 20 mln PLN. *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich*: wsparcie w zakresie wytwarzania lub dystrybucji energii z odnawialnych źródeł energii w miejscowościach należących do gminy wiejskiej, miejsko-wiejskiej oraz w miejscowościach gminy miejskiej o liczbie mieszkańców mniejszej niż 5 tys. *PO Innowacyjna Gospodarka:* wsparcie dla przedsiębiorców w zakresie innowacyjnych technologii z OZE na nowe inwestycje w sektorze produkcyjnym i usługowym. Kryterium demarkacji stanowi innowacyjność projektu określona poprzez czas stosowania na świecie (3 lata) bądź stopień rozpowszechnienia danej technologii w branży na świecie. *PO Infrastruktura i Środowisko:* - *Priorytet II Działanie 2.1* - udzielane będzie wsparcie dla inwestycji w zakresie spalania odpadów komunalnych z odzyskiem energii. - *Priorytet IV* - projekty wspierające przedsiębiorstwa w zakresie ochrony powietrza (w obiektach spalania paliw) z wyłączeniem inwestycji polegających na budowie jednostek wytwarzania energii wyłącznie ze źródeł odnawialnych oraz wysokosprawnej kogeneracji.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	1. Budowa farmy wiatrowej 2. Budowa elektrowni wodnej o mocy do 10 MW 3. Budowa elektrowni na biomasę lub biogaz 4. Budowa ciepłowni geotermalnej 5. Instalacja kolektorów słonecznych Projekty kompleksowe, składające się z wielu zadań, mogą być

[161] Punkt rozgraniczenia własności określony w umowie przyłączeniowej pomiędzy przedsiębiorcą produkującym energię a operatorem sieci.

[162] Dz. Urz. UE L 140 z 5.06.2009, s. 16

			realizowane w ramach wspólnego projektu pod warunkiem, że beneficjent wykaże iż takie rozwiązanie jest optymalne z punktu widzenia osiągnięcia celów działania[163] i wszystkie zadania stanowią spójną terytorialnie całość, rozwiązującą daną kwestię na całym obszarze objętym zakresem wniosku.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	39 - energia odnawialna: wiatrowa 40 - energia odnawialna: słoneczna 41 - energia odnawialna biomasa 42 - Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	08 – Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej, gazu i ciepła
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1- PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ* oraz programem pomocy publicznej (pkt 25).
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Przedsiębiorcy, 2. Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich grupy - związki, stowarzyszenia i porozumienia JST 3. Podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego, 4. Kościoły, kościelne osoby prawne i ich stowarzyszenia oraz inne związki wyznaniowe.
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny operacji/projektów**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane projekty będą wybierane w ramach procedury konkursowej.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Ministerstwo Gospodarki (instytucja pośrednicząca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują 1. protest - Ministerstwo Gospodarki (instytucja pośrednicząca); 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		1 897,71 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na**		379,54 mln euro

[163] Realizacja wszystkich zadań przez jednego beneficjenta nie jest wystarczającą przesłanką dla spełnienia tego warunku. Każdorazowo instytucja oceniająca wniosek, w szczególności badając zgodność z linią demarkacyjną, dokonuje oceny, czy zadania są ze sobą wystarczająco powiązane, czy też każde zadanie powinno być złożone na oddzielnym wniosku i rozpatrywane jako oddzielne projekty

	działanie	
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**	207,93 mln euro[164]
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**	1 310,24 mln euro
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[165]**	Zgodnie z maksymalnym dopuszczalnym pułapem pomocy publicznej określonym w programie pomocowym (pkt. 25).
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Zgodnie z zasadami pomocy publicznej
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Program pomocy publicznej - rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 3 lutego 2009 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub rozbudowy jednostek wytwarzających energię elektryczną lub ciepło z odnawialnych źródeł energii[166] opracowany na podstawie rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem (…) w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych).[167] Podstawa prawna: art. 21 ust. 3 ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.)
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	Okres kwalifikowalności wydatków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko rozpoczął się w dniu 1 stycznia 2007 r. Okres kwalifikowalności wydatków dla projektów objętych pomocą publiczną zgodny z zasadami kwalifikowalności określonymi w programie pomocy publicznej.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	Projekty o minimalnej wartości[168] - 20 mln PLN, z zastrzeżeniem następujących wyjątków: - dla inwestycji w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z biomasy lub biogazu oraz w zakresie budowy lub rozbudowy małych elektrowni wodnych – wartość projektu 10 mln PLN
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Maksymalna kwota wsparcia wynosi 40 mln PLN.
29.	**Forma płatności**	Beneficjent otrzymuje płatność w formie płatności z budżetu środków europejskich jako refundację poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczkę na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję pośredniczącą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. W przypadku umów już podpisanych możliwość udzielenia zaliczki będzie rozpatrywana

[164] Wkład krajowy publiczny zależny od dostępności środków.

[165] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[166] Dz. U. Nr 21, poz. 112.

[167] Dz. Urz. UE L 214 z 9 sierpnia 2008 r., str. 3.

[168] Minimalną wartość projektu stanowią całkowite wydatki niezbędne do realizacji projektu, które zostaną/ zostały poniesione w okresie kwalifikowalności.

		na podstawie pisemnego wystąpienia beneficjenta i po jego pozytywnym rozpatrzeniu wymagać będzie aneksowania umowy. Instytucja pośrednicząca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

DZIAŁANIE 9.5 WYTWARZANIE BIOPALIW ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**IX. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Gospodarki Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia) (jeśli dotyczy)**	
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Instytucja podpisująca umowę o dofinansowanie
11.	**Numer i nazwa działania**	**9.5 Wytwarzanie biopaliw ze źródeł odnawialnych**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Zwiększenie wytwarzania biokomponentów i biopaliw*. W ramach działania wspierane będą inwestycje w zakresie produkcji biokomponentów i biopaliw, w tym również biopaliw 2. generacji, objętych ustawą z dnia 25 sierpnia 2006 roku o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. Nr 169, poz. 1199 z późn. zm.). Produkowane biokomponenty i biopaliwa muszą spełniać kryteria zrównoważonego rozwoju określone w ust. 2-6 artykułu 17 dyrektywy 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającą i w następstwie uchylającą dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE[169]. Ze wsparcia w ramach działania wyłączona jest budowa instalacji do produkcji produktów rolnych określonych w załączniku I do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

[169] Dz. Urz. UE L 140 z 5.06.2009, s. 16

			Wsparciem zostaną objęte projekty budowy zakładów produkujących biokomponenty i biopaliwa stanowiące samoistne paliwa, z wyłączeniem produkcji biopaliw stanowiących mieszanki z paliwami ropopochodnymi oraz produkcji czystego oleju roślinnego i bioetanolu produkowanego z produktów rolnych. Realizacja działania przyczyni się również do przyśpieszenia realizacji zobowiązań wynikających z dyrektywy 2003/30/WE w sprawie promowania użycia w transporcie biopaliw lub innych paliw odnawialnych. oraz dyrektywy 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającą i w następstwie uchylającą dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE[170]. Działanie to oprócz efektu środowiskowego będzie miało również istotne znaczenie dla rozwoju regionalnego, stąd istotnym efektem będzie zwiększenie ilości miejsc pracy oraz zagospodarowanie lokalnych zasobów odnawialnych.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**		*PO Innowacyjna Gospodarka:* wsparcie dla przedsiębiorców w zakresie innowacyjnych i nowych technologii w produkcji biokomponentów i biopaliw. Kryterium demarkacji stanowi innowacyjność projektu określona poprzez czas stosowania na świecie (3 lata) bądź stopień rozpowszechnienia danej technologii w branży na świecie. *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich:* wsparcie dla projektów realizowanych w miejscowości należącej do gminy wiejskiej, albo gminy miejsko-wiejskiej albo gminy miejskiej o liczbie mieszkańców mniejszej niż 5 tys. W zakresie produkcji biopaliw będących produktami rolniczymi (objętymi załącznikiem nr I do Traktatu Wspólnot Europejskich).
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. Budowa zakładu/instalacji do produkcji biokomponentów tj. ester metylowy kwasów tłuszczowych 2. Budowa instalacji do produkcji biogazu Projekty kompleksowe, składające się z wielu zadań, mogą być realizowane w ramach wspólnego projektu pod warunkiem, że beneficjent wykaże iż takie rozwiązanie jest optymalne z punktu widzenia osiągnięcia celów działania[171] i wszystkie zadania stanowią spójną terytorialnie całość, rozwiązującą daną kwestię na całym obszarze objętym zakresem wniosku.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	41 - energia odnawialna biomasa
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	06 – Nieokreślony przemysł wytwórczy
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1- PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ* oraz programem pomocy publicznej (pkt 25).
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	Przedsiębiorcy

[170] Dz. Urz. UE L 140 z 5.06.2009, s. 16

[171] Realizacja wszystkich zadań przez jednego beneficjenta nie jest wystarczającą przesłanką dla spełnienia tego warunku. Każdorazowo instytucja oceniająca wniosek, w szczególności badając zgodność z linią demarkacyjną, dokonuje oceny, czy zadania są ze sobą wystarczająco powiązane, czy też każde zadanie powinno być złożone na oddzielnym wniosku i rozpatrywane jako oddzielne projekty

	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny operacji/projektów**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane projekty będą wybierane w ramach procedury konkursowej.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Ministerstwo Gospodarki (instytucja pośrednicząca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują 1. protest - Ministerstwo Gospodarki (instytucja pośrednicząca); 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		28,36 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		8,51 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		2,63 mln euro[172]
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		17,22 mln euro
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[173]**		Zgodnie z maksymalnym dopuszczalnym pułapem pomocy publicznej określonym w programie pomocowym (pkt. 25)
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z zasadami pomocy publicznej
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Program pomocy publicznej - rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 października 2009 r. [174] w sprawie udzielania pomocy publicznej na budowę instalacji do wytwarzania biokomponentów i biopaliw ciekłych. opracowany na podstawie Wytycznych w sprawie krajowej pomocy regionalnej na lata 2007-2013 (2006/C/54/08).

[172] Wkład krajowy publiczny zależny od dostępności środków

[173] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[174] Dz. U. Nr 183, poz. 1429.

		Podstawa prawna: art. 21 ust. 3 ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.)
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	Okres kwalifikowalności wydatków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko rozpoczął się w dniu 1 stycznia 2007 r. Okres kwalifikowalności wydatków dla projektów zgodny z zasadami kwalifikowalności określonymi w programie pomocy publicznej.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	Minimalna wartość projektu[175] - 20 mln PLN
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Maksymalna kwota wsparcia 30 mln PLN
29.	**Forma płatności**	Beneficjent otrzymuje płatność w formie płatności z budżetu środków europejskich jako refundację poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczkę na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję pośredniczącą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. W przypadku umów już podpisanych możliwość udzielenia zaliczki będzie rozpatrywana na podstawie pisemnego wystąpienia beneficjenta i po jego pozytywnym rozpatrzeniu wymagać będzie aneksowania umowy. Instytucja pośrednicząca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

DZIAŁANIE 9.6 SIECI UŁATWIAJĄCE ODBIÓR ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**IX. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Gospodarki Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia) (jeśli dotyczy)**	
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w**	Nie dotyczy

[175] Minimalną wartość projektu stanowią całkowite wydatki niezbędne do realizacji projektu, które zostaną/ zostały poniesione w okresie kwalifikowalności

	certyfikacji (jeśli dotyczy)		
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**		Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**		Instytucja podpisująca umowę o dofinansowanie
11.	**Numer i nazwa działania**		**9.6 Sieci ułatwiające odbiór energii ze źródeł odnawialnych**
12.	**Opis działania**		Cel działania: *Ułatwienie rozwoju energetyki odnawialnej poprzez budowę sieci umożliwiających odbiór energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.* W ramach działania wspierane będą inwestycje w obszarze przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej w zakresie niezbędnym do umożliwienia dostarczania do Krajowego Sytemu Elektroenergetycznego energii produkowanej ze źródeł odnawialnych. Projekty powinny być w pełni dedykowane przyłączeniu nowych jednostek wytwórczych energii z OZE. W ramach działania przewiduje się również wsparcie dla budowy i modernizacji przyłączy jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych. W tym kontekście przyłącze rozumiane jako odcinek sieci będący własnością operatora sieci (od punktu w którym następuje rozgraniczenie własności sieci między właścicielem jednostki wytwórczej i operatorem sieci, określonego w umowie przyłączeniowej) może stanowić integralną część projektu dotyczącego jednostki wytwarzania energii, niezbędną dla osiągnięcia celów tego projektu. Efektem działania będzie zniesienie istotnej bariery dla rozwoju energetyki odnawialnej, jaką jest brak dostatecznie rozwiniętych sieci przesyłowych i dystrybucyjnych na obszarach, gdzie budowane są jednostki wywarzania energii elektrycznej z OZE.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**		*Regionalne programy operacyjne*: wsparcie inwestycji z zakresu budowy i modernizacji sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych o wartości do 20 mln PLN
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		Budowa oraz modernizacja sieci umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. Projekty kompleksowe, składające się z wielu zadań, mogą być realizowane w ramach wspólnego projektu pod warunkiem, że beneficjent wykaże iż takie rozwiązanie jest optymalne z punktu widzenia osiągnięcia celów działania[176] i wszystkie zadania stanowią spójną terytorialnie całość, rozwiązującą daną kwestię na całym obszarze objętym zakresem wniosku.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	39 - energia odnawialna: wiatrowa 41 - energia odnawialna biomasa 42 - energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - nie dotyczy

[176] Realizacja wszystkich zadań przez jednego beneficjenta nie jest wystarczającą przesłanką dla spełnienia tego warunku. Każdorazowo instytucja oceniająca wniosek, w szczególności badając zgodność z linią demarkacyjną, dokonuje oceny, czy zadania są ze sobą wystarczająco powiązane, czy też każde zadanie powinno być złożone na oddzielnym wniosku i rozpatrywane jako oddzielne projekty

	d	**Działalność gospodarcza**	08 - Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej, gazu i ciepła
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1- PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ oraz decyzją Komisji Europejskiej z dn. 13 lipca 2009 r. o niewnoszeniu sprzeciwu wobec programu pomocy nr N 55/2009 *Pomoc na budowę i modernizację sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączenie i przesył energii ze źródeł odnawialnych w Polsce*. Wydatki kwalifikowane mogą dotyczyć tylko kosztów zwiększenia mocy przesyłowej sieci do poziomu odpowiadającego mocy przyłączanych jednostek wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. Przez moc przyłączaną jednostek wytwarzania energii ze źródeł energii odnawialnej (OZE) rozumie się zarówno moc pojedynczego źródła, jak również kilku źródeł zlokalizowanych w ten sposób, że muszą one zostać przyłączone do tego samego elementu (elementów) sieci elektroenergetycznej, co powinno mieć potwierdzenie w odpowiedniej dokumentacji (ekspertyzach wpływu na sieć przyłączanych źródeł, ważnych warunkach przyłączenia do sieci). W przypadku, w którym dla energii odnawialnej będzie przeznaczona tylko część zwiększanej mocy przesyłowej w ramach projektu, pozostała część kosztów projektu nie będzie kwalifikowała się do wsparcia. W takim przypadku udział kosztów kwalifikujących się do wsparcia w całości kosztów w ramach projektu jest określony jako stosunek mocy przyłączanych OZE do przyrostu mocy przesyłowej budowanych lub modernizowanych elementów sieci wyrażony w procentach.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Przedsiębiorcy, 2. Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich grupy - związki, stowarzyszenia i porozumienia JST 3. Podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego.
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny operacji/projektów**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane projekty będą wybierane w ramach procedury konkursowej.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Ministerstwo Gospodarki (instytucja pośrednicząca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują 1. protest - Ministerstwo Gospodarki (instytucja pośrednicząca); 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		19,23 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na**		16,36 mln euro

	działanie	
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**	0,39 mln euro[177]
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**	2,48 mln euro
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[178]**	85%[179]
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[180] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Program pomocy publicznej - rozporządzenie Ministra Gospodarki **z dnia 9 grudnia 2010 r.[181]** w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub przebudowy sieci elektroenergetycznych **oraz przyłączy umożliwiających przyłączenie jednostek wytwórczych energii z odnawialnych źródeł energii do systemu elektroenergetycznego oraz przesył energii z odnawialnych źródeł energii** opracowany na podstawie decyzji KE z dnia 13 lipca 2009 r. o niewnoszeniu sprzeciwu wobec programu pomocy nr N 55/2009 *Pomoc na budowę i modernizację sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączenie i przesył energii ze źródeł odnawialnych w Polsce*.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	Minimalna wartość projektu[182] - 20 mln PLN
28.	**Minimalna / Maksymalna**	Nie dotyczy

[177] Wkład krajowy publiczny zależny od dostępności środków

[178] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[179] **Uwaga!** Rzeczywisty poziom dofinansowania, odnoszący się do całkowitego kosztu inwestycji może kształtować się na niższym poziomie. W przypadku działania 9.6 wysokość wydatków kwalifikowanych będzie określona na poziomie luki finansowej (tj. wartości inwestycji pomniejszonej o wysokość dochodów generowanych w trakcie funkcjonowania projektu). Szczegółowe zasady wyliczania poziomu dofinansowania dla takich projektów określone są w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i będą miały zastosowanie, inaczej niż ma to miejsce w przypadku większości innych działań, także do projektów objętych zasadami pomocy publicznej.

[180] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

[181] Dz. U. Nr 239 poz 1596

[182] Minimalną wartość projektu stanowią całkowite wydatki niezbędne do realizacji projektu, które zostaną/ zostały poniesione w okresie kwalifikowalności

	kwota wsparcia (jeśli dotyczy)	
29.	**Forma płatności**	Beneficjent otrzymuje płatność w formie płatności z budżetu środków europejskich jako refundację poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczkę na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję pośredniczącą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. W przypadku umów już podpisanych możliwość udzielenia zaliczki będzie rozpatrywana na podstawie pisemnego wystąpienia beneficjenta i po jego pozytywnym rozpatrzeniu wymagać będzie aneksowania umowy. Instytucja pośrenicząca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie dotyczy

Priorytet X: Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii

SZCZEGÓŁOWY OPIS

W ramach priorytetu wsparcie uzyskają działania obejmujące rozwój systemów przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej oraz budowa i rozbudowa podziemnych magazynów gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw płynnych. Dofinansowanie obejmie także budowę systemów dystrybucji gazu ziemnego na terenach niezgazyfikowanych i przemysł produkujący urządzenia służące do produkcji paliw i energii ze źródeł odnawialnych, jak również realizację inwestycji służących zwiększeniu efektywności energetycznej lub rozwojowi energetyki odnawialnej.

Administracja rządowa w zakresie swoich konstytucyjnych obowiązków odpowiada za kreowanie polityki energetycznej państwa, mającej na celu zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju. To właśnie na państwie spoczywa odpowiedzialność stworzenia warunków do inwestowania w rozwój infrastruktury energetycznej, w tym rozbudowę sieci przesyłowych i dystrybucyjnych oraz magazynów gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw płynnych. Polska będąc członkiem Unii Europejskiej prowadzi taką politykę energetyczną, która uwzględnia również interesy innych państw członkowskich. Realizując projekty, które przyczyniają się do zwiększenia bezpieczeństwa dostaw paliw i energii elektrycznej na rynek wewnętrzny, Polska umacnia bezpieczeństwo całej wspólnoty i wypełnia przyjęte na siebie zobowiązania związane z tworzeniem jednolitego, konkurencyjnego rynku paliw i energii Unii.
Obecny stan infrastruktury sieciowej w Polsce nie zapewnia efektywnego funkcjonowania rynku energii elektrycznej i rynku gazu ziemnego. Wysoki stopień dekapitalizacji majątku trwałego w sektorze energetycznym, zły stan techniczny sieci przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego oraz jej nierównomierny rozwój na terenie kraju wymagają natychmiastowej interwencji na poziomie przedsiębiorstw, administracji rządowej oraz Wspólnot Europejskich. Również Komisja Europejska podziela taki pogląd, wyrażany między innymi w strategicznych wytycznych Wspólnoty dla spójności na lata 2007-2013 oraz zintegrowanych wytycznych na rzecz wzrostu i zatrudnienia w latach 2005-2008. W dokumentach tych podkreśla się, iż w celu zwiększenia konkurencyjności, atrakcyjności oraz zatrudnienia poszczególnych regionów, jak i całej Wspólnoty niezbędne są inwestycję w sektorze energetycznym. W dyrektywie 2004/67/WE dotyczącej środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego[183] stwierdza się, iż

[183] Dz. Urz. UE L 127 z dnia 29 kwietnia 2004 r., str. 92.

Wspólnota jest żywotnie zainteresowana zapewnieniem ciągłości inwestycji w struktury dostaw gazu. Natomiast w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 994/2010 z dnia 20 października 2010 r. w sprawie środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego i uchylenia dyrektywy Rady 2004/67/WE[184] podkreśla się potrzebę wspierania inwestycji w nową infrastrukturę gazowniczą.

Trudności, nawet przejściowe, powodujące redukcję dostaw surowców energetycznych mogą poważnie zakłócić działalność gospodarczą poszczególnych państw członkowskich, jak i całej Wspólnoty. Jednocześnie projekty rozbudowy, bądź modernizacji infrastruktury energetycznej są kosztowne, czasochłonne i często bardzo trudne do zrealizowania na zasadach komercyjnych. Dlatego też decyzje dotyczące realizacji inwestycji w sektorze energetycznym powinny być podejmowane z dużym wyprzedzeniem czasowym oraz uwzględniać prognozowane zapotrzebowania na paliwa i energię.

Projekty linii energetycznych (elektroenergetycznych i gazowych) o szczególnym znaczeniu dla Unii Europejskiej w świetle tworzenia rynku energii oraz bezpieczeństwa dostaw, a także ochrony środowiska stanowią przedmiot programu Komisji Europejskiej transeuropejskich sieci energetycznych (TEN-E). Wykaz projektów będących we wspólnym interesie UE w tym projektów priorytetowych zawiera decyzja nr 1364/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 września 2006 r. ustanawiająca wytyczne dla transeuropejskich sieci energetycznych oraz uchylająca decyzję 96/391/WE i decyzję nr 1229/2003/WE[185]. Są to projekty przyczyniające się do zrównoważonego i trwałego rozwoju i mają szczególne znaczenie dla funkcjonowania konkurencyjnego rynku wewnętrznego w Europie i dla wzmocnienia bezpieczeństwa dostaw energii w UE.

Dla wsparcia celu, jakim jest rozwój przemysłu produkującego urządzenia służące do produkcji paliw i energii ze źródeł odnawialnych przewiduje się również możliwość współfinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego inwestycji przedsiębiorstw w zakresie produkcji urządzeń dla OZE np. turbin, śmigieł, wież, kotłów na biomasę, kolektorów słonecznych, pomp ciepła, co przyczyni się do szybszego osiągnięcia celów w zakresie OZE i wzmocnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł energii. Wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju nastąpi również poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię pierwotną i finalną (projekty z zakresu efektywności energetycznej) oraz dywersyfikację źródeł energii w kierunku energii odnawialnej. Dlatego też, w przypadku dostępności alokacji w ramach priorytetu X, przewiduje się wsparcie inwestycji z zakresu efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii, głównie realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego, jednostki administracji rządowej i inne instytucje publiczne.

Głównymi beneficjentami priorytetu będą mogli być przede wszystkim: przedsiębiorcy, w tym przedsiębiorstwa obrotu oraz operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej, jak również jednostki samorządu terytorialnego, jednostki administracji rządowej i inne instytucje publiczne.

OPIS DZIAŁAŃ

DZIAŁANIE 10.1 ROZWÓJ SYSTEMÓW PRZESYŁOWYCH ENERGII ELEKTRYCZNEJ, GAZU ZIEMNEGO I ROPY NAFTOWEJ ORAZ BUDOWA I PRZEBUDOWA MAGAZYNÓW GAZU ZIEMNEGO

[184] Dz. Urz. UE L 295 z dnia 12 listopada 2010 r.
[185] Dz. Urz. UE L 262 z dnia 22 września 2006 r., str. 1.

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**X. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Gospodarki Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia) (jeśli dotyczy)**	Instytut Nafty i Gazu
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Instytucja podpisująca umowę na dofinansowanie
11.	**Numer i nazwa działania**	**10.1 Rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej oraz budowa i przebudowa magazynów gazu ziemnego**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego państwa poprzez zdywersyfikowanie źródeł dostaw nośników energii, oraz poprawa jakości świadczonych usług poprzez modernizację systemów transportu i przesyłu* Realizacja działania obejmuje rozbudowę oraz tworzenie nowych zdolności przesyłowych i transportowych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej oraz jej pochodnych, budowę obiektów i urządzeń technicznych zapewniających prawidłową pracę systemów przesyłowych oraz wzrost pojemności magazynów gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw płynnych. Ma to zapewnić odbiorcom powszechny dostęp do różnorodnych źródeł energii. Bogactwo nośników oraz zwiększenie rezerw gazu ziemnego jest gwarantem odporności systemu na działanie czynników zewnętrznych (zarówno politycznych, jak i naturalnych). Projekty będą realizowane zgodnie z przepisami dyrektywy 2009/73/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylająca dyrektywę 2003/55/WE[186] w zakresie zasady dostępu strony trzeciej (TPA) do infrastruktury energetycznej.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	*Regionalne programy operacyjne*: działania w zakresie lokalnej i regionalnej infrastruktury przesyłu i dystrybucji gazu ziemnego oraz energii elektrycznej, wartość projektu do 20 mln PLN.

[186] Dz. Urz. UE L 211 z 14.08.2009

14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		1. Budowa lub modernizacja sieci przesyłowych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej oraz paliw płynnych, a także urządzeń technicznych zapewniających prawidłową pracę systemów przesyłowych, 2. Budowa podziemnych magazynów gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw płynnych, 3. Budowa infrastruktury zapewniającej dywersyfikację źródeł dostaw nośników energii do kraju, 4. Przygotowanie dokumentacji technicznej niezbędnej do realizacji inwestycji zgodnej z celami działania Projekty kompleksowe, składające się z wielu zadań, mogą być realizowane w ramach wspólnego projektu pod warunkiem, że beneficjent wykaże iż takie rozwiązanie jest optymalne z punktu widzenia osiągnięcia celów działania[187] i wszystkie zadania stanowią spójną terytorialnie całość, rozwiązującą daną kwestię na całym obszarze objętym zakresem wniosku.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	34 – energia elektryczna (sieci TEN-E) 35 – gaz ziemny 36 – gaz ziemny (sieci TEN-E) 37 – ropa i produkty ropopochodne
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	08 – Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej, gazu i ciepła
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1- PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ* Przykładowe rodzaje wydatków kwalifikowalnych w ramach projektów wskazanych w pkt. 14 ppkt 4 szczegółowego opisu działania poniesionych na przygotowanie: – studium wykonalności; – projektu budowlanego wraz z mapami i szkicami lokalizującymi inwestycję, uzgodnieniami i opiniami specjalistycznymi; – projektu wykonawczego; – dokumentacji przetargowych; – dokumentacji na potrzeby oceny oddziaływania na środowisko, np. Raportu oddziaływania na środowisko, decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, opinii i postanowień na etapie screeningu oraz na etapie uzgodnienia realizacji inwestycji; – innych decyzji administracyjnych. Do wydatków kwalifikowalnych w ramach projektów wskazanych w pkt. 14 ppkt 4 szczegółowego opisu działania nie zalicza się wydatków określonych w Rozdziale 6.3 (*Nabycie nieruchomości*) Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ.
17.	**Beneficjenci**		

[187] Realizacja wszystkich zadań przez jednego beneficjenta nie jest wystarczającą przesłanką dla spełnienia tego warunku. Każdorazowo instytucja oceniająca wniosek, w szczególności badając zgodność z linią demarkacyjną, dokonuje oceny, czy zadania są ze sobą wystarczająco powiązane, czy też każde zadanie powinno być złożone na oddzielnym wniosku i rozpatrywane jako oddzielne projekty

	A	**Typ beneficjentów**	Przedsiębiorcy
	B	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny operacji/projektów**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	A	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane będą projekty indywidualne zgodnie z opublikowaną listą.
	B	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projekt jest Instytut Nafty i Gazu.
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		1 467,40 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		836,45 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		151,16 mln euro[188]
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		479,79 mln euro
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[189]**		57% wydatków kwalifikowalnych, nie więcej niż zgodnie z decyzją KE o udzieleniu pomocy publicznej projektowi notyfikowanemu indywidualnie.
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z decyzją KE o udzieleniu pomocy publicznej projektowi notyfikowanemu indywidualnie.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z decyzją KE o udzieleniu pomocy publicznej projektowi notyfikowanemu indywidualnie. Zgodnie z notyfikacja negatywną pomocy publicznej dla projektu indywidualnego w celu uzyskania pewności prawnej. Konieczność spełnienia zasad pomocy publicznej odnosi się również do projektów polegających na przygotowaniu dokumentacji technicznej niezbędnej do realizacji inwestycji zgodnej z celami działania.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**		Okres kwalifikowalności wydatków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura Środowisko dla Polski rozpoczął się w dniu 1 stycznia 2007 r. Okres kwalifikowalności wydatków zgodny z decyzją KE o udzieleniu pomocy publicznej projektowi notyfikowanemu indywidualnie lub uzyskania pewności prawnej w ramach zgłoszenia notyfikacji negatywnej.

[188] Wkład krajowy publiczny zależny od dostępności środków

[189] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[190]**	Minimalna wartość projektu 20 mln PLN (z wyłączeniem projektów dotyczących dokumentacji technicznej niezbędnej do realizacji inwestycji zgodnej z celami działania).
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	Beneficjent otrzymuje płatność w formie płatności z budżetu środków europejskich jako refundację poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczkę na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. W przypadku umów już podpisanych możliwość udzielenia zaliczki będzie rozpatrywana na podstawie pisemnego wystąpienia beneficjenta i po jego pozytywnym rozpatrzeniu wymagać będzie aneksowania umowy. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 10.2 BUDOWA SYSTEMÓW DYSTRYBUCJI GAZU ZIEMNEGO NA TERENACH NIEZGAZYFIKOWANYCH I MODERNIZACJA ISTNIEJĄCYCH SIECI DYSTRYBUCJI

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**X. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Gospodarki, Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia) (jeśli dotyczy)**	Instytut Nafty i Gazu
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności**	Ministerstwo Finansów

[190] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków).

	dokonywanych przez KE	
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Instytucja podpisująca umowę o dofinansowanie
11.	**Numer i nazwa działania**	**10.2 Budowa systemów dystrybucji gazu ziemnego na terenach niezgazyfikowanych i modernizacja istniejących sieci dystrybucji**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Wspieranie efektywnego funkcjonowania rynku gazu ziemnego, w tym zapewnienie równomiernego rozwoju sieci dystrybucyjnych na terenie kraju.* W ramach działania będą realizowane projekty z zakresu budowy lub modernizacji (przebudowy) sieci dystrybucji gazu ziemnego na terenach niezgazyfikowanych, przede wszystkim na terenach Polski północno-wschodniej. Ponadto działanie obejmować będzie zakup i budowę urządzeń oraz obiektów technicznych zapewniających prawidłową pracę systemów dystrybucyjnych gazu ziemnego. Wydatki związane z budową przyłączy gazowych mogą być uznane za kwalifikowalne w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy rzeczywistym kosztem budowy przyłączy a opłatami za przyłączenie do sieci nałożonymi na podmioty przyłączane do sieci. Wybudowane przyłącza muszą stanowić własność beneficjenta.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	*Regionalne programy operacyjne*: projekty w zakresie lokalnej i regionalnej infrastruktury przesyłu i dystrybucji gazu ziemnego oraz energii elektrycznej o wartości do 8 mln PLN.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	1. Budowa sieci dystrybucji gazu ziemnego na terenach niezgazyfikowanych oraz modernizacja (przebudowa) istniejących sieci dystrybucji. 2. Zakup lub budowa urządzeń i obiektów technicznych zapewniających prawidłową pracę systemów dystrybucyjnych gazu ziemnego. Projekty kompleksowe, składające się z wielu zadań, mogą być realizowane w ramach wspólnego projektu pod warunkiem, że beneficjent wykaże iż takie rozwiązanie jest optymalne z punktu widzenia osiągnięcia celów działania[191] i wszystkie zadania stanowią spójną terytorialnie całość, rozwiązującą daną kwestię na całym obszarze objętym zakresem wniosku.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**	
	a **Temat priorytetowy**	35 – gaz ziemny
	b **Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c **Typ obszaru**	00 - nie dotyczy
	d **Działalność gospodarcza**	08 – Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej, gazu i ciepła
	e **Lokalizacja**	NUTS 1- PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w**	Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania*

[191] Realizacja wszystkich zadań przez jednego beneficjenta nie jest wystarczającą przesłanką dla spełnienia tego warunku. Każdorazowo instytucja oceniająca wniosek, w szczególności badając zgodność z linią demarkacyjną, dokonuje oceny, czy zadania są ze sobą wystarczająco powiązane, czy też każde zadanie powinno być złożone na oddzielnym wniosku i rozpatrywane jako oddzielne projekty.

	ramach działania (jeśli dotyczy)		*wydatków w ramach POIiŚ* oraz programem pomocy publicznej (pkt 25).
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	Przedsiębiorcy
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny operacji/projektów**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane projekty będą wybierane w ramach procedury konkursowej
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Instytut Nafty i Gazu (instytucja wdrażająca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują 1. protest - Instytut Nafty i Gazu (instytucja wdrażająca). 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		154,88 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		108,42 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		11,55 mln euro[192]
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		34,91 mln euro
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[193]**		Zgodnie z maksymalnym dopuszczalnym pułapem pomocy publicznej określonym w programie pomocowym (pkt. 25)
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z zasadami pomocy publicznej
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Program pomocy publicznej – rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 października 2009 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy i przebudowy sieci dystrybucyjnej gazowej oraz prawidłowego funkcjonowania systemu dystrybucyjnego gazowego[194]. Opracowany na podstawie Wytycznych w sprawie krajowej pomocy regionalnej na lata 2007-2013 (2006/C/54/08).

[192] Wkład krajowy publiczny zależny od dostępności środków

[193] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu. państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[194] Dz. U. Nr 183, poz. 1431.

		Podstawa prawna: art. 21 ust. 3 ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.)
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	Okres kwalifikowalności wydatków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko rozpoczął się w dniu 1 stycznia 2007 r. Okres kwalifikowalności wydatków dla projektów zgodny z zasadami kwalifikowalności określonymi w programie pomocy publicznej.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[195]**	Minimalna wartość projektu 8 mln PLN
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	Beneficjent otrzymuje płatność w formie płatności z budżetu środków europejskich jako refundację poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczkę na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. W przypadku umów już podpisanych możliwość udzielenia zaliczki będzie rozpatrywana na podstawie pisemnego wystąpienia beneficjenta i po jego pozytywnym rozpatrzeniu wymagać będzie aneksowania umowy. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 10.3 ROZWÓJ PRZEMYSŁU DLA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**X. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Gospodarki, Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia) (jeśli dotyczy)**	
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w**	Nie dotyczy

[195] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków).

	certyfikacji (jeśli dotyczy)	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Instytucja podpisująca umowę o dofinansowanie
11.	**Numer i nazwa działania**	**10.3 Rozwój przemysłu dla odnawialnych źródeł energii**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Ułatwienie dywersyfikacji źródeł energii oraz rozwoju energetyki odnawialnej poprzez wsparcie przemysłu produkującego urządzenia służące do wytwarzania paliw i energii ze źródeł odnawialnych.* Wsparcie w ramach działania będzie kierowane na budowę nowoczesnych linii technologicznych wytwarzających urządzenia wykorzystywane do produkcji energii elektrycznej i cieplnej ze źródeł odnawialnych oraz biokomponentów i biopaliw określonych w ustawie z dnia 25 sierpnia 2006 roku o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. Nr 169, poz. 1199 z późn. zm.). Ponadto urządzenia wyprodukowane w ramach realizacji projektów związanych z wytwarzaniem biokomponentów i biopaliw ciekłych będą miały zastosowanie dla biokomponentów i biopłynów spełniających kryteria zrównoważonego rozwoju określone w ust. 2-6 artykułu 17 dyrektywy 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającą i w następstwie uchylającą dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE[196]. W ramach działania wsparcie uzyskać mogą inwestycje polegające na budowie zakładów produkujących urządzenia do wytwarzania: - energii elektrycznej z wiatru, wody w małych elektrowniach wodnych do 10 MW, biogazu i biomasy, - ciepła przy wykorzystaniu biomasy oraz energii geotermalnej i słonecznej, - energii elektrycznej i ciepła w kogeneracji przy wykorzystaniu wyłącznie biomasy lub energii geotermalnej, - biokomponentów oraz biopaliw ciekłych, stanowiących samoistne paliwa, z wyłączeniem urządzeń do produkcji biopaliw stanowiących mieszanki z paliwami ropopochodnymi, produkcji bioetanolu z produktów rolnych oraz czystego oleju roślinnego. Rolą tego działania jest ułatwienie i zmniejszenie kosztów nabywania urządzeń do budowy jednostek wytwarzania paliw i energii ze źródeł odnawialnych, o których mowa w działaniach 9.1, 9.4 i 9.5. Wynikiem realizacji działania oprócz efektu środowiskowego będzie również zwiększenie ilości miejsc pracy.

[196] Dz. Urz. UE L 140 z 5.06.2009, s. 16

13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**		*PO Innowacyjna Gospodarka:* w ramach programu wspierane będą komplementarne projekty innowacyjne w sektorze energetycznym. Kryterium demarkacji stanowi innowacyjność projektu określona poprzez czas stosowania na świecie bądź stopień rozpowszechnienia danej technologii w danej branży na świecie. *Regionalne programy operacyjne*, gdzie maksymalna wysokość kosztów kwalifikowalnych projektów inwestycyjnych dotyczących rozwoju przedsiębiorczości wynosi 8 mln PLN.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		Budowa zakładów produkujących urządzenia do wytwarzania: 1. Energii elektrycznej z wiatru, wody w małych elektrowniach wodnych do 10 MW, biogazu i biomasy, 2. Ciepła przy wykorzystaniu biomasy oraz energii geotermalnej i słonecznej, 3. Energii elektrycznej i ciepła w kogeneracji przy wykorzystaniu wyłącznie biomasy lub energii geotermalnej. 4. Biokomponentów oraz biopaliw ciekłych, stanowiących samoistne paliwa, z wyłączeniem urządzeń do produkcji biopaliw stanowiących mieszanki z paliwami ropopochodnymi, czystego oleju roślinnego oraz do produkcji bioetanolu z produktów rolnych. Projekty kompleksowe, składające się z wielu zadań, mogą być realizowane w ramach wspólnego projektu pod warunkiem, że beneficjent wykaże iż takie rozwiązanie jest optymalne z punktu widzenia osiągnięcia celów działania[197] i wszystkie zadania stanowią spójną terytorialnie całość, rozwiązującą daną kwestię na całym obszarze objętym zakresem wniosku.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	08 - inne inwestycje w przedsiębiorstwa
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	06 – Nieokreślony przemysł wytwórczy
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1- PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ* oraz programem pomocy publicznej (pkt. 25).
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	Przedsiębiorcy
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny operacji/projektów**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane projekty będą wybierane w ramach procedury konkursowej.

[197] Realizacja wszystkich zadań przez jednego beneficjenta nie jest wystarczającą przesłanką dla spełnienia tego warunku. Każdorazowo instytucja oceniająca wniosek, w szczególności badając zgodność z linią demarkacyjną, dokonuje oceny, czy zadania są ze sobą wystarczająco powiązane, czy też każde zadanie powinno być złożone na oddzielnym wniosku i rozpatrywane jako oddzielne projekty

	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Ministerstwo Gospodarki (instytucja pośrednicząca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują 1. protest - Ministerstwo Gospodarki (instytucja pośrednicząca); 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		98,03 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		29,41 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		12,60 mln euro[198]
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		56,02 mln euro
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[199]**		Zgodnie z maksymalnym dopuszczalnym pułapem pomocy publicznej określonym w programie pomocowym (pkt. 25)
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z zasadami pomocy publicznej
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Program pomocy publicznej - rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 października 2009 r. [200],w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub rozbudowy przedsiębiorstw produkujących maszyny i urządzenia służące do wytwarzania energii z odnawialnych źródeł energii oraz biokomponentów i biopaliw ciekłych. Opracowany na podstawie Wytycznych w sprawie krajowej pomocy regionalnej na lata 2007-2013 (2006/C/54/08). Podstawa prawna: art. 21 ust. 3 ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2006 r. Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.)
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**		Okres kwalifikowalności wydatków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko rozpoczął się w dniu 1 stycznia 2007 r. Okres kwalifikowalności wydatków dla projektów zgodny z zasadami kwalifikowalności określonymi w programie pomocy publicznej.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[201]**		Minimalna wartość projektu – 8 mln PLN

[198] Wkład krajowy publiczny zależny od dostępności środków

[199] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[200] Dz. U. Nr 183, poz. 1431.

[201] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Maksymalnie kwota wsparcia 30 mln PLN
29.	**Forma płatności**	Beneficjent otrzymuje płatność w formie płatności z budżetu środków europejskich jako refundację poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczkę na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję pośredniczącą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. W przypadku umów już podpisanych możliwość udzielenia zaliczki będzie rozpatrywana na podstawie pisemnego wystąpienia beneficjenta i po jego pozytywnym rozpatrzeniu wymagać będzie aneksowania umowy. Instytucja pośrednicząca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

Priorytet XI*:* Kultura i dziedzictwo kulturowe

SZCZEGÓŁOWY OPIS

Osiągniecie celów szczegółowych priorytetu związane jest z realizacją projektów o charakterze ponadregionalnym ochrony dziedzictwa kulturowego oraz budowy, rozbudowy i przebudowy infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym.

W ramach priorytetu wsparciem objęte będą projekty z zakresu ochrony i zachowania zabytków nieruchomych o znaczeniu ponadregionalnym, w tym znajdujące się na liście Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO lub uznane przez Prezydenta RP za Pomniki Historii. Wsparciem objęte będą również projekty z zakresu ochrony i zachowania ruchomych obiektów dziedzictwa kulturowego, a także projekty z zakresu rozwoju zasobów cyfrowych w dziedzinie zasobów bibliotecznych i archiwalnych oraz zasobów wirtualnych muzeów. W ramach priorytetu realizowane będą także projekty z zakresu rozwoju oraz poprawy stanu infrastruktury kultury, w tym szkolnictwa artystycznego. Inwestycje w obszarze szkolnictwa artystycznego mają bezpośredni wpływ na podniesienie jakości kształcenia, tworząc wysoko wykwalifikowane kadry. Przekłada się to w efekcie na podniesienie jakości oferty kulturalnej (m.in.: filharmonii, oper, teatrów) i produktów kultury wytworzonych przez przemysły kultury (m.in.: przemysł muzyczny, filmowy) wpływając tym samym na podniesienie dobrego wizerunku kraju silnie oddziaływującego na jego atrakcyjność m.in. w aspekcie turystycznym czy inwestycyjnym. Szeroko dostępna i atrakcyjna oferta kulturalna ma także wpływ na podniesienie jakości życia oraz wzrost kompetencji kulturalnych społeczeństwa.

W ramach dodatkowej alokacji wsparcie będzie ukierunkowane na projekty, które powinny być spójne ze *Strategią Europa 2020* i jej *Inicjatywami Flagowymi*. Inwestycje powinny wspierać kreatywność i innowacyjność, przyczyniać się do włączenia społecznego poprzez kulturę, promować otwartość i różnorodność kulturową jako czynniki wspierające mobilność Europejczyków.

Dziedzictwo kulturowe jest jednym z najważniejszych czynników decydujących o atrakcyjności Polski. Kultura i polski dorobek kulturalny są jednym z głównych elementów wpływających na pozytywny wizerunek kraju, identyfikujący i kształtujący obraz Polski

w krajach Europy i świata. Kultura stanowi także element przewagi strategicznej w procesie definiowania miejsca i pozycji Polski w Unii Europejskiej. Poza tym kultura pełni istotną funkcję w życiu społecznym, integrując i budując poczucie tożsamości regionalnej i narodowej. Jest także uniwersalnym instrumentem rozwijania współpracy międzynarodowej i kształtowania wspólnej, europejskiej tożsamości kulturowej i społecznej. Polska posiada zasoby kulturowe o ogromnej wartości i dużym zróżnicowaniu. Na zasoby te składają się elementy dziedzictwa kulturowego, będącego efektem skomplikowanych procesów cywilizacyjnych, wielokulturowości, otwarcia Polski na mniejszości narodowe, etniczne i religijne oraz tysiącletniej historii państwa. Wyrazem tego jest fakt wpisania wielu polskich zabytków na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO, a także na listę Pomników Prezydenta RP. Ważnym elementem zasobów kulturowych kraju są gromadzone od wieków dzieła sztuki, zasoby archiwalne i biblioteczne, a także rozwijająca się kultura współczesna, reprezentowana przez uznanych twórców o europejskiej i światowej sławie. Warto podkreślić, że wsparcie inwestycji w obszarze kultury oraz przedsięwzięć kulturalnych jest również zwielokrotniane w otoczeniu przemysłów kulturowych, dając zatrudnienie wykwalifikowanym kadrom i generując znaczącą wartość produktu krajowego brutto o wysokiej wartości dodanej brutto.

OPIS DZIAŁAŃ

DZIAŁANIE 11.1. OCHRONA I ZACHOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO O ZNACZENIU PONADREGIONALNYM

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**XI. Kultura i dziedzictwo kulturowe**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Władza Wdrażająca Programy Europejskie
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
11.	**Numer i nazwa działania**	**11.1 Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Ochrona, zachowanie i efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym.* W ramach działania wspierane będą projekty z zakresu ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego o

		znaczeniu ponadregionalnym, a także projekty z zakresu rozwoju zasobów cyfrowych w obszarze kultury w dziedzinie zasobów zabytkowych. Dodatkowo wsparcie kierowane będzie także na działania związane z tworzeniem wirtualnych instytucji kultury (dotyczy wykorzystania w tym celu zbiorów zabytkowych). Efektem realizacji projektów będzie poprawa stanu zabytków (ruchomych i nieruchomych) o znaczeniu europejskim i ogólnopolskim, wzrost znaczenia kultury w kreowaniu miejsc pracy i PKB oraz atrakcyjności kraju dla mieszkańców, turystów i inwestorów.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	*PO Rozwój Obszarów Wiejskich 2007 – 2013* - Działanie 3.3. *Odnowa i rozwój wsi* (500 tys. zł na jedną miejscowość). *PO Zrównoważony Rozwój Sektorów Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich* – Priorytet 4. *Zrównoważony rozwój obszarów zależnych głównie od rybactwa* *PO Innowacyjna Gospodarka* – Priorytet 6. *Polska gospodarka na rynku międzynarodowym* - Działanie 6.4. *Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym* (wartość projektu co najmniej 20 mln zł). *Regionalne programy operacyjne* – projekty z zakresu utrzymania i ochrony dziedzictwa kulturowego o znaczeniu regionalnym i lokalnym (w zależności od działania, typu beneficjenta oraz typu projektu maksymalna wartość projektu to 4 albo 20 mln zł)
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	Typy projektów przewidzianych do realizacji w ramach działania obejmują: 1. Rewitalizację, rewaloryzację, konserwację, renowację, restaurację, zachowanie, a także adaptację na cele kulturalne obiektów wpisanych do rejestru zabytków i zespołów tych obiektów wraz z ich otoczeniem, 2. Zakup i remont trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej w obiektach będących celem projektu (wyłącznie jako jeden z elementów projektu), 3. Konserwację zabytkowych muzealiów, starodruków, księgozbiorów, archiwaliów i zbiorów filmowych, 4. Zabezpieczenie zabytków przed kradzieżą i zniszczeniem, 5. Rozwój zasobów cyfrowych w dziedzinie kultury, w tym: digitalizację zabytkowych zasobów bibliotecznych, muzealnych, archiwalnych i zbiorów filmowych, 6. Tworzenie wirtualnych instytucji kultury (dot. wykorzystania w tym celu zbiorów zabytkowych), W ramach jednego złożonego projektu beneficjent może łączyć różne typy w/w działań. Inwestycje budowlano-konserwatorskie w działaniu dotyczą prac prowadzonych w obiektach zabytkowych i ich otoczeniu.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**	
	a **Temat priorytetowy**	58 - Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego

	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	00 - Nie dotyczy
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko za wyjątkiem następujących wydatków niekwalifikowanych: rewitalizacja, rewaloryzacja, konserwacja, renowacja, restauracja, zachowanie, a także adaptacja, przebudowa, remont budynków i powierzchni na cele socjalno-bytowe, w tym mieszkalne, cele związane z ochroną zdrowia, infrastrukturą opiekuńczo-wychowawczą oraz targową i sportową, a także koszty związane z rewitalizacją, rewaloryzacją, konserwacją, renowacją, restauracją i zachowaniem cmentarzy. Materialne przygotowanie dokumentacji projektowej stanowi wydatek kwalifikowany w ramach projektu do 8% wartości całkowitej projektu.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Instytucje kultury (państwowe, samorządowe oraz współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego), 2. Jednostki samorządu terytorialnego, 3. Kościoły i związki wyznaniowe, 4. Organizacje pozarządowe 5. Archiwa państwowe 6. Szkoły artystyczne (dla których organem prowadzącym jest minister właściwy ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub jednostki samorządu terytorialnego), wyłącznie w zakresie zadań z obszaru digitalizacji zabytkowych zbiorów, konserwacji zabytków ruchomych oraz ich zabezpieczenia przed kradzieżą i zniszczeniem. 7. Uczelnie artystyczne (nadzorowane przez ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego) wyłącznie w zakresie zadań z obszaru digitalizacji zabytkowych zbiorów, konserwacji zabytków ruchomych oraz ich zabezpieczenia przed kradzieżą i zniszczeniem. 8. Publiczne uczelnie wyższe inne niż artystyczne, wyłącznie w zakresie zadań z obszaru digitalizacji zabytkowych zbiorów, konserwacji zabytków ruchomych oraz ich zabezpieczenia przed kradzieżą i zniszczeniem oraz partnerstwa[202] zawiązane w ramach określonego w działaniu katalogu beneficjentów.
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy

[202] Partnerstwo rozumiane jako porozumienie co najmniej dwóch samodzielnych podmiotów, którego celem jest ich wzajemne zobowiązanie się do wspólnej realizacji określonego przedsięwzięcia bądź projektu, które ze względu na swój ograniczony potencjał (np. finansowy, naukowy, brak doświadczenia w realizacji danego typu projektów) przekracza możliwości jednego podmiotu.

18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane będą projekty wybrane w trybie konkursowym lub indywidualnym.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (instytucja pośrednicząca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują 1) protest, w odniesieniu do kryteriów formalnych i merytorycznych oceny - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (instytucja pośrednicząca) 2) odwołanie, w odniesieniu do kryteriów: a) formalnych - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, b) merytorycznych - Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca).
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		149,31 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		126,91 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		22,40 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[203]**		1. w przypadku państwowych jednostek budżetowych – 100%, 2. w pozostałych przypadkach – 85%.[204,205]
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą

[203] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[204] **Uwaga!** Rzeczywisty poziom dofinansowania, odnoszący się do całkowitego kosztu inwestycji, może kształtować się na niższym poziomie. Wynika to z przepisów art. 55 rozporządzenia nr 1083/2006, zgodnie z którymi w przypadku projektów generujących dochód, które nie są objęte zasadami pomocy publicznej i których koszt całkowity przekracza 1 mln euro, wysokość wydatków kwalifikowanych odpowiada luce finansowej (tj. wartości inwestycji pomniejszonej o wysokość dochodów generowanych w trakcie funkcjonowania projektu). Szczegółowe zasady wyliczania poziomu dofinansowania dla takich projektów określone są w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód.

[205] W przypadku poszczególnych projektów lub typów beneficjentów możliwe jest zwiększenie poziomu dofinansowania ze środków pochodzących z budżetu państwa (oraz z innych źródeł o takim charakterze, np. państwowych osób prawnych), tj. sfinansowanie całości lub części wymaganego współfinansowania krajowego.

		przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[206] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[207]**	Minimalna wartość projektu wynosi 20 mln PLN (w tym dla partnerstw zawiązanych w celu realizacji projektu). Dla projektów dotyczących wyłącznie: - konserwacji zabytków ruchomych, - rozwoju zasobów cyfrowych w dziedzinie kultury, w tym digitalizacji zabytkowych zasobów bibliotecznych, muzealnych archiwalnych i zbiorów filmowych, - zabezpieczenia zabytków przed kradzieżą i zniszczeniem - tworzenie wirtualnych instytucji kultury (dot. wykorzystania w tym celu zbiorów zabytkowych) w tym realizowanych przez partnerstwa projektowe – minimalna wartość projektu wynosi 4 mln PLN. Ponadto dla wszystkich typów projektów realizowanych przez instytucje kultury państwowe i współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i dziedzictwa narodowego, archiwa państwowe oraz dopuszczone w działaniu typy szkół i uczelni artystycznych minimalna wartość projektu wynosi 4 mln PLN.
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana

[206] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

[207] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

		indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 11.2. ROZWÓJ ORAZ POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY KULTURY O ZNACZENIU PONADREGIONALNYM

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**XI. Kultura i dziedzictwo kulturowe**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Władza Wdrażająca Programy Europejskie
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
11.	**Numer i nazwa działania**	**11.2 Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym oraz zwiększenie dostępu do kultury.* W ramach działania wspierane będą projekty z zakresu rozwoju oraz poprawy stanu niezabytkowej infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym (prace w obiektach zabytkowych wraz z ich otoczeniem mogą być realizowane jedynie jako niezbędny (dodatkowy) element projektu.) Celem realizacji działania jest także zwiększenie dostępu do kultury i poprawa jakości oferty kulturalnej oraz wzrost atrakcyjności kraju dla turystów, inwestorów i mieszkańców. Jego realizacja przyczyni się także do wzrostu znaczenia kultury w kreowaniu miejsc pracy i produktu krajowego brutto.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	*PO Rozwój Obszarów Wiejskich 2007 – 2013* - Działanie 3.3. *Odnowa i rozwój wsi* (500 tys. zł na jedną miejscowość)

			PO Zrównoważony Rozwój Sektorów Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich – Priorytet 4. *Zrównoważony rozwój obszarów zależnych głównie od rybactwa* *PO Innowacyjna Gospodarka* – Priorytet 6. *Polska gospodarka na rynku międzynarodowym* - Działanie 6.4. *Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym* *Regionalne programy operacyjne* – projekty z zakresu zwiększania dostępności do kultury poprzez rozwój i poprawę stanu infrastruktury kultury (w zależności od działania, typu beneficjenta oraz typu projektu maksymalna wartość projektu to 4 albo 20 mln zł)
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**		Typy projektów przewidzianych do realizacji w ramach działania obejmują: 1. Budowę, rozbudowę, remont i przebudowę instytucji kultury. 2. Zakup i remont trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej (wyłącznie jako jeden z elementów projektu).
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	59 - Rozwój infrastruktury kulturalnej
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	00 - Nie dotyczy
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”. Materialne przygotowanie dokumentacji projektowej stanowi wydatek kwalifikowany w ramach projektu do 8% wartości całkowitej projektu.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Instytucje kultury (państwowe, samorządowe oraz współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego), 2. Organizacje pozarządowe, 3. Kościoły i związki wyznaniowe, 4. Archiwa państwowe, 5. Jednostki samorządu terytorialnego oraz partnerstwa[208] zawiązane w ramach określonego w działaniu katalogu beneficjentów.
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria

[208] Partnerstwo rozumiane jako porozumienie co najmniej dwóch samodzielnych podmiotów, którego celem jest ich wzajemne zobowiązanie się do wspólnej realizacji określonego przedsięwzięcia bądź projektu, które ze względu na swój ograniczony potencjał (np. finansowy, naukowy, brak doświadczenia w realizacji danego typu projektów) przekracza możliwości jednego podmiotu.

			wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane będą projekty wybrane w trybie konkursowym lub indywidualnym.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (instytucja pośrednicząca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują 1) protest, w odniesieniu do kryteriów formalnych i merytorycznych oceny - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (instytucja pośrednicząca) 2) odwołanie, w odniesieniu do kryteriów: a) formalnych - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, b) merytorycznych - Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca).
Część finansowa			
19.		**Alokacja finansowa na działanie ogółem**	346,21 mln euro
20.		**Wkład ze środków unijnych na działanie**	294,28 mln euro
21.		**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**	51,93 mln euro
22.		**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**	0
23.		**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[209]**	1. W przypadku państwowych jednostek budżetowych – 100% 2. W pozostałych przypadkach – 85%[210,211]
24.		**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą

[209] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[210] **Uwaga!** Rzeczywisty poziom dofinansowania, odnoszący się do całkowitego kosztu inwestycji, może kształtować się na niższym poziomie. Wynika to z przepisów art. 55 rozporządzenia nr 1083/2006, zgodnie z którymi w przypadku projektów generujących dochód, które nie są objęte zasadami pomocy publicznej i których koszt całkowity przekracza 1 mln euro, wysokość wydatków kwalifikowanych odpowiada luce finansowej (tj. wartości inwestycji pomniejszonej o wysokość dochodów generowanych w trakcie funkcjonowania projektu). Szczegółowe zasady wyliczania poziomu dofinansowania dla takich projektów określone są w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód.

[211] W przypadku poszczególnych projektów lub typów beneficjentów możliwe jest zwiększenie poziomu dofinansowania ze środków pochodzących z budżetu państwa (oraz z innych źródeł o takim charakterze, np. państwowych osób prawnych), tj. sfinansowanie całości lub części wymaganego współfinansowania krajowego.

		przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[212] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[213]**	Minimalna wartość projektu wynosi 20 mln PLN (w tym dla partnerstw zawiązywanych w celu realizacji projektu). Dla projektów, gdzie beneficjentami są instytucje kultury państwowe oraz współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz archiwa państwowe minimalna wartość projektu wynosi 4 mln PLN.
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 11.3. INFRASTRUKTURA SZKOLNICTWA ARTYSTYCZNEGO

[212] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

[213] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**XI. Kultura i dziedzictwo kulturowe**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Władza Wdrażająca Programy Europejskie
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
11.	**Numer i nazwa działania**	**11.3 Infrastruktura szkolnictwa artystycznego**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Rozwój infrastruktury szkolnictwa artystycznego.* W ramach działania wspierane będą projekty z zakresu rozwoju oraz poprawy stanu infrastruktury szkół i uczelni artystycznych (dotyczy również prac prowadzonych w obiektach zabytkowych oraz zespołach tych obiektów wraz z ich otoczeniem) Celem realizacji działania jest także zwiększenie dostępu do edukacji artystycznej i kultury, w tym poszerzenie i poprawa jakości oferty edukacyjnej poprzez tworzenie nowoczesnej bazy warsztatowej o wysokim standardzie oraz zwiększenie dostępu do nowych, innowacyjnych kierunków kształcenia.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Regionalne programy operacyjne – projekty z zakresu rozwoju infrastruktury szkolnictwa artystycznego (maksymalna wartość projektu to 4 mln zł)
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	Typy projektów przewidzianych do realizacji w ramach działania obejmują: 1. Budowę, rozbudowę i remonty szkół i uczelni artystycznych; 2. Zakup i remont trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności edukacyjnej i kulturalnej w szkołach i uczelniach artystycznych (wyłącznie jako jeden z elementów projektu); 3. Cyfryzację zasobów bibliotecznych szkół i uczelni artystycznych (jako jeden z elementów projektu);
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**	

	a	**Temat priorytetowy**	75 - Infrastruktura systemu oświaty
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	00 - Nie dotyczy
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko Materialne przygotowanie dokumentacji projektowej stanowi wydatek kwalifikowany w ramach projektu do 8% wartości całkowitej projektu.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Szkoły artystyczne dla których organem prowadzącym jest minister właściwy ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub jednostki samorządu terytorialnego, 2. Uczelnie artystyczne nadzorowane przez ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, 3. Jednostki samorządu terytorialnego pełniące rolę organów prowadzących dla szkół artystycznych (w imieniu szkół) oraz partnerstwa[214] zawiązane w ramach określonego w działaniu katalogu beneficjentów.
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt. 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów” oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane będą projekty wybrane w trybie konkursowym lub indywidualnym.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (instytucja pośrednicząca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują 1) protest, w odniesieniu do kryteriów formalnych i merytorycznych oceny - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (instytucja pośrednicząca) 2) odwołanie, w odniesieniu do kryteriów: a) formalnych - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego,

[214] Partnerstwo rozumiane jako porozumienie co najmniej dwóch samodzielnych podmiotów, którego celem jest ich wzajemne zobowiązanie się do wspólnej realizacji określonego przedsięwzięcia bądź projektu, które ze względu na swój ograniczony potencjał (np. finansowy, naukowy, brak doświadczenia w realizacji danego typu projektów) przekracza możliwości jednego podmiotu.

			b) merytorycznych - Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca).
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		155,73 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		132,37mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		23,36 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[215]**		1. W przypadku państwowych jednostek budżetowych – 100% 2. W pozostałych przypadkach – 85%[216, 217]
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[218] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**		1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[219]**		Minimalna wartość projektu wynosi 4 mln PLN. Minimalna wartość projektu realizowanego przez partnerstwo wynosi 20 mln PLN.

[215] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[216] **Uwaga!** Rzeczywisty poziom dofinansowania, odnoszący się do całkowitego kosztu inwestycji, może kształtować się niższym poziomie. Wynika to z przepisów art. 55 rozporządzenia nr 1083/2006, zgodnie z którymi w przypadku projektów generujących dochód, które nie są objęte zasadami pomocy publicznej i których koszt całkowity przekracza 1 mln euro, wysokość wydatków kwalifikowanych odpowiada luce finansowej (tj. wartości inwestycji pomniejszonej o wysokość dochodów generowanych w trakcie funkcjonowania projektu). Szczegółowe zasady wyliczania poziomu dofinansowania dla takich projektów określone są w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód.

[217] W przypadku poszczególnych projektów lub typów beneficjentów możliwe jest zwiększenie poziomu dofinansowania ze środków pochodzących z budżetu państwa (oraz z innych źródeł o takim charakterze, np. państwowych osób prawnych), tj. sfinansowanie całości lub części wymaganego współfinansowania krajowego.

[218] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

[219] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

Priorytet XII: Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia

SZCZEGÓŁOWY OPIS

Poprawa zdrowia społeczeństwa ma służyć zaktywizowaniu i lepszemu wykorzystaniu jego podstawowych możliwości, co przyczyni się do wzrostu liczby osób aktywnych zawodowo na rynku pracy. Istotnym elementem zwiększenia bezpieczeństwa zdrowotnego zasobów pracy w Polsce jest poprawa infrastruktury ochrony zdrowia, standardu wyposażenia w sprzęt medyczny oraz skuteczności działań w stanach zagrożenia zdrowotnego. Rozwój zintegrowanego systemu ratownictwa medycznego będzie jednym z kluczowych czynników obniżenia poziomu śmiertelności oraz niepełnosprawności, zwłaszcza z powodu wypadków drogowych, katastrof budowlanych, pożarów, katastrof naturalnych oraz chorób układu krążenia, co przyczyni się do wsparcia dobrego poziomu zdrowia osób w wieku produkcyjnym. Oczekiwanym efektem wsparcia jest m.in.: zachowanie zasady „złotej godziny", tj. nie przekraczania 60 minut mijających od zdarzenia do rozpoczęcia specjalistycznego leczenia szpitalnego, co znacznie wpłynie na zmniejszenie poziomu powikłań powstających w wyniku zdarzeń nagłych oraz szybszy powrót poszkodowanych do aktywności zawodowej. Działania te zostały uregulowane w ustawie z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym,[220] która nakłada obowiązek stworzenia zintegrowanego, jednolitego systemu ratownictwa medycznego.

W ramach priorytetu wsparcie uzyskają projekty przyczyniające się do zapewnienia udzielania świadczeń zdrowotnych na wysokim poziomie (ratownictwo przedszpitalne oraz szpitalne

[220] Dz. U. Nr 191, poz. 1410 z późn. zm.

oddziały ratunkowe i centra urazowe). W celu poprawy skuteczności udzielania pomocy przez szpitalne oddziały ratunkowe należy doposażyć je w wysokiej jakości specjalistyczne środki transportu sanitarnego. Wsparcie w tym zakresie dotyczyć będzie także pogotowia ratunkowego. Umożliwi to dotarcie zespołu ratunkowego do osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowia lub życia w czasie nie dłuższym niż 8 minut w aglomeracji miejskiej i 15 minut poza aglomeracją miejską. Istotne jest również wsparcie projektów związanych z budową i remontem oraz doposażeniem baz lotniczego pogotowia ratunkowego oraz z budową i remontem lądowisk dla helikopterów zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie szpitalnych oddziałów ratunkowych. Wspierane będą także projekty dotyczące rozbudowy, przebudowy, remontu oraz doposażenia zakładów opieki zdrowotnej (istniejące szpitalne oddziały ratunkowe wpisane do wojewódzkiego planu działania systemu i centra urazowe) dla potrzeb systemu ratownictwa medycznego, w tym zakupu wyrobów medycznych niezbędnych do diagnostyki i leczenia osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Kluczowym elementem wsparcia będzie realizacja w trybie indywidualnym projektu polegającego na budowie i wyposażeniu wojewódzkich centrów powiadamiania ratunkowego, tak by mogły sprawnie przyjmować zgłoszenia z numeru alarmowego 112 i kierować je do właściwej jednostki Policji, Państwowej Straży Pożarnej i pogotowia ratunkowego, zgodnie z wymogami określonymi w obowiązujących przepisach prawa.

W celu poprawy efektywności systemu ochrony zdrowia, wsparcie będą mogły uzyskać projekty w zakresie inwestycji w infrastrukturę ochrony zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym, co będzie kluczowe dla zapewnienia specjalistycznych[221] i wysokospecjalistycznych[222] świadczeń zdrowotnych, w tym diagnostyki i wczesnej wykrywalności chorób, zarówno tych stanowiących główne przyczyny zgonów (tj. chorób układu krążenia oraz chorób nowotworowych), jak i chorób zawodowych. Inwestycje te będą polegały na przebudowie, rozbudowie, remoncie oraz wyposażeniu zakładów opieki zdrowotnej o znaczeniu ponadregionalnym w nowoczesny sprzęt medyczny.
Promowane będą m.in. projekty, których jednym z elementów są zmiany techniczne istniejącej infrastruktury poprawiające dostępność dla osób niepełnosprawnych.

W ramach dodatkowej alokacji pochodzącej ze środków krajowej rezerwy wykonania wsparcie w ramach osi zostanie ukierunkowane na projekty spójne ze Strategią Europa 2020 oraz konkluzjami V. Raportu Kohezyjnego.

OPIS DZIAŁAŃ

DZIAŁANIE 12.1.: ROZWÓJ SYSTEMU RATOWNICTWA MEDYCZNEGO

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA

[221] Świadczenie specjalistyczne - świadczenie opieki zdrowotnej we wszystkich dziedzinach medycyny z wyłączeniem świadczeń udzielanych w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. *o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.).

[222] Świadczenie wysokospecjalistyczne – świadczenie opieki zdrowotnej lub procedura medyczna spełniająca łącznie następujące kryteria: a) udzielanie świadczenia wymaga wysokiego zaawansowania technicznego świadczeniodawcy i zaawansowanych umiejętności osób udzielających świadczenia; b) koszt jednostkowy świadczenia jest wysoki. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. *o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.).

1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**XII. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Zdrowia Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia
11.	**Numer i nazwa działania**	**12.1 Rozwój systemu ratownictwa medycznego**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Obniżenie poziomu śmiertelności oraz skutków powikłań powstających w wyniku wypadków i innych stanów nagłego zagrożenia zdrowotnego*. W ramach działania wsparcie uzyskają projekty infrastrukturalne w zakresie ratownictwa przedszpitalnego oraz szpitalnego (szpitalne oddziały ratunkowe oraz istniejące zespoły ratownictwa medycznego wpisane do wojewódzkiego planu działania systemu, centra urazowe). W celu zapewnienia odpowiedniej dyslokacji zespołów ratownictwa medycznego wsparcie otrzymają projekty polegające na doposażeniu tych jednostek w wysokiej jakości specjalistyczne środki transportu sanitarnego. Ponadto w ramach działania wsparcie otrzymają projekty związane z rozbudową, przebudową, remontem[223] i doposażeniem zakładów opieki zdrowotnej (szpitalnych oddziałów ratunkowych, centrów urazowych) dla potrzeb systemu ratownictwa medycznego oraz zakupem wyrobów medycznych niezbędnych do diagnostyki i leczenia osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Dofinansowane mogą być również projekty związane z budową i remontem lądowisk dla helikopterów służących dostępności do szpitalnych oddziałów ratunkowych. Jednym z kluczowych elementów wsparcia będzie realizacja w trybie indywidualnym projektu polegającego na budowie i wyposażeniu wojewódzkich centrów powiadamiania ratunkowego, tak by mogły sprawnie

[223] Budowa, przebudowa, rozbudowa, remont w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo budowlane (Dz. U. Nr 89 poz. 414 z późn. zm.)

		przyjmować zgłoszenia z numeru alarmowego 112 i kierować je do właściwej jednostki Policji, Państwowej Straży Pożarnej i pogotowia ratunkowego, zgodnie z wymogami określonymi w obowiązujących przepisach prawa. W ramach działania przewidziana jest także realizacja projektu indywidualnego, polegającego na budowie i remoncie oraz doposażeniu baz lotniczego pogotowia ratunkowego, która w znacznym stopniu wpłynie na osiągnięcie celów POIiŚ a także SRK i NSRO w zakresie zwiększenia dostępności do usług medycznych m. in. poprzez skrócenie czasu dotarcia na miejsce zdarzenia zespołu ratownictwa medycznego. Jednym z oczekiwanych efektów wsparcia jest zachowanie zasady „złotej godziny". Uzyskanie pomocy medycznej w odpowiednio krótkim czasie pozwoli poszkodowanym na zachowanie zdrowia lub życia i - co więcej – umożliwi szybszy powrót do aktywności zawodowej.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	*Regionalne programy operacyjne*: działania związane z inwestycjami w lokalną i regionalną infrastrukturę ochrony zdrowia, dla której organem założycielskim są m.in. jednostki samorządu terytorialnego, z wyjątkiem infrastruktury zintegrowanego ratownictwa medycznego, w zakresie wskazanym w POIiŚ. *PO Kapitał Ludzki*: Priorytet II – działania w zakresie doskonalenia zawodowego kadr medycznych (m.in. lekarzy, pielęgniarek, ratowników medycznych). Pozyskanie wykwalifikowanych lekarzy, pielęgniarek i ratowników medycznych poprawi zdolność systemu ratownictwa medycznego do skutecznego reagowania. *PO Innowacyjna Gospodarka*: Priorytet VII - projekty z zakresu *e*-zdrowia. *PO Infrastruktura i Środowisko*: Priorytet IX – projekty z zakresu termomodernizacji budynków publicznych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	1. Zakup specjalistycznych środków transportu sanitarnego (ambulansów) wraz z wyposażeniem na potrzeby specjalistycznych i podstawowych zespołów ratownictwa medycznego, finansowanych z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest właściwy wojewoda. Minimalna wartość projektu wynosi 280 tys. PLN. 2. Rozbudowa, remont i wyposażenie centrów urazowych. 3. Przebudowa, rozbudowa i remont obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia w zakresie ratownictwa medycznego (istniejące szpitalne oddziały ratunkowe wpisane do wojewódzkiego planu działania systemu) w taki sposób, aby dostosować je do wymogów określonych w obowiązujących przepisach prawa. Minimalna wartość projektu wynosi 1 mln PLN. 4. Zakup wyrobów medycznych służących do diagnostyki lub terapii, z wyłączeniem wyrobów i produktów jednorazowego użytku, w tym dostosowanie stanu technicznego istniejącej infrastruktury do użytkowania zakupionych wyrobów. Minimalna wartość projektu wynosi 400 tys. PLN.

			5. Budowa i remont oraz doposażenie baz Lotniczego Pogotowia Ratunkowego. 6. Budowa i remont lądowisk dla helikopterów służących dostępności do szpitalnych oddziałów ratunkowych. Minimalna wartość projektu wynosi 200 tys. PLN. 7. Budowa i wyposażenie wojewódzkich centrów powiadamiania ratunkowego.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	76 – Infrastruktura ochrony zdrowia
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	19 - Ochrona zdrowia ludzkiego
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**[224]	**Beneficjenci konkursowi:** Niepubliczne oraz publiczne zakłady opieki zdrowotnej, udzielające świadczeń zdrowotnych w zakresie ratownictwa medycznego, posiadające umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartą z odziałem wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia albo udzielające świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych na podstawie innych tytułów, lub ich organy założycielskie. Zakres wsparcia powinien odpowiadać zakresowi działalności podmiotu w ramach publicznego systemu opieki zdrowotnej. **Beneficjenci indywidualni:** - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Lotnicze Pogotowie Ratunkowe, - Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji - zakłady opieki zdrowotnej (centra urazowe), posiadające umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartą z oddziałem wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia lub udzielające świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych na podstawie innych tytułów, lub ich organy założycielskie.
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	

[224] Z dniem 1 lipca 2011 r., tj. z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112, poz. 654), publiczne zakłady opieki zdrowotnej stały się podmiotami leczniczymi niebędącymi przedsiębiorcami, zaś niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej przedsiębiorstwami podmiotów leczniczych (art. 204 ust. 2 oraz art. 205). Zgodnie z art. 4 ust. 1 ww. ustawy, podmiotami leczniczymi są przedsiębiorcy we wszelkich formach przewidzianych dla wykonywania działalności gospodarczej (jeżeli ustawa nie stanowi inaczej), samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, jednostki budżetowe, instytuty badawcze, fundacje i stowarzyszenia oraz kościoły, kościelne osoby prawne lub związki wyznaniowe w zakresie, w jakim wykonują działalność leczniczą.

18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów" oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko".
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	**Projekty wybierane w trybie konkursu:** 1. Przebudowa, rozbudowa i remont obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia (istniejące szpitalne oddziały ratunkowe wpisane do wojewódzkiego planu działania systemu) w zakresie ratownictwa medycznego w taki sposób, aby dostosować je do wymogów określonych w obowiązujących przepisach prawa. 2. Zakup wyrobów medycznych służących do diagnostyki lub terapii, z wyłączeniem wyrobów i produktów jednorazowego użytku, w tym dostosowanie stanu technicznego istniejącej infrastruktury do użytkowania zakupionych wyrobów. 3. Budowa i remont lądowisk dla helikopterów służących dostępności do szpitalnych oddziałów ratunkowych. 4. Zakup specjalistycznych środków transportu sanitarnego (ambulansów) wraz z wyposażeniem na potrzeby specjalistycznych i podstawowych zespołów ratownictwa medycznego, finansowanych z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest właściwy wojewoda. **Projekty indywidualne:** 1. Budowa i remont oraz doposażenie baz Lotniczego Pogotowia Ratunkowego 2. Budowa i wyposażenie wojewódzkich centrów powiadamiania ratunkowego 3. Rozbudowa, remont i wyposażenie centrów urazowych.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Projekty oceniane będą w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia (instytucja wdrażająca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest - Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia (instytucja wdrażająca). 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		227,65 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		193,50 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		31,55 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków**		2,60 mln euro

	prywatnych na działanie	
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[225]**	1. Niepubliczne oraz publiczne zakłady opieki zdrowotnej, udzielające świadczeń zdrowotnych w zakresie ratownictwa medycznego, posiadające umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartą z odziałem wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia albo udzielające świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych na podstawie innych tytułów lub ich organy założycielskie: a) publiczne zakłady opieki zdrowotnej utworzone przez ministra lub centralny organ administracji rządowej, publiczną uczelnię medyczną lub publiczną uczelnię prowadzącą działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych oraz ich organy założycielskie, zapewniające wkład własny ze środków budżetu państwa – 100% b) publiczne oraz niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz ich organy założycielskie, zapewniające wkład własny ze środków innych niż budżet państwa (np. prywatne, inne środki publiczne) - 85%, 2. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji - 100%.
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych[226] lub nie podlegających umorzeniu pożyczek.
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[227]**	Minimalne wartości projektów dla działania mieszczą się w przedziale 200 tys. zł – 1 mln zł, w zależności od typu projektów, o czym szczegółowo w pkt. 14 tabeli. Maksymalna wartość całkowita projektu – 50 mln euro
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Maksymalna kwota wsparcia dla projektów indywidualnych wynosi: 1. Budowa i wyposażenie wojewódzkich centrów

[225] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[226] W tym przypadku środkami własnymi nie są w szczególności: środki pochodzące z części budżetowych poszczególnych dysponentów w formie dotacji na realizację danego przedsięwzięcia, środki bezzwrotne państwowych osób prawnych w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn.zm). Zakaz zastępowania środków własnych JST na wkład własny w realizację projektu środkami pochodzącymi z budżetu państwa nie dotyczy projektów, które obejmują swym zakresem zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

[227] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

		powiadamiania ratunkowego – 23,53 mln euro 2. Rozbudowa, remont i wyposażenie centrów urazowych – 34,80 mln euro 3. Budowa i remont oraz doposażenie baz Lotniczego Pogotowia Ratunkowego – 19,00 mln euro. Maksymalne kwoty wsparcia dla projektów konkursowych zostaną wskazane po zakończeniu pierwszych postępowań konkursowych.
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 12.2.: INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ OCHRONY ZDROWIA O ZNACZENIU PONADREGIONALNYM

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**XII. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Ministerstwo Zdrowia Departament Funduszy Europejskich
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności**	Ministerstwo Finansów

	dokonywanych przez KE	
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia
11.	**Numer i nazwa działania**	**12.2 Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym.**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Zwiększenie dostępności i jakości specjalistycznych i wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych.* W ramach działania wsparcie uzyskają projekty z zakresu inwestycji w infrastrukturę ochrony zdrowia polegające na przebudowie, rozbudowie, remoncie[4] oraz wyposażeniu publicznych zakładów opieki zdrowotnej o znaczeniu ponadregionalnym, w tym dotyczące zakupu nowoczesnego sprzętu diagnostycznego i terapeutycznego spełniającego aktualne standardy. Tego typu wsparcie stanowi jeden z elementów podniesienia dostępności i jakości świadczeń, a także obniżenia ich kosztów. Realizacja działania przyczyni się do poprawy stanu infrastruktury ochrony zdrowia zapewniającej specjalistyczne i wysokospecjalistyczne świadczenia zdrowotne, co w efekcie pośrednio doprowadzi do zwiększenia liczby „zdrowych" lat pracy społeczeństwa.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	*Regionalne programy operacyjne*: działania związane z inwestycjami w lokalną i regionalną infrastrukturę ochrony zdrowia, dla której organem założycielskim są jednostki samorządu terytorialnego, z wyjątkiem infrastruktury zintegrowanego ratownictwa medycznego w zakresie wskazanym w POIiŚ. *PO Kapitał Ludzki*: Priorytet II – działania w zakresie doskonalenia zawodowego kadr medycznych (m.in. lekarzy, pielęgniarek, ratowników medycznych). Pozyskanie wykwalifikowanych lekarzy, pielęgniarek i ratowników medycznych poprawi zdolność systemu ratownictwa medycznego do skutecznego reagowania. *PO Innowacyjna Gospodarka*: Priorytet 7- projekty z zakresu *e*-zdrowia. *PO Infrastruktura i Środowisko*: Priorytet IX – projekty z zakresu termomodernizacji budynków publicznych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	1. Przebudowa, rozbudowa i remont obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym, w taki sposób, aby dostosować je do wymogów określonych w obowiązujących przepisach prawa. Minimalna wartość projektu wynosi 1 mln PLN. 2. Zakup aparatury obrazowej. Minimalna wartość projektu wynosi 400 tys. PLN. 3. Zakup wyrobów medycznych służących do diagnostyki lub terapii, z wyłączeniem wyrobów i produktów jednorazowego użytku, w tym dostosowanie stanu technicznego istniejącej infrastruktury do użytkowania zakupionych wyrobów. Minimalna wartość projektu wynosi 400 tys. PLN.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**	
	a **Temat priorytetowy**	76 – Infrastruktura ochrony zdrowia
	b **Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna

	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	19 - Ochrona zdrowia ludzkiego
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**[228]	Publiczne zakłady opieki zdrowotnej o znaczeniu ponadregionalnym, świadczące specjalistyczne usługi medyczne, utworzone przez ministra lub centralny organ administracji rządowej, publiczną uczelnię medyczną lub publiczną uczelnię prowadzącą działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych, z wyłączeniem zakładów lecznictwa uzdrowiskowego, lub ich organy założycielskie.
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów” oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Realizowane będą projekty wybierane w ramach procedury konkursowej i indywidualnej.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Projekty będą oceniane w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Instytucją zawierającą umowę o dofinansowanie projektu jest Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia (instytucja wdrażająca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują: 1. protest - Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia (instytucja wdrażająca). 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca)
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		237,90mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		202,22 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		35,68 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		0

[228] Z dniem 1 lipca 2011 r., tj. z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112, poz. 654), publiczne zakłady opieki zdrowotnej stały się podmiotami leczniczymi niebędącymi przedsiębiorcami, zaś niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej przedsiębiorstwami podmiotów leczniczych (art. 204 ust. 2 oraz art. 205). Zgodnie z art. 4 ust. 1 ww. ustawy, podmiotami leczniczymi są przedsiębiorcy we wszelkich formach przewidzianych dla wykonywania działalności gospodarczej (jeżeli ustawa nie stanowi inaczej), samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, jednostki budżetowe, instytuty badawcze, fundacje i stowarzyszenia oraz kościoły, kościelne osoby prawne lub związki wyznaniowe w zakresie, w jakim wykonują działalność leczniczą.

23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[229]**	Wszyscy beneficjenci: a) jednostki zapewniające wkład własny ze środków budżetu państwa – 100% b) jednostki zapewniające wkład własny ze środków innych niż budżet państwa (np. prywatne, inne środki publiczne) – 85%[230]
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)[231]**	Minimalne wartości projektów dla działania mieszczą się w przedziale 400 tys. zł – 1 mln zł, w zależności od typu projektów, o czym szczegółowo w pkt. 14 tabeli. Maksymalna wartość całkowita projektu – 50 mln euro
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Maksymalne kwoty wsparcia dla projektów konkursowych wynoszą: a) w przypadku jednostek zapewniających wkład własny ze środków budżetu państwa, w tym będących państwowymi jednostkami budżetowymi – 10 mln zł b) w przypadku jednostek zapewniających wkład własny ze środków innych niż budżet państwa (np. prywatne, inne środki publiczne) – 8,5 mln zł.
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na współfinansowanie krajowe znajdujących się w jej planie finansowym oraz środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE znajdujących się w budżecie środków europejskich i nie otrzymuje fizycznie przelewów. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych.

[229] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE przyznawane jest w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na współfinansowanie ujęte zostają w planie finansowym danej jednostki.

[230] **Uwaga!** Rzeczywisty poziom dofinansowania, odnoszący się do całkowitego kosztu inwestycji może kształtować się na niższym poziomie. Wynika to z przepisów art. 55 rozporządzenia nr 1083/2006, zgodnie z którymi w przypadku projektów generujących dochód, które nie są objęte zasadami pomocy publicznej i których koszt całkowity przekracza 1 mln euro, wysokość wydatków kwalifikowanych odpowiada luce finansowej (tj. wartości inwestycji pomniejszonej o wysokość dochodów generowanych w trakcie funkcjonowania projektu). Szczegółowe zasady wyliczania poziomu dofinansowania dla takich projektów określone są w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód.

[231] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

		Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

Priorytet XIII. Infrastruktura szkolnictwa wyższego

SZCZEGÓŁOWY OPIS

Diagnoza sektora szkolnictwa wyższego wskazuje na spadek liczby studentów kierunków ścisłych, przyrodniczych i technicznych powodujący zmniejszanie się zasobu specjalistów w obszarach związanych z nowoczesnymi technologiami, a tym samym ograniczone możliwości rozwoju dziedzin w największym stopniu decydujących o konkurencyjności gospodarki oraz atrakcyjności inwestycyjnej.

Dlatego też istnieje konieczność wsparcia wiodących uczelni oferujących kształcenie w strategicznych z punktu widzenia rozwoju kraju kierunkach, które będą decydowały o innowacyjności polskich przedsiębiorstw, tzn. przede wszystkim w zakresie nauk ścisłych i technicznych.

Dofinansowanie w ramach priorytetu będą mogły otrzymać uczelnie kształcące specjalistów w głównych obszarach wspieranych w ramach PO Infrastruktura i Środowisko tj. na kierunkach związanych z transportem, inżynierią środowiska, energetyką oraz ochroną zdrowia.

Wsparcie takich projektów pozwoli na wykształcenie odpowiedniej liczby specjalistów niezbędnych do zapewnienia obsługi i dalszej modernizacji stworzonej infrastruktury, przyczyniać się będzie również do zapewnienia trwałości i efektywności inwestycji zrealizowanych w ramach POIiŚ.

Wsparcie w ramach priorytetu adresowane będzie tylko do wiodących ośrodków akademickich w kraju tj. dysponujących odpowiednim potencjałem dydaktycznym pozwalającym na prowadzenie studiów II i III stopnia (studia magisterskie i doktoranckie).

Wspierane uczelnie muszą spełniać uznane międzynarodowo standardy kształcenia. Wsparcie otrzymać mogą jedynie najlepsze instytucje spośród wszystkich, które otrzymały co najmniej ocenę „pozytywną" Państwowej Komisji Akredytacyjnej dla kierunków preferowanych w ramach POIiŚ.

Rozbudowa infrastruktury szkolnictwa wyższego będzie stwarzać warunki dla realizacji modelu szkolnictwa wyższego zgodnego z założeniami Deklaracji Bolońskiej i Strategii Lizbońskiej.

Ponadto w ramach priorytetu wsparcie uzyskają kompleksowe projekty infrastrukturalne służące rozwojowi technologii informacyjnych i komunikacyjnych, które wykorzystywane będą do celów dydaktycznych w uczelniach (wyposażenie umożliwiające organizację kształcenia na odległość, tworzenie warunków dla budowy tzw. campusów wirtualnych oraz infrastruktury do wdrożeń informatycznych w zakresie zarządzania uczelnią np. poprzez tzw. zintegrowane

systemy, a także zakup specjalistycznego oprogramowania wykorzystywanego przez studentów w procesie nauczania).

Dofinansowanie infrastruktury uczelni przełoży się na unowocześnienie oraz zwiększenie efektywności procesu kształcenia, niezależnie od kierunku studiów. Pomoże także uczelniom w szybszym reagowaniu na zmiany wynikające z potrzeb wewnętrznych i otoczenia, zwłaszcza gospodarczego, oraz sprzyjać będzie lepszemu wykorzystaniu efektów kształcenia na rynku pracy. Konieczność nakierowania interwencji w sektorze szkolnictwa wyższego na działania w zakresie nowoczesnych technologii uzasadniona jest z jednej strony wysokimi kosztami związanymi z zapewnieniem nowoczesnego wyposażenia, umożliwiającego studentom zapoznanie się z najnowszymi osiągnięciami w danej dziedzinie, z drugiej strony dużym potencjałem rynku pracy nowych technologii pozwalającym na wykorzystanie zdobytych w czasie takich studiów umiejętności.

Elementem uzupełniającym wsparcie kształcenia w ramach priorytetu XIII jest zapewnienie odpowiedniego zaplecza związanego z obsługą studenta, dlatego też w zakresie ograniczonym do 25% kosztów kwalifikowalnych projektu wsparcie może zostać przeznaczone na rzecz tzw. infrastruktury towarzyszącej wykorzystywanej przez studentów (np. obiekty socjalne, obiekty sportowo-rekreacyjne, biblioteki) z wyłączeniem inwestycji w domy studenckie (akademiki).

OPIS DZIAŁANIA

DZIAŁANIE 13.1. INFRASTRUKTURA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**XIII. Infrastruktura szkolnictwa wyższego**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Minister Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca**	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju Dział Wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca**	Ośrodek Przetwarzania Informacji
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Minister Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji**	Nie dotyczy
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Minister Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów**	Ośrodek Przetwarzania Informacji
11.	**Numer i nazwa działania**	**13.1 Infrastruktura szkolnictwa wyższego**
12.	**Opis działania**	Cel działania: *Rozwój nowoczesnych ośrodków akademickich kształcących przede wszystkim specjalistów*

		w zakresie nowoczesnych technologii. W ramach działania wspierane będą tylko wiodące ośrodki akademickie oferujące wykształcenie na kierunkach, które będą w największej mierze decydowały o konkurencyjności gospodarki i atrakcyjności dla inwestorów. Należą do nich w szczególności tzw. „kierunki priorytetowe”[232] – wskazane na potrzeby wdrażania POIiŚ, tj.: architektura i urbanistyka; automatyka i robotyka; biologia; biotechnologia; budownictwo; chemia; elektronika i telekomunikacja; elektrotechnika; energetyka; farmacja; fizyka; fizyka techniczna; geodezja i kartografia; górnictwo i geologia, informatyka; informatyka i ekonometria; inżynieria biomedyczna; inżynieria chemiczna i procesowa; inżynieria materiałowa; inżynieria środowiska; lotnictwo i kosmonautyka, matematyka; mechanika i budowa maszyn; mechatronika; metalurgia; ochrona środowiska, technologia chemiczna; transport a także nowoczesne technologie w medycynie (kierunek lekarski, kierunek lekarsko-dentystyczny). Finansowanie skierowane zostanie do uczelni kształcących w zakresie nowoczesnych technologii w obszarach powiązanych z innymi priorytetami Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko tzn. w zakresie transportu, inżynierii środowiska, energetyki i ochrony zdrowia, zgodnie z wymienionymi powyżej kierunkami. Elementem dopełniającym etap kształcenia jest zapewnienie odpowiedniego zaplecza związanego z obsługą studenta, dlatego też w zakresie ograniczonym do 25% kosztów kwalifikowalnych projektu wsparcie może zostać przeznaczone na rzecz tzw. infrastruktury towarzyszącej wykorzystywanej przez studentów (np. obiekty socjalne, obiekty sportowo-rekreacyjne, biblioteki) z wyłączeniem inwestycji w domy studenckie (akademiki). Głównym założeniem działania adresowanego do uczelni jest koncentracja wsparcia w ośrodkach wiodących pod względem potencjału naukowo-dydaktycznego. Uzyskanie największej wartości dodanej wymaga, aby wsparcie adresowane było tylko do renomowanych ośrodków akademickich w kraju tj. dysponujących odpowiednim potencjałem dydaktycznym pozwalającym na prowadzenie studiów II i III stopnia (magisterskie i doktoranckie) na ww. kierunkach studiów. Zgodnie z zapisami programu, wspierane uczelnie muszą spełniać uznane międzynarodowo standardy kształcenia. Wsparcie otrzymać mogą jedynie najlepsze instytucje spośród wszystkich, które otrzymały co najmniej ocenę „pozytywną” Państwowej Komisji Akredytacyjnej dla kierunków preferowanych w ramach POIiŚ. Wsparcie premiować będzie także projekty przyczyniające się do rozwoju współpracy międzynarodowej uczelni, w tym organizacji studiów o charakterze międzynarodowym,

[232] Lista zawiera wykaz kierunków priorytetowych, zidentyfikowanych na etapie programowania na podstawie wykazu kierunków wymienionych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 czerwca 2006 r. w sprawie nazw kierunków studiów (Dz. U. Nr 121 poz. 838 z dnia 7 lipca 2006 r.).

		oraz do tworzenia europejskiej sieci kontaktów pomiędzy specjalistami w priorytetowych dziedzinach. Planowana budowa, rozbudowa i przebudowa infrastruktury szkolnictwa wyższego będzie stwarzać warunki dla realizacji modelu szkolnictwa wyższego zgodnego z założeniami Deklaracji Bolońskiej i Strategii Lizbońskiej. Promowanie europejskiego wymiaru szkolnictwa wyższego zwłaszcza w zakresie mobilności oraz tworzenia porównywalnych programów kształcenia powinna włączać uczelnie w obszar współpracy na szczeblu międzynarodowym tworząc jakość w zarządzaniu i dydaktyce. Wsparcie dla infrastruktury informatycznej uczelni powinno przyczynić się do zwiększenia efektywności procesu kształcenia co pomoże uczelniom w szybszym reagowaniu na zmiany i dostosowaniu oferty edukacyjnej do potrzeb otoczenia, zwłaszcza gospodarczego. Dla wytypowanych projektów zachowane muszą być zasady neutralności technologicznej oraz otwartego dostępu[233]. Dostępne w ramach priorytetu środki finansowe będą służyć wzmacnianiu istniejącego potencjału polskich uczelni oraz dalszemu podnoszeniu ich znaczenia w środowisku międzynarodowym.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Działanie jest komplementarne z następującymi instrumentami wsparcia w zakresie: - Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko a) dla inwestycji szkół o profilu artystycznym w ramach działania 11.3 „Rozwój infrastruktury szkolnictwa artystycznego" POIiŚ. b) wsparcia bazy lecznictwa w zakładach opieki zdrowotnej prowadzonych przez akademie medyczne w ramach działania 12.2 POIiŚ - 16 regionalnych programów operacyjnych, gdzie realizowane będą projekty szkół wyższych na terenie całej Polski, nie znajdujących się na liście indykatywnej załączonej do POIiŚ oraz projekty nie znajdujące się w planie inwestycyjnym PO Rozwój Polski Wschodniej – projekty bez ograniczeń kwotowych; Przyjęte kryterium demarkacji stanowi lista inwestycyjna projektów kluczowych zawierająca indykatywny wykaz projektów do realizacji w ramach programu. Finansowanie infrastruktury społeczeństwa informacyjnego do celów dydaktycznych w szkołach wyższych – projekty o wartości maksymalnej 20 mln PLN; - Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, gdzie

[233] Zgodnie z *Przewodnikiem w sprawie kryteriów i warunków wdrażania funduszy strukturalnych w ramach wsparcia komunikacji elektronicznej „Guidelines on criteria and modalities of implementation of structural funds in support of electronic communication*", 28.07.2003 SEC (2003) 895 oznacza to, że wsparcie EFRR nie powinno a priori faworyzować żadnej konkretnej technologii, jak również ograniczać możliwości technologicznego wyboru. Oznacza to, że wsparcie finansowe będzie udzielane projektom, które są zgodne z zasadami konkurencji (zasady udzielania pomocy państwa, przepisy antymonopolowe). Zgodność z tymi zasadami jest kluczowym warunkiem kwalifikowania się do wsparcia z EFRR. Towarzyszyć temu powinno jasne zadeklarowanie wolnego dostępu dla różnych operatorów. Lokalizacja i wymagania techniczne punktów dostępu do nowej infrastruktury nie powinny faworyzować żadnego z operatorów, ani zakłócać warunków na innych rynkach. Bezpośrednie finansowanie instalacji i sprzętu, który nie jest otwarty dla wszystkich, ale jest przeznaczony dla jednego operatora, nie kwalifikuje się do wparcia jako projekt „otwartej infrastruktury": Źródło j/w.

		wspierane będą w ramach priorytetu IV „Szkolnictwo wyższe i nauka" projekty edukacyjne i szkoleniowe służące podwyższaniu jakości instytucji szkolnictwa wyższego poprzez tworzenie warunków systemowo-organizacyjnych dla wzrostu liczby absolwentów kierunków matematycznych, przyrodniczych i technicznych (np. opracowanie i realizacja nowoczesnych programów nauczania na tych kierunkach); Kryterium demarkacji pomiędzy programami stanowi charakter projektu (tzw. projekty „miękkie" w PO KL, natomiast projekty w zakresie infrastruktury materialnej, tzw. twarde, np. budynki, sale wykładowe w POIiŚ); - Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, gdzie wsparcie uzyskają projekty dotyczące infrastruktury badawczo-rozwojowej w ośrodkach o wysokim potencjale badawczym (m.in. centrach zaawansowanych technologii, centrach doskonałości, laboratoriach świadczących specjalistyczne usługi) Kryterium demarkacji stanowi rodzaj i przeznaczenie projektów; w PO IG dofinansowanie uzyskają projekty z zakresu rozwoju infrastruktury B+R na potrzeby stymulowania współpracy z otoczeniem gospodarczym (przedsiębiorcami), - Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, gdzie realizowane będą projekty infrastrukturalne w zakresie działalności dydaktycznej na poziomie wyższym na kierunkach przyrodniczo-matematycznych bądź technicznych, a także innych kluczowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, wynikających z regionalnych strategii innowacyjności bądź strategii rozwoju województw, zidentyfikowane w Indykatywnym Planie Inwestycyjnym. Przyjęte kryterium demarkacji stanowi lista inwestycyjnych projektów kluczowych zawierająca indykatywny wykaz projektów do realizacji w ramach programu.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	W ramach działania realizowane będą kompleksowe projekty mające na celu rozwój i unowocześnienie infrastruktury służącej prowadzeniu działalności dydaktycznej na poziomie wyższym oraz działalności rozwojowej, naukowo-badawczej powiązanej z dydaktyką na priorytetowych kierunkach, obejmujące w szczególności: - budowę, rozbudowę lub przebudowę istniejących obiektów infrastruktury szkół wyższych wraz z wyposażeniem w aparaturę dydaktyczno-badawczą wykorzystywaną w procesie kształcenia oraz inne nowoczesne rozwiązania pozwalające na zastosowanie ICT w dydaktyce, wraz z dostosowaniem stanu technicznego istniejącej infrastruktury do wymogów nowego wyposażenia, w tym budowę lub rozwój bezpiecznych szerokopasmowych sieci komputerowych, współdziałających ze szkieletowymi sieciami regionalnymi lub krajowymi.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**	
	a Temat priorytetowy	02 - Infrastruktura B+RT (w tym wyposażenie w sprzęt, oprzyrządowanie i szybkie sieci informatyczne łączące ośrodki badawcze) oraz specjalistyczne

			ośrodki kompetencji technologicznych,
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	00 - Nie dotyczy
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	Uczelnie [234]
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy)**	Nie dotyczy
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		Szczegółowe informacje dotyczące trybu i zasad naboru oraz oceny wniosków dostępne są w rozdziale I pkt 4 niniejszego dokumentu oraz w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów” oraz w załączniku nr 2 „Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”.
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Tryb konkursowy i indywidualny zgodnie z zasadami opisanymi zał. nr 2 do „Szczegółowego opisu priorytetów”. Realizowane będą projekty indywidualne, zgodnie z listą opublikowaną na podst. art. 28 ust. 1a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju na stronach internetowych MRR. Tryb konkursowy jest stosowany w przypadku dostępnych wolnych środków w ramach priorytetu dla pozostałych projektów zgłaszanych w ramach procedury aplikacyjnej (obsługiwanej przez instytucję wdrażającą – Ośrodek Przetwarzania Informacji)
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena projektów dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Umowę o dofinansowanie projektu zawiera z beneficjentem Ośrodek Przetwarzania Informacji (instytucja wdrażająca). Środki odwoławcze w trybie konkursowym rozpatrują 1. protest - Ośrodek Przetwarzania Informacji (instytucja wdrażająca). 2. odwołanie – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (instytucja zarządzająca).
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		690, 01 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		586, 51 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		103, 50 mln euro

[234] uczelnie - w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2005 r. nr 164 poz. 1365) jako szkoła prowadząca studia wyższe, utworzona w sposób określony w ustawie.

22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**	0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[235]**	100%[236]
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%)**	0% (wkład krajowy na poziomie 15% zostanie zapewniony dla wszystkich projektów ze środków części 38 budżetu państwa „Szkolnictwo wyższe" przeznaczonych na zapewnienie krajowego wkładu publicznego)
25.	**Pomoc publiczna**	Brak pomocy publicznej (co do zasady). Projekty, w przypadku których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu[237]**	Minimalna wartość kosztów kwalifikowanych projektu – 20 mln PLN
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	Beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast współfinansowanie krajowe otrzymuje w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowalnych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się.

[235] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie płatności z budżetu środków europejskich, natomiast dofinansowanie z budżetu państwa w formie dotacji celowej.

[236] **Uwaga!** Rzeczywisty poziom dofinansowania, odnoszący się do całkowitego kosztu inwestycji, może kształtować się na niższym poziomie. Wynika to z przepisów art. 55 rozporządzenia nr 1083/2006, zgodnie z którymi w przypadku projektów generujących dochód, które nie są objęte zasadami pomocy publicznej, wysokość wydatków kwalifikowanych odpowiada luce finansowej (tj. wartości inwestycji pomniejszonej o wysokość dochodów generowanych w trakcie funkcjonowania projektu). Szczegółowe zasady wyliczania poziomu dofinansowania dla takich projektów określone są w wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód.

[237] Kryterium kwotowe demarkacji określa się na poziomie całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków)

Priorytet XIV: Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

SZCZEGÓŁOWY OPIS

W okresie programowania 2007-2013 na potrzeby zarządzania POIiŚ zostanie utworzony wielopłaszczyznowy system instytucjonalny, w którym może uczestniczyć ponad 30 instytucji (zarządzająca, pośredniczące, pośredniczące drugiego stopnia, certyfikująca).

Od sprawnego i efektywnego zarządzania POIiŚ uzależnione jest właściwe wykorzystanie środków finansowych dostępnych w ramach programu.

W związku z powyższym w ramach priorytetu dofinansowanie uzyskają działania obejmujące wsparcie zdolności instytucjonalnych niezbędnych do realizacji POIiŚ, a także działania mające na celu proces stałego i efektywnego podnoszenia kwalifikacji zawodowych personelu w instytucjach zaangażowanych w realizację POIiŚ.

Ponadto w ramach priorytetu będą mogły być realizowane horyzontalne działania informacyjne oraz szkoleniowe dla administracji i dla beneficjentów, które wspomogą prawidłowe przygotowanie projektów realizowanych w ramach POIiŚ.

Należy podkreślić, że koszty przygotowania dokumentacji projektowej i przetargowej dla projektów realizowanych w ramach POIiŚ nie będą mogły być finansowane w ramach pomocy technicznej, natomiast będą mogły być finansowane w ramach poszczególnych priorytetów programu.

Ze środków pomocy technicznej POIiŚ nie będą również finansowane wynagrodzenia we wskazanych w POPT 2007-2013 oraz w *Planie działań na rzecz zwiększenia potencjału administracyjnego jednostek zaangażowanych w realizację Programów Operacyjnych w Polsce w latach 2007-2013* jednostkach administracji rządowej (oraz NCBiR) pełniących w ramach POIiŚ funkcje IZ, IP oraz IP II stopnia oraz wydatki dotyczące wynajmu i remontu pomieszczeń dla instytucji zarządzającej. Wydatki te będą finansowane w ramach POPT 2007-2013.

Wsparcie w ramach priorytetu XIV udzielane będzie instytucjom uczestniczącym w realizacji programu, niezależnie od tego, czy realizują one zadania w zakresie priorytetów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego czy priorytetów współfinansowanych z Fundusz Spójności.

Beneficjentami w ramach priorytetu będą:

- instytucja zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko,
- instytucje pośredniczące,
- instytucje pośredniczące II stopnia.

OPIS DZIAŁAŃ

DZIAŁANIE 14.1.: SPRAWNE ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**XIV. Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

		Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Instytucja pośrednicząca w odpowiednim sektorze
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Instytucja podpisująca umowę o dofinansowanie – jeśli środki pomocy technicznej przekazywane będą w formie dotacji celowej.
11.	**Numer i nazwa działania**	**14.1 Sprawne zarządzanie programem**
12.	**Cel i uzasadnienie działania**	Cel działania: *Wsparcie procesu zarządzania programem oraz wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji zaangażowanych w realizację POIiŚ.* W ramach działania możliwe będzie wsparcie funkcjonowania instytucji zaangażowanych w realizację POIiŚ, poprzez m.in. zapewnienie odpowiedniej jakości i ilości zasobów ludzkich, zapewnienie wsparcia eksperckiego, odpowiedniego wyposażenia, a także wsparcie zadań z zakresu budowy, rozwoju i utrzymania systemów informatycznych na potrzeby programu, czy wsparcie zadań z zakresu kontroli projektów. Warunkiem właściwego wykorzystania środków finansowych dostępnych w ramach POIiŚ jest zapewnienie sprawnego i efektywnego zarządzania programem do czego przyczyni się realizacja niniejszego działania
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Działanie komplementarne z *PO Pomoc Techniczna* – priorytet 1: *Wsparcie zasobów ludzkich*, 2: *Wsparcie informatyczne realizacji NSRO*, 3: *Wsparcie realizacji operacji funduszy strukturalnych*, przy uwzględnieniu podziału kompetencji wynikającym z linii demarkacyjnej szczegółowo określonej w ramach POPT 2007-2013. Ze środków pomocy technicznej POIiŚ finansowane będą działania mające na celu wsparcie instytucji zaangażowanych w realizację programu w celu zapewnienia sprawnego i efektywnego procesu zarządzania i wdrażania PO, z wyłączeniem kosztów wynagrodzeń we wskazanych w POPT 2007-2013 oraz w Planie działań na rzecz zwiększenia potencjału administracyjnego jednostek zaangażowanych w realizację Programów Operacyjnych w Polsce w latach 2007-2013 jednostkach administracji rządowej pełniących w ramach POIiŚ funkcje IZ, IP oraz IP II stopnia oraz wydatków dotyczących wynajmu i remontu pomieszczeń dla instytucji zarządzającej, które będą finansowane w ramach POPT 2007-2013. Działanie komplementarne do działań w ramach PO

		Kapitał Ludzki – Priorytet V *Dobre Rządzenie.* Komplementarność z działaniami i priorytetami komponentów pomocy technicznej krajowych i regionalnych programów operacyjnych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	1. instrumenty wsparcia finansowego dla zatrudnienia pracowników na potrzeby realizacji POIiŚ, wypełniających zadania związane z programowaniem, zarządzaniem, wdrażaniem, monitorowaniem, audytem, oceną, certyfikacją, kontrolą oraz promocją i informacją POIiŚ. 2. podnoszenie kwalifikacji pracowników zaangażowanych w realizację POIiŚ poprzez organizację stałego kształcenia (w tym m.in.: szkolenia, seminaria, kursy, studia, staże, praktyki czy wizyty studyjne w innych krajach biorących udział w realizowaniu polityki spójności UE), 3. organizacja warsztatów, konferencji, spotkań roboczych na potrzeby realizacji POIiŚ (w tym obsługa spotkań inicjatywy JASPERS w zakresie dotyczącym projektów POIiŚ) z wyłączeniem działań o charakterze informacyjno-promocyjnym, 4. przeprowadzanie kontroli, 5. koszty podróży służbowych związanych z realizacją POIiŚ, 6. obsługa Komitetu Monitorującego i innych komitetów oraz grup i zespołów roboczych, 7. wsparcie procesu oceny i selekcji projektów (np. zatrudnienie ekspertów, obsługa jednostek ds. oceny projektów itp.), 8. archiwizacja dokumentacji i koszt przekazywania jej do Komisji Europejskiej, 9. korzystanie z doradztwa i innych usług zewnętrznych (w tym m.in.: ekspertyzy, analizy, sprawozdania, tłumaczenia), 10. zakup materiałów dydaktycznych (m.in. zakup i prenumerata publikacji), 11. zakup i instalacja sprzętu komputerowego, oprogramowania oraz sprzętu biurowego (np. komputery, serwery, monitory, projektory multimedialne, skanery, faksy, kopiarki, drukarki, telefony itp.), 12. zakup wyposażenia i materiałów biurowych oraz eksploatacyjnych, 13. stworzenie, eksploatacja i rozbudowa Lokalnego Systemu Informatycznego oraz systemów rachunkowo-księgowych zgodnych z ustawą o rachunkowości, 14. zamawianie usług na potrzeby wdrażania programu (m.in.: telekomunikacyjnych, informatycznych, pocztowych), 15. wynajem pomieszczeń (m.in. biurowych, archiwów) oraz remonty, modernizacja i urządzanie miejsca pracy dla instytucji zaangażowanych w realizację POIiŚ, 16. realizacja projektów związanych z zapewnieniem ciągłości programowania (m.in. przygotowanie analiz, dokumentacji i niezbędnych dokumentów programowych na lata 2014-2020 lub innego okresu czasowego w przypadku zmiany przez KE podejścia w zakresie programowania polityki spójności).

15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	85 - Przygotowanie, realizacja, monitorowanie i kontrola
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	17 - Administracja publiczna
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Instytucja zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko, 2. Instytucje pośredniczące, 3. Instytucje pośredniczące II stopnia
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Wsparcie w ramach pomocy technicznej udzielane będzie na podstawie Rocznych Planów Działań dla pomocy technicznej, które w systemie wyboru projektów traktowane będą jako projekty systemowe. Roczne Plany Działań będą sporządzane dla poszczególnych sektorów przez właściwe IP po analizie zapotrzebowania IP II.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Ostateczną decyzję w sprawie przyznania środków z Pomocy Technicznej podejmuje IZ. Roczne Plany Działań dla danego sektora są realizowane w oparciu o umowę o dofinansowanie. Decyzję o przyznaniu dofinansowania Rocznego Planu Działań instytucji zarządzającej wydaje Minister Rozwoju Regionalnego.
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		36,28 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		30,84 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		5,44 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[238]**		1. NFOŚiGW, WFOŚIGW, CKPŚ – 85%, 2. Pozostali beneficjenci – 100%**.**

[238] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE oraz współfinansowanie z budżetu przekazywane jest w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na dofinansowanie oraz współfinansowanie krajowe ujęte zostają w części budżetowej właściwego dysponenta.

24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE oraz ze współfinansowania krajowego ujętych w części budżetowej właściwego dysponenta. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE oraz współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez właściwą instytucję na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja ta przy określaniu zasad udzielania zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 14.2.: INFORMACJA I PROMOCJA

•

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**XIV. Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Instytucja pośrednicząca w odpowiednim sektorze
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	

9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Instytucja podpisująca umowę o dofinansowanie – jeśli środki pomocy technicznej przekazywane będą w formie dotacji celowej.
11.	**Numer i nazwa działania**	**14.2 Informacja i promocja**
12.	**Cel i uzasadnienie działania**	Cel działania: *Wsparcie procesu informacji i promocji*. W ramach działania realizowane będą projekty służące promocji PO Infrastruktura i Środowisko oraz działania mające na celu informowanie beneficjentów, potencjalnych beneficjentów i innych instytucji o możliwości uzyskania wsparcia z funduszy europejskich. Realizacja działania przyczyni się do zwiększenia świadomości społecznej odnośnie celów programu oraz rezultatów jego realizacji. Ponadto, zapewni upowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania dofinansowania ze środków EFRR/FS. Skuteczność tego typu działań jest jednym z elementów wpływających na efektywność wykorzystania środków strukturalnych dostępnych w ramach POIiŚ
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Działanie komplementarne z *PO Pomoc Techniczna* - Priorytet 4: *Komunikacja i promocja*, przy uwzględnieniu podziału kompetencji wynikającym z linii demarkacyjnej szczegółowo określonej w ramach POPT 2007-2013. Komplementarność z działaniami i priorytetami komponentów pomocy technicznej krajowych i regionalnych programów operacyjnych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	1. przygotowanie, wydawanie i dystrybucja materiałów promocyjnych, informacyjnych i szkoleniowych (w tym m.in. wynajem firmy edytorsko-drukarskiej), 2. tworzenie, prowadzenie i wsparcie punktów informacyjnych (m.in. w zakresie zapewnienia odpowiedniej infrastruktury i zatrudnienia), 3. organizacja szkoleń dla potencjalnych beneficjentów i beneficjentów programu, 4. organizacja szkoleń dla pracowników organów administracji publicznej odpowiedzialnych za wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia w zakresie dotyczącym przygotowywania ww. decyzji dla projektów ubiegających się o dofinansowanie w ramach POIiŚ, 5. współpraca z mediami oraz innymi instytucjami w zakresie informacji i promocji (w tym m.in. organizacja konferencji i spotkań prasowych, monitoring mediów), 6. prowadzenie kampanii public-relations, 7. promocja w prasie, radiu, telewizji, Internecie oraz w innych środkach masowego przekazu, a także na zewnętrznych nośnikach reklamowych, 8. organizacja konferencji, seminariów, warsztatów, konsultacji oraz spotkań o charakterze informacyjnym, 9. organizacja oraz udział w targach, wystawach i innych wydarzeniach promocyjnych,

			10. stworzenie i administrowanie serwisem internetowym dotyczącym programu, 11. stworzenie systemu przepływu i wymiany informacji (utrzymanie infolinii i innych serwisów internetowych, zapewnienie komunikacji z punktami informacyjnymi), 12. wykonanie ekspertyz, studiów, analiz i badań w zakresie informacji i promocji, 13. podejmowanie działań mających na celu uspołecznienie procesu prac związanych z przygotowaniem do kolejnego okresu programowania.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	86 - Ocena, badania/ ekspertyzy, informacja i komunikacja
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	17 - Administracja publiczna
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Instytucja zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko, 2. Instytucje pośredniczące, 3. Instytucje pośredniczące II stopnia
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Wsparcie w ramach pomocy technicznej udzielane będzie na podstawie Rocznych Planów Działań dla pomocy technicznej, które w systemie wyboru projektów traktowane będą jako projekty systemowe. Roczne Plany Działań będą sporządzane dla poszczególnych sektorów przez właściwe IP po analizie zapotrzebowania IP II.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Ostateczną decyzję w sprawie przyznania środków z Pomocy Technicznej podejmuje IZ. Roczne Plany Działań dla danego sektora są realizowane w oparciu o umowę o dofinansowanie. Decyzję o przyznaniu dofinansowania Rocznego Planu Działań instytucji zarządzającej wydaje Minister Rozwoju Regionalnego.
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		12,29 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		10,45 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		1,84 mln euro

22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**	0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[239]**	1. NFOŚiGW, WFOŚIGW, CKPŚ – 85%, 2. Pozostali beneficjenci – 100%.
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE oraz ze współfinansowania krajowego ujętych w części budżetowej właściwego dysponenta. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE oraz współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez właściwą instytucję na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja ta przy określaniu zasad udzielania zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 14.3: EWALUACJA PROGRAMU

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**XIV. Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego**
3.	**Nazwa Funduszu**	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

[239] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE oraz współfinansowanie z budżetu przekazywane jest w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na dofinansowanie oraz współfinansowanie krajowe ujęte zostają w części budżetowej właściwego dysponenta.

4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Instytucja pośrednicząca w odpowiednim sektorze
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Instytucja podpisująca umowę o dofinansowanie – jeśli środki pomocy technicznej przekazywane będą w formie dotacji celowej.
11.	**Numer i nazwa działania**	**14.3 Ewaluacja programu**
12.	**Cel i uzasadnienie działania**	Cel działania: *Wsparcie procesu ewaluacji programu*. Celem działania jest zapewnienie wsparcia dla procesu ewaluacji POIiŚ 2007-2013. Działanie ma zapewniać również wsparcie dla procesu ewaluacji działań przewidywanych do realizacji w ramach programowanych przyszłych interwencji strukturalnych w ramach nowej perspektywy budżetowej UE oraz dla - podejmowanego w celu oceny lub weryfikacji strategii realizacji (również w celu programowania przyszłych interwencji strukturalnych w ramach nowej perspektywy budżetowej UE) celu głównego POIiŚ 2007-2013 - procesu ewaluacji Funduszu Spójności 2004-2006 lub analogicznych przedmiotowo do POIiŚ 2007-2013 inicjatyw przedakcesyjnych. Realizacja działania przyczyni się w szczególności do zapewnienia efektywnego zarządzania i wdrażania POIiŚ 2007-2013 i programowanych przyszłych interwencji strukturalnych w ramach nowej perspektywy budżetowej UE.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Działanie komplementarne z *PO Pomoc Techniczna* – Priorytet III: *Wsparcie realizacji operacji funduszy strukturalnych*, przy uwzględnieniu podziału kompetencji wynikającym z linii demarkacyjnej szczegółowo określonej w ramach POPT 2007-2013. Komplementarność z działaniami, priorytetami komponentów pomocy technicznej krajowych i regionalnych programów operacyjnych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	Przewiduje się finansowanie kosztów projektów dotyczących w szczególności: 1. Realizacji badań ewaluacyjnych (w tym prognoz oddziaływania na środowisko oraz badań/ekspertyz) dotyczących: 1.1. POIiŚ 2007-2013 (również w zakresie polityk horyzontalnych, działań informacyjno-

			promocyjnych i szkoleniowych), w szczególności jego priorytetów, działań, w razie potrzeby projektów; 1.2. działań przewidywanych do realizacji w ramach programowanych przyszłych interwencji strukturalnych w ramach nowej perspektywy budżetowej UE; 1.3. działań realizowanych w ramach Funduszu Spójności 2004-2006 lub analogicznych przedmiotowo do POIiŚ 2007-2013 inicjatyw przedakcesyjnych (ewaluacje ukierunkowane na ocenę lub weryfikację strategii realizacji – również w celu programowania przyszłych interwencji strukturalnych w ramach nowej perspektywy budżetowej UE – celu głównego POIiŚ 2007-2013); 1.4. działań realizowanych w ramach innych inicjatyw, programów, priorytetów, działań, projektów itp. (w zakresie, w jakim wyniki takich badań ewaluacyjnych będą przydatne dla wdrażania lub zarządzania POIiŚ 2007-2013 lub programowanych przyszłych interwencji strukturalnych w ramach nowej perspektywy budżetowej UE), w tym w szczególności: a) współfinansowanych ze środków UE - w latach 2000-2006 - w ramach bieżącej perspektywy programowej 2007-2013 b) niewspółfinansowanych ze środków UE.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	86 - Ocena, badania/ ekspertyzy, informacja i komunikacja
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	17 - Administracja publiczna
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 - PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Instytucja zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko, 2. Instytucje pośredniczące, 3. Instytucje pośredniczące II stopnia
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		

	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Wsparcie w ramach pomocy technicznej udzielane będzie na podstawie Rocznych Planów Działań dla pomocy technicznej, które w systemie wyboru projektów traktowane będą jako projekty systemowe. Roczne Plany Działań będą sporządzane dla poszczególnych sektorów przez właściwe IP po analizie zapotrzebowania IP II.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Ostateczną decyzję w sprawie przyznania środków z Pomocy Technicznej podejmuje IZ. Roczne Plany Działań dla danego sektora są realizowane w oparciu o umowę o dofinansowanie. Decyzję o przyznaniu dofinansowania Rocznego Planu Działań instytucji zarządzającej wydaje Minister Rozwoju Regionalnego.
Część finansowa			
19.		**Alokacja finansowa na działanie ogółem**	3,54 mln euro
20.		**Wkład ze środków unijnych na działanie**	3,01 mln euro
21.		**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**	0,53 mln euro
22.		**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**	0
23.		**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[240]**	1. NFOŚiGW, WFOŚIGW, CKPŚ – 85%, 2. Pozostali beneficjenci – 100%.
24.		**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	
25.		**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej
26.		**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.		**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
28.		**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.		**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE oraz ze współfinansowania krajowego ujętych w części budżetowej właściwego dysponenta. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE oraz współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) w formie dotacji celowej.

[240] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeśli takie środki są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE oraz współfinansowanie z budżetu przekazywane jest w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na dofinansowanie oraz współfinansowanie krajowe ujęte zostają w części budżetowej właściwego dysponenta.

		Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez właściwą instytucję na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja ta przy określaniu zasad udzielania zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

Priorytet XV: Pomoc techniczna – Fundusz Spójności

SZCZEGÓŁOWY OPIS

W okresie programowania 2007-2013 na potrzeby zarządzania POIiŚ zostanie utworzony wielopłaszczyznowy system instytucjonalny, w którym może uczestniczyć ponad 30 instytucji (zarządzająca, pośredniczące, pośredniczące drugiego stopnia, certyfikująca).

Od sprawnego i efektywnego zarządzania POIiŚ uzależnione jest właściwe wykorzystanie środków finansowych dostępnych w ramach programu.

W związku z powyższym w ramach priorytetu dofinansowanie uzyskają działania obejmujące wsparcie zdolności instytucjonalnych niezbędnych do realizacji POIiŚ, a także działania mające na celu proces stałego i efektywnego podnoszenia kwalifikacji zawodowych personelu w instytucjach zaangażowanych w realizację POIiŚ.

Ponadto w ramach priorytetu będą mogły być realizowane horyzontalne działania informacyjne oraz szkoleniowe dla administracji i dla beneficjentów, które wspomogą prawidłowe przygotowanie projektów realizowanych w ramach POIiŚ.

Należy podkreślić, że koszty przygotowania dokumentacji projektowej i przetargowej dla projektów realizowanych w ramach POIiŚ nie będą mogły być finansowane w ramach pomocy technicznej, natomiast będą mogły być finansowane w ramach poszczególnych priorytetów programu.

Zapewnienie efektywnej realizacji programu wymaga sprawnej realizacji projektów, dlatego też istotne wyzwania stoją również przed instytucjami realizującymi projekty w ramach POIiŚ. W związku z tym w ramach pomocy technicznej przewiduje się również wsparcie tych beneficjentów, którzy realizują największą ilość projektów kluczowych i dużych w sektorze transportu drogowego i kolejowego, w zakresie wykonywanych przez nich zadań związanych z realizacją projektów, w tym w szczególności w zakresie zatrudnienia pracowników na potrzeby przygotowania i realizacji projektów oraz w zakresie podnoszenia kwalifikacji pracowników. Wydatki towarzyszące realizacji przez ww. beneficjentów projektów w ramach POIiŚ będą finansowane ze środków pomocy technicznej niezależnie od tego, czy dotyczą one jednego czy wielu projektów. Natomiast koszty przygotowania dokumentacji projektowej i przetargowej dla projektów realizowanych w ramach POIiŚ finansowane będą w ramach poszczególnych priorytetów programu.

Ze środków pomocy technicznej POIiŚ nie będą finansowane wynagrodzenia we wskazanych w POPT 2007-2013 oraz w *Planie działań na rzecz zwiększenia potencjału administracyjnego jednostek zaangażowanych w realizację Programów Operacyjnych w Polsce w latach 2007-2013* jednostkach administracji rządowej pełniących w ramach POIiŚ funkcje IZ, IP oraz IP II stopnia

oraz wydatki dotyczące wynajmu i remontu pomieszczeń dla instytucji zarządzającej. Wydatki te będą finansowane w ramach POPT 2007-2013.

Wsparcie w ramach priorytetu XV będzie udzielane instytucjom uczestniczącym w realizacji programu, z wyłączeniem instytucji w tych sektorach, które nie mogą być kwalifikowalne z Funduszu Spójności, tj. w sektorze kultury, ochrony zdrowia i szkolnictwa wyższego. Działania instytucji uczestniczących w realizacji programu, skierowane do beneficjentów wyłącznie w sektorach kultury, ochrony zdrowia i szkolnictwa wyższego oraz działania dotyczące badań, analiz, studiów, a także badań ewaluacyjnych, w odniesieniu wyłącznie do sektorów kultury, ochrony zdrowia i szkolnictwa wyższego nie będą finansowane w ramach priorytetu XV.

Beneficjentami w ramach priorytetu będą:

- instytucja zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko,
- instytucje pośredniczące z sektorów energetyki, środowiska oraz transportu,
- instytucje pośredniczące II stopnia z sektorów energetyki, środowiska oraz transportu,
- beneficjenci realizujący projekty kolejowe i drogowe o łącznej wartości dofinansowania ze środków EFRR i/lub FS co najmniej 2 mld euro: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad oraz PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.

OPIS DZIAŁAŃ

DZIAŁANIE 15.1.: SPRAWNE ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**XV. Pomoc techniczna – Fundusz Spójności**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Instytucja pośrednicząca w odpowiednim sektorze
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Instytucja podpisująca umowę o dofinansowanie – jeśli środki pomocy technicznej przekazywane będą w formie dotacji celowej.
11.	**Numer i nazwa działania**	**15.1 Sprawne zarządzanie programem**
12.	**Cel i uzasadnienie działania**	Cel działania: *Wsparcie procesu zarządzania programem oraz wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji zaangażowanych w realizację POIiŚ.* W ramach działania możliwe będzie wsparcie

		funkcjonowania instytucji zaangażowanych w realizację POIiŚ, poprzez m.in. zapewnienie odpowiedniej jakości i ilości zasobów ludzkich, zapewnienie wsparcia eksperckiego, odpowiedniego wyposażenia, a także wsparcie zadań z zakresu budowy, rozwoju i utrzymania systemów informatycznych na potrzeby programu, czy wsparcie zadań z zakresu kontroli projektów. Warunkiem właściwego wykorzystania środków finansowych dostępnych w ramach POIiŚ jest zapewnienie sprawnego i efektywnego zarządzania programem do czego przyczyni się realizacja niniejszego działania
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Działanie komplementarne z *PO Pomoc Techniczna* – priorytet 1: *Wsparcie zasobów ludzkich*, 2: *Wsparcie informatyczne realizacji NSRO*, 3: *Wsparcie realizacji operacji funduszy strukturalnych*, przy uwzględnieniu podziału kompetencji wynikającym z linii demarkacyjnej szczegółowo określonej w ramach POPT 2007-2013. Ze środków pomocy technicznej POIiŚ finansowane będą działania mające na celu wsparcie instytucji zaangażowanych w realizację programu w celu zapewnienia sprawnego i efektywnego procesu zarządzania i wdrażania PO, z wyłączeniem kosztów wynagrodzeń we wskazanych w POPT 2007-2013 oraz w Planie działań na rzecz zwiększenia potencjału administracyjnego jednostek zaangażowanych w realizację Programów Operacyjnych w Polsce w latach 2007-2013 jednostkach administracji rządowej pełniących w ramach POIiŚ funkcje IZ, IP oraz IP II stopnia oraz wydatków dotyczących wynajmu i remontu pomieszczeń dla instytucji zarządzającej, które będą finansowane w ramach POPT 2007-2013. Działanie komplementarny do działań w ramach *PO Kapitał Ludzki* – priorytet V *Dobre Rządzenie*. Komplementarność z działaniami i priorytetami komponentów pomocy technicznej krajowych i regionalnych programów operacyjnych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	1. instrumenty wsparcia finansowego dla zatrudnienia pracowników na potrzeby realizacji POIiŚ, wypełniających zadania związane z programowaniem, zarządzaniem, wdrażaniem, monitorowaniem, audytem, oceną, certyfikacją, kontrolą oraz promocją i informacją POIiŚ. 2. podnoszenie kwalifikacji pracowników zaangażowanych w realizację POIiŚ poprzez organizację stałego kształcenia (w tym m.in.: szkolenia, seminaria, kursy, studia, staże, praktyki czy wizyty studyjne w innych krajach biorących udział w realizowaniu polityki spójności UE), 3. organizacja warsztatów, konferencji, spotkań roboczych na potrzeby realizacji POIiŚ (w tym obsługa spotkań inicjatywy JASPERS w zakresie dotyczącym projektów POIiŚ) z wyłączeniem działań o charakterze informacyjno-promocyjnym, 4. przeprowadzanie kontroli, 5. koszty podróży służbowych związanych z realizacją POIiŚ, 6. obsługa Komitetu Monitorującego i innych komitetów

			oraz grup i zespołów roboczych, 7. wsparcie procesu oceny i selekcji projektów (np. zatrudnienie ekspertów, obsługa jednostek ds. oceny projektów itp.), 8. archiwizacja dokumentacji i koszt przekazywania jej do Komisji Europejskiej, 9. korzystanie z doradztwa i innych usług zewnętrznych (w tym m.in.: ekspertyzy, analizy, sprawozdania, tłumaczenia), 10. zakup materiałów dydaktycznych (m.in. zakup i prenumerata publikacji), 11. zakup i instalacja sprzętu komputerowego, oprogramowania oraz sprzętu biurowego (np. komputery, serwery, monitory, projektory multimedialne, skanery, faksy, kopiarki, drukarki, telefony itp.), 12. zakup wyposażenia i materiałów biurowych oraz eksploatacyjnych, 13. stworzenie, eksploatacja i rozbudowa Lokalnego Systemu Informatycznego oraz systemów rachunkowo-księgowych zgodnych z ustawą o rachunkowości, 14. zamawianie usług na potrzeby wdrażania programu (m.in.: telekomunikacyjnych, informatycznych, pocztowych), 15. wynajem pomieszczeń (m.in. biurowych, archiwów) oraz remonty, modernizacja i urządzanie miejsca pracy dla instytucji zaangażowanych w realizację POIiŚ, 16. realizacja projektów związanych z zapewnieniem ciągłości programowania (m.in. przygotowanie analiz, dokumentacji i niezbędnych dokumentów programowych na lata 2014-2020 lub innego okresu czasowego w przypadku zmiany przez KE podejścia w zakresie programowania polityki spójności).
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	85 - Przygotowanie, realizacja, monitorowanie i kontrola
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	17 - Administracja publiczna
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Instytucja zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko, 2. Instytucje pośredniczące z sektorów energetyki, środowiska oraz transportu, 3. Instytucje pośredniczące II stopnia z sektorów energetyki, środowiska oraz transportu.
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		

	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Wsparcie w ramach pomocy technicznej udzielane będzie na podstawie Rocznych Planów Działań dla pomocy technicznej, które w systemie wyboru projektów traktowane będą jako projekty systemowe. Roczne Plany Działań będą sporządzane dla poszczególnych sektorów przez właściwe IP po analizie zapotrzebowania IP II oraz w przypadku sektora transportu również zapotrzebowania GDDKiA i PKP PLK S.A., które będzie mogło być finansowane w ramach działania 15.4.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów". Ostateczną decyzję w sprawie przyznania środków z Pomocy Technicznej podejmuje IZ. Roczne Plany Działań dla danego sektora są realizowane w oparciu o umowę o dofinansowanie. Decyzję o przyznaniu dofinansowania Rocznego Planu Działań instytucji zarządzającej wydaje Minister Rozwoju Regionalnego.
Część finansowa			
19.		**Alokacja finansowa na działanie ogółem**	209,27 mln euro
20.		**Wkład ze środków unijnych na działanie**	177,88 mln euro
21.		**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**	31,39 mln euro
22.		**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**	0
23.		**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[241]**	1. NFOŚiGW, WFOŚIGW, CKPŚ - 85%, 2. pozostali beneficjenci – 100%**.**
24.		**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	
25.		**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej
26.		**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.		**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
28.		**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.		**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE oraz ze współfinansowania krajowego ujętych w części budżetowej właściwego dysponenta. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE oraz współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) w formie dotacji celowej.

[241] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE oraz współfinansowanie z budżetu przekazywane jest w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na dofinansowanie oraz współfinansowanie krajowe ujęte zostają w części budżetowej właściwego dysponenta.

		Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez właściwą instytucję na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja ta przy określaniu zasad udzielania zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 15.2.: INFORMACJA I PROMOCJA

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**XV. Pomoc techniczna – Fundusz Spójności**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Instytucja pośrednicząca w odpowiednim sektorze
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Instytucja podpisująca umowę o dofinansowanie – jeśli środki pomocy technicznej przekazywane będą w formie dotacji celowej.
11.	**Numer i nazwa działania**	**15.2 Informacja i promocja**
12.	**Opis działania**	Cel działania: wsparcie procesu informacji i promocji. W ramach działania realizowane będą projekty służące promocji PO Infrastruktura i Środowisko oraz działania mające na celu informowanie beneficjentów, potencjalnych beneficjentów i innych instytucji o możliwości uzyskania wsparcia z funduszy europejskich. Realizacja działania przyczyni się do zwiększenia świadomości społecznej odnośnie celów programu oraz rezultatów jego realizacji. Ponadto, zapewni upowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania dofinansowania ze środków EFRR/FS. Skuteczność tego

		typu działań jest jednym z elementów wpływających na efektywność wykorzystania środków strukturalnych dostępnych w ramach POIiŚ
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Działanie komplementarne z *PO Pomoc Techniczna* - priorytet 4: *Komunikacja i promocja*, przy uwzględnieniu podziału kompetencji wynikającym z linii demarkacyjnej szczegółowo określonej w ramach POPT 2007-2013. Komplementarność z działaniami i priorytetami komponentów pomocy technicznej krajowych i regionalnych programów operacyjnych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	1. przygotowanie, wydawanie i dystrybucja materiałów promocyjnych, informacyjnych i szkoleniowych (w tym m.in. wynajem firmy edytorsko-drukarskiej), 2. tworzenie, prowadzenie i wsparcie punktów informacyjnych (m.in. w zakresie zapewnienia odpowiedniej infrastruktury i zatrudnienia), 3. organizacja szkoleń dla potencjalnych beneficjentów i beneficjentów programu, 4. organizacja szkoleń dla pracowników organów administracji publicznej odpowiedzialnych za wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia w zakresie dotyczącym przygotowywania ww. decyzji dla projektów ubiegających się o dofinansowanie w ramach POIiŚ, 5. współpraca z mediami oraz innymi instytucjami w zakresie informacji i promocji, (w tym m.in. organizacja konferencji i spotkań prasowych, monitoring mediów), 6. prowadzenie kampanii public-relations, 7. promocja w prasie, radiu, telewizji, Internecie oraz w innych środkach masowego przekazu, a także na zewnętrznych nośnikach reklamowych, 8. organizacja konferencji, seminariów, warsztatów, konsultacji oraz spotkań o charakterze informacyjnym, 9. organizacja oraz udział w targach, wystawach i innych wydarzeniach promocyjnych, 10. stworzenie i administrowanie serwisem internetowym dotyczącym programu, 11. stworzenie systemu przepływu i wymiany informacji (utrzymanie infolinii i innych serwisów internetowych, zapewnienie komunikacji z punktami informacyjnymi), 12. wykonanie ekspertyz, studiów, analiz i badań w zakresie informacji i promocji, 13. podejmowanie działań mających na celu uspołecznienie procesu prac związanych z przygotowaniem do kolejnego okresu programowania.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**	
	a **Temat priorytetowy**	86 - Ocena, badania/ ekspertyzy, informacja i komunikacja
	b **Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c **Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d **Działalność gospodarcza**	17 - Administracja publiczna
	e **Lokalizacja**	NUTS 1 – PL

16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Instytucja zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko, 2. Instytucje pośredniczące z sektorów energetyki, środowiska oraz transportu, 3. Instytucje pośredniczące II stopnia z sektorów energetyki, środowiska oraz transportu.
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Wsparcie w ramach pomocy technicznej udzielane będzie na podstawie Rocznych Planów Działań dla pomocy technicznej, które w systemie wyboru projektów traktowane będą jako projekty systemowe. Roczne Plany Działań będą sporządzane dla poszczególnych sektorów przez właściwe IP po analizie zapotrzebowania IP II oraz w przypadku sektora transportu również zapotrzebowania GDDKiA i PKP PLK S.A, które będzie mogło być finansowane w ramach działania 15.4.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Ostateczną decyzję w sprawie przyznania środków z Pomocy Technicznej podejmuje IZ. Roczne Plany Działań dla danego sektora są realizowane w oparciu o umowę o dofinansowanie. Decyzję o przyznaniu dofinansowania Rocznego Planu Działań instytucji zarządzającej wydaje Minister Rozwoju Regionalnego.
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		13,52 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		11,49 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		2,03 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[242]**		1. NFOŚiGW, WFOŚIGW, CKPŚ - 85%, 2. pozostali beneficjenci – 100%.
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**		
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**		Brak pomocy publicznej

[242] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE oraz współfinansowanie z budżetu przekazywane jest w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na dofinansowanie oraz współfinansowanie krajowe ujęte zostają w części budżetowej właściwego dysponenta.

26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE oraz ze współfinansowania krajowego ujętych w części budżetowej właściwego dysponenta. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE oraz współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez właściwą instytucję na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja ta przy określaniu zasad udzielania zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 15.3.: EWALUACJA PROGRAMU

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA		
1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**XV. Pomoc techniczna – Fundusz Spójności**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Instytucja pośrednicząca w odpowiednim sektorze
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za**	Instytucja podpisująca umowę o dofinansowanie – jeśli

	dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)	środki pomocy technicznej przekazywane będą w formie dotacji celowej.
11.	**Numer i nazwa działania**	**15.3 Ewaluacja programu**
12.	**Cel i uzasadnienie**	Cel działania: *Wsparcie procesu ewaluacji programu*. Celem działania jest zapewnienie wsparcia dla procesu ewaluacji POIiŚ 2007-2013. Działanie ma zapewniać również wsparcie dla procesu ewaluacji działań przewidywanych do realizacji w ramach programowanych przyszłych interwencji strukturalnych w ramach nowej perspektywy budżetowej UE oraz dla - podejmowanego w celu oceny lub weryfikacji strategii realizacji (również w celu programowania przyszłych interwencji strukturalnych w ramach nowej perspektywy budżetowej UE) celu głównego POIiŚ 2007-2013 - procesu ewaluacji Funduszu Spójności 2004-2006 lub analogicznych przedmiotowo do POIiŚ 2007-2013 inicjatyw przedakcesyjnych. Realizacja działania przyczyni się w szczególności do zapewnienia efektywnego zarządzania i wdrażania POIiŚ 2007-2013 i programowanych przyszłych interwencji strukturalnych w ramach nowej perspektywy budżetowej UE.
13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Działanie komplementarne z *PO Pomoc Techniczna* – priorytet 3: *Wsparcie realizacji operacji funduszy strukturalnych*, przy uwzględnieniu podziału kompetencji wynikającym z linii demarkacyjnej szczegółowo określonej w ramach POPT 2007-2013. Komplementarność z działaniami i priorytetami komponentów pomocy technicznej krajowych i regionalnych programów operacyjnych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	Przewiduje się finansowanie kosztów projektów dotyczących w szczególności: 1. Realizacji badań ewaluacyjnych (w tym prognoz oddziaływania na środowisko oraz badań/ekspertyz) dotyczących: 1.1. POIiŚ 2007-2013 (również w zakresie polityk horyzontalnych, działań informacyjno-promocyjnych i szkoleniowych), w szczególności jego priorytetów, działań, w razie potrzeby projektów; 1.2. działań przewidywanych do realizacji w ramach programowanych przyszłych interwencji strukturalnych w ramach nowej perspektywy budżetowej UE; 1.3. działań realizowanych w ramach Funduszu Spójności 2004-2006 lub analogicznych przedmiotowo do POIiŚ 2007-2013 inicjatyw przedakcesyjnych (ewaluacje ukierunkowane na ocenę lub weryfikację strategii realizacji – również w celu programowania przyszłych interwencji strukturalnych w ramach nowej perspektywy budżetowej UE – celu głównego POIiŚ 2007-2013); 1.4. działań realizowanych w ramach innych inicjatyw, programów, priorytetów, działań,

			projektów itp. (w zakresie, w jakim wyniki takich badań ewaluacyjnych będą przydatne dla wdrażania lub zarządzania POIiŚ 2007-2013 lub programowanych przyszłych interwencji strukturalnych w ramach nowej perspektywy budżetowej UE), w tym w szczególności: a) współfinansowanych ze środków UE - w latach 2000-2006 - w ramach bieżącej perspektywy programowej 2007-2013 b) niewspółfinansowanych ze środków UE.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	86 - Ocena, badania/ ekspertyzy, informacja i komunikacja
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	17 - Administracja publiczna
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	1. Instytucja zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko, 2. Instytucje pośredniczące z sektorów energetyki, środowiska i transportu, 3. Instytucje pośredniczące II stopnia z sektorów energetyki, środowiska i transportu.
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Wsparcie w ramach pomocy technicznej udzielane będzie na podstawie Rocznych Planów Działań dla pomocy technicznej, które w systemie wyboru projektów traktowane będą jako projekty systemowe. Roczne Plany Działań będą sporządzane dla poszczególnych sektorów przez właściwe IP po analizie zapotrzebowania IP II oraz w przypadku sektora transportu również zapotrzebowania GDDKiA i PKP PLK S.A., które będzie mogło być finansowane w ramach działania 15.4.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Ostateczną decyzję w sprawie przyznania środków z Pomocy Technicznej podejmuje IZ. Roczne Plany Działań dla danego sektora są realizowane w oparciu o umowę o dofinansowanie. Decyzję o przyznaniu dofinansowania Rocznego Planu Działań instytucji zarządzającej wydaje Minister Rozwoju Regionalnego.
Część finansowa			

19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**	4,81 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**	4,09 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**	0,72 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**	0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[243]**	1. NFOŚiGW, WFOŚIGW, CKPŚ – 85%, 2. Pozostali beneficjenci – 100%**.**
24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE oraz ze współfinansowania krajowego ujętych w części budżetowej właściwego dysponenta. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE oraz współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez właściwą instytucję na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja ta przy określaniu zasad udzielania zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

DZIAŁANIE 15.4.: WSPARCIE NAJWIĘKSZYCH BENEFICJENTÓW PROGRAMU

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁANIA

[243] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE oraz współfinansowanie z budżetu przekazywane jest w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących państwowymi jednostkami budżetowymi środki na dofinansowanie oraz współfinansowanie krajowe ujęte zostają w części budżetowej właściwego dysponenta.

1.	**Nazwa programu operacyjnego**	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
2.	**Numer i nazwa priorytetu**	**XV. Pomoc techniczna – Fundusz Spójności**
3.	**Nazwa Funduszu**	Fundusz Spójności
4.	**Instytucja Zarządzająca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych Departament Wsparcia Programów Infrastrukturalnych
5.	**Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)**	Instytucja pośrednicząca w odpowiednim sektorze
6.	**Instytucja Pośrednicząca II stopnia / Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)**	
7.	**Instytucja Certyfikująca**	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Instytucji Certyfikującej
8.	**Instytucja pośrednicząca w certyfikacji (jeśli dotyczy)**	
9.	**Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności dokonywanych przez KE**	Ministerstwo Finansów
10.	**Instytucja odpowiedzialna za dokonywanie płatności na rzecz beneficjentów (jeśli dotyczy)**	Instytucja podpisująca umowę o dofinansowanie – jeśli środki pomocy technicznej przekazywane będą w formie dotacji celowej.
11.	**Numer i nazwa działania**	**15.4 Wsparcie największych beneficjentów programu**
12.	**Cel i uzasadnienie**	Cel działania: *Wsparcie procesu realizacji programu oraz wzmocnienie potencjału administracyjnego instytucji zaangażowanych w realizację POIiŚ.* W ramach działania wsparciem objęci zostaną najwięksi beneficjenci sektora transportu realizujący projekty kolejowe i drogowe o łącznej wartości dofinansowania ze środków EFRR i/lub FS co najmniej 2 mld euro: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad oraz PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w zakresie wykonywanych przez nich zadań związanych z realizacją projektów, w tym w szczególności w zakresie zatrudnienia pracowników na potrzeby przygotowania i realizacji projektów oraz w zakresie podnoszenia kwalifikacji pracowników. Wydatki towarzyszące realizacji przez ww. beneficjentów projektów w ramach POIiŚ będą finansowane ze środków pomocy technicznej niezależnie od tego, czy dotyczą one jednego czy wielu projektów. W ramach działania nie będą finansowane koszty przygotowania dokumentacji projektowej i przetargowej dla projektów realizowanych w ramach POIiŚ. Tego rodzaju wydatki będą mogły być finansowane w ramach poszczególnych priorytetów programu. Warunkiem sprawnej i efektywnej realizacji POIiŚ jest zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego (rozumianego jako odpowiednia jakość i ilość zasobów ludzkich, wsparcie eksperckie czy odpowiednie wyposażenie techniczne) także u beneficjentów programu, którzy realizują największą ilość projektów kluczowych i dużych w sektorze transportu drogowego i kolejowego, do czego przyczyni się realizacja niniejszego działania.

13.	**Komplementarność z innymi działaniami i priorytetami**	Działanie komplementarne z *PO Pomoc Techniczna* – priorytet 1 i 3: *Wsparcie zasobów ludzkich*, *Wsparcie realizacji operacji funduszy strukturalnych*, przy uwzględnieniu podziału kompetencji wynikającym z linii demarkacyjnej szczegółowo określonej w ramach POPT 2007-2013. Ze środków pomocy technicznej POIiŚ finansowane będą działania mające na celu wsparcie instytucji zaangażowanych w realizację programu w celu zapewnienia sprawnego i efektywnego procesu zarządzania i wdrażania PO, z wyłączeniem kosztów wynagrodzeń we wskazanych w POPT 2007-2013 oraz w Planie działań na rzecz zwiększenia potencjału administracyjnego jednostek zaangażowanych w realizację Programów Operacyjnych w Polsce w latach 2007-2013 jednostkach administracji rządowej pełniących w ramach POIiŚ funkcje IZ, IP oraz IP II stopnia oraz wydatków dotyczących wynajmu i remontu pomieszczeń dla instytucji zarządzającej, które będą finansowane w ramach POPT 2007-2013. Komplementarność z działaniami i priorytetami komponentów pomocy technicznej krajowych i regionalnych programów operacyjnych.
14.	**Przykładowe rodzaje projektów**	1. instrumenty wsparcia finansowego dla zatrudnienia i wsparcia kadrowego beneficjentów w zakresie realizacji przez nich projektów POIiŚ w sektorze transportu drogowego i kolejowego, 2. podnoszenie kwalifikacji pracowników zaangażowanych w realizację projektów POIiŚ poprzez organizację stałego kształcenia (w tym m.in.: szkolenia, seminaria, kursy, studia, staże, praktyki czy wizyty studyjne w innych krajach biorących udział w realizowaniu polityki spójności UE w zakresie wykonywanych przez nich zadań związanych z realizacją projektów POIiŚ), 3. organizacja warsztatów, konferencji, spotkań roboczych poświęconych tematyce związanej z realizowanymi projektami POIiŚ z wyłączeniem działań o charakterze informacyjno-promocyjnym, 4. koszty podróży służbowych związanych z wykonywaniem zadań w zakresie realizacji projektów POIiŚ, 5. archiwizacja dokumentacji i koszt przekazywania jej do Komisji Europejskiej, 6. korzystanie z doradztwa i innych usług zewnętrznych (w tym m.in.: ekspertyzy, analizy, sprawozdania, tłumaczenia), 7. zakup, materiałów dydaktycznych (m.in. zakup i prenumerata publikacji), 8. zakup i instalacja sprzętu komputerowego, oprogramowania oraz sprzętu biurowego (np. komputery, serwery, monitory, projektory multimedialne, skanery, faksy, kopiarki, drukarki, telefony itp.), 9. zakup wyposażenia i materiałów biurowych oraz eksploatacyjnych, 10. zamawianie usług na potrzeby realizacji projektów POIiŚ (m.in. telekomunikacyjnych, informatycznych, pocztowych), 11. wynajem pomieszczeń (m.in. biurowych, archiwów)

			oraz remonty, modernizacja i urządzanie miejsca pracy.
15.	**Klasyfikacja kategorii interwencji funduszy strukturalnych**		
	a	**Temat priorytetowy**	85 - Przygotowanie, realizacja, monitorowanie i kontrola
	b	**Forma finansowania**	01 - Pomoc bezzwrotna
	c	**Typ obszaru**	00 - Nie dotyczy
	d	**Działalność gospodarcza**	17 - Administracja publiczna
	e	**Lokalizacja**	NUTS 1 – PL
16.	**Lista wydatków kwalifikowalnych w ramach działania (jeśli dotyczy)**		Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO Infrastruktura i Środowisko”.
17.	**Beneficjenci**		
	a	**Typ beneficjentów**	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
	b	**Grupy docelowe (osoby, instytucje, grupy społeczne bezpośrednio korzystające z pomocy) (jeśli dotyczy)**	
18.	**Tryb przeprowadzania naboru i oceny wniosków o dofinansowanie**		
	a	**Tryb przeprowadzania naboru wniosków o dofinansowanie**	Wsparcie w ramach pomocy technicznej udzielane będzie na podstawie Rocznych Planów Działań dla pomocy technicznej, które w systemie wyboru projektów traktowane będą jako projekty systemowe. Roczne Plany Działań będą sporządzane dla poszczególnych sektorów przez właściwe IP po analizie zapotrzebowania IP II oraz w przypadku sektora transportu również zapotrzebowania GDDKiA i PKP PLK S.A., które będzie mogło być finansowane w ramach działania 15.4.
	b	**Tryb oceny wniosków o dofinansowanie**	Ocena dokonywana jest w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 1 „Kryteria wyboru projektów”. Ostateczną decyzję w sprawie przyznania środków z Pomocy Technicznej podejmuje IZ. Roczne Plany Działań dla danego sektora są realizowane w oparciu o umowę o dofinansowanie. Decyzję o przyznaniu dofinansowania Rocznego Planu Działań instytucji zarządzającej wydaje Minister Rozwoju Regionalnego.
Część finansowa			
19.	**Alokacja finansowa na działanie ogółem**		235,29 mln euro
20.	**Wkład ze środków unijnych na działanie**		200,00 mln euro
21.	**Wkład ze środków publicznych krajowych na działanie**		35,29 mln euro
22.	**Przewidywana wielkość środków prywatnych na działanie**		0
23.	**Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%)[244]**		100%

[244] Dofinansowanie obejmuje zarówno środki pochodzące z UE jak i (jeżeli są przewidziane dla danego działania) pochodzące z budżetu państwa w formie współfinansowania krajowego. Dofinansowanie UE oraz współfinansowanie z budżetu przekazywane jest w formie dotacji celowej. W przypadku beneficjentów będących

24.	**Minimalny wkład własny beneficjenta (%) (jeśli dotyczy)**	
25.	**Pomoc publiczna (jeśli dotyczy)**	Brak pomocy publicznej. Projekty, w których może wystąpić pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie po zatwierdzeniu takiej pomocy przez Komisję Europejską.
26.	**Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków**	1 stycznia 2007 r.
27.	**Minimalna / Maksymalna wartość projektu (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
28.	**Minimalna / Maksymalna kwota wsparcia (jeśli dotyczy)**	Nie dotyczy
29.	**Forma płatności**	W przypadku, gdy beneficjentem jest państwowa jednostka budżetowa - korzysta ona ze środków na dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE oraz ze współfinansowania krajowego ujętych w części budżetowej właściwego dysponenta. W każdym innym przypadku beneficjent otrzymuje dofinansowanie w części odpowiadającej środkom UE oraz współfinansowanie krajowe (jeśli w danym przypadku przewidziano) w formie dotacji celowej. Dofinansowanie przekazywane jest jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowanych lub jako zaliczka na poczet przyszłych wydatków kwalifikowanych. Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez właściwą instytucję na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja ta przy określaniu zasad udzielania zaliczki będzie kierowała się zapisami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
30.	**Wysokość udziału cross-financingu (%)**	Nie przewiduje się

państwowymi jednostkami budżetowymi środki na dofinansowanie oraz współfinansowanie krajowe ujęte zostają w części budżetowej właściwego dysponenta.

III. WYJAŚNIENIE ZASTOSOWANYCH SKRÓTÓW

AGC – umowa europejska o głównych międzynarodowych liniach kolejowych
AGTC – umowa europejska o ważnych międzynarodowych liniach transportu kombinowanego i obiektach towarzyszących.
AGN – umowa europejska o głównych śródlądowych drogach wodnych
BAT – najlepsze dostępne techniki
B+R – badania i rozwój
CITES – konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem
CUPT – Centrum Unijnych Projektów Transportowych
EBI – Europejski Bank Inwestycyjny
EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRROW – Europejski Fundusz. Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich
ERTMS – Europejski system zarządzania ruchem kolejowym (European Rail Traffic Management System)
FS – Fundusz Spójności
GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
DGLP –Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych
GSM-R – kolejowa sieć GSM (Global System for Mobile communications – Railway)
IC – instytucja certyfikująca
ICT – technologie informacyjne i komunikacyjne
IP – instytucja pośrednicząca
IP II – instytucja pośrednicząca II stopnia (instytucja wdrażająca)
IW – instytucja wdrażająca
IZ – instytucja zarządzająca
JASPERS – Wspólne wsparcie dla projektów w europejskich regionach (Joint Assistance to Support Projects in European RegionS)
JST – jednostka samorządu terytorialnego
KE – Komisja Europejska
KPOŚK – Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KPR – Krajowy Program Reform
MNiSW – Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
MSW – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
MŚP – małe i średnie przedsiębiorstwa
NCBiR – Narodowe Centrum Badań i Rozwoju
NFOŚIGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NSRO – Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia
NUTS – nomenklatura jednostek terytorialnych dla celów statystycznych
OM – obszar metropolitarny
OOŚ – ocena oddziaływania na środowisko
OPI – Ośrodek Przetwarzania Informacji
OZE – odnawialne źródła energii
PO – program operacyjny
POIG – Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka
POIiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POKL – Program Operacyjny Kapitał Ludzki
POPT – Program Operacyjny Pomoc Techniczna
PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
RLM - równoważna liczba mieszkańców
RM – Rada Ministrów
RPD – roczny plan działań
RPO – regionalny program operacyjny
SRK – Strategia Rozwoju Kraju
SzOP – Szczegółowy opis priorytetów POIiŚ

TEN-E – transeuropejskie sieci energetyczne
TEN-T – transeuropejskie sieci transportowe
TPA – dostęp strony trzeciej (third party access)
TFUE - Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
TWE – Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską
UE – Unia Europejska
WFOŚiGW - wojewódzki fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej
ZZO – zakład zagospodarowania odpadów

IV. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1	Kryteria wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (*zatwierdzone przez komitet monitorujący*).
Załącznik nr 2	Organizacja systemu oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.
Załącznik nr 3	Indykatywna tabela finansowa zobowiązań dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w podziale na priorytety i działania z przyporządkowaniem kategorii interwencji funduszy strukturalnych oraz zasadom *cross-financing*.
Załącznik nr 4	Poziom wydatków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko przeznaczonych na realizację Strategii Lizbońskiej
Załącznik nr 5	Tabela wskaźników produktu i rezultatu na poziomie działania